

דבר ורביע הקב' **הַבְּיִזְנִים** (מלכים ב', ג', כה), עניינו צואת יונים. ודומה לחרגום כי יוב ווב (ויקרא טו, כה), ארי יוב דוב כלומר מה שיבן מן הינוים. ולשון כבוד קרי כן כי המחבר **חַרְיוֹנִים** שאיןו לשון כבוד. וכן נחביב למחאות וקרי לטעאות (מלכים ב', י', כנ'), כחיב חוויחם וקרי צואתם (ישעיה לו, יב). וכן אמר בו החרגום ורכבעת קבא דובל מפקת יונים. וכחיב רבי יונה שרדו משפטים בו להדליך האש מפני הסuron העצים אצלם מפני המזרר.

ואחוני אובי זל פירש רבינוים כתו **שְׁבִיְזִנִים**, כלומר דחווע שבופק היונים היו טופיאין לאכול מפני הרעב, כי היונים היו עפים רחוק ואוכליין הורע ובאים אל קנם והם היו טופיאין טה שבופק ואוכלים.

דבר **זָבֵב** שפתוי ישנים (שיר השירים ז', י'). והשם **רְבָה** ומוציאא **רְבָה** הוא כסיל (משל ז', ית), ויבא יוסף את דבשת רעה (בראשית לו, ב'), עניין דבורה. אך הפרש יש בין מוציאא דבה ומביא דבנה, כי מביא דבה הוא אמת כתו יוסף שאמר ויבא יוסף את דבשת רעה כי אמת שרדו שנאים אותו ומדוברים עליו רעה, אך מוציאא דבה הוא שקר והבר מגונה כמו וויצויאו **רְבַת** הארץ (בטדריך יג, לב.), מוציאא **רְבַת** הארץ (שם יד, לו). ויש בלי מוציאא ובלא מביא **רְבַת** הארץ (שם יד, יד). וידקתה לא תשוב (משל ז', י').

dba וכימיך **דְּבָא** (דברים לג, כה), פירושו לפי עניינו **דְּבָא** תקף. וכן הרגם אנקלוס וכימי עוליטוחך תקפה, כלומר שההיה חוק בימי הוקנה בכימי הנערות. ואחוני אובי זל פירש דבאק וקנוך הפך דאכון נפש (שם כח, סה), כי ימי הוקנה ימי רעה וראכון עניינו כתו שפירוש המתרגם.

דבל פלח **דְּבָלָה** (שטוואל א', ל', יב). **דְּבָלָת** תנאים **דְּבָלָה** (טלבים ב', ג', ז). והקבוץ בלשון ונרים. ומאתים גבלים (שטוואל א', כה, יח). **דְּבָלִים** וצטוקים (רבי הימים יב, ט). וזה חתיכת חאנס ישות טקומות וזרוסות יחד עד שנשות נוף אחד.

דבר **זָרֶבֶק** באשותו (בראשית ב', כד). **זָרֶבֶקָה** נפשי אחריך (קהלים סג, ט). ובצרי ריק בחטאות ירבעם בו נבט אשר חחתיא את ישראל **זָרֶבֶק** (מלכים ב', ג', ג.), ולשינם להכם **זָרֶבֶקָה** (איוב כט, י). מפלוי בשרו **זָרֶבֶקָיו** (שם מא, ט). כאשר **זָרֶבֶק** האור אל מתני איש (ירמיה יג, יא), וילרבקה דבבו (דברים ל', כ'). נקור. והחادر יש אהב **זָרֶבֶק** **זָרֶבֶק** מה (משל ז', ית, כד). **זָרֶבֶקָה** לכונת הכרוב (רבי הימים ב', ג', יב). והשם אמר **לְזָרֶבֶק** טיב הוא (ישעיה מא, ז), בשש **זָרֶבֶק** נקורות. והקבוץ בין **זָרֶבֶקִים** ובין **הַשְׁרִין** (רבי הימים ב', ית, לג). ומה שלא נזכר פועלו מההנווש ורגבים **זָרֶבֶקָו** פועל (איוב לח, לח) איש באתיו **זָרֶבֶקָו** (שם מא, ט). עניין **הַפְּעִיל** עניין חברו. והפעל הגוסף העובר והרבקתי דנת יאריך

ואשר הם בני ארבע אורות

גַּבְעָל גַּבְעָל והפשתה **גַּבְעָל** (شمota ט, לא), הוא קנה הפשטן רצונו לומר כי הפשתה הזרזה בקנה שלה לפיק נכרה.²

גַּבְעָר גַּבְעָר על יד מתרdot **גַּבְעָר** (עורא א, ח). הוא הפקיד והאוצר וכארמיית לכל גַּבְעָרִיא די בעבר נחרה (שם ז, כא).

גַּלְמָד גַּלְמָד הלילה ההוא יהיה גַּלְמָד (איוב ג, ג), שוטט ויחיד, וכן שכלה **גַּלְמָדָה** (שעה טט, כא).

גַּנְזָק גַּנְזָק גַּנְזָק ועליתוי (רבי הימים א', כח, יא).

גַּרְגָּר גַּרְגָּר שנים שלשה גַּרְגָּרים בראש אמד (שעה יג, ג). גַּרְגָּר גַּרְגָּר בלו' ורודה. ורודה לו ברכבי רבויזנו זל גַּרְגָּר גַּרְגָּר גַּרְגָּר גַּרְגָּר (טשי, א, ט). וכבר וכתרתו בשרש גַּרְגָּר גַּרְגָּר.

נשלמה אותן הגימל.

אות הדרלה.

הַקִּים דְּדָר **זָבֵחַ** יירוד בכל עת (משל ה, ט). עשו **הַקִּים** בתוליהן (חווקאל נג, ג), כי אותה שכבו בגעוריה והטה עשו **הַקִּים** בתוליה (שם ח). דם השדים.

דְּאָבָב עני **הַאֲבָבָה** מני עני (ההלים פח, י). וכל נפש **הַאֲבָבָה** מלאתני (ירמיה לא, כה).³ ורפעל המכדר הפעיל בהנות עין הפעיל וטדיות נפש (ויקרא כו, טז). משפטו **הַאֲבָבָה** מדאיות. והשם ולפנוי תרזין **הַאֲבָבָה** (איוב טא, יד). והטקור מן הקל ולא יוספיו **לְהַאֲבָבָה** (ירמיה לא, יב). במשקל **הַאֲבָבָה** לא אהבה את יי' אלהיך (דברים ל, ב). והשם במשקל אחר **לְהַאֲבָבָן** נפש (שם כח, סה). עניינו העזבון והראגה.

דְּאָגָג זראנג לנו (שטוואל א', ט, ה). עניין איד איד **דְּאָגָג** מתחטאתי (קהלים לח, יט). והרעב אשר אתם **דְּאָגָג** טמננו (ירמיה טב, טז). ובשנת בצרת לא **דְּאָגָג** (שם יז, י). בזק בזק והוא על דרך ההשאלה. אני **דְּאָגָג** את היהודים (שם לה, יט). ואת מי **קָאָגָג** ותראי (ישעיה נו, יא). והשם **קָאָגָג** ואם לא **קָאָגָג** (יושע כב, כד). עניין הפטת והעפון על העזיר.

דְּאָהָה כאשר **זָרֶבֶקָה** הנשר (דברים כה, טט). וירא על בנפי רוח (קהלים ית, יא). עניין יעוף. וזאת **זָרֶבֶקָה** זרואה (ויקרא יא, יד). עוף שטחה כן. ואפשר שנקרארה כן **לְפִי** שחועוף ביוזר.

(1) Ben Melech Hisp. *grano, granos (granum)*.

אמירה אלא שיש הפרש ביניהם בשימוש הלשון, כי האמירה אינה מבליל סטיכה אל אחר והרכור הוא מבליל. סטיכה אל אחר כי הוא מורה על עקר הדיבור שהוא אדם, כתו שהאמיר אדם חי מדבר ולא אמר אדם חי אלא אם הסמכנו פלוני אומר לפלוני. ואף על פי שאין הסטיכה כחובה לפעמים העניין מובן כי המאמר עם הסטיכה. כתו אמר נא אחתי את (בראשית יב, ג), כי בודאי ירצה לומר אמר לשואלים אותך. וכן הדברים לו על זה הדרך. ולא אמר לשון דבר על שאינו מדבר אפילו דרך טשל כתו שיאמר לשון סיפור והגדה כמו ויאמרו לך הננו (איך לך, לה), וענפ השם ויגר לך (שם יב, ז), ויספרו לך דני הים (שם יכ, ח). וכן בקשר יש הפרש ביניהם כי המאמר קשור עם אל ועם לט"ז השימוש לכבר והרכור קשור גם כן עם בית השימוש ועם זאת ולא כן המאמר. וטה: שאמר אמרתני אני כלבי (קהלת ב, א), עניינו חשבתי. וכן האמרה בלבבה. (ישעה מו, ח). ויש כתו עניין על חבר הצפרדעים (שמות ח, ח), על חבר הכסף (בראשית מג, יח), על עניין הצפרדעים, על עניין הכסף. וזה חבר רואה לומר בו ההתרמה בדברו לפיכך הוא בלשון נפלע או גדרבו יראי"י (מלאכי ג, טו). והכבר חבר בר (יחוקאל לנ, ל). מה פעל גדרבו עליך (מלאכי ג, יג). והכבר חבר אתו (בראשית יז, כב), הארץ (בראשית טב, ל), יוכל לרבר אותו (בראשית יז, כב), רוח יי' חבר כי ומלותו על לשוני (שיטאול ב, גנ, ב) פה אל פה ארבך בו (במדבר יב, ז), אז דיברך בחוץ לחסידך (קהלים פט, כ), חברה לשוני בחצי (איך לנ, ב), וירבר יהונתן ברוד טוב (שיטאול א', יט, ד). וירבר יי' אל משה לאמר (שמות ג, י), את גבלך כאשר חבר לך (דברים יב, ב), ואשר חבר לי (בראשית כד, ז), ולא יכול חברו לשולם (שם לו, ד). פירוש לדבר אותו, נכבודות טרבר בר (קהלים פט, ג), ירבר העם באלהים ובטהרה (במדבר כא, ה). וטרבר מרים ואחרן במשה (שם יב, א). תשכ' באחד. תרבר (קהלים ג, ב), ודרברתי על הנכדים (הושע יב, יא). חברתי אני עם לבני (קהלת א, טו). כלומר פעל חשתי כמו שבא נס כנ לשון האמרה כוה העניין. ושלא נוכר פועלו ממנו בזים שירבר בה (שיר השירים ח, ח). התפעל וההפעל ויישמע את הקול מעבר אליו (במדבר ז, פט), חבר טשטו מתקבר. והשת חבר, חבר גודול (טלים ב', ה, יג). ובר מה יראי (במדבר גנ, ג), סטוק למלת מה, ודרבים חבר אהדים (בראשית יא, א). ובhosכתה ה"א חברה, על דברת בני האדם (קהלת ג, יח). על חברתי מלכי צדק (קהלים חברה קי, ד). או בדעת חברה ישא מפברתיך (דברים לנ, ג). מדבר או בתוספת ט"ס מדבר, ומדבר נאה (שיר השירים ה, ג). חבר או בדעת כבלי חוספה חבר, וחבר אין בהם (ירמיה ה, יג). תחולת חבר יי' בחושע (הושע א, ב). וענין הכל כתו האהלי (הושע ז, כא). ונחן אה הענק (יקרא כו, גנ),

בקשותיך (יחוקאל כט, ד), ולשונך ארביך אל חכך (שם ג, ג). טרבק מלכווי (זהלים כב, טו). והוא קטע אף על פי שהוא סטוק כתו מטען אדם ירחיב לו (משל, יה, טו). או יריה חסר לט"ז השטוח והיה ראי מדבר למלקחו. ויש שיחפרשו עניין השנה. וירבק את שאל (שיטאול א', בראשית לא, גנ). וירבקו פלשתים את שאל (שיטאול א', לא, ב), וירבקו גם חמה אחריהם (שם א', יג, כב). יהו ראויים וירבקו כתו נירבקו אחורי (שופטים ב, טה). והקל פון תרבקני הרעה ומתי (בראשית יט, יט). והרعب אשר אתם דאגים ממנה שם ירבק אחרים (ירמיה מט, טו). וכן תרגום וישם וארבקינו). כל אלו עניין רדיפה והשנה ואינם יוצאים חוץ מהענין הראשון אבל הם מענים כי המשיג את חברו דבךכו.

דבר ואין דבר אליו (אילו (אילו ב, יג), כן בנות צלפחד רברות (במדבר כו, ז), חבר חבר על אפנוי (משל, כה, יא), קדברות על צדיק עתק (זהלים לא, יט). והנפער רואה לומר בו ההתרמה בדברו לפיכך הוא בלשון נפלע או גדרבו יראי"י (מלאכי ג, טו). והכבר חבר איש ארני פעיל גדרבו עליך (מלאכי ג, יג). והכבר חבר אתו (בראשית יז, כב), רוח יי' חבר כי ומלותו על לשוני (שיטאול ב, גנ, ב) פה אל פה ארבך בו (במדבר יב, ז), אז דיברך בחוץ לחסידך (קהלים פט, כ), חברה לשוני בחצי (איך לנ, ב), וירבר יהונתן ברוד טוב (שיטאול א', יט, ד). וירבר יי' אל משה לאמר (שמות ג, י), את גבלך כאשר חבר לך (דברים יב, ב), ואשר חבר לי (בראשית כד, ז), ולא יכול חברו לשולם (שם לו, ד). פירוש לדבר אותו, נכבודות טרבר בר (קהלים פט, ג), ירבר העם באלהים ובטהרה (במדבר כא, ה). וטרבר מרים ואחרן במשה (שם יב, א). תשכ' באחד. תרבר (קהלים ג, ב), ודרברתי על הנכדים (הושע יב, יא). חברתי אני עם לבני (קהלת א, טו). כלומר פעל חשתי כמו שבא נס כנ לשון האמרה כוה העניין. ושלא נוכר פועלו ממנו בזים שירבר בה (שיר השירים ח, ח). התפעל וההפעל ויישמע את הקול מעבר אליו (במדבר ז, פט), חבר טשטו מתקבר. והשת חבר, חבר גודול (טלים ב', ה, יג). ובר מה יראי (במדבר גנ, ג), סטוק למלת מה, ודרבים חבר אהדים (בראשית יא, א). ובhosכתה ה"א חברה, על דברת בני האדם (קהלת ג, יח). על חברתי מלכי צדק (קהלים חברה קי, ד). או בדעת חברה ישא מפברתיך (דברים לנ, ג). מדבר או בתוספת ט"ס מדבר, ומדבר נאה (שיר השירים ה, ג). חבר או בדעת כבלי חוספה חבר, וחבר אין בהם (ירמיה ה, יג). תחולת חבר יי' בחושע (הושע א, ב). וענין הכל כתו

Genesis XLIV, 6.⁽¹⁾

דבר – דגָל (קלה)

הורי צח ואדרום **דָגָל** מרכבה (שיר השירים ה, י), ובשם אלהינו **דָגָל** (קהלים כ, ז), אiomoth פג

- ת
- ת

ות (שיר השירים ו, ד).

דָגָן **דָגָן** תירוש ויצהר (רבוטים כה, נא), ואספת **דָגָנָה** **דָגָן** (רבוטים יא, יד). הוא שם החיטה או שעורה או אחר משאר חמשת המינים אחר שנטרח.

דָגָר קרא **דָגָר** (ירמיה יז, יא), ובקעה ודקירה בצלחה (ישעה לה, טו), עניין אסיפה וקידוץ ודומה לחרוגם חטאים הטרים **דָגָרִין**¹⁾.

דָדָה ארודה כל שנוטי (ישעה לח, טו). אגדם עד בית התפעל אלהים (קהלים טב, ה), נפקדה מהם ח'ו התפעל והראוי אתקה, אתקודם, עוניים הטלטל והנענו וההלך מעט מעת. וכן ברכבי רוכזינו ויל' (שבת קכח, ע"ב) האשה מדרה את בנה, מדרין עגלים ומיחין. ופירוש אדרם ארודה עמם כלומר אהנווע עטם.

דָהָב שבטה פרתקה (ישעה יר, ד), חאר לעיר בבבל פרתקה שהיתה מלאה והב, או שהיתה לוקחת הוהב מסן הממלכות מתרוגם והב דהבא.

דָהָם למה תהיה כאיש **דָהָם** (ירמיה יד, ט), עניינו נפעל כאדם מבוהל שלא יוכל להעוז בעת פרא אשפה²⁾ בלאז. ואדרוני אבי זל נרבב כי טפרשים אותו מן העברי שקורין למי שהוא מכוסה הלב מחול מדרהום³⁾.

דָהָר וסום **דָהָר** (נחות א.ב.), מתקנות קדרות אביריו בתקה (שורטמים ה, כב), דרישות הסום בנה חיליכתו תקרא דהרה. ופירוש אביריו על הסוטים האבירים. **דָהָר** ותאשור (ישעה טא, יט). הוא עץ טמיין האחים. **דָהָר** ופירשו רוכזינו (בבא בתרא פ, ע"ב) מדרדר שאנא ופירוש רבוי שלטה⁴⁾ ש"א⁵⁾ בלאז.

דָוב דב אורב הוא לי (איכה ג, י), נהמה קבבים הב' כלנו (ישעה נט, יא), שתים קבבים (מלכים ב, כד). הרגש להבלעות הנח בדוב והוא היה ירעעה.

¹⁾ Exodus VIII. 10.

²⁾ Hisp. *asperduto*; Prov. *esperdu*; attonus stapefactus (*perditus*)...

³⁾ **תְּקֵם** a rad. **מַדְפּוֹם** ⁶⁾.

⁴⁾ In comm. ad Jes. I. c. legitur: ופירשו שא"פ בלאז: *Hoc, credo, legerunt scribæ indocti, i. e., explicavit Raschi (Rabbi Salomon ben Isaak). Raschii autem commentarium nonnisi usque ad f. 29 tractatus Bababathra habemus, hinc usque ad finem hujus tractatus auctor commentarii est, apud quem legitur sap.*

⁵⁾ Gall. *sap.* *sapin.* (*sapinus, sappinus*).

הדרלה טעםרת בעיא ומשפטה להחטף כתו ורעו כבשים **כְּדָבָרִם** (ישעה ה, ז). ופירשו כטהנתם ודומה לחרוגם ויינגן ודבריו). והנכון כי מזה נקרא מךבר מקום טרעה הבהמות לפיה שהרעה נהג שם הבהמות, ויינגן את הצאן אחר הפלוקר (שפטה ג, א). כהרגמו בחור שפר רעה ודברא. קדרות ומזה הענין אשימים קדרותם (מלכים א' ה, כנ), והם הקורות הנורולות שקשרין אותן בראשיהם ומנהיגין אותן בימים וקורין רוכזה אותן בלאז צאטא⁷⁾ (רטץ⁸⁾ ולרכזדה אשר בארץ אשר (ישעה ז, יט). עדת קדרות (שורטמים יד, ח), סבוני קדרותם (ישעה ז, יט). והבית החיזון נקרא הילל.

דָבָש **דָבָש** וחלב (שיר השירים ה, יא), ירוע. ונקרו ראל החטאים דבש. וכפראן הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגון תירוש ויצהר ורבש וכל תבאות שדה (דברי הימים ב' לא, ה). ולא יתכן לפרש דבש מטהש כי אין טבאים בכורים מהרבש. וכן פירשו רוכזינו זל (מנחות פר, ע"א), דבש און זות שמן ורבש (רבוטים ח, ח). ועל דבש גמליבס (ישעה ל, ז), חטאות הגמל הרינה, גבנון שעולה לו על גבו. וכן אמר בו התרוגם ועל חיטאות גמלין⁹⁾.

דָגָה זירגו לריב בקרב הארץ (בראשית מט, טו), עניינו גן וירבו כתו הרוגים. ויתכן להיוון **דָגָה** קנים מזה השרש. וסתינות הרובים יוכיח שהוא גני חיים (במדבר יא, כב), כמו טן גנים גני, טן שענים שעני. וכן סמיכות גנה גנה גנט יאריך (יוחוקל כט, ד), תבאס גנטם (ישעה ג, ב), בשוא ואילו היה גנה מנה העין לא היה משתנה בסמיכות, כטו טן גנטה בקמת רעך (רבוטים כט, כו). אבל לפי שמאנו מבאים דאג (נחמייה ג, טו), כחוב באלאג שהוא עין הפעל וכן מצאו הפעלה מטנו גאניגום (ירמיה טו, טז), והחדר בהחראות עין הפעל גאניגום (יוחוקל טו, י), גאניגום (ירמיה טז, טז), וככתבם עוד בשרש דוג. והאמת כי נשחמו בו בשני השרשים ורכבים נמהו.

דָגָל **דָגָל** מהנה יהודיה (במדבר: ב, ג), בשש נקדות. והוא הנם שטוטין ראשין החיליות. והפעל טמן

¹⁾ Genes. XXXI. 18.

²⁾ Hisp: *Zatara, Zata*; It. *Zatta ratis*.

³⁾ Ratis. exstat in cod. Hisp. et ed. Neap. Comm. ad 1 Regg. v. 9 (23) habet .

⁴⁾ Prov. *abaille, aballie, aboile, aboille, aboillie, aveille*; Gall. *abeille* (a lat. *avicula, apicula.*); Hisp. *abeja*. Ed. Neap. אכיל'יא (singul. forma), cod. A. אכיעיש (forma. Hisp.), cod. B.

דוח נחרוצה בנדחתה (ויקרא טו, לג), עניינו והחוללה. בזאת וכן תורות כמו דוחה (ישעה ל, כב), והוא הנדרה וקראה חוללה לפני ש אין אשה רואהدم שלא חלה ורואה ואבריה נבדים עליה. על זה היה דוחה לבנו (איינה ה, יז). כל היום דוחה (שם א, יג). ומשקל אחר עלי, לבי דמי דמי (ירמיה ח, יח), במשקל גנוב והיוד חטורה הה"א למ"ד הפעול. וחשם על ערשו דמי (חללים טא, ד), על משקל סבך. דוחה. ולרכבים המטה בקרני לחמי (איוב ו, ז), ומשפטו דמי. והחכם רבי יהודה נחכ כי כドוי לחמי תאר סטוק מן דוחה. והנכנן שהוא שם. ומשקל אחר כימי נרת דוחה (ויקרא יב, ב). או יהיה מדור. ומשקל אחר בתוספת טם מרים מצרים טרונה הרעים (רבבים ג, טו). מעין אחר ייכר את מרים טרונה (שפטואל ב', י, ד), מלכושיהם.

דוח דוח ולא יכול קום (חללים לג, יג), כמו נרחו.

שנתיים שרשים וענין אחר לרעת החכם רבי יהודה שכחבו עם נחי העין. מעין אחר יר'ית טרוכה (ישעה ה, הפעיל ד), שם יר'יתו את העלה (יחזקאל ט, לח), מלא כרשו מדענו הדר'תני (ירמיה נא, לד), עניון רחיזח. ורבותינו ילב נשחטשו דרוכה בלשון דוחה כמו שאמרו (חולין קינ' ע.א) מדיח ומולח ומדיח.

דוך או רכו בטרוכה (במדבר יא, ח), עניין כתשו במכתש. והדינה אינה כך דקה כמו השחיקה. וכן מטאנו ברבי רבותינו ילב שהפרישו ביניהם באמרים (שבות יט, ע.ב) בטעורין דינהcoli עלמא לא פלוני דאסור, כי פלוני בטעורין שחיקה. הנה לדבריהם שהשחיקה יורץ דקה מהדינה. ומהענין הזה נקרא העני דוך אל ישב דוך נכלם (חללים עד, כא).

דום שכנה דוחה נפשי (חללים זה, יז), ביצה בתריך קומת הים (יחזקאל כו, לב), משתקת או כרותה. והשם דום שבוי דום (ישעה טו, ה), במשקל יומם, אלא שהוא שוק ובה חולם. ואפשר שהוא משרש דום, וכן לאבן דום (חבקוק ב, יט). ובנין הפעול מטנו המורכב עם הטרוכע גם מרדמן תפתי (ירמיה מה, ב), משפטו תפתקטמי לרעת הפעול רביה יהודה ופיירש התתקתי. והטרוכע לבדו אם לא שוויתי וזרזקתי (חללים קלא, ב). ופירש בהם רבי יהוד עניין פעל אבדה ואפללה. ופירש מוה טשא דומה אליו קרא משער (ישעה כא, יא), האומה האובדת והיא מלכות הרשעורה ופירוש משער כמו לשער רצונו לומר בעבור שער. ואין חזק לכל זה הרחק אלא דומה היא האומה שנקראת דומה מבני ישמעאל ומשמע ודרומה ומטה (בראשית כה, יד). ופירוש משער כי משער יבא להם המתריב ומפחד שער ישימו צופים במנדריהם וטרוב פחד יקומו בלילה. ושאלו השומרים מה טליה. וכן דעת יהונתן כי דומה שם אומה שלא רחם דופה.

ואמר דובים על הנקבות כסו טן גמליה גמלים. גם נקראת היחידה דוב בלא ה"א הנקרה ופרה ונרכבת רעינה (ישעה יא, ג). **דוג** והיה ועמדו עליו הגנים (יחזקאל טו, י), דוגים חאר לפדי הדג. וכיו"ר חטורה הוא לו גנים רבים ודיגים (ירמיה טז, טז). ומלה ודיגים קצת מדרקרים אמרו שהוא מהפעול המכבר וחותם ה"א הבניין והראוי והדיגים הפעיל שהוא מהפעול הנוסף וחסר ה"א הבניין והראוי והדיגים ימן יי' דג גדול. יונה ב, א). ונכח באלא'ם מבאים באג וכל מכר (נחמיה יג, טז), אם את כל דגני הים (במדבר יא, כב). ובלשון נקבה טמיע דקה (יונה ב, ב). והקבוץ על ידי חאר ודקנה אשר ביאור תמות (שמות ז, יח), דגת יאריך (יחזקאל לט, ד), תבаш הגטם מאון מים (ישעה ג, ב). הזגה וכבר נתבונם בשרש דקה על עקרם. ובמשקל אחר בסידות הזגה (עמוס ה, ב).

דוד דוד דוד שאול (שפטואל א', יד), אחיו אביו לבני דוד'הו (במדבר לנ, יא), אחיו אביהן, בנתה היה (ויקרא ית, יד), אשת אחיו אביך, לעני חנטאל דקי (ירמיה יט, יד), רצונו לומר בן דורי. כי כן דוד העברים כמו אמר ונם ארץ לוט אחיו (בראשית יר, טז), רצונו לומר בן אחיו. ואפשר שהיא והחנטאל אחר דרו והיה שם בעת המקנה כי חנטאל הסוכר היה בן שלום ושלום היה דוד ירמיהו וזה חנטאל אשר היה שם בעת המקנה היה דודו אחיו אביו. וכן חרמס יונתן לעני חנטאל אח אבא. מעין אחר דקי לי ואני לו (שיר השירים ב, טז), יידי ואהובי כי טובים דקי (שם א, ב), נרוה דקים עד הבקר (פסלי אטן את דקי לך (שם ז, יג), נרוה דקים עד הבקר (פסלי הו' ג, יח). מעין אחר בכיר או בחד (שפטואל א', ב, יד), כפיו טהור תעברנה (חללים פא, ג), וישמו את ראשיהם בדגנים (מלכים ב', ג, ז). והונעה ה"ז במלת בסירות זבקדים (רבבי הימים ב', לה, יג), עניין הכל קדרות. שני זבקדים תנאים (ירמיה כד, א), נספה בו האלא'ם נאל'ף הגדאי תנאים (ירמיה כד, א). וכן אמר אחורי בלא אל'ף ללוות (?) חמשים. וכן יתכן נס כן וישמו את ראשיהם בדורדים הגדאים (ירמיה כד, ב), בסלים. הגדאים נתנו רית (שיר השירים ז, יד), וימצא דוקאים בשדה (בראשית ל, יד), בקדאי בני (שם ל, טז), אפשר שתהייה האלא'ם בהם נספה, או הם שיש אחר. והם שרש עשב שהוא כדמות אדם וכבר נתבונם מנדרונלשי בלא'ז.

⁵ Hisp. *mandragula* et *mandragora* (*Mandragora*). Cf. Cels. Hierob. T. I. p. 4 — 24. Rosenmueller, Handbuch der biblischen Alterthumskunde 4. Bd. Erste Abtheil. p. 128. Gesen. Thes. L. H. ad v. דוראים.

ולפניהם ירוח דור זרים (הhalim עב, ה). ובילשון נקבות הרזות בני ישראל (שופטים ג, ב), הרזות עלומים (ישעה נא, ט), לזרזם ברית עולם (שמות לא, טו), ומן חי האדם. ויתכן גם מוה דורין נסע ונגלה, ככלומר ומן חי והוא מעוני הרראשון כלומר כל ימי אשר האדם דר בעולם הוא דור.

דורש אדוֹשׁ יְדֹושָׁנוּ (ישעה כה, כח), האלֵף גוספה. ורשותי את בשרכם (שופטים ח, ז), כי תפושו בענלה רְשָׂא (ירמיה ג, יא), האלֵף חמותה הָא ופירוש בענלה שהיא דשה שהיא אוכלה כל היום, לא בענלה שהיא חרותת שאינה אוכלה. עוד נכחנו בשרש רְשָׂא. ובמקצת ספרים הוא כחוב בה"א. וחית השדה תרושה (איוב לט, טו), קומי ודרושי בת ציון (טיכה ד, יג). והנפעל נפעל גדרוש מוואב תחתיו (ישעה כה, י), והטקור בשורק בקהוש מותבן (שב). והטקור מהונוף לא תחסם שור בך'וּשׁ הפעיל (ברבים כה, ד), משפטו בהדישו, או יהיה בדישו שם לקוח טן והשיג לכם ריש (ויקרא כו, ה), כמו כן עיר עדיה. והפעיל שלא נוכר פועלו טמו יורש קצח (ישעה כה, כו). הפעיל והשם מִדְשָׁתִי ובן גרי (שם כא, י). ובמשקל אחר והשיג מִדְשָׁתִי לכם ריש. ואקו ודרישן (דברים י, ד) הוא שם חיים. קיש ולדעת אונקלום הוא הרاسم שהרגנו ריטה. היינן

דחהה דְּחַהָה רְחִיכָנִי (הhalim קיח, יג), אשר חשבו לרחותה פעמי (שם קט, ה), ומלאך יי' דחהה (שם לה, ה), גדר רקהחיה (שם סב, ד). והנפעל רקהח נפעל רישע (טשייל יד, לב), יקחו ונפלו בה (ירמיה כג, יב). והוא פחה ומלעיל שלא כמנהג, נְרוּחִי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס (הhalim קט, ב). ואפשר שהיה נרוּחִי יִשְׂרָאֵל מהחרי הנזן והיה ראוי להdagש. אבל הנכוון שהוא לשון נפעל מוה השרש. ושלא נוכר פועלו הדוח ולא יכולו קום (שם לו, יג). כן מצאנו הפעיל בספרים מרויקים מלרע. ורבי יהודה כחוב מנהי העזן.

השם את רגלי מִדְשָׁתִי (שם קיו ח). ובמשקל אחר בחוספת רְתִי טם ופה חלק יעשה מִדְשָׁתִי (טשייל כו, כח). מִדְשָׁתִי

דחן ורְתִן וככטמים יְחֻקָּל ד, ט), טיליוֹן בלוּזָן¹⁾. דחן דחף הרצים יצאו רתזפים (אסתור ג, טו). והנפעל נפעל והמן גְּרַחַף (שם ו, יב). והשם יצודנו לְמִדְחָפֶת מִדְחָפֶת (הhalim קט, יב), הכל עניין דחיה.

דחק ואיש את אחוי לא קְרַחְקָוּן (יואל ב, ח), מפני לחזיהם ודרקיהם (שופטים ב, יח), חרצים לחץ רוחא²⁾.

דורן דָּן דִין עֲנֵי ואמינו או טוב (ירמיה כב, טו), דָּנֵי אליהם (בראשית ל, ג), לטען תדרען שעוזן (אויב ט, ב), אשר דורן לא ידרון רוחי (בראשית ו, ג), דָּן אַנְכִי דִין (שם טו, יד). והשם דָּן לא דָּנוּ דִין יתגוט ויצליחו (ירמיה ב' ה, כח). וההאר והיה יי' לְרָזָן (שטוואל א' כה, טו), אובי הָרָזָן (שטוואל ב' יט, י). והפעיל דָּנוּ דָּנוּ עַמּוֹ הָרָזָן (שטוואל ב' יט, י). וכחוב דָּנוּ דָּנוּ עַמּוֹ (בראשית מט, טו), ועמד לְרָזָן עַמּוֹים (ישעה ג, יג), משפטו לְהָרָזָן כי הוא מקור ואילו היה שם זה מטעם השטוש בשוא. וכן דָּנוּ לפניו ותחולל לו (איוב לה, יד), משפטו הָרָזָן כי הוא צווי או יהיה דין לפני שם. ושם הריב איש מָרָזָן חטה יערה מָרָזָן (טשייל טו, יח). והונעה הָרָזָן ונחפה מָרָזָן ליזד בטלת בכל עת מְרִגְנִים ישלח (שם ו, יד). ויאשת מְרִגְנִים נשתויה (שם צו, טו), ודָּלָף טרד מְרִגְנִים אשח (שם מידניים יט, יג). וברוחלים עין הפעיל וטשלח מְרִגְנִים (שם ו, יט). ויש לפרש מוה וידי איש מָרָזָן (שטוואל ב' כא, ב), ככלומר איש ריב ומלחתה. ועוד נחאבו בשרש מָרָזָן. וטלם לא ידרון רוחי אפשר לומר בו עניין אחר שהיה מהחרי הע"א שפאייה³⁾ נוֹן ויהיה הגנה רצטורות הדגש כמו שהוא בנוֹן ערך יעקב (בראשית כה, כט). שמשפטו להיות נייד כן לא ידרון משפטו לא נייד שרשו בָּרוּן טן וישב הרבה אל גְּרַנְתָּה (דברי הימים א' כא, כו), נרתקה פודרָן בלוּזָן⁴⁾. והחכם רבי יהודה הביא לא ידרון רוחי, והי' כל העם נדרון, בעניין יערה מָרָזָן, מְרִגְנִים ישלח, עניין בפני עצמו שהוא מעוני טריביה. וכן פירוש אהוני אובי זיל לא יהיה רוחי העליוני שנפחתי כארם בטריביה עוד לעולם עם הגוף, כי הוא אינו נהנה בחאות הנוף והונף נמשך לחאות הבהירויות וזה באשר הוא בשר וכתולדה הבשר שקוות וקובעות רחחות אאריך ימי מאה ועשרים שנה אם יחוירו בבחשובה ואם לא אכללה אותם מן העולם.

דורן ולפניהם פרדוץ דאהה (איוב מא, יד), עניין שעון ושמהה. וודומה לחרנים שישו אתה משוש⁵⁾ דורי עטה דוחן.

דור דור טהדור באהלי רישע (הhalim פד, יא), כמו טגר כתרגומו גורו⁶⁾ דור. וכן דורי נסע ונגלה (ישעה לה, יב), ככלומר מנורי בעולם הוה נסע ונגלה. מעניין אחר וגם דור העצמים תחתיה (יְחֻקָּל כה, ה), והוא צוין מדרקה בפלס שוב, קום. והשם אוגדיל הדרקה (שם כה, ט). מִדְרַקְתָּה אֵשׁ ועצים הרבה (ישעה ל, לג), עניין הכל ההבעה הנדולה. דור הילך ודור בא (קהלת א, ד). ורבקובן

¹⁾ It. *miglio*; Hisp. *mijo*; Prov. *mil* (*milium*), genus *frumenti notissimum*. Cf. Forskal, Flora Arab. Aeg. pag. 174; Oedmann, Sammlungen aus der Naturkunde. T. 5. pag. 92.

²⁾ Jesaias LXVI, 10.

³⁾ Genes. XXVI, 1.

⁴⁾ 2. Regg. XIII. 4.

ונכר פועלו טמו לא דָּכָא עיר היום הזה (ירמיה מ', י), פְּעַל וזרע יתומות יְדָכָא (איוב כב, ט). והשם תשב אנות עיר דָּכָא (קהלים ג', ג), פְּצֹוע דָּכָא (רבירום גג, ב), והחאר דָּכָא ואת דָּכָא ושפלו רוח (ישעיה גו, טו). ויתכן כי גם الآחרים האר כי פירוש עיר דָּכָא עיר היום דָּכָא. וכן פְּצֹוע דָּכָא כמו שפירשו רבותינו זל' (יבמות עה, ע"ב). וכבר שפער נוכרנו עוד. ואת הקאי רוח יושיע (קהלים לה, יט). וכן זו נראית חמורך האל"ף למ"ד הפעל לשון שקר ישנא דָּכָו (טשלוי כו, כה), שהוא כמו דָּכָא. ובנין הפעל התפעל וְדָכָאו בשער (איוב ה, ד), והפך לילה וְדָכָאו (שם ל, כה), משפטם וְדָכָאו עניין כלם השבר והכחשה.

דָּכָה יְדָכָה ישח (קהלים ג', י), פירוש ישם עצמו הרשע דָּכָה ושח נדי שלא יטרו בני אדם טמו ונפל בעצמו הילאים. והפעל לב נשבר וְדָכָה (שם נא, יט). נפעל והפעל הכהר כי וְדָכִתְנָה במקום תניהם (שם מה, ב), תגלנה פְּעַל עצמות דָּכִית (שם נא, יי), אתה דָּכָאת כחיל רהב (שם פט, יא), נכח באל"ף במקומם ה"א למ"ד הפעל המוטרת ביו"ר. וחשם ישאו נהרות דָּכִים (קהלים צג, ג), הנפרד דָּכִי דָּכִי בפלס עני, ענים כמו כן, עניין אלו השבר והכחשה.

דָּכָת ואת דָּכִית (ויקרא יא, יט), חרגולא ברא. דָּכִית וכן פירשו רב שרירא גאנן ול. (רטונו לומר נאלז' ר' מונטניאיה¹).

דָּלָל גָּלָלו וחרבו (ישעה יט, ו), עניין יבשו, וכן גָּלָלו מאנושנו (איוב כח, ד), ואם גָּל הֵוָא ואין ידו מטענת (ויקרא יד, כא), עני, ולזרבים גָּלִים, הילכים גָּלִים (שיטא ב', ג, א), ולנקבה גָּלָה, הילות ורעות גָּלָה תאדר (בראשית טא, יט), והשם ומדלות הארץ (טלאים א', כה, יב), או יהוה חאר לערה. והקבוץ ומדלות העם (ירמיה נב, טו), ומדלות הארץ (שם ט, ו). והפעל טמו גָּלִיזָרִי ול, יהושיע (קהלים קטו, ו), וכן גָּלָל כבוד יעקב (ישעה ז, ד). מדוע אתה נפעל בכחה גָּל בן המטלך (שיטא ב', יג, ה), חולה, וכן אשורי גָּל משכיל אל גָּל (קהלים טא, ב), כי על חילו עשה המטור, מתקלה יבצעני (ישעה לת, יב), פירוש חשבתי כי מתקלי והוא ישלטני שאמות טמו. עניין אחר גָּל עני לתרום (שם לה, יר), עניינו רמו. וחבר רבינו יונה לעניין זה נצחה על גָּל שפט (קהלים קמא, ג), ועוד נוכחהו בראש ר'לת. מדלות ראשן כארגןן (שיר הרשרים ג, ו), קומות השער. גָּל גָּל אסורי ארץ (איכה ג, לד), וכי חפץ דָּכָא חיל (ישעה גג, י), טְרַכָּא מעונותינו (שם גג, ה). וחלא שאמר על כן לא ידרכו כהני דנען... על מפרץ דנען

¹ It. *gallo di montagna*, *gallus montanus*, *sylvestris*, (*nostr. Auerhahn*).

ב' דִּי עד בְּלִי דִּי (טלאוי ג, י), ופירוש הפסוק ודריוקרי לכמ' ברנה עד בְּלִי דִּי שלא יספקו לכמ' אוצרות ולא ידיו דִּי לכמ' שנוזה וכליים לאסופה בהם החבאה והין. בן פירוש אדרוני אבי זל'. והמלאה היהה דִּים (שיטות ז), הלא יגנבי דִּים (עובריה א, ה), דִּי ספקם וארכנס. ויכא עם אותן השיטות וכדי בוין וקצת (אסתר א, יח), ובסתוק וטצא בְּרִי גאלתו (ויקרא כה, כו), כי השיב לו שם כה, כה), הנמכרים לגויים בְּרִי בנו (נחמה ה, ח); וְרִי חלב עזם ללחטך (טלאוי כו, כו), ואם לא תמצא ידה כי יש (ויקרא יב, ח), כי מתחשו אשר יחר לוי (רבירום טו, ח), טדי העובודה למלאה (שיטות לין, ה), אריה טופ בְּרִי גוזתיו (נחוות ב, יג); לא התקרשׁו לטעוי (רבירום חיטים ב', ל, ג), עקרו למן דִּי והפתה החת חירק נטו לטבריאשונה (שם א', טו, יג), עניין הכל הספיק והזוק. ויהי טדי צאתם שכל דוד (שיטא א', יח, ל), טדי עבורי ייח אחכם (ישעה כה, יט), כי טדי דברי בו זבור אזכרנו יב, יא), כי טדי בא הטלך בית יי' (דברי חיטים ב', יב, יא), כי טדי אדרבר אוזעך (ירמיה ג, ח), עניין בכל עה. ויש דִּי שהוא נוסף וייכא עם אותן השיטות כאשר נוסף מז', מן כי תלך במו אש (ישעה מג, ב), והיה טדי תישׁ בחדרשו (שם סג, כג), פירוש טחדרשׁ לחוש וטשבת לשכת, רוזה לומר טהם שיבאו משכמת לשכה והם הקורכים, ומהם שיכאו מהדרשׁ לחוש, ומזה טשנה לשנה כפי הקירוב והרחוק. וינעו עטמים בְּרִי ריך ולאטימ בְּרִי אש (ירמיה ג, נח), בְּרִי ארבה לרוכב (שופטים ג, ה), כל אלו גוספים נאילו אמר יאמיר האח (אווב למן, כה), וכל ארבעה בחלק בריך, באש, בארכבה, בשופר. וכבר כריצנו בחדק הדקרוק² כי יש בהן קאה עניין כי ירו על הנדרת הדבר והחדרתו.

דִּיה וְדִיה למשנה (רבירום יד, יג), ודקבוצ אך שם נקבצו דִּיות (ישעה לד, טו), ואפשר שהיה מז' קי' השרש הזה ואני כתב על הספר בפרק (ירמיה לה, יזע). **דִּיק** ובנית עליה דִּיק (יחוקאל ד, ב), מנדל שבונים גנד העיר לבבשה.

פְּעַל דָּכָא דָּכָא לארץ חיתוי (קהלים קסג, ג), בקמץ כורך בעלי ההא. וְדָכָא עשך (שם עב, ד), וויאל אלוה וְדָכָאני (איוב ג, ט), יְדָכָאות לפני עש (שם ד, יט). ובנחת האל"ף וְתְּדָכָאֲנָנִי במלים (שם יט, ב), לְדָכָא תחת רגליו כל אסורי ארץ (איכה ג, לד), וכי חפץ דָּכָא חיל (ישעה גג, י), טְרַכָּא מעונותינו (שם גג, ה). וחלא

² טכלול דף נב, ע"א. „ויש בית פורה החדרת הדבר והחדרתו כהדרה והנזכר בחדשו ומדי שבת בשבתו ישעה סג, כג), וכן יעשה שנה בשנה (שיטא א', אג)."

דלת אל הַדָּלָת או אל המזווה (שמות כ, ג), בשש דָּלָת נגידות, ואחר הדָּלָת והמזווה (ישעה כו, ח), והדָּלָת סְגִיר אחריו (בראשית י, ט), הדָּלָת תסוב על צירה (משל כו, יד), ולשנים לפתח לפני רְלָתִים (ישעה טה, א), ולרכבים רְלָתִי הכית (ורכרי חיטים ב', ד, כב), יציב רְלָתִיק (יהושע ג, כו). וכלשן נקבות ינפו רְלָתִות (נחמה ג, ג), רְלָתִות לא העמדתי בשערם (שם ו, א), ושתיים רְלָתִות לְרְלָתִות שתיים מוסכבות רְלָתִות שתים לְרְלָתִת אחת ושתי רְלָתִות לאחת (יחזקאל טא, כד), פירוש רבינו ויל נטבנה טהרות (פרק ה, משנה א). ארבע דלתות רבינו ויל נטבנה טהרות עכיו של כחול והפנימית נפתחות לחץ הבית לכוסות. אחר הרלמות שכל הבית היה טוח בו חץ חזק אחורי הדלתות וכו' כמו שנייה שם, לְרְלָתִות הבית הפנימי (מלכים א', ז, ג) ויקב חרב רְלָתִו (מלכים ב', ב, ז, ג), וסגר רְלָתִה (ישעה כו, ב). והוא משקל אחר*. ויקרא נס כו דלתה הכלים נטו דלתה השער כמו שאמר ויקב חרב ברלתו והוא דלת הארון. וכן במשנה (שבח קכ, ע, ב) כל הכלים נטלו בשכת ורלחותיהם עליהם, שלוש רְלָתִות לְרְלָתִת וארבעה (ירמיה לו, ג). פירוש דפני שהן חומין לדלתות שיפתחו ויסנו. ונפקרה הח'ו' בטלה על רְלָתִ שפטיה (טהלים קמ, ג), כי משפטו על דלת שפטוי. ונקרו השתחים דלת לפיה שנפתחים וננסרים נרלו וכן ראי לנבו לעשות שפטוי כמו דלתה שנפתחת וננסרה לצורך כן לא יפתח הנבען שפטוי כי אם לצורך, וכן רְלָתִי פניו מי פתח (איוב מא, ג), רזהה לומר שפטוי.

דם קם יחשכ לְאִישׁ ההוא (ויקרא יי, ד). אל תכסי ים דמי (איוב טג, ית), וחקבוך רְדָמִים בְּדָמִים נגעו (חושע ד, ב), ותחנף הארץ בְּדָמִים (טהלים קג, לח), קול רְדָמִי אחיך בראשיה ד, י), והסרתי רְדָמִי מפיו (ונראה טר. ו), וְדָמִי עלי יטוש (חושע יב, ט). וכן אין לו קםיים (שמות כב, א), כלומר אם יחרגו אין עליון עונש דמי. וכן יקח רְדָם בעינו (טהלים עב, יד). ויש טפרשים אלו עין כופר ועך*. והרבה נשחמו בו רבתינו בעין עך (כבא מציעא טג, ע, ב). החלוף לו רמי שור בפירה אל העדר על התקח בשעה שאין לו דמים (פסחים קיב, ע, ב). ידים ענב (דברים לב, יד). מרוב אידיטות רזין דטה אוטו לדם.

דםם מע רתחו ולא רְמֹז (איוב ל, בו), רְמֹז עד הגיענו אליכם (שמואל א', יד, ט). והשם יקס סערה לרְמֹטָה (טהלים קג, כט), ופירוש יקס סערה ואחר כן רְמֹטָה ישיבנה לדטמה. וההאר קיל רְמֹטָה דקה (מלכים א', יט, יב), רְמֹטָה וקול אשמע (איוב ה, יז), ההטונה שדְּזִירָה רואה פעם היתה דטמה ופעם היה משטעה קול. או פירושו

פעל (שמואל א', ה, ה). והפעל הכרבר או רְלָג כאיל פסה (ישעה לה, ג), רְלָג על דהרים (שיר השירים ב, ח), עניינו כמו מקפק*.

דלתה וגם רְלָה רְלָה לנו (שמות ב, יט), ותבאה רְלָה כו. ותרלנה (שבב, טו), ואיש תבונה רְלָנה (משל ב, גל, ה). והשם כמר מְדָלֵי (ישעה ט, טו), והוא הכללי שוואכין בו. ולרכבים והוא משקל אחר يول מים מְקָלֵי (כמרבר כה, ג), והיה משפטו בקטץ חפה על משקל חפני, אוניו ובא בקטץ חוב כמו בתוך תְּקִרְבָּן (טיכה ב, יב, ג), רְלָי (הלו) שוקים מפסח (משל גו, ו), נבחו. כן כתבו רבינו יוחנן חינוך העברים בבניין הקל. ואנחנו מזאננו פחה הדלתה... וכן כתבו רבינו יעקב בן אלעזר, ואם בן הוא צווי מן הרנוש בפלין הלמד' ומשפטו להדרש. ופירשו הרימו שוקים מפסח כי מה יועילו לו, וכן המשל בפי כסילים פעל (שם). והפעל הכרבר אֲרוֹטֶמֶך יי' כי רְלִיְתִּי (חהלום ל, ב). רְלִיְתִּי רומטני. לפנות רְלִיְתִּי אליו (יחזקאל יי, ג), בצל רְלִיְתִּי תשכונה (שם יי, גנו), ענפים הרומים והגבאים. ואפשר שייתה כמותו יול מים מְדָלֵי מלמר מהחרב ענפיו يول מים.

דלתה ותרלה מים ברגליך (יחזקאל לב, ב), ולא תרלהם רגלו אדם עוד ופרשיות בהרחתה לא תרלהם (שם לב, יג), עניינם הדרישה עם ענירות הטים, אינטרכא'ר בלעוז*).

גָּלָפָ דָּלָה יְלָפָה הבית (קהלת י, יז). והשם רְלָה טרד המטר בבית: וכן ברבורי רבתינוiol נורחין כל מתח הלהג בשכת (ביצה פרק ה, משנה א), וכן אל אלה רְלָה עיני (איוב טג, ב), כי הרם יורד טפה טפה. וכן על הרץ טשל רְלָה נפשי מתוגה (טהלים קיט, כה), כמו במטחים חכנה נפשי (ירמיה ג, יג).

דלק גָּלָקִי בהם ואכלום (עובריה יח), שפחים גָּלָקִים ולב רע (משל גו, גנו), עניין הבעורה. גָּלָקָת ובקדחת ובגָּלָקָת (דברים כח, כב), שם חוליה השורף מרוב הפעיל חטיטות. והפעל הנוסף רְלָקָק האש (יחזקאל כד, י), יון רְלִיְקָם (ישעה ה, יא). עניין אחר כי רְלָקָק אהרי (בראשית לא, לו), חציו לְרְלָקִים יפעל (טהלים ז, יד), פירוש חציו יפעל לו ולחבריו שם גָּלָקִים אחר העניין על ההרים גָּלָקָנו (אינה ה, יט), בגאות רשות רְלָק עני (טהלים י, ב), טְרְלָק אחריו פלשתים (שמואל א, יי, גנו), עניין רדיפה. ואפשר שהיא מוה העניין יון רְלִיְקָם, ליפוי שאמר שכר ירדפו (ישעה שם), מלמר רם רודפים היון והיין ירדפס ויפילם למשואות.

¹) Hisp. *enturbiar*; It. *intorbiare*, (*inturbare*).

(ישעה ג, ה). אין נָרְמִיתָה (עובדיה ה), גָּדוֹן עַמִּיבָּלִי הדעת (הושע ה, ג). ויש לפרש מזה נרמלה שמרון מלכה (הושע י, ז). והשם בָּרְמִי יְמִי אֶלְכָה (ישעה לה, ז), רָמִי בפלס פָּרִי, שָׁבֵי, צָבִי. יש מפרשים מעין זה אמרך בגפן בְּקָטָה (יחזקאל יט, י). כלם והודמים להם עניין בריחנה וכליין. ותacen לפרש מעין זה אף על פי שאינם משרשו כי יְיָ אֱלֹהֵינוּ הַרְמָנוּ (ירמיה יח, ד), גָּנְמָה שֵׁם (שם), יבשו רשעים יְמָטוּ לְשָׂאָל (חלהים לא, יח), גָּנְמָה נאות השללים (ירמיה כה, לג). ומזה העניין עניין נגירה ולא תרמלה (איכה ג, יט). כלומר לא חפסוק. עניין אחר זה הוא לא כן גָּדְפָּה (ישעה י, ז), עניינו יחשוב. וכן ואשר גָּדְפָּה לנו (שיטאול ב', כא, ה), גָּטִינוּ אֱלֹהִים חַפְרָךְ (חלהים מה, ז), אל תְּרַמְּפֵי בְּנֶפֶשׁ (אסתר ה, ג). אם לא כאשר גָּמִיתִי כוֹן הִתְהָ (ישעה יג, כה). עניין אחר אל גָּמִי לְקָרְבִּי חַפְרָךְ (חלהים פג, ב). אל תְּרַחֲנוּ גָּמִי לוּ (ישעה סב, ז). וכטskill אחר ולילה ולא גָּמִיתִי לִי (חלהים כב, ג), נָלְמָתִי גָּמִיתִי הַזְּמִינָה (שב לט, ג). והחאר אך אל אֱלֹהִים גָּמִיתִי נְפָשִׁי (שם סב, ב), לך גָּמִיתִי רְתָלָה (חלהים סה, ב), עניין כולם שתיקה. יש מפרשים מזה או כי נרמלה (ישעה ג, ה), כלומר נשחתקתי לא אוכל דבר. ופירוש לך דתיה רתלה, רצונו לטר נשחתקה ההתקלה נגר פעלך העוצמים שלא השניך התקלה. ויתacen להיות דומיה משרות דום והיורד ליחס כיויד התקלה, שלשיה. ויתacen לפרש דטינו אלהים חסרה, עניין הסבר והתחלה כלומר שבנו אלהים לחסרך.

דמן هو דָּמֵן לאדרמה (חלהים פג, יב). לדָּמֵן על פני דָּמֵן הארמה (ירמיה ח, ב). הוא ובו האשפה. כהרויש מתבן במו מְדִינָה (ישעה כה, י), האשפה עצמה, כי כן מְדִינָה דרך להטיל הבן באשפה ולהלך עליה עד שהודוש והעשה רומן. ואדרוני אבוי זל פירש מדרמלה שם עיר שהיתה למו庵, כמו שאמר גם מרדמן הדמי (ירמיה מה, ב), ופירשו ונדרש טואב בעירו כבוי מדרמלה כמו שדשים החכין התחוו במקומו.

דמע גָּדְמָעָן תְּרֻמָּעָן וְתַּרְדֵּד עַנִּי גָּדְמָעָה (ירמיה יג, יז), גָּדְמָעָה גָּדְמָעָתָה על לחייה (איכה א, ב), ולא תְּבוֹא גָּדְמָעָה גָּדְמָעָתָה (יחזקאל כד, טז). הקבוץ כלו גָּדְמָעָתָה עניי (איכה ב, יא). ידווע. מלארך גָּדְמָעָתָה (שיטות כב, ט), כדי לשטן או ליען היודן מן הנה בדמע טפה טפה.

דנג בְּהִזְגֵּן מִפְנֵי הָאֵשׁ (טיכה א, ד), הוא השעה. **דעך** גָּעָכָו כְּפָשָׂתָה כְּבוֹ (ישעה פג, יג), גָּעָעָךְ נָרוֹ (טשייל כ, ב). ומה שלא נוכר פועלו מן ההונש אס לא נסאא, גָּעָכָו כָּאֵשׁ קִוִּיצִים (חלהים קח, יב), והגעל גָּרְעָכָו מְטֻקּוּם (איוב ו, יז). עניות המכבי והכלון. נפעל

Vide rad. (ג)

הקול שהיתה שומע היה קול דטמה כלומר קול נטוך. ומשקל גָּמָס אחר עורי לאבן דוטם (חבקוק ב, יט), וכן שבי דוטם (ישעה טו, ה), פירשו כרומם. או הוא שם, וכן טוב ויחיל גָּרְטָם (איכה ג, כו), חאר. ואפשר שהיה משרש נעל דום כמו שכחנו. והגעל גָּרְטָם נאות השלום (ירטיה כה, ל), אל תְּגַטְּפָּצָה בעונגה (שם נא, ו), גם מרמן התפני (שם מה, ב). והוא לשון נופל על לשון דרכך זהות, כי מרטן שם עיר לטעוב. וכן דרך העברי לדבר לשון צחורה כוה במקומות כמו בחשכון השבו עליה רעה (שם), וקרון הר Zucker (צפניה ב, ד), בנית לעפרה עפר החפלי (טיכיה א, ז). גָּרְטָם למו עצמי (איוב כת, כא), בגדי ורונע גָּרְטָם באכו (שיטות טו, טז), יבשו רשעים יְמָטוּ לשָׂאָל (חלהים לא, יח), גָּרְטָם שֵׁם (ירטיה ח, יד). ואחרוני אבי זל חבר כי יְמָטוּ גָּרְטָם שרשם גָּרְטָם בשקל גָּרְטָם, גָּרְטָם. הפעיל והפעיל הנוסף כי יְיָ אֱלֹהֵינוּ הַרְמָנוּ (ירמיה ח, יד), עניין שפירושה בשרש חום, שטש בגבעון דום (הושע י, יב), גָּרְטָם המשמש (שם יג), פירוש ועמוד השימוש כתו שפירשו בו רכוינו (ברכות כת, ע"א). ויש מפרשים עניין זה מלשון רכוינו (ברכות כת, ע"ב). עט דמותי חפה. האנק דם (יחזקאל כה, יז), פירשו בשרש אנק. הום לוי והחובלל לו (חלהים לג, ז), עניין שהתקה או עניין חוחלה. וכן דטז עד הגינו אליכם (שיטאול א, יט, ט). עניין חוחלה. וכן אך לאלהים דוטמי נפשי (חלהים סט, ז). **דמה** לא גָּדְפָּה אליו ביפוי (יחזקאל לא, ח), גָּמִיתִי לקאת מדבר (חלהים קב, ז). זאת קומתך גָּמִיתִה לתבר (שיר השירים ז, ח). ואשר הוא יצא הנה נעל והמענוגה גָּמִיתִי בת ציון (ירמיה יג, ב). והגעל נטשל בכחות גָּרְטָם (חלהים טט, יג), ותמשלני גָּרְטָם (ישעה טו, ה), פירוש ואהיה נרמלה, כפיר גוים גָּרְטִיאִת (יחזקאל פעל, ב), גָּרְטָה שמרון מלבה (הושע י, ז). והפעיל הנבדק גָּמִיתִה רעני (שיר השירים א, ט), וביד הנבאים אַרְפָּה (הושע יב, יא), מה עידך מה ארפה לך (איכה ב, יג). הפעיל וההפעיל אַרְפָּה לעליון (ישעה יד, יז), משפטו אחרטה. גָּרְטָת והשם גָּרְטָת היות מראיהם (יחזקאל א, ג), בצלמננו גָּרְטִיאִת (בראשית א, כו), אמרך גָּגָן בְּרִמָּה (יחזקאל יט, י), כתו ברפוק. וכן אל פנה (טשייל ז, ח), כתו פנהה, וזרום לבלהות שאל (חלהים טט, טז), כתו זורחה. או הוא טשקל אחר רם בשקל צו, קז. ורב האי כהב שהוא עניין רטיבות הטבע לפיו שנכל דבר היוצא מדבר אחר ופורה טמן יש בו מרטיבות טבעי. ורשות בטשקל אחר דטינוי גָּמִינָה גָּמִינָה (הושע ה, ה). והגעל כי גָּרְטָה כל עם כגען גָּרְטִיאִת אמרך (הושע י, יב). עניין אחר גָּמִינָה גָּמִינָה מטסף לטרף (חלהים י, יב). עניות ארכון גָּמִינָה גָּמִינָה אַשְׁקָלָן (ירטיה טו, ה). אויל לי כי גָּרְטִיאִת

דרך וקראותם **דרך** (ויקרא כה, י), חופש, טר **דרך** **דרך** (שםהו ל, כנ), המור הטוב שהוא חופשי מן הוווף והחערבות. ו**דרך** **קו לה** (הhalms פד, ד), **בדרך** לעוף (טשיילכו, ב), שם עוף טמא, והוא שקורין בלו"ז אירונדל^א), ולפיכך נקראה דרך לפי שהיא טקינה בכחם טבלי פחד כאילו היא חופשית מבני ארם שלא ילכראה.

דרך והיו **דרך** לכל בשר (ישעה טו, כר), פירוש **דרך** **דרך** טיאום היו לכל כשר מראות, אותן טרוב החולעת **דרך** שבאות. וכן ואלה לחופות **דרך** עולם (רניאל יב, ב), עקר טלה דרך היא חולעת מלשון רוכתינו (פרה פרק ט, טשנה ב) הדרי והכנה שבתוכאה כשרה טפניא שאין בה להה, וויהן חרגנו כתמי מלות ריאן מיסת חוויא.

דרך **ולחציב** **דרך** (שטואל א' יג, כא). ועור נחכמו **דרך** בן ארבע אוחיות.

דרוג בסוד **דרך** (שיר דשירים ב, יד), **וינפלו** **מדרך** הדרוגות (יחוקאל לח, כ), חרגום לא העלה במעלה לא חסק בדורני².

דרך אשר **דרך** בה (דברים א, לו), **דרך** כוכב טיעקב (במדבר כה, יז), אשר **דרך** כה רגלאם (יהושע א, ג). והפעל הנוסף והוא עומד לא **דרך** בוני הפעיל שחן (איוב כה, ח), ככלומר לא דרכו בו, **דרך** בנעלים (ישעה יא, טו). ואשר הוא פועל יוזא **דרך** ענויים בנטשפט (ההלייט כה, ט), **דרך** באמץך (שם כה, ה), מנוחה **דרך** (שופטים כ, טג), פירוש מנוחה הדרכו. וכן **דרך** יונתן טבית נייחון מרדינון. ואפשר שיהיה והדריך בנעלים נם כן פעיל יוזא. והשם **דרך** הטלך נלך (במדבר **דרך** ב, יז), בשש נקרות, וילך **דרך** אחר ולא שב **דרך** (מלכים א' יג, יא), זה **דרך** לכוביו (ישעה ל, כא)*, בפערך אשר באת בה (שם לו, כט). והודעת להם את **דרך** ילבו בה (שםו יח, כ), לעשות **דרך** (שופטים י, ת), פירוש לעשות דרכו (הhalms ג, יב), פירוש האבדו מצד הדרכ, ככלומר כי דרככם חابر כמו שאמר **דרך** רשותם תאבר (ישעה א, ג). ועל דרך הויה נבלת עליה (ישעה א, ל) שעליה נובלים, אני הולך **דרך** כל הארץ (מלכים א' ב, ב), כמנגן. כי **השחית** כל בשר את דרכו (בראשית ג, יב), מנהגו, כי **דרך** נשים לי (שם לא, לה), מנהגן הנשים, והוא הנרוות. וכן ארוח נשים (בראשית ית, יא), ומתרחו ישא עליך **דרך** מצרים (ישעה ג, כד), כמנגן מטריהם כמו שהיו מכין אותו המצריים. וכן ונשאו **דרך** מצרים (שם י, כו), כמנגן שעה במצרים וידו ונדולתה

דף בבן אטך תנתן **axy** (הhalms ג, כ), הוא דרבנה הרעה. ואדרוני אבי ז"ל פירשו מרכיב משתי פלות רזופי, ודו הוא שנים בארמית טב למיחב טן דו (קדושים טא, ע"א), דו פרזופין (ברכוות סא, ע"א). וכן בלע"ז דז"ו) שנים. ופירוש הכללהathy פיות ידבר אותה בפניהם ואחתה שלא בפניהם.

הפק זרפקום יום אחד (בראשית לג, יג), עין דחיה, התפצל מתקפקים על הרולת (שופטים יט, כב), קיל דורי **הפק** (שיר השירים ה, ב), עינים נם כן הרחיה והכוה עקל הדלה.

דקק עד אשר **דק** לעפר (דברים ט, כא), פחה, ויתחן **דק** (ישעה כת, כט). והחדר **דק** מתחפס **דק** ככפר על הארץ (שםו טו, יד), קטרת סמים **דק** (ויקרא נז, יב), קיל דמתה **דק** (מלכים א' יט, יב), **ודקות** בשר (בראשית הפעיל טא, ג), השבלים **הדקאות** (שם טא, ג). והפעל הכביד וישראל את הבטה **דק** לעפר (מלכים ב' כג, טו), גתקנות עטם רבים (פינח ה, יג), ושהקח ממנה **דק** (שמורות ל, לו), כתית חוצות ארקום (שטואל ב' כב, מג). וכחוב רבי יעקב נפעל בן אלעיר הנפעל מוה מחתת **דק** (רבי הימיס ב' לה, ז), בカリ ופה על משקל **דק**. ויהכנן היוחו מן הכביד ומשפטו **דק** **דק** כטו שכחנו בחלק הדרוק³, הגיטה **דק** **דק** שמיים (ישעה ט, כב), כקרוס. וכן לפי דעתו או רדק או תבלול בעינו (ויקרא כא, ב), פירוש או שיהיה קרום, או חבלול שבעין. וכן אמרו רבוחינו זל (ניטין נג, ע"א). בדוקן שבעל אוחב.

דקך והבתו אליו את אשר **דקכו** (ונריה יב, י), וידקה את שניהם (במדבר כה, ח), **ודקני** בה (שטואל נפעל א' לא, ד). והנפעל כל הנמצא **דקך** (ישעה יג, טו). פעל והפעל טן הפעל הכביד אנשים טרקרים (ירמיה לו, י), טרקרים ומתקרים במחטיה (ירמיה נא, ד). והשם **טמתקרים** חרב (טשייל יב, יח). עין כלם טעינה החרב [כלע"ז שטוקארה ד" ספרא"ה³].

דר גדר וסורת (אשחר א, ז). רכובינו אמרו (מנילה יב, ע"א) שהוא אכן טוביה שהוא בכרכי הים ודורות שמה הושבה באמצע סעודה והaira להם צהרים. ומהם שאמרו כי לפיכך נקרא שם האבן דר שקורא דרור לניל בעלי סחרה ככלומר שטעשיהם.

¹ Prov. *dui*; It. *due* (*duo*).

² מכלול קמה, ע"ב

³ It. *stocata di spada*, *confessio gladii*.

¹ Gall. *hirondelle*; Prov. *eronde* (*hirundo*).

² Exodus XX, 26.

נוספה בו הירוד ומשפטו להרש, ותלך לדרש את יי' (בראשית כה, כב). והנפער נסמו הנגה נך' ריש (שם טה, כב), נפעל נך' רישתי ללווא שאלו (ישעה סה, א), נך' אך' ריש לאלם (חווקאל יד, ג), האלך חטורה ה'א ומשפטו ההרש אדרש. ורביה יהודה כחכ כי אלך האדרש למדבר והרנש לחסרון ח'ו ההפועל. ונכון הוא. ובא האדרש אדרש ההפועל נפול לחוק הרבר כטו. האכה אכה אבי (טלכימ ב', כא). ופירוש נדרשתו ללווא שאלו נמצאהו נודרנהו, דרוישים לבל חפאים טומנים וממצאים לכל החפאים בהם. והשם נך' ריש נך' ריש הנביא עדיו (רביה היטים ב', יג, כב), שיררשו ההורש שמה כי הדברים טומניים בו. וכן על נך' ריש ספר המלכים (שם ב', כד, כו), ספר שמוננים בו דברי המלכים וההורש ימצא שם.

דשא נך' שא נאות מדבר (יאל ב, כב), ההפועל הנוסף הופיע עלי נך' שא (דברים לב, ב), בשש נקודות. והוא נקרא כנ' מהחלת צאחו וכשיגרל יקרא עשב כי שם דשא דזא שב החלה הפעולה בעשב לפיקך בא טמן פועלה כטו מן בטה ולא בא כן מן עשב. ויש טפרשים מזה כי היפויו בענלה דשא (ירמיה ג, יא), ומשפטו נך' שא מפלני השליט (קהלות ה, ה), שמשפטו שיזאה. ורביה יונה הרוחיק זה הפירוש בעבר כי היה לו לומר נך' שא בז'י השין' כטו טלאה. צמאה. וכן אין הטלה נכתבה אלו כלך כי אם בה'א. וכן נמצא במקצת ספרים. וכבר כהנוהו בשרש דוש.

דשן ואכל ושבע נך' שן (דברים לא, כ), פועל עכבר, נך' שן וריה דשן ושطن (ישעה ל, כג), חזאר, נך' נון ורעננים יהיו (קהלות זב, טו), וישראלו כל נך' נון ארץ (שם כב, ל). והשם ותענג נך' שן נפשכם (ישעה נה, ב), נון בשש נקודות, החדרתי את נך' נון (שופטים ט, ט), כבר ומרנו רדרוק החדרתי בחלק הדקדוק בטקומו¹). והכבד נך' שן בשטן פועל ראשי (קהלות כג, ה), שטעעה טוביה נך' שן עצם (משל, ב).

¹ טכלי ע, ע.ב. ומלה נך' קלהי את מתקי (שופטים ט, יא), נך' קלהי את תירושי (שם ט, יג), נך' קלהי את דשני (שם ט, ט), אמרו שהם מפוארים כי הראי בהם נך' קלהי בפלס נטרכתי. והג训ו שהם מבני הפעל ולולי החיה שהיא גורנית היה נך' קלהי כמו נך' שברתי ובגיל החיה הוסב הקמן להיות חחת והחית כמנגן כטו נך' קלהי (טלכימ א', כב, לד). ואף על פי שה'א החלתו בקמץ וה'א החלתו בסגול אין להחש על זה כי חנעתה הה'א אינה אלא להאריך ולהרחיב קריאת החיה. ובמ' ח'ריך וחרוחיב קריאת החיה טה לנו אם הוא מפני חנעתה קטן אם מפני חנעתה טן.

שהראה בהם. ופירוש ונשאו ישא אותו מעליך וכילה אותו. או פירשו ונשאו על המטה שישא עליו מטהרו כמו שעשרה במאירים וכן פירוש וטטו על הים מטהרו יעור עליו כמו שעורר אותו על הים בטבעה הטזרים. והקבוק על הרכבים ישבת להם (ירמיה ג, ב). וקובוק השנים וגעקש הרכבים יפל באתה (משל כח, יח), וזה אס לטר ילטוז את נרכבי עמי לדשכע בשמי חי יי' (ירמיה יב, טו), הדלה מעדת בנעיא והמסורה עליו ליה נעיא. וככדתו מעשות הרכיך (ישעה נה, ג). נרכיך ספרתי וחענני (קהלים קיט, כו), נרכיך למחות מלבין (משל לא, ג), כלם עניין אחר, כי חפאי האדם עפקו ומה שייחדרל בו הכל נקרא דרך. וכן המצוות והעברות כטו שאמר את נרכיך ילכו בה (שמות ית, כ), זיאחן צדיק נרכיך (איוב יג, י), כי יודע יי' נרכיך צדיקים נרכיך רשיים תאכר (קהלים א, ו). נרכיך ובחוספת טם נך' ריש כף רגאל (דברים ג, ה), רצונו לומר דרישת הרגל. ובענין הוות נרכיכי נפשי עז (שופטים ה, כא). הסר ביה השורות ופירשו הרטמי האוכבים בעז. נרכיך בתג (ישעה סג, ב), אתה נרכיך זית ולא תפוק שטן והזידיש ולא תשחה יין (טיכה ג, טו), בחלמת בקריאת בן אשר, וכקמץ חטא בקריאת בן נפהלי. נרכיכים נתית בשבות (חטיה יג, טו). והזיכר בגראן עת נרכיך (ירמיה נא, לג). והוא מקור והחותיק פקס פהה ענינים הדרישה והדרישה. וכן נרכיךabis סופיק חטף ניס ריבים (חבקוק ג, טו), ופירוש הפסוק דרוכהabis סופיק כטו בן דרכו בחוטר טיס רכבים. אז פירשו דרוכה בים על סופיק והם הענינים. ובענין משיכת הקשת וגטו נרכיך קשתנו (איicha ב, ד), אל נרכיך קשתנו (ירמיה נא, ג), וכל קשתתינו נרכיות (ישעה ה, כח). ולפי שבשיכת הקשת יבשן גם כן החץ לזה אמר נרכיך חזיו (קהלים נה, ח), נרכיכו חצם דבר טר (שם סה, ד). והפעל הכביר נרכיכו את לשונם (ירטידה, מ, ב), משפטו ידריכו.

דרכם ים נרכום ירשה (דברים לג, כנ), הוא היטין והוא נרכום דרכם כו כלשונות אלה נקרא .

דרך נרכש נרכש משה (ויקרא י, טו), נרכש מחרבותיהם (קהלים קט, י). וכחוב רביע יעקב בן אלעוז כי בספר הלאלי² מהוב עליו ליota חטא. גם הנגיד ויל כחוב שטצאו ברוב הספרים חטא³. נרכישים לכל הפיציהם (שם קיא, ב), נרכשך וחרורת (דברים יג, טו), נרכש רשו בבל תנצא (קהלים י, טו), בחולם בקריאת בן אשר ובקמץ חטא בקריאת בן נפהלי. נרכישת הדבר (עורא יטו),

² Vide infra rad. et Tychsen, Tentamen de variis codicis Hebraicorum Vet. Test. Mss. Generib. etc. p. 244. sqq.

ואשר הוא בן חמץ אותיות

דרכמן פרקמונם שוש רבאות (עורא ב, סט), וכן פרקמונן לאנרכנים אלף (שם ח, כו). והוא אף ארכון נספה. והוא טבע ידע אפלב באחריו הפטן. וכבר נכרנו אותו באות האלף בן ארבע אורות ואפשר גם כן שהונין נספות.

נשלמה אותן הrels**אורן החוא.**

הה הלילו הה ליום (יחוקאל ל, ב). והוסיפו בו הה האלף ברוב דבריהם ואמרו אקה ליום (ואל א, טו), אקה ואמר אקה יי אלדים (יחוקאל ה, יד). והוא קרייה כך על העיר ועל הדאנה.

חא חא לכם זרע (כראשים טו, כב). וגם אני רחא דרכך הא בראש נתתי (יחוקאל טו, מנ). כמו הנה.

חבל וילכו אחורי הכהבל וירחבלו (ירמיה ב, ה). והפעל הנוסף מהבלים המה אתכם (שם כג, טז). הפעיל והשם אחריו הכהבל (שם ב, ה), הכהבל המה (שם י, טז).

ומשקל אחר הכהבל הכהלים (קהלת א, ב). והוא דבר שאין כלום. וכן קראו רכובינו (שבח פח, ע'ב). לאייד היוא מהפה בהבל פיו, הכהבל תינוקות (שם קיט, ע'ב). כי הוא דבר המתבצל והכללה בטהורה.

התבנ קרנות שנ זקהניים (יחוקאל כו, טז). גם חיים קבינים שעוזין מלאכה מהעדים שלhn או מהקרנות כתו שעוזין מעדים הפיל שהוא השן. ויש מפרשין אותו העז שקורין אבנום¹ [יבנים] והתרגום אמר ון דפיל וטווין. והוא העוף שנודע לנו בדברי רכובינו באמרים (חולין קטו, ע'א). קריבו ליה ריש טcosa בחלאב ולא אלב. ועוד אמרו (בבא קמא נה, ע'ב) חרנגול ופסוני וטוס כלאים וזה בוה, והוא שקורין לו בלען פוֹן²). ואפשר שייעשו מלאכה מעדים שלהם וכן בלשון ערבי נקרא טאוּם³.

חבר הקרי שטמים (ישעה טג, יג) הם החזים בכוכבים

כטו שפירש אחריו ודומה לו בלשון ערבי שקורין להחח

הבנייה פירשו בו העז ¹⁾ In comm. ad l. c. rectius: אַבְנָנוֹס et أَبْنَوْس. אַבְנָנוֹס et أَبْنَوْس. הנקראת בערבי אבנום graece ἔβενος ebenum.

2) Hisp. pavon; It. pavone; Prov. pavone; Bas Bret. pavon (Roquen.) pavo.

3) ταῦς طَائِفَس⁴.

פעל טו, ל.). ושלא נוכר פועלו מטנו נפש ברכה תדרון (שם יאן, כה), ועפרם מחלב ירשן (ישעה לה, ז). ומלה התפעל מרכיבת מהנפעל והרצפעל הכהשנה מחלב (שם לה, ז). עניין אחר אל שפק הכהשן (ויקרא ה, יב), בשש נקורות והוא האפר, וכל העמק הפנירים והכהשן (ירטיה לא, לט). פירוש מקום שפק הדשן שהיה החז לירושלים אומר שישיה אותו המקום נוטף בעיר לעתיד. ופירוש וכל העמק הפנירים תרגם יונתן וכל טרא אתר דנפלו המן פנרי משירת אהורה. רזה לומר כי כל אותו העמק יהיה תוספת העיר וכל השדרות עד נחל קדרון. והנה לא תרגם והדשן או תרגם אותו משירת אהורה לפי שהיה דשנים ושמנים כמו שנאמר עליו ומשמן בשרו יrhoה (ישעה יז, ד). והפעל הכהב מטנו וירשנו את המיבח (כתרבר ה, יג), יטירו דשן, ועשית סירותיו לירשנו (שמות כו, ג). וועלרך ירשנה סלה (קהלת כ, ד).

הה'א נספַּך כה'א נאקראה לך (שמואל א', כח, טו). ופירוש ישימה דשן, כלומר שיוריד אשו מן השטחים לאלה ולקבלה ברצון. **הת דת** לפני כל ידי ברת ודין (אמחר א, יג), ואת

קתי חטך (שם ג, ח), וגתיים שונות (שם ג, ח), לעשות ברת היום (שם ט, יג), ותקנת נתנה בשושן

חבריה (שם ג, טו), אשר לא ברת (שם ה, טו), עניין הכל התחורה והחוק.

ואשר הם בני ארבע אותיות

דמתק דמשק בפתח טחה זברטשיך ערש (עטום ג, יב). פירושו לפי טקומו כמו בפתח טחה כי אין לו חבר. או תהיה הטלה מרכיבת מטהי מלות בורי טשך ויהיה טשך מן שקע וענינו מן שוק כלומר באחד מכרכי המטה ודי הוא טלה נוספת כמו ברי שופר (איוב לט, כה), ברי ריק (ירטיה נא, נח), ברי אש (שם), שהוא כתו בשופר, ברייק, באש.

קרכו דרבנן ולהציב קרכנו (שמואל א', יג, כא), כולו קטוץ לבן נפרחי ולבן אשר הבייה בפחח והדלית לשניהם מעדרה בגעיה. ובא הקרכון במטקל אחר דברי חכמים בקרובנות (קהלת יב, יא), הוא המחת דחקווע בראש עץ שטועני בו השורדים בעת ההרישה. והמחט יקרא דרבנן והעז יקרא מלמד. וכן אמרו במשנה (כלים פרק ט, טשנה ו), טלמוד שבלי עת הרכנן, כלומר שנבעל אליו המחת החקווע בעץ בתוכו.

קרכר דרדיך וקייז זקרליר (בראשית ג, יח), נילו פחה והוא מן טמיini הקוציים. וכבראשית רבה (פרשנה כא).

קוץ והעכית דרדיך והקדם שהוא עשו דין דין. ופירוש בעל העורך (בשער עכיות) קנדס בלען קרדו⁵.

5) Hisp. cardo; It. cardo et cardone; Gall. chardon carduus.

וישמע הקול ההוא בעצמו ואותו הקול נקרא הד הרם .
וונתן הרגם ולא לאשתחזא במטרי טוריא [ובכלעו איק"ז].

הדרה גמול ידו קָרְחָה (ישעיהiah), עניינו פשט. ורביה יהודה אמר כי הה"א חטורה יָדֵן יָדֵן אליה (ירמיהג, י).
אברהם רשותם תחתם (אויב מ, יב), פירש רוטם

הרשעים בטוקום .
הדרם והארץ חָרָם רגלי (ישעיה סג, א), עד אשית איביך חָרָם
חרם לרגליך (חהלמים קי, א), הוא שופרף הכסא .

הדרם גָּרָם ועַז שְׁמֹן (ישעיה מא, יט), ותחת הספרה חָרָם
עליה קָרְסָס (שם נת, יג), פחה בתantha, והוא עמד
בין קָרְטִים אשר במטה (וכירה א, ח), ירע .

הדרת ואמ כפתע بلا איבאה חָרְפָּו (כמדרלה, כב),
יען בצד ובכתף תְּחָדָה (יחזקאל לד, כא),
ונְחָרְפָּתִיך מְטָצָבָך (ישעיה כב, יט), והות רשותם יָחָרָה
(טשייל, ג), מצאתי בטקסט הספרים החדרויים היור בסגול
ונמקצתם בהה"ח . לְקָרְתָּא תְּכָל אַבְיך (דברים ג, יט),
כלם עניין דחיפה .

הדר וְקָרְתָּא פְּנֵי זְקָנוֹ (יקרא יט, לב), ודל לא תְּהַרְרֵר
בריבבו (שמות כג, ג), קָרוּר בלבשו (ישעיה סג,
א). וההאר פרי עז קָרָר (יקרא כג, ט), והשם הדר וקָרְרָר קָרָר
לפניו (חהלמים צו, ז). ומשקל אחר מעבר נונש קָרְרָר קָרָר
מלכות (דניאל יא, כ), בשש נקורות . והקבוץ קָרְדִּים קָרְנוֹ
בקדרי קדר טרחם טחר (חהלמים קי, ג). ועם הה"א הנקרה
קָרְרָה, והסתמך בקדרות קדר (חהלמים נט, ב), ברב עם
קדרות מלך (טשייל יה, כה) או יהוה קָרְבָּה בפלס שְׁלָטָה
בי הסטוק בשני המשקלים שהוא . והההפעל אל תְּתַהֲרֵר לפני מלך התפּ
קָרְרוֹ (איכה ה, יב). והההפעל אל תְּתַהֲרֵר לפני מלך התפּ
(טשייל כה, ז), עניין התנהרות וההיפות והראות סבר פניט
יפוה . וקדררים אישר (ישעיה מה, ב). דרכם המעויקלים קָרְדוֹן
וחמסוכבים . ווטה למלה שאמרו רבוחינו (חולין קיג, ע"א),
הדרא דכנתא, בני מעיים שהם מעוקלים ומסוכבים סביב סביב .
הָרָן זככל חיצות יאמרו זו זו (עמוס ה, טו), קרייה זו
האכל והפשער [ובכלעו איזיימ"ז].

הוֹא הוא דבר (דברים יט, כב), בני לנתר .
הָרָד הדר והדר לבשת (חהלמים קה, א), הזר על ארץ הדר
ושטנים (שם קמת, יג), הזר נהרו איתה (אויב לט,
כ), ולא נתנו עליו הזר מלכות (דניאל יא, כא), כסוס
הזר במלחמה (וכירה יג), והוא ישא הזר ישב ומשל
(שם ז, יג), וננתת מְהֻרָה עליי (כמדרלה כ, כ), הד אדרון
והז הדרה (ירמיה כב, יח), וייה כוית הזר (הושעה, ז),
ענין כולם הכה וההדר . ורביה יגגה הכנים בעניין הוה ולא
זר הרים (יחזקאל ז, ז), וכבר וכתרתו בשרש קדר .

1) Ital. eco (echo.)

2) It. oimè.

הבר אל עברם) והחוויים בכוכבים מתחככים הדרר וגווירים אוחזו
על פי הכוכבים .

הגה וְקָרְתָּי בכל פועל (חהלמים עז, יג), לא יְהַגֵּז
בגרונים (שם קטו, ז), ולשוני אם יְהַגֵּה רטיה
(אויב כ, ד), כאשר יְהַגֵּה האידיה (ישעיה לא, ד), כי
אמת יְהַגֵּה חci (טשייל ח, ז), וכיוניס קָרְתָּה נְהַגָּה (ישעיה
נט, יא), יְהַגֵּז ריק (חהלמים ב, א), הזר וְהַגֵּז מלבד דבריו
שקר (ישעיה נט, יג), מקור . ובא בחלם הה"א לווג המלוות
כי הזר בחולם על המשפט כי הוא מן יְהַגָּה כטו ולזהות את
בני ישראל (ויקרא י, יא), ובא חזז כטו כן בחלם לווג המלוות
כטו אה מופאך ואת מובאך (שמואל ב', ג, כה). כן כחטו
הפעיל אדרני אבוי ויל. והפעיל הנוסף המضافים ותפקידיהם (ישעיה
ה' ח, יט) . והשם יְהַגָּה מפיו יצא (אויב לו, ב), כלינו
שנינו כטו קָרָה (חהלמים ז, ט), קינים וְהַגָּה ודרז (יחזקאל
ה' ב, י), והוא בשש נקדות . ומשקל אחר קָרְנוֹן סלה (חהלמים
ט, יג), וְהַגָּן לבוי לפניך (שם יט, ט). ומשקל אחר
הגין בהכפל עין הפעיל בינה קָרְנוֹן (שם ה, ב). ומשקל אחר
קנות וְהַגָּות לבי תבונות (שם מט, ד). עניין הכל דבר וצפוף הפה.
ובחוב אדרני אבוי עלי השלום כי הכל הוא לשון נמנום וצפוף
ואין בו לשוו קרייה ודברו כי פירוש ובטורתו יְהַגָּה (חהלמים
א, ב), כל כך יהיה קרא בהורה עד שבכל שעה אפילו שלא
כשעה קרייה יצאו הרברטים על פיו וויפשו משפטו . ווורה
על זה וכיוניס הנהנהנה (ישעיה נט, יא), כי הוא עניין
הצפוף והוא קול יללה . וכן קינים והגה (יחזקאל ב, י).
וענן אחר קָרָה ברוחה הקשה (ישעיה כו, ח), קָרָנוֹ טינים
מכסה (טשייל כה, ז), קָרָנוֹ רשות לפני מלך (שם כה, ה),
עניין הספרה . ואדרני אבוי ויל כחוב מווה הרשות והענן כאשר
פצעל הקה מן המטלה (שמואל ב', כ, יג), והוא שלא נוצר פועל
טן המרובע .

הגינה חָגָן דרך בפני הגדרת הגינה (יחזקאל טב, יב), פירש
רבי יונה דרך נבונה ושירה, ורבותינו ויל נשחטו
– הרבה כוה הלשון באוצרם (חולין ס, ע"ב), דבר הגנו, עשה שלא
כהונן (עבורה ורה נה, נא), וונתן חרגם אורח קדם דוכן ליווי *.
הינך הדרך הינך השבות (ישעיה טז, ז), הינך בדרכם עינה
(ירמיה כה, ל), מהה שהייא קריאת הדורוכים קך
קד להר עצם . ואפשר שהייחודה מהענן הוה ולא קדר הרים
(יחזקאל ז, ז), ופירשו כטו שאחר קרוב הימים מהומת
פירוש היום ים מהומת ולא חדרה להומת הרים וסלעים
כשארם נוחן קולו שם שהוא קול גדול כי יותר נדולה הדרה
הומרה אתה . ויש מפרשין הקול הינך בין הרים כשהארם
ונחן קולו שם שליך אותו הקול עד מקום כלומו וישוב לאחרhor

*) secuit, dissegit. قَبَسَ a rad. Cod. Hisp. absque م, quae forma melior est.

הוי קינים והגה נהי (יחוקאל ב, י). ואפשר ששורש היטהה כי היא והוא לשון מספר. ויש מפרשיות נטוחות היא בכל נשאי ישראל (יחוקאל כא, יז).

היא היא האשה (בראשית כה, טד), בניו לנקבה הנתרה.

הזה הוא קנה גבר ציר (בראשית י, ט), אם עכרת את זקית עלי לטשא (שמואל ב, טו, ל). חסר יוז' אשר היא במקום לט"ז הפעל מהמכח. והטסורה עליו להיות חסר. וכן זקיתה לי לישועה (שם ב', י, יא), חסר היוז' אשר במקום לט"ז הפעל. ולפי שהוא חבר בה"א באחרונה לא כללו בעל הטסורה בחסר. והטסורה הנוגנה על והיתה לעלי לטשא לית חסר דחסר. אני אחיה לו לאב (שם ב', יד), רגנה יד יי' היזה (שמוח ט, ג), את ה'י לאלפי רבקה (בראשית כה, ס), מי זה אמר נזקי (איכה ג, לו), ויאמר אלהים י'י אור ז'י א/or (בראשית א, ג). והנפעל נק'ה נפעל הרבר הוה (מלכים א', א, כו), נק'ה בדבר הוה (דברים ח, לב), עניין ידוע. עניין אחר גניזתי ונחלתי (דניאל ח, כו), ושנתנו גניזת העליון (שם ב, א), תאוה גניזת תערב לנפש (משל יג, יט), עניין שבר. ופירוש נהייה עליון נשכחה הפק ושותני ערבה לי (ירמיה לא, כו). ויש מפרשיות טזה העניין וחלתי גניזתי באחד האדם (שופטים טו, ג), נק'ה דניאל ערד שנת אחת לכירש המלך (דניאל א, כא), ושני אנשים שרי גדרדים קיו בן שאל (שמואל ב', ה, ב), כלומר שבר והטיחו אותו. וזהן צוק להחטיות מעניים. כי פירוש ויהי דניאל שהיה בבל ערד שנת אחת לכירש המלך, ופירוש היו בן שאל היה עם בן שאל וכן חריגות יונתן היו עם בר שאל כלומר שהיו עמו נבר ונפרדתו מטנו ועה באו בכיתו בטרמה קלוקחי חטיטים והרגינו. ויש מפרשיות תאוה נהייה מהענין הראשון, ופירוש תאוה נהייה בזמנה תערב לנפש, ולפיכך חעבה כסילים סור מרע לפי שהכא להם תאומם.

היך וזה יכול עבד אדרני זה (דניאל י, יג), וזה אכיא פיך אליו את אדרון אלהים (דברי הימים א', יג, יב), הה'א חטורה אל'ף איך *.

הים זקהם מהומה גדרלה (רבנים ז, כג), משפטו דיקט והט' האחרונה טימורה. והאות כי הט' הסהראשונה קטופה כורך כל פעלם ואלו היהה שרש היהת פהווה כורך כל פועל. והשם מהומה גדרלה (שם ז, כג), כי היהת מהזאת מותה (שמואל א', ה, יא), עניין בעניין שבר. עניין אחר הפעל הנוסף אריד בשיחי ואחריזטה (חללים נה, ג), הקעיל תהימנה מארם (מיכה ב, יב). והנפעל גותם כל העיר נפעל רוח א, יט), עניין עניין המעה תשואן.

הוה ואתה הוה להם לטולך (נחמיה ג, ו), כי מה תזה לאדם (קהלת ב, כב), הוה גביר לאחד (בראשית כו, כט), מקום שיפל העז שם יהוא (קהלת יא, ג), משפטו גה'א ובאהר הוו נחה כו' נישתחו. כי לשוג אמר הוה ארץ (איוב לו, ו), האל'ף חטורה ה'א. ואפשר שהיה הוה בשרש הוה חטורה היוד' בשרש הוה או יהיו שנים שרשים הוה ועל כל פנים העניין אחד. תעןין אחר הוה על הוה (יחוקאל ג, כו). ומשקל אחר זיבתך ברב עשרו יען בתקנות (חללים נב, ט), זקנות רשיים יהודף (משל י, ג), הוה נפשו הוא ייעבתותה (מיכה ג, ג), זקנותם במאנים ישאו יחד (איוב ו, ב). והקבוץ תווות בקרבה (חללים נה, יב), עד עבר הוצאות (חללים נה, ב), הוצאות תחשב לטעון (חללים נב, ד). פירוש החשוב בלבד ותוציאו בלשון. ופירוש יען בהחותו ברעחו שעשה אחרים. עניין כלם והדומה להם שבר עניינים רעים. ורכינו סעריה פירש בהחותו בטעונו, והוא מעניין הראשון כלומר בטעון הוה לו. ויחנן להיות נטוחות והות רשיים יהודף (משל י, ג), הפק מה שאמר לא ירubic יי' נפש זדיק (שם). ואפשר להיות מן השרש הוה והענין הוה תקנות על איש (חללים סכ, ד).

הוי הוי אחוי ז'וי אחות (ירמיה כב, יג), הוי אשור שכט אפי (ישעה י, ה), הוי משבci העון (שם יח), הוי גוי חטא (שם א, ד), הוי נבורים לשנותין (שם ה, כב), הוי האמורים לרוע טוב ולטוב רע (שם ה, כ). וחסרו היוד' ואמרו וככל חוותות יאמרו ה' ה' (עמוס ה, טו). וכבר וכrangleו שרש בפני עצמו. תעןין המלה הזאת קריית אבל והספד וצער כתו אווי. ויש שהם לקרייה לא על אבל ה'י ה'י וניסו מארץ צפין (ונראה ב, י), ה'י ציון המלטי (שם ב, יא). ואפשר שהidea כמותה ה'י אשור שכט אפי (ישעה י, ה).

הן כל ה'ן יקר ונעים (משל י, כה, ד). תמכך עטך אלא ה'ן (חללים טה, יג). והקבוץ ברב חוצינך ומערכיך (יחוקאל כו, לו), עניין רבבי טמון, לא אמרו ה'ן (משל ל, טו), לא אמרו הרבה ודי.

זהה ה'ים שכבים (ישעה נה, י), ישנים. וכן אמר המתרנים ניתין שכיבין. וקצת מהפרשיות פירושו המתרבים בשינה דברי ההו ובקצת החלאים (oho שקורין לו בלו' פראלא' אין סוני'ו') ובלשון ערבי (האדון) הדיאן² הדרלה רפה במקומות הויין בעבויי.

¹ It. *parlare in sogno*.

² فَادِيَنْ فَانِيَنْ forma dualis partis (2) a rad. فَدَّا deliravit in loquendo, imprim. ex morbo ذهريان autem corruptionem esse puto pro i. e. forma plur. فَانِيُونَ

זהה הפעלה מה נתהיל בראעה הגבר (תהלים נב, ג), בקדוש התפעל
ישראל נתהיל (ישעה טא, טז). ויש מפרשין לנתהיל
עם נחלתך מעין שמחה טן קדרש הלוילים. ואין צורך
להוציאם מעין תהלה שהוא השבח וההוראה אבל קירוב עניינו
הוא השמחה. וכן בתרתלותו לא הילו (תהלים עח, סג), פועל
כלומר שלא באו לעת השמחה והלויל רצונו לומר שלא היו
לאנשים. ובית החופה נקרא בלשון רבוחינו (כבא מציעא
לו, ע"א), כי הלויל. שלא נוכר פועלו העיר נתהילה
(יחזקאל כו, יז). מעין אחר אמרתי להזילים אל נתהילו
(תהלים ע"ה, ה), לא יתיצבו הזילים (שם ח, ו), כי קנאתי
בזהילים (שם עג, ג). ובנין פועל הנוסף כי הרעשות פועל
זהיל חכמת (קהלת ז, ז), אמרתי מהזיל (שם ב, ב),
מהזילי כי נשבעו (תהלים קב, ט), מהויל אשר הם
מהוילים בעני. ופירוש כי נשבע כחוב רבי יונה ספר היחסות
בעיניהם היו אומרים ישמעני אלהים כפלוני אב היה כך וכך.
וכשנשחף עמו הפעלה נתהיל בידם (שמעאל א' כא, יד), התפעל
ויהיל הרכיב ישתקשוו ברחבות (נחום ב, ה), והתגעו
ונטהילו (ירמיה כה, טז), על הסיסים נתהילו הרכיב
(שם טו, ט). והשם ורעת הזילות ושבילות (קהלת א, יז), הזילנה
מלא רע והזילות (שם ט, ג), לראות חכמה והזילותה

וּסְכָלֹת (שם ב, יב), הַגְּפֵרֶד טָהָם הַזְּלָלָה בָּצְרִי. וּטְשָׁקָלָן
אַחֲרֵ הַזְּלָלָת רַעַת (שם י, יג), וּהַטְּפּוֹת לִית כּוֹתִיה שָׂוָךְ. הַזְּלָלָת
יִשְׁקָלָן אַחֲרֵ וּבְנְלָאָבוֹן יִשְׁים תְּמָלֵךְ (אַיּוֹב ה, יח), וְהַיְתָה תְּמָלֵךְ
חַלְמָדָר רָאוּיה לְהַרְנֵשׁ וּהַוקֵּל כְּמוֹ לֹא יִשְׁים תְּפֵלָה (שם כה,
יב), שַׁהְוָא טָן וּנְחָן כְּפָלִילִים (שְׁטוֹת בָּא, כב), טְבָסָת
גְּפָשָׁות (שם יב, ד). מִן תְּכָפֵי עַל הַשָּׁה (שם), כָּלָם עַנְיָן
שְׁגַעַן וְהַיְצָאָה מִדָּעָה הַשְּׁכָלָן וּמְדָרָךְ הַצְּדָקָה וְהַיְשָׁרָה. וּעַנְיָן
חַהְוָלוֹ הַרְכָּב כִּי טְרוֹב מְרוֹזָתָם בְּשְׁמָתָה כְּאֵלֹהֶם מְשֻׁחָנָעִים
טְרוֹב הַשְּׁמָתָה. וּכְנָן עַל כָּזְבָּנְגָלְלוֹ גּוֹיִם (יְרֻמִּיה נא, ז),
פְּרִוּשׁ בְּרָאוֹחָב מְפָלֵח בְּבָל. וּעַנְיָן שְׁלִישִׁי בְּהָלוֹ נְרוֹעֵלִי
דְּאָשִׁי (אַיּוֹב כט, ג), טְקוֹר מִן הַקָּל כִּי בְּחַשְׁלּוֹמוֹ בְּהָלוֹ
כְּפָלָס וּכְפָתָחָז עַמְדוֹ בְּלַהֲעֵם (נְחַמִּיה ח, ה). וּהַפְּעָל הַנוֹּסָף
אִם אַרְדָּאָה אֹיר כִּי יְהָל (אַיּוֹב לא, כו), לֹא יְהָלוֹ אֹורָם הַפְּעָל
(יְשֻׁעָׁיה יג, י). וַיְהָל נּוֹפֵל הַפְּעוּלָה עַל הַאֹיר וַיְהָלוֹ עַל הַכְּבָבִים.

זההש וְגַהֲלָתָנוּ מֶלֶאָה הָרִץ (חבקוק ג', ג'). ויש מפרשין
זההענין הזה עד ירידת לא גַּהֲלֵל (איוב כה, ה'). ונכח בז'ו
הנחת אשר ביהל, יהלו ואפ' על פי שאיננו עקרני כמו שנזכר בז'ו
במלחה או אַיְתָס (זהלמים יט, יד). ויש מפרשין מעניין זה
במלאכיו ישם תְּהִלָּה, ומלה לא עומדת במקומות שניים וכן
היא הן בעבדיו לא יאטין ולא במלאכיו ישם תהילה. ומההענין
זהו נקרא כוכב הבקר נְיִלָּל בְּנֵ שָׁחָר (ישעה יד, יב), מעניין נְיִלָּל
אללו כולם הננה והאור.

ולא מחלאה לדמשק (עמוס ה, כו), ומימי השטמיini נחלאה
נחלאה (ויקרא כב, כו), חולפת משם נחלאה

הין ותהיינו לעלות התרה (דברים א, טא), עניינו והאבו.
זהו לכה מטה ליה כולם שאמרחים הן. ועניין אחר
הין שלישית הין (בძכר טו, ז), והוא התרה שהייח אצלים
שהיא שנים עשר לוג, והלוג ששה בזים. והוא מרת הלח.

היכל הבעל לקיבל ולדבריו (טלבים א', ג, ה), וקהילתו תוסד
(ישעה טה, כח.), היוד לטשך. ואפשר שהוא בן ארבע
אותיות. והקבוץ ייבנו **בקבליות** (הושע ח, יד). ותקבוץ
בלשון וכרים והוא **בקבלי מלך** (טשי, ל, כח.), ותנאים
בקבלי ענן (ישעה ג, כב), עננים ארמן. **היכל יי' היכל**
י' הטה (ירמיה ז, ד), רוגם יונתן לאחרוזן לכוון על
פחנמי נבייאי שקרא קדם היכלא דיו' אהון פלחין קדם היכלא
דיו' אהון דבחין קדם היכלא דיו' אהון סגנון תלחת ומניין
בשהא אהון מהחוין קדרמהוי. ואחרוני אבי ויל פירש הפסוק
כన אל חכתחו על דברי שקר שאהם אומרים היכל יי' הטה
לא יחריב היכלו. ואמר שלשה פעמים **היכל לפיו** שהיה
שלשה בתים אולם והיכל ודבריו והנביא היה עונה להם ארץ
ארץ הארץ הם החשובים לפני הארץ. ונקרו כל השלשה
בתים היכל לפיו שההיכל היה הבית הנורול שבשלשיהם. וכן
אמר ובני **בקבלי יי'** (וכירה ז, טו), אשר יסיד **היכל יי'**
(חניב, יח), רצה לומר כל הבתים של בית המקדש.

הבר לא תבשו מהכרכז לי (איוב יט, ג.), עניינו החטפו לי. וכחוב רבי יונה כי הוא דוטה ללשון הערב שאומר בו על החטיה הנרולית היבר'). ואדוני הברה אמי עליו השלום נחכ חברת פניהם (ישעה ג, ט). מזה השרש ופירשו מצחה פניהם כלוטר עוזה הפנים ומזה שיש להם. וכן פירוש מהכרו לי העיו פניכם לי ולא המכושו ואמר כי בלשון ערבי היבר עוזה פנים [ובלען ספאצדי²].

פעל הַלְלָה שבע בימים הַלְלָהִיה (חלהים קיט, קסר), כי הַלְלָה רשות על תאות נפשו (שם י, ג). והשם קדש הַלְלִים הַלְלִים (ויקרא יט, כה), ויעשו הַלְלִים (שופטים ט, בז). הַתְהִלָּה ובחוספה חיו הַתְהִלָּה לדור (חלהים קטה, א). ויבא בחיו הַתְהִלָּת במקומות הָאיך לא ענבה עיר הַתְהִלָּת (ירמיה טט, כה), בקמצ הַלְטָד. והקבוץ יושב הַתְהִלָּות יִשְׂרָאֵל (חלהים כב, מ-הַלְלָה ה), ובחוספה מִסְמֶר מִהְלָל, ו איש לפני מִהְלָל (משלי כו, כא).

فَكَرَ a rad. فَكَرْ فَكَرْ (۱) obstupuit.

lexicographi Arabici (Camus I, 691.) vertunt
 اَنْتَ بِهِمْ اَعْجَبٌ اُو اَمْلَأٌ admirationem aut ea
 maius aliquid, i. e. admiratio vehementissima. Alterius significationis. אַתָּה בְּנֵי עֲבָדָל confirmationis vultus, impudentia, lexica Arab. nullam faciunt mentionem, fieri tamen potuerit, ut a stupore etiam impudentia diceretur.

²⁾ It. *sfacciato* impudens, invetercundus.

הַתְּהִלָּה לפני והיה תמים (שם יג, א), אשר הַתְּהִלָּנוּ אֶבֶוטי לְעַנְיוֹ (שם טח, טו), רזהה לְוָטָר הַחֲסָקָות בעבורות השם יְהִבָּךְ. וכן וְתַהֲלִכָּתִי בְּאַמְתָךְ (חַלְלִים כט, ג), עניין נְלָמָס יְרוּעָן.

הַלָּם או הַלְטוּ עֲקֵבִי סֻס (שופטים ה, כב), כלומר נשכחו ונכחשו והוא בודד כיילו אמר נְהַלָּטוּ וכן וְהַנְּהַמְּטָן נְמָגָו וְיַלְךָ נְהַלָּם (שפטאל א' יד, טו), רצונו לומר וְיַלְךָ הַלְךָ והשבר. והעובר הַלְמָטִי בְּלִידָעָת (משלוי כט, לה), בבשיל וככלפת נְהַלְטָנוּ (חַלְלִים עד, ג). הַלְמָטִי יְזִין (ישעה כת, א). והשם את הַלָּם פעם (שם מא, ז). הַלָּם ובתוספת ט"מ לְטַהֲלָפּוֹת יִקְרָא (משלוי יט, ז). ושם הנכלי מְהַלְפּוֹת לְהַלְטָתוֹת עֲמָלִים (שופטים ה, טו), והוא הַמְקַבֵּת אחר ויאמר אל תקרב הַלָּם (שמות ג, ה), ויאמרו לו מֵי הַלָּם הַבְּיאָךְ הַלָּם (שופטים יט, ג), כי הַבְּיאָתַנִי עַד הַלָּם (שפטאל ב', ז, יט). אך ישב עמו הַלָּם (חַלְלִים עג, ג), עניין כטו הנה. ופירוש ישוב עמו הַלָּם ישוב עמו פעם אחר פעם הנה בו העניין לחשוב ולהתחבון בו למה היה שלוות הרשעים ולטה מי כום טלא יטאו לטו כלומר שם שבעים מכל טוב בעולמים הוה. ורבי יונה הכנים לכך ישוב עמו הַלָּם בעניין הראsson כלומר ישוב עמו נשבר בראותם שלוש הרשעים ומילא יטאו לטו (שם) רצונו לומר דעתה הבני. נפק ספир וְיַהְלָם (שמות כת, יט), אפשר שהיתה הי' נספח וריהא יְהַלָּם אבן קירה. וכחוב רבי אברהם בן עירא (שם) כי חכם ג' ספידי אמר שהוא הנקרא בערבי אל מא'ס' שהוא שבר כל האבנים וגוכב הבדולח והוא מנורת רוז'ם פעם (ישעה מא, ג).

הַם הַם יצאו את העיר (בראשית מה, ד), ובתוספת ט"מ ה"א הַמְּטָה הגברים (בראשית ג, ד), ששים הַמְּטָה הַמְּטָה מלכיות (שיר השירים ג, ח). ונכפל לרוב הנരימות לא מהם ולא מהטונם ולא טהרטם (יזוקאל ז, יא), והכל נמי לנטורים.

הַמָּם וְהַמָּם גָּלְגָּל עַגְלָתוֹ (ישעה כת, כת), אכלני הַמְּטָמֵנִי (ירטיה נא, לד), וְהַמָּתִי את כל העם (שמות גג, גג), ברק וְהַמָּם (שפטאל ב', כב, טו), נִיחָם יי' את סיסרא (שופטים ה, טו), וְיִהָמֵם את מנהה מצירב (שמות יג, יג). לְהַמָּם ולאבדם (אסתר ח, כה), נִיחָטֵם יי' (יהודים י, י), כבר פרשתי עניין בשרש הַם בעניין הראsson.

הַמָּה הַמָּה גוּיִם טטו ממלכות (חַלְלִים טג, ג). על כן הַמָּה טעי (ירטיה לא, ב), נִיחָטֵה כדברים כלינו (ישעה נט, יא), כינוי הגאים כלם המות (יזוקאל ז, טו), לבוי למוֹאָב כחלילים יְהִטָּה (ירטיה טח, לו), ככינוי יְהִטָּה

(שפטאל א' י, ד). גש הַלָּא (בראשית יט, ט), כלומר גש הַלָּא אל מקומך ורחק מעליינו והוא מלא מורה על ריחוק נְפָעֵל הַמְקָם והוֹמָן. והנפעל אשר לוחח ממנו וְהַנְּתָלָה לנוּ עציים (טיכה ר, ז), כלומר הרחוקה והנרכחה. כן פירשו רבינו יונה. ואדרוני אבוי זל פירשו הַבְּרִיאָה והשנאה הַהְלָכָה לענין הַצָּאן טרוכ בראואה. וכן פירש הפסוק ושמשתי ארץ הַשְׁוֹלְעָה לְשָׂאָרָה (שם) והשׁוֹלְעָה שאינה יכולה לנכח אחורקה וְהַנְּהַלָּה שהיא הַוְּלָכָה לְפָנֵי הַצָּאן אָסִיף על כחה ואשימנה לנוּ עציים. וזה משל-ul על ישראל ועל בית ה'ור כטו שאמר והיה הנכשל בהם ביום ההוא כרוד ובית דוד כאלהים כטלאך יי' לפניהם (וכריה יב, ח).

תַּהֲלָה הַלָּה וכטלאכיו יישם תַּהֲלָה (איוב ד, יח), בפלנס בתרטה לאמדר (שופטים ט, לא). וגעחק הקטע אל ה'א כמנגן אומות הנרגן. וירחית עניין המלה כמו שפירושה בשרש חלֵל בשני הפנים יהיה הַלָּל וְהַלָּה בעניין אחד.

הַלְךָ הַלְךָ בְּרוֹךְ מרוחק (משלוי ג, יט), הַלְךָ לְקַרְאָתְךָ (בראשית לב, ז), לmeta לא הַלְקָצָה אַלְיָ (במדבר כב, ז), פלטמים מחרב הַלְכָה אַלְיָ (ירטיה נא, ג), חזן קדם אַהֲלָה (איוב גג, ח), מפיו לפידים יְהַלָּבוֹ (שם טא, יא), וְתַהֲלָה אַשָּׁ (שמות ט, ג), ולשונות תַּהֲלָה באָרֶץ (חַלְלִים עג, ח). והשם בה'א הַנְּקַבָּה תַּלְיכָה, יְכַשֵּׁלְוּ בְּתַלְיכָתְם (נחום ב, ז). ורחבוּ בְּתַלְיכָתְם עילם הַלְיכָה לוּ (חכמון ג, ז), הַלְיכָות שְׁבָא (איוב ז, יט), צופיה הַלְיכָות בֵּיתָה (משלוי לא, ג), הַלְיכָות אַלְיָ (חַלְלִים טט, ז). ובלא ה'א הַנְּקַבָּה הַלְיכָה, ברוחין הַלְיכָיִ בְּתַלְיכָה כהה. הַלְךָ (איוב בט, ז). ומטקל אחר הַלְךָ רְבָשׁ (שפטאל א' יד, טו), בחמש נקודות. ובתוספת ט"מ מְהַלָּה יוֹם (יונה ג, ד), מְהַלָּה ונתתי לך מְהַלְכִים (וכריה ג, ז), בפלנס בְּמַסְמָרִים (ישעה טא, ז). ושם החאה ויבא הַלְךָ לְאִישׁ הַעֲשֵׂר (שפטאל ב', יט), יְכַשֵּׁלְוּ בְּתַלְיכָה, וְתַהֲלָכָת לִימִזָּה מַעַל לְחוֹתָה (נחתיה יב, לא), בפלנס ואת בני הַתְּעַרְבּוֹת (טלאכין ב', יד, יט), ודווא חאר נפעל כלומר היו הַוְּלָכָה ליטין החומה. והנפעל צאל בנטותו נִיחָלָכָת (חַלְלִים קט, ג). והפעל הכבד שאינו עבר פְּעָל וילא הַלְקָצָה בְּגַדְלָות (שם קלא, ב), קדר הַלְקָצָה בְּלָא חַמָּה (איוב ל, כת), כל הוֹסֵט קדר הַלְקָצָה (חַלְלִים לת, ח), לאור חזיך הַלְכָי (חכמון ג, יא), בית אלים נִיחָלָה בְּגַש (חַלְלִים נה, טו). אם יְהַלָּה איש על הנחלים (משלוי כח), בחקootyi יְהַלָּה ומשפטyi שְׁמָר (יזוקאל יט, ט), וישכוב בשק נִיחָלָה אַט (טלאכין א', נא, ג). והעובר ערום הַלְכָה בְּלִבּוֹשׁ (איוב כה, י), באrhoּ צְרָח אַהֲלָה (ristoloi ח, ב). וחנן לרחות נם כוּן צְרָק לְפָנֵי יְהַלָּה (חַרְלִים פה, ד), חתפעל עופר. והוֹתְפָעֵל את האלהים תַּהֲלָה נח (בראשית יט, ט).

מפיק . והקובוק **הטנים** **הטנים** בעמק החרוץ (יואל ה, י). עניין כלם קבוע ורבי העם או ההמון או כל דבר . וכן באל"פ חטורתה ה"א ואת יתרה **האטון** (ירטיה נב, טו), וכבר אמן בחנונו בשרש אמן . ואפשר שהייה המן משרש **הטה** כפלם שאון, גאון . אבל להיות הנ"ז שרש קרוב .

המן כקרח אש **הטסיטים** (ישעה סה, א), פירוש רבינו יונה **הטסיטים** הקש חיכש . והקרוב שירזה לומר אש חוק, והה"א נסף, ויהיה משרש טפס והויר' והטס' לרכיס רזה לומר קדוח אש החוק המטס כל דבר .

הבור בטענוֹת בל"יקוטו (ההלים קמ, יא), עניינו לפ"ז **טנטוזות** מקומו בשוחות עטוקות . וכן בדברי רבינו יונה (ירושלמי טער קטן פרק א) בראשונה היו קוברין אותן בטענותו נחצכל הבשר מלקטין את העטורות וקוברין אותן בארונים .

הן הן אני כפיך לאל (איוב לנ, ג), הן לו ידי כדברך הן (בראשית ל, לד) הן דיתחה בואת (ירטיה ב, ז), הן נובת (שמות ח, כב). אף על פי שענן אלו השניס לשאלה טלה הן היא נשטעה כי יבא ענן השאלת בלא אם ובלא ה"א השאלת כתו אתה וזה בני עשו (בראשית כו, כד), והרומים לו . הן הנה היו לבני ישראל (כדבר לא, טו), עם וברשותם הר"א **ונפה** אנכי עטף (בראשית כח, טו), עם הכנוי בדنش **הפה** הנם (ישעה מא, כו). **הנקה הרה** (בראשית קג, טז, יא), ובכינוי המתרבר **הנקי** ענו כי (שמואל א, יב, ג), בקלות שני הנוין ובושא הנוין הראשונה . ובדنش הנוין הראשונה ובצרי **הנקי** הנקי (ישעה סה, א). ובסגול הנוין הראשונה ובדنش שני הנוין ויאמר **הנקי** בני (בראשית כב, ג), **הנקי** מי אתהبني (שם כו, כה), ושם בטרסה ב', דגשין . ובכינוי המדרגים ועתה **הנקי** בידך (יהושע ט, כה), **הנקי** עצך ובשורך אנתנו (שמואל ב', ה, א), **הנקי** אנתנו לך (ירטיה ג, כב), בקלות שני הנוין ובושא הראשונה . ובדنش **שרתי** הנוין ובסגול הראשונה **הנקי** ועלינו (כסדר בריה, ט). **הנקי** עבדים לאדרני (בראשית מה, טו), **הנקי** לך לעבדים (שם ג, יח). ושם בטרסה ב' דגשין, עניינם על הרבר המוטמן . יבוא במקומ אם, וראי להן הייתה כואת (ירטיה ב, י). הן נוכחת תועבת טצרים לעיניהם ולא יסקלנו (שמות ח, כב). וענן אחר כי לא שלם עון האמרי עד **הפה** (בראשית טו, טו), ולא ראיותיו עד **הנקה** הפת (שם טה, כה). עניינם עד עחה . ויש טפרשים אשר עhn לא דרייה (קהלת ה, ג), משפטו עד הון, אשר **הנה** חיים ערכיה (שם ה, ב). עד הנה . וכן **הפה** בעניין אחר קרוב להה העניין אלא שהוא העניין טורה על הומן עד הנה בלבד עיר הומן הוה וזה העניין الآخر טורה על התקום ככלומר המקום הוה . וכן ירוש אדרני אבי זיל . ווונחן תרגם ואם יברון הא איןין הכל דהמונא דישראל דספו . וגם שם עיר **הטזנה** (יהוקאל לט, טו), כל ה"א ועקרה להיורא

(ישעה טז, יא), ישובו לערב **ויהטו** ככלב (ההלים נט, ג), כי הנה אויבך **ויהטיזו** (שם פג, ג), אוכרה אלהים **ויהטינה** (שם עז, ד), עיר **הטינה** קרייה עלייה (ישעה כב, ב), בראש **הטיות** תקריא (טשל' א, כא), טרווע קול הקרייה הזטה (מלכים א', א, טא). והשם **טנטוזות** יטימ (ישעה הטינה יז, יב). ומשקל אחר **הטזן** **שיריך** (עטוס ה, כב), עניינם פירושתי ומשקל אחד **הטזן** **שיריך** (עטוס ה, כב), עניינם פירושתי בשרש **הטזן** השני . ויש מפרשיס טזה ואל **הטירזו** אל גטה נפשה (טשל' יט, יט). ככלומר יסר בנק ואם יבכה ויהטה אל השית לcker לו ולא חזא לו נפשך לרחים עליו בדרכ הטופר, ויהיה הטיתו מן **הטה** כתו **בקיחז'** טן בקה . וכחוב החכם רבינו יעקב בן אלעוז טזה והעןין ולא **טנטזת** (יהוקאל ז, יא), והוא שם **הטה** בפלם קשיה, נפה ועם כני הרבים הטהם כתו שיאמר קשחם יפהם . ווונחן תרגם ולא טבניהם .

הטלה חמל קול **הטלה** קול **טלה** (יהוקאל א, כד), שלא ריו, לקול **הטולה** גרוולה (ירטיה יא, טו), בז' עם הדגש וענינו כתו טלה . ויש אמרים כי ה"א נספה . **המן** יען **הטנכם** מן הגוים (יהוקאל ה, ז), הרבותכם ככלומר היוחכם המון רב והוא שם . ומשפטו בחולם או טקור והוא כמשפטו . ופירוש כי אני הרביתי אחים והרבייתו לכמ טוב מן הגוים אשר סביבותיכם ואחים לא הלכחים בהקוזתי . ועם יען רזה לומר כי יען עשייתו לנו כל טוב בעניהם כי על דרך ישtron ויבעת (רברים לב, טו), ולא הלכחים בחוקותי ואף כמשפטי הגוים לא עשיהם, כי הם לא ימיין חוקותיהם ומשפטיהם ואחים הטעיות כתו שאטר ותמר ארץ טשפי לרטעה טן הגוים (יהוקאל ה, ז). אבן לשקר **הטזן** **טגבאות** **הטזן** הרירים (ירטיה ג, כנ), קטוץ כי איןנו ספק אל הרירים כי אם אל טם **טטgebautz** . וטם **טגבאות** עומר בטקים שנים רזה לומר **טגבאות** ומחרים . וכן חזו פירוש הפסוק הרחמן הטזפים מהגבאות ומחרים הוא לשקר שלא יעורו ולא יושעו בהם אבן ב"י אלהינו חשועה ישראל (שם). אבן **הטזן** גויהם נתתקיך (בראשית ז, ד). כל **ההטזן** **הנדול** הווה (מלכים א', כ, יג), **הטזן** **שיריך** (עטוס ה, כב), טוב מעת לצדוק **טטטזן** רשותים (ההלים לוו, טו), קול **הטזן** **רצחים** (מלכים א', יט, טא), ומתי אהב **ביהמו** (קהלת ה, ט). הדם כל **הטזן** **ישראל** אשר נשאו ביה (מלכים ב', ז, יג), פירוש הנם הסוסים כחושים ורעים בכל הומן **ישראל** שנשאו בשטרון שם כחושים מהרבע, ואם חאמר היך לא נשאו כי אם חטשה סוסים בשטרון הגם לכל הומן **ישראל** אשר חטו, כתו שחטו האנשים כן רשות הפסדים . כן פירוש אדרני אבי זיל . ווונחן תרגם ואם יברון הא איןין הכל דהמונא דישראל דספו . וגם שם עיר **הטזנה** (יהוקאל לט, טו), כל ה"א ועקרה להיורא

הנקרא בלאו סיפ"ש [ציפור]. ואדרוני נאכבי ולו נחוב כי הם שני עזם שיש בהם מקום צואר בין שנייהם והוא עשוי לאסורים שיביאו שם צואריהם. ומשקל אחר במקבצת מרים ועטורה (רבירים נט, נב), **מקבצת** והוא שם סטוק על הפעול, **בקבצת אליהם את סדרם ואת עטרת** (ירמיה ג, ט), שם סטוק אל הפעול". והתאר בהכפל העין והלט"ד **בקבצת דודך איש זור** (טשליכא, ח), והוא תאר לדוד האיש שמעשו **בקבצת** בשינוי וההפוכות. ומלה זו וחר תאר לדוד או לאיש על כל פנים הוא חסר איש רשות או איש סרמה או הרומה לו ובסוף הפסוק יורה עליו וקן ישר פעלנו (שם). והנעה **בקבצת** נפעל אל הרוּף (יהושע ת, ב), ולגירוח פועל **וְנִקְבַּזְךָ** הוא (אסתר ט, א), נחלתו נ**קְבַּזְתָּ** לזרים (איכה ה, ב), כי **נִקְבַּזְתָּ** עליה ציריה (שמואל א' ה, יט). **וְנִקְבַּזְתָּ** כל פנים לירוקון (ירמיה ל, ז), **וְנִקְבַּזְתָּ** נחליה לופת (ישעה לה, ט). בסגול ההיא וכל הפה". כך נ**קְבַּזְתָּ** לו אבני קלע (איוב מא, ב), וזה אהבתני **נִקְבַּזְתִּי** כי (שם יט, יט), בשוא הרה"א ודנש הפה". **נִקְבַּזְתָּ** לבב פרעה ועובדיו אל העם (שמות יד, ה). **נִקְבַּזְתָּ** עלי לבי (יהושע יא, ח), **הַשְׁמֵשׁ** **נִקְבַּזְתָּ** להשך (ויאל נ, ד). וההפעול מתהפקה במחנה מדין התפעל (טרاشית ג, כד). ושלא נוכר פועל מהפעול הנוסף הפעול **קְבַּזְתָּ** עלי בלהות (איוב ל, ט).

חצן וכאו עלייך החצן רכב גמלן (יחוקאל נג, כד). **חצן** וחסר ביה השירות וטשפטו ובאו עלי בחצן, רכב גמלן. ופירוש החצן אחד מכל הווין או שם לכלל כלוי הווין. וכן אמר המרגום וייחון עלק במאנין זינא. ויש טפרשים כמו צגה. או יהיה אחד טמיini המרכבות. ואדרוני אבי זיל כתוב החצן בה"א כמו חצן בחיתמן והביאו בנדך בתצן (ישעה מט, כב), שפירושו ורוע. וכן ובאו עלק החצן ורוע עניינו חיל כמו ורעותה הנגב (דניאל יא, טג), שפירושו חילות.

חרר העמדת **לְקָרְרֵי** עז (חהלמים ל, ח), **בקבץ** שער **חרר** (בראשית יד, ג). ובמקצת ספרים היר"ש בחתוף פתח וטקפתם בשוא לבבו. והגPEND טהם **חרר** בפלס ארץ. והקבחן **חררים**. וכטמך **קָרְרֵי** אל (טהלים לו, ז), יסודתו בבקורי קדרש (שם פג, א), וטבורה תחצב נחשת (רבירים ח, יט), והתאר **קָרְרֵי** בטליה (ירמיה י, ג). ובנפולו אות **קָרְרֵי** הouple (בראשית יט, כט).

ובהתוספת ה"א **קָרְרֵה** נסוו (בראשית יד, ג), ובא **חר** הouple הדר. ובהתוספת ה"א **קָרְרֵה** נסוו (בראשית יד, ג), ובא **חר** ה"א בפתח קטן חחת פתח גדול. ולרכבים **קָרְרֵים** וראו להרנש לולי הריש". נורדי **קָרְקָם** צפורה הור שלכם (טהלים יא, א). ויש מפרשים שהם שתי מלות הדר כתו צפור. ויש מפרשים בהרומים

קנאה (בראשית מה, ח), זכרה את הנמים ויחציו קנה ננה (מלכים ב', כ, יד). ודור רביעי ישובו קנה (בראשית טו, טו), דרך קנה פניהם (ירמיה ג, ה). וענין אחר שיבא לכינוי הנקبات הנסגורות ורhubrot את נחלת אביהם **לְקָנָה** (כمبرבר כו, ז). ובתוספת ה"א את בנות הארים כי טבת קנה (בראשית ג, ב), כי חיות קנה (שמות א, יט), **וְלִקְנָה** כנפים (ויריה ה, ט), כל היוצא מנה (ירמיה ה, ג), רצונו לומר מן הערים. וכך בנוין לנוראים **קָלָה** תשכרצה (רות א' יג), **וְקָנָה** באו עד תוך הבית לקחי חיטים (שמואל ב', ה, ה).

פעל **הפקה** הנס כל בשור טפני יי' (ויריה ב, ז), פחח, ויאמר **קָם** (שופטים ג, יט), ואמר **קָם** (עטום ו, י). קפטן מפני העמידה בוקף והוא פועל כבד והוא צווי בפלסים גל עני (זהלים קיט, קית). ומשפטם הפקה, גלה. ולרבים לאמר **הַפְּסִי** (נחמיה ח, יא). אף על פי שהזוא טלעיל אין לחוש עליו כי מפני ההפסק הדועבד נטו עוז ער עוז ער היסטרו בה (זהלים קלו, ג), השני הוועדר מפני רזהפסק והראשון מפני השני, וענין שחוק שחקו. והפעול הכביד הפעיל הנוסף העובר וניהם כלב (כمبرבר יג, ל), ככלומר השתקה העם שיישמו אל משה ומשפטו ניקשה יכול הוומו מן הקל אבל היוו מבני הפעיל יותר קרוב בעבור כי הוא עובר אל אחר.

הפק וואיש ישראל **הַפְּקָה** (שופטים כ, טא), כאשר **הַפְּקָה** איש מעיל מרכבתו (מלכים ב', ה, ג). **הַפְּקָה** בויים קרב (זהלים עח, ט), ושורר בגען **הַפְּקָה** לבן (ויקרא יג, ג), ושתורה לא **הַפְּקָה** לבן (שם יג, ד), והנה לא **הַפְּקָה** הנגע את עינו (שם יג, נה), **וְנִקְבַּזְתָּ** נער רוד לרוכם (שמואל א' כה, יב), כל אלו בודדים. והעברים **הַפְּקָה** لكم לשנא עמו (זהלים קה, כה), **וְנִקְבַּזְתָּ** כושי ערו (ירמיה יג, ג), **וְנִקְבַּזְתָּ** ותליך לארצה (דברי הימים ב', ט, יב), אפרים היה ענה בלי **הַפְּקָה** (יהושע ז, ח). **הַפְּקָה** רשותם ואינם (משל יב, ג), **בְּקָפְקָה** את הערים אשר ישב (בראשית יט, בט), לבלי **הַפְּקָה** את העיר (שם יט, כא), לחקר **וְלִקְבַּזְתָּ** ולרגל הארץ (דברי הימים א' יט, ג). והשם מתוך **הַפְּקָה** **וְלִקְבַּזְתָּ** (שמואל ב', ג, ג). והשם מתוך **הַפְּקָה** **וְלִקְבַּזְתָּ** (בראשית יט, כט). ובלא ה"א הנקבה יודיה ב**קָפְקָה** מון **קָפְקָה** הנשים (יחוקאל טו, לד), ביחס נקדות. ותהיה **לְקָפָה** (שם), בשש נקדות. ויש ספרים שניהם בשש נקדות. **קָפְקָם** אם כחומר היצר יחשב (ישעה בט, טג), רצונו לוטר כן נקל הפוכם בירדי כחומר בירדי היופר שיזהפק אותו מכלי אל כל אשר ישר בעינו. ובתוספת ה"ז עם ה"א **תְּקַפְּכָה** הנקבה **תְּקַפְּכָה**, כי דור **תְּקַפְּכָת** המתה (רבirim לב, כ). **מִקְבְּכָת** ובתוספת טם אל **מִקְבְּכָת** ואל הצינק (ירמיה כט, ג), בית המתפקה והוא בית הסדר. ויש מפרשים אותו הcabell

¹ Hisp. *cepo*; Prov. *cep*, *ceps*, *chepls*; Med. Lat. *ceppus*; It. *ceppo* (*cippus*). *Lignum, cui pedes manusque captivi inserebantur. Vide descriptionem Instrumenti apud Roques. s. v. cap.*

(חושע ב, ז). והשם **הָרֵן**, עצבניך וחרגך (בראשית ג, ה'רין טו), ובחראות למד הפעול ייתן יי' לה **הָרִין** (רות ד, יג). **הָרִין** כל העניין הזה על פון היה העובר בכטן אמו. ועל יפייאחו בטבן אמו **הָרְגָּה נֶגֶר** (איוב ג, ב), והוא שלא נוכר פעלו פעל מחרונש כאילו אמר יולד נבר, וירוש אָמַר (שם) על המبشر. וכן העניין הזה רצה לומר על הערים הבצורות והרטות בהרים.

וכן הנסי אליך **הָרְגָּה** המשחת (ירטיה נא, כה), עיר בזורה, כי בבל אינה כי אם בקעה. וכן חתם יונתן כרכא מהכלא. וכן הר טכוניה בלשך נקבה שטמה תהיה בהר שער (יחוקאל לה, טו).

הָרָגָן כי **הָרָגָן** שאל את כהני יי' (שמואל א', כב, כא), יְהָרָגָן בבד רגנפנס (חהלימים עח, טו), **הָרָגָן** איש אנשיו (במדבר כה, ה), לננו כל **הָרָגָן קִין** (בראשית ד, טו).

הָרָס **הָרָס** בעברתו (איכה ב, ב), יְהָרָסָת מובח חבעל (שופטים ה, כה), **הָרָסָת** ולא יבנה (איוב יב, יד), **הָרָסָת** קטיק (שמות טו, ז), אל **הָרָסָת** לעלות אל יי' (שם יט, כד). והנפעל ונדר אבניו **הָרָסָת** (משלי כר, לא), נפעל כי השותות **הָרָסָת** (זהלים יא, ג). והפעול הכבד כי **הָרָס** פועל **הָרָסָת** (שמות כג, כה), מחרסיך ומחריביך (ישעה טט, יז). והשם עיר **הָרָסָת** (שם יט, יח) בשש נקודות. ומשקל **הָרָס** אחר **הָרָסָת** בשורק, וארכן **הָרָסָת** (ישעה טט, יט). ומשקל **הָרָסָת** אחר וחרסינו אקים (עמוס ט, יא), בחולם. והאחד מסנו **הָרָסָת**, נלם עניין השבר וההפללה. וענין אחר אל יחרסו **הָרָסָת** לעלות אל יי', כי היוציא מן הסדר והמערכה כהורם הבניין. ועוד כי בהחפום **לְהָרָסָת יְפִילָּה** האחד את חברו.

חותת עד אנה **הָרָתָתָנוּ** על איש (חהלימים סב, ד), פירש פועל רביה יונה האריכו לשונם על בני אדם ברע ודמהו ללשון העבר **הָתָת אלרנויל**) כשטרבה כרבאים. ויש מפרשין אותו טלשן הוות.

**sermonem non bene dispositum
protulit vir, multiplicavit sine ordine verba, hinc
promta et volubili lingua praeditus, multi-
loquus, et calumniatrix, mendax femina
(Meidan.). Abulwalides (noster) Gesenio
(Thes. Ling. Hebr. pag. 392) laudatus ita disputat:
أَنَا أَشْبَهُ بِالْلَفْظِ الْعَرَبِيِّ اعْنَى
بِقُولَةِ هَتَّ الْمَحْدَلِ بِنَقْطَتِينِ عَلَى
الَّتِي أَنَا أَكْسِرُ الْكَلَامَ فِتَرْجِمَةُ الْكَلَامِ
إِلَيْ مَتَى تَهْتَهْتُونَ عَلَى النَّسْنَ لِي
تَطْلُقُونَ السِّنْتَكُمْ عَلَيْهِمْ بِنَلَانِي
Ego illud compare vocabulo Arabico, nimis sum
تَحْرِيَتِي دَلِيلَاتِ (Te binis punctis missis) i. e.
multiplicavit verba, et interpretatio verborum est:
quousque laxatis linguas vestras contra homines
in detrimentum s. vexationem? " Edd. et Ben
Melech habent**

שער מקור מחרונש. ויש להסביר עליוון מפני מתחות ההא'. יש מפרשים מוה על בקען חירות הגלעד (עמוס א, יג), וקְרָתִיהם תבקע (מלכים ב', ח, יב), ואם הם סוף השרש הזה והענין הזה רצה לומר על הערים הבצורות והרטות בהרים. וכן הנסי אליך **הָרְגָּה** המשחת (ירטיה נא, כה), עיר בזורה, כי בבל אינה כי אם בקעה. וכן חתם יונתן כרכא מהכלא. וכן הר טכוניה בלשך נקבה שטמה תהיה בהר שער (יחוקאל לה, טו).

הָרָגָן כי **הָרָגָן** שאל את כהני יי' (שמואל א', כב, כא), יְהָרָגָן בבד רגנפנס (חהלימים עח, טו), **הָרָגָן** איש אנשיו (במדבר כה, ה), לננו כל **הָרָגָן קִין** (בראשית ד, טו).

הָרָס **הָרָס** בעברתו (איכה ב, ב), יְהָרָסָת מובח חבעל (שופטים ה, כה), **הָרָסָת** ולא יבנה (איוב יב, יד), **הָרָסָת** קטיק (שמות טו, ז), אל **הָרָסָת** לעלות אל יי' (שם יט, כד). והנפעל ונדר אבניו **הָרָסָת** (משלי כר, לא), נפעל כי השותות **הָרָסָת** (זהלים יא, ג). והפעול הכבד כי **הָרָס** פועל **הָרָסָת** (שמות כג, כה), מחרסיך ומחריביך (ישעה טט, יז). והשם עיר **הָרָסָת** (שם יט, יח) בשש נקודות. ויש מפרשין העחים אף על פי שהוא בדרך נס עתיד להיות. ויש מפרשים **הָרָגָן** להרג כטו למחוץ. והשם ניא **הָרָגָן** (ירטיה ז, לג), **הָרָגָן** ליום **הָרָגָן** (שם יכ, ג). ובלא ה"א הנקבה ביום **הָרָגָן** רב (ישעה ל, כה), בשש נקודות, מכת חרב **הָרָגָן** ואבון (אסתר ח' פועל ט, ה). ושלא נוכר פועל אם **הָרָגָן** **הָרָגָן** (ישעה כו, נפעל ז), כי עלייך **הָרָגָן** כל היום (חהלימים טז, כב). והנפעל ובכנותיה אשר בשירה בחרב **הָרָגָן** (יחוקאל כו, ז), **הָרָגָן** בתוךך (שם כה, טו), בפלם בעטף עולל ויונק (איכה ב, יב), ומשפטם בקחנהו בקעתף".

הרדה **הָרָה** عمل يولר און (איוב טו, לה), הרוז והגנו מלבד דברי שקר (ישעה נט, יג), מקור כטו **הָרָה** عمل והוליד און (ישעה נט, ד), והחולם בספקום קמ"ז, וכן הנו מקור. ואדרתי אבי יול פירוש כי **הָרָה** מושך יורה כטו ולזרות את בני ישראל (יוקרא י, יא), **הָרָה** חחש (ישעה ל, יא), **הָרָה** קרייזי (במדבר יא, יב), וחריות וילחת בן (שופטים יג, ג), ויבא אליה נטהר לו (בראשית לח, ח). **הָרָה** והחדר הנך **הָרָה** וילדת בן (שם טו, יא), לאיש אשר אלה לו אגבי **הָרָה** (שם לח, כה), וגם הנה **הָרָה** לוננים (שם לח, כד). וכסתוק ורחתה **הָרָה** עולם (ירטיה ב, יג). **וּקְרָתִים** לרבות על בקען חירות הגלעד (עמוס א, יג), וקְרָתִיהם תבקע (מלכים ב', ח, יב), את כל **הָרָתָתָנוּ** בקע (שם טו, טו). ובחראות למד הפעול **וּקְרָתִים** יבקעו (הושע קריית יד, א). ויאמר לאחר מכן קריית כטו שאמרו במשנה טן דליהתיו **דְּלִילָת** (פה פרק ד, משנה א), ובדרליה ובדרך בעל הבית מורי ומחלק. ואומר זה על טיעת החמלה בהם כטו שאמר תעללים יוטשו לעיניים (ישעה יג, טו), וועליהם הזרקה חוטש (מלכים ב', ח, יב). וזאת אחר הוכישת הזרתם

זבר זברני אליהם אתי זבר טוב (בראשית ל, ב), בשש זבר נקרות, יש ספרים בחטש נקרות, עניינו לפי מקומו נחן לי אליהם מתן טוב. וכחוב רבי יונה כי הוא דומה ללשון הערב שאומר הלשון הוה על המתנה^ו.

זבח אשר זבח לוי בקר (מלכים א' ח, סג), זבחנו לוי אלהנו (שמות ח, כג), אשר גזבח בערב (דברים טו, ד), זבח לאלהים חורבה (הhalim ג, יד), זבח לוי אלהיך בגלגול (שיטא אל' טו, כא). והכandr זבח פועל אמן ויעבדם (דברי הימים ב' לג, כב), להם אונבת ויעזרוני (שם ב' כה, כג), על ראשיו ההרים יזבחו (הושע ה, יג). והשם זבחך יעקב זבח בהר (בראשית לא, נד). זבח בסגול. ולרכבים זבחים שלמים (שמות כה, ה). וכחותפה זבחה

ה"א זבחה, והקבוץ זבחות, זבשו מזבחים^{*} (הושע ד, יט). ושם הטkom שטקרים עליו הובחים מזבח, ועשית מזבח מזבח מקטר קטרת (שמות ל, א), אף על פי שלא היו מזבחים. עליו זבחים נקרא מזבח לפני שהיה מזבח עליו דם הובח אחת בשנה.

זבל הפעם ינפליyi איש (בראשית ל, כ), עניינו ידור עמי כי אין נקראת דרייה זבול. בנה בנית בית זבל לך (מלכים א' ח, יג), ובחותפה ה"א שמש ירח עמד זבל זבלה (חבקוק ג, יא).^{*}

זג מחרצנים וער זג (במדבר ג, ד), קטץ והוא קליפה גג הענבים שטחוץ.

זה זה ינחמו (בראשית ה, כט), על הורעת הדבר זה הנמطا בקרוב ברוב. ופעמים רחוק כמו זה סיני (שופטים ה, ה), ההר הטוב הזה והלכנן (דברים ג, כה). כי אמר זה על הירעה. שכנו נא בזזה (במדבר כב, יט), כזה המקומ, וכן ושותם בזזה ואכלתם (שיטא אל' יד, לד), בזה המקום. וכן מזחה אחר וטזה אחר (שמות יג, יב), והרוומים להם. ופעמים יחשר בזזה השירות עלי זה בגב (במדבר יג, יז), פירוש עליו בזה דורך, בנבב, וכן זה ידעתי כי אלהים לי (הhalim ג), חסר בזזה ופירשו בו הרבר ארע ואכoir כי אלהים עמי כי ישמעני ביום אקרה וישבו אובי אחר. וכן יבא על הורעת הומן הנמطا זה לוי, עשרים שנה (בראשית לא, לח), אשר זעמת זה שבעים שנה (וכירה א, יב), זה ימים רבים (יהושע כב, ג). ויש טפרושים מקטחים במקומות אשר כמו זה אהבתני נהפכו כי (איוב יט, יט), אל מקום זה יסוד להם (הhalim ק, ח). הר ציון זה שכנת בו (שם עה, ב), שמע לאביך זה

פעל הטל זאבין הטל כי (בראשית לא, ז), פעל כבד ועיקרו להרנש, וכן אל יסף פרעה הטל (שמות ח, כה), ואיש ברעהו הטל (ירמיה ט, ד), אם כהטל באנוש הטל בו (איוב יג, ט). וכן על משפטו ברנס נזקפל בהם אליו פועל (מלכים א' יט, כו). והחואר מפעל שלא נוכר פעלו לב הטעלים הוגל (ישעה טה, ב), והוא פחה. והשם אם לא הטעלים מתקלות עדרי (איוב יג, ב). ותשקל אחר חוו מתקלות (ישעה ל, י), עניינך עני השקר והחעה. ואפשר שהיה אם לא החילם שם האר ואמר זה על חביריו שהז מתחעים בו ובכבוד המתוים דבריו היה ער בלילתו להשיבם חשובה וזה פירוש חלן עיי (איוב יג, ב).

ואשר הוא בן ארבע אותיות

הבקבאים הבהיר זבחי הבקבוי (הושע ח, יג), והוא עניין חרץ. ודומה לו כלשון רבותינו זיל והוא מהבקבאים אותו באור כדי לקיים מצוח קל (ספרא פרק י, פרשה א). ועוד (שבת כה, ע"ב), פהילה הבגד שkapלה ולא הכהבה וכן דימתה ללשון הערב לזולה פלי הבהיר^ו).

נשלמה אותן ההא.

אורה - הוּוּ

וּוּ לרבים זוים, ובסתוק נוּ העמודים (שמות לח, י), ומדובר יחויזו יופאים בעמודים עשויים כזרות ווּ והיו עשויים להפשיט הקרבנות שם.

וְהַב את וְהַב כסופה (במדבר כא, טו), שם מקום. כחתי המלה הזאת בשרש ווּ כי אין דעת המפרשים כי והב לבדו מלה אחרת. אבל אני מפאתה בספרים מדוריים אָתְזַהַב מלה אחת התייז נקודה בשוא^ו.

נשלמה אותן הוּוּ.

אורה הוּוִין.

זאב זאב זור זאב עם כבש (ישעה יא, ז), בזאבים טרפי טרפ (חוֹקָאֵל כב, כו), זאבי ערב (פנינה ג, ג). ידוע.

זבוב זבוב ישרק י לזבוב אשר בקצתה יארדי מצרים (ישעה ז, יט), זבובי מות יכאייש (קחלט יא), ידוע.

זבוב זבוב *mactavit arietem*.

זבוב זבוב *parum de opibus suis dedit alteri, parum de opibus suis dedit alteri, munus (Golius). Conf. Michaelis, Suppl. ad Lex. Hebr. pag. 285. Ges. Thes. L. H. a. v. זבוב זבוב.*

אתהם (שמות יח, ב), ולא הַזְהָרֶתֶךָ (יחוקאל ג, י). והנפער חי יתיה כי נזֵהֶר (שם ג, כא), ארץ קול השופר נפער ולא נזֵהֶר (שם ג, ד), והעם לא נזֵהֶר (שם ג, ו), והוא נזֵהֶר נפשו מלט (שם ג, ה), ארבעתם קטנים והם נפער עבר בענין אשר לא ירע להזהר. יתרה ממהה בני נזֵהֶר (קהלת יב, יב), כלם עניין הורה וירע הוא. עניין נזֵהֶר וחמשיכים יזהרו בזֵהֶר הרקיע (הניאל יב, ג), כטראח נזֵהֶר

ונזֵהֶר כען החשלה (יחוקאל ח, ב), עניין נהה. זן עם זו יצרת לי (ישעה טג, כא), הלא יי' זו חמאננו לו (שם טב, כד), מפני רשותם זו שרווני (החלים יג, ט), פירשו רבבי יונה. עניין אשר, וכן דרך זו אלך (החלים קט, ח). ויתכן לפארם כולם כען וזהו בהם חמורת ההא' כמשפט. וכבר כהנום בשרש זה.

זוב זב עמק (ירמיה טט, ד), פירוש מדם חללים, רון הכה צור זיוגבו מים (החלים עט, ב), שם זיוגבו מדרקים (אייה ד, ט), ככלור זוב דם, וזה על רך مثل שם מתחם ברעב פתאום כאלו הם מדרקים. ופירוש מתחנות שדי (שם) מחוسر חנותות שדי. ואשה כי זוב זוב דמה (ויקרא טו, כא), במת הלב (שמות ג, ח), וזהב את זבו (ויקרא טו, לג), עניין ויבח ידוע.

זוך כי ברכר אשר זדו עליהם (שמות יח, יא), כי אל יי' זדה (ירמיה ג, בט). והחEAR זד יהיר לע שמו זר (טשייל כא, כד), גערת זרים אחים (החלים קיט, כא).

ומשקל אחר חמים פזיזים (שם קבה, ה). והשם בא זרין זידין זיבא קלון (טשייל יא, ב), ופירושו בא איש ורין או יהיר ערין. וכן הנני אליך זדזין (ירמיה ג, לא), וכשל זרין ונפל ואין לו מקים (שם ג, לב). ומשקל אחר גם טוועים חיש עבדך (החלים יט, יד), ככלור מהודונוה חשכני שלא יטלו כי ואחתה במודר, או איתבת (שם), אם לא החשוב לי השניותות ווחשך אותה מהודונות או אהיה חטים וקיטי. משעש רב (שם). והפעל הנוסף וכי זיד איש (שם כא, הפעיל יד), כי חזידי עליהם (נחמייה ט, י). ורבותינו זיל נשחטו הרבה בוה הלשון וקראו מודר למי שעשה דברך ברצון.

זה כוונות טובח (וכירה ט, טו), בנותינו בכוונות (החלים ז'זיה קטה, יב). ומשקל אחר מזעינו טלאים (שם טעו קטה, יג), והם הפאות והפנות.

זון מזינה המת' נספה וההא' לנקה, ומזונתם אצל מזונה מזונתי (יחוקאל טג, ח). ולובות וכתבות על טוועות ביתך (דברים א, ח). והם לחוי השערם. ופירות ועمر על טוועות השער (יחוקאל טג, ב), סטוק לטוזות דשער. אבל יונח חרגמו כמו מפהן זיקום על סקיפת חרעת. ועל טוועת היכל יי' (שמואל א' א, ט), סטוק לטוזות השער. וכן חרנס יונח בסטר סיפה והיכלא דיי'.

ילדך (משל גג, כג). ואין צורך להוציאם מטשטעם. וכי על הפטנה העת כמו הנה ויחבר עם הנה לטליהות הפטנה העין בעחו כמו קול דויד דבְּהַזֶּה בא (שיר ב, ח), זהגה זה מלאר נגע בו (מלכים א' יט, ה), וזה בסגול הוא ללשון זכר. ופירוש משבעך הזה (יהושע ב, יז), מרבר שבעה הזה. ובחולם היא ללשון נקבה ולשמה זה מהדזה עשה (קהלת ב, ב), גודזה ראית חכמה (שם ט, יג), וזה מחת אלהים היא (שם ה, יח), לא זה הורך ולא זה העיר (מלכים ב', יט), כי בוה וכיווה רצאל ז רצרב (שמואל ב', יא, כה). ונכח בז' זו לעגס בארץ מצרים (יהושע ז, טו), ועדת ז אלמדם (החלים קלב, יב), ז עם ז יצרתי לי (ישעה טג, כא), עם ז גאלת (שמות טז, יג), מן הדוד ז לועלם (החלים יב, ח), ז כחו לאלהו (חבקוק א, יא), הלא יי' ז חמאננו לו (ישעה טב, כה), באורה ז עוזה אלהים ז פעלת לנו (החלים טז, בט), אהליך ז אהליך (שם קמבר, ד), אשכילד ואורך בדרכ ז תלך (שם לט, ח), דרך ז אלך (שם קמנ, ח), שתים ז שמעורי (שם סכ, יב). ויש מפרשיות מקומות במקומות אשר כמו ברשות ז טמן (שם ט, טו), ז חמאננו (ישעיה מב, כד). במזמות ז חשבו (החלים י, ב), ז שרווני (שם יז, ט). זאת ויבא עוד לנקבה באלאף במקומות זי' ובתיו הנקבה זארה האשה (מלכים ב', ח, ה), ז את מנחותי (החלים קלב, יד), והזיתה זאת לכם להקת עולם (ויקרא טו, לד), בזאת אני בוטח (החלים כו, ג), בזאת תבחן חי פרעה (בראשית טב, טו), בזאת ידעת מני עד (איוב כ, ד), בזאת זקנות רברה הנערה (מלכים ב', ה, ד).

זקב זהב זקב וכסף (שמות כה, ג), ידוע. ולפי שהוכח זק ונקי יקרא נם כן הרבר הזכ והנק זקב מצפן זקב אתה (איוב לו, כג), רצונו לומר הרוח הנקה והנקיה. והחכם רבי אברהם בן עורא זיל פירושו וזה השם הדומה לעין וחב כי טפאה צפון יחל להודך. ועוד כום זקב בבבל ביד יי' (ירמיה נא, ז), רצונו לומר הין הזכ והנק. ועוד הטריוקים מעלייהם זקב (וכירה ד, יב), רצונו לומר השם הזכ והנק.

פעל זדים זזקמתו חיתנו לחם (איוב לג, ב), פירוש החשוב נפשו המכבל לזזהמא וڌיא דהואה המאוסה בין מנוף האדם בין מטאכל. ורומה לו בלשון רבותינו זיל על עין המטאכל (חולין קה, ע"א). להעכיר הוהטה, בידים מזחות (ברכות טו, ע"ב). ועל עין הנקה ישראל שעמדו על הר סיני פסקה והמתן (עבורה ורה בכ, ע"ב).

הפעיל זהך זזהיר את העם (יחוקאל לג, ג), זזהיר ונתמר (מלכים ב', ז, י), בהא בטוקום זי', זזהיר ונתמר

זול הַלְּיִם זָהָב מֵכִים (ישעה טו, ז), עניין זול.

ורכובינו זול נשתמשו הרבה בוה הלשון כמו שאמרו (ביבא בהרא צא, עב) מעות בזול ופירוח בזירך*. וכן הפעל היכבר בענין קרוב לה והוא עניין הבזין כל מכבדיה הפעיל היזלה (איכה א, ח), והראי היזלה. ובא ברגש כמו זילינו עליו את כל העירה (במדבר יד, לו).

זון מפיקים מזו אל זו (זהלים קמה, יג), והוא האר כשרש זורה. והפעל מבני הפעיל מזער היהתי לאתי (זהלים הפעיל סט, ט). והגעעל אשר גזרו מעלי בגוליהם כלם (יחוקאל ייה, ה), גזרו אחזר (ישעה א, ד), והחאר לאייש זר (זירא זר כב, יב), גרים לא יעמדו בה (יואל ר, יג), מים גרים קרים נזולים (ירמיה ית, יד), ושלחת, לבכל גרים גרווק (שם נא, ב), לשון נופל על הלשון כי זורה מעניין גורה הלאה (במדבר י, ב), ומשרשו. ויתכן היה חורה מעניין ורים ומשרשו טן הקל לנורה פועל. ופירשו ושלחתו לבכל נרים ועשה נכריה בכל אשר לה כי יקחו הכל ויבנו אותה. עוד נפרש בשרש זורה, כל אלה עניין התנכרות זורות. פירוש טים גרים באים ממקום ור ורחוק כאלו הם זרים אל המקום אשר נחלים שם. כמחפת זרים (ישעה א, ז), פירוש כמחפת אנשים ורים טארץ רחואה כש比亚ו על עיר וילכו יפהכו וישחתו הכל כי אין דעם לעמד בה והקרובים אינם עושים כן ועוד נכחבו בשרש זום.

זוח ולא ייח החשן (שמות כה, כה), עניינו ולא ינבה כלומר שלא יסור ולא יזו מל האפוד. ודומה לו בלשון רבוחינו ייל (חולון וע"א) משבכו וחוחי הלב, פירוש נבוח לב גומי הרוח.

זחל על כו זמלתי ואורה (איוב לב, ז), עניינו ליפוי מקומו פרחרתי. ורבו יונה פירשו המתחרתי ומטה ללשון העבר י). וענין אחר זחל עפר (דברים לב, כד), בזחל ארץ (טיכונה ז, יג), הם השרפאים הנגרים וממנעים על הארץ על נחונים. ודומה לו בדברי רבוחינו ייל שאמרו (מקאות פרק ה, טשנה ה) על המתקים הנגרים זוחלים. ומהו ליפוי דעתך אבו חזקיה (מלחים א', ט), נקרה כן ליפוי שהמים היו וחולין ונגרין לצרה כמו שאמר אשר אף ענן (משל ב, לה), עובר, עניין טעינה ירע. ונקראת חמה מזור ליפוי שירויו מזור (עובייה א, ז), וירא אפרים את חליו ויודה את מזור (הושע יג). וכן נאמר על הרפואה מזור ליפוי שרואת חבא על ידי הרוח הטכה כמו שאמר לא זוז ולא חבשו (ישעה א, ז), אין דן רינך למזור פעול רפאות תעלת אין לך (ירמיה ל, יג). עניין אחר ניזדר הגער (מלחים ב', ג, לה), אשטרונדר בלאן [שטרנורן], Hisp. estornudar; It. sternudare, sternudare. Conf. istra rad. עצם.

זון חדש זו (מלחים א', א), הוא חדש אויר, ואמרו זון רבוחינו ייל (ראש השנה יא, ע"א). כי נקרה כן משומ

moratus est, tardigradus fuit, recessit suo
loco. خَلِيلٌ وَرَاحِيلٌ qui recedit e
suo loco.

היוות צווי, ופירוש כי זכור כשהיינו אני ואחה רוכבים אמדים.
והרב רב י匝ק ניאת זל כחכש שהוא מקור ונקשר עם מלך
אני כטו ושבט אני¹), אני פי מלך שמר²). שלשים כחכש
שםם מקור.. ואנחנו כחכנו ושבט האר, ופי מלך שמר
יהבן היוהו צווי ופירושו אני טוהירך פי מלך שמור. והשם
זברון לבני ישראל (שמות לט, ג), ברגש. ומשקל אחר זברון
קל אין זברון לראשונים (קהלת א, יא), זברוניכם משליך זברון
אפר (איוב יג, יב). ובקבוע הנכורה את ספר הזכרונות
(אstor ו, א). ומלוי חוספה נוֹן תמחה את זכר עטלק זכר
(דברים כה, יט), בשש נקודות. אבל לזכר קדשו (תהלים זכר-
ל, ה) בחמש נקודות ולית כווניה, בן הוא בטקצת הספרים,
ובטקצת הספרים כל זכר בחמש נקודות. ובהוספה מ'ס

טזנְכָרֶת עוֹז (במדבר ה, טו), בפלס טַרְצָפֶת אֲבָנִים³). מזְבָּחָת
ויתכן שידיה מהפעל הנוסף וולתי שם, קלומר והמנחה
היתה מוכחה עונה אם דיזה לה. והנفعل יונכראם לפני נ فعل
י"י (במדבר י, ט), ולא תזקְרֵן צְדָקָתְךָ (יחוקאל ג, כ.),
ויהים האלה נזקרים ונעשין (אשרה ט, כח), יען הזכרים
בכף תתפשו (יחוקאל כא, כט). ואיננו עוכר כאשר כתוב
רבו יונה רק הוא בודד כמשפט, ופירשו יען הזכרים לפני,
בלומר שאני זכר אתכם מי אתם שארכם טלאי עון בכה
זהפשו. והפעל הנוסף יזקְרֵתני אל פרעה (בראשית ט, הפעיל
ה). והוא מזקיר עון להתפש (יחוקאל כא, כח), בזקירו
את ארון האלים (שטואל א' ד, יח), ושם אללים אחרים
לא תזקירו (שמות נג, יג), הטענְכָרִים את יי' (ישעה סב, ו),
לנצח לזר לזקיר (תהלים ע, א). וענין אחר זכר זכר
נקבה בראם (בראשית ה, ב), זקרים לי' (שמות יג, יב),
יש טפרשים מוה יי' זכרנו יברך (תהלים קט, יב). והיה
יאוי על המשפט הריש' בקמץ קטן וכמוו ילבשם הכהן⁴ ,
בטו ילבשם בצרי. ופירשו יברך הזכרים שלנו, ואחרכו
ברך את בית ישראל על הנקבות. וזה איננו נכון, כי בית
ישראל כלל הוא על הזכרים ועל הנקבות, וכן בית אהרן .
ילפי דעתך כי לפיך אמר הזכרים כי הם היו בעליים לרוגל
יבאים לבית המקדש לפיך זכר אותם בפרט. ושם הכלל
יראה כל זכרך (שמות לד, כג). ובנין נ فعل טניו וכל נ فعل
טנקנד תזקיר (שם לה, יט). ובא כאן טקנה בלשון נCKER
בלומר היה נזכרת שייהו נפרשים הזכרים טנה. ואין
זכר עוכר כאשר כתוב רבוי יונה, כי לא טאננו לעולם בנין
געעל עוכר כי אם בודד. וענין שלישי זכרו כיין לבניו
(חושע יד, ח), והיתה ללחם לאזקה (ויקרא כד, ג), אזקה
ازקה לוי (שם ג, ח), האלף חמותה ה"א. ויש טפרשים
מוח ואחר הרלת והמצויה שטת זכרונך (ישעיה נו, ח).

¹⁾ Ecclesiastes IV, 2. ²⁾ Ibidem VIII, 2.

³⁾ 2. Regg. XVI, 17. ⁴⁾ Exodus XXIX, 30.

דאיתא בה זיא לאילני כי הויז בלשונם הוואר והנגה. וכן חרגנות
טננה גנדו (ח'ל'ים י'ח, יג), טויו יקריה.

זיו זין . והתענוגות מינו כבורה (ישעה סג, יא) , עניינו לפי מקומו כטו זיו . וכן תרגם יונתן מהטדי יקירה . ויש אומרים שהוא שם חיה מחית השדה . כטו זיו שדי עטדי (קהלים ג, יא) , וכן זיו שדי ירענה (שם פ, יד) . ויש אומרים כי זיו שם כלל לכל חיות השדה . ובויקרא רביה (פרשה כב, דף קצא) וויז שדי עטדי אמר רבי יהודה ברבי סיטון הוין הוה עוף גדול הוּא ובעעה שהוא פורש כנפיו מכאה נלגל חטה הרא הוא דכתיב התבונח יאבר נץ יפרוש כנפיו לתחיטן . ולמה נקרא שמו זיו ? שיש בו מכל טיני טעמים מהה ומזה .

זכות זיק מאורי זיקות (ישעה ג, יא), זכויות בערתם (שם), פירוש נזוזוּת האש. ואפשר להיות מזה זקים השרש והענין חירה זקים (טשלוי כו, ית), והרגש הטעות הנגח. וכן ופטורי צאים הכל ארוי). עוד נזכרנו בשרש זיק.

נִתְזִית נִתְזִית רָעֵנוּ יְפָה פָּרִי תָּאָר (ירמיה יא, טו).³ וְשָׁטָן נִתְזִית
הַיִּן (שְׂטוֹת ל, כב), אָרֶץ נִתְזִית שְׁטָנוֹן (דברים ח, ח). פִּירּוֹש
עַפִּי נִתְזִית שְׁעוֹשִׁין שְׁטָנוֹן, כִּי יִשְׁׁזְׁחִים שְׁאַגְּנִים עֲוֹשִׁין שְׁטָנוֹן. וְכֵן חַרְגָּם
אַנְקָלוּס אֲרֻעָא רְוִיחָהָא עַבְרְיוֹן מְשָׁחָא. נִתְיִתִים יְהִיוּ לְךָ (רבְּרִים
כח, ט), יְהֹועַ .

זָכַר ושותים לא זכו בעיניו (איוב טא, טו). זכו נזירה הפעיל משלג (aicah ד, ז). והפעל הנוסף וזכה כוותי בבור זה כמי (איוב ט, ל). והחדר שטנו היה זה (שנותנו כו, ב). והוא קמצ. אם זה ישר אתה (איוב ח, ז), זה אני בלי פשע (שם לנ, ט), כלב מהчин. ולנבקה ולכנה זהה (שנותה ל, לה), ותפלתי זהה (איוב טג, יז). ולבטים זכאים. וטויה לעניין נקראת הוכחות כו לפי שהוא זכה לא ירכנה זכיות וזהב זוכיות (איוב כה, יג). היא הוכחות הלכנה היקרה מזהב כמו שאמרו רבוחינו זיל (בבא מציעא כת, ע"ב) בזוניה אחים.

זוכה ומזה יזכה ילוד אשה (איוב כה, ד). והפעיל פועל הכנבר זכה לבי (משל ב, ט), במתה יזכה נער התפעל את ארתי (הhalים קיט, ט). וההתפעל רחצנו הנבו (ישעה א, ט), פשפטו הודהנו. וכנבר ביארתי דקדוקו בבניין התפעל בחלק הראשון מזה הספר, וענין אחד הוא זכה זוך.

זכור ולא זכר שדר המתקים (בראשית ט, כג), זכרנו את הדגה (במדבר יא, ה.), יי זכרנו יברך (חלהים קטן, יב). פירוש יי אשר זכרנו תמיד בחמלתו עליינו הוא בך עמו. ופירוש אחר כן בפרט טי יברך. זכר תזכיר (איכה ג, ב), כי זכר אני ואתה (טלמים ב', ט, כה), יתacen

¹⁾ 1 Regg. VI, 18.

זומם עשה יי' אשר זומם (איכה ב, י). כאשר זומם זומם
לעשות לאחיו (רברים יט, יט). על כי דברתי
זטחי (ירטיה ד, כה), מלעיל, זטחי בל' עבר פי (זהלים
ו, ג), טרע. והשם זטמי אל תפוק (שם קט, ט).
ומשקל אחר יטעת אולת חטא (טשי' כד, ט). ופירוש יטעה
הפסוק אומר כל החושב בדברי אולת יכראה לידי חטא זו
ותועבת האדם לין (שם) והחושב בדברי הלא והוא אין אויל אבל
טהולעך בבני אדם ועסקיו רעים ומ' שהוא חושב בדבריו
ורודף אחריו יכראה לידי חעננה אדם שיחעבורה בני אדם.
ולא עשוית את הטענה על כל תועבתיך (יחוקאל טו, טג).
לא נתת את לבך ולא חשבת מה עשית על כל חעבורה זו.
והקבוץ זטחי נתקו (איוב יג, יב). ובחוספה טם מזטעה מזטעה
תשמר עלייך (טשי' ב, יא). נלם והרומים להם
ענין מחשבה. עניין אחר כי זטעה עשו (הושע ה, ט), זטעה
הוא (ויקרא ית, יג). והקבוץ הוא זטאות עז (ישעיה לב, ג).
ובבחוספה טם אשור יטרוך לנטעה (זהלים קלט, כ).
עשווותה קמטעטה הרבים (ירטיה יא, טו). עניין ענין טנוות
וחעננה וטעה רע. יש אמרים נלם עניין אחר כי כל
ומה מחשבה בין טוב ובין רע ולפי מקומו יחריש כל אחר.
זמן ואתנה לו זטן וישלחני (נחמה ב, ו), לכל זטן זטן
ועת (קהלת ג, א). ימי הפרים האלה בזטיגיהם
(אසתר ט, לא), בכל שנה ושנה. והפעל הרוגש טמו פעל
לעתיד לעתים זטיגנים (עורא י, יד). בעתים טקוננות
(נחמה יג, לא). עניין ידע.*

זמר יטורי למלכנו זטרו (זהלים טה, ו), אנטר לוי
אליהו ישראל (שופטים ה, ג), כי טוב זטירה
אליהינו (זהלים קטו, א). והשם בחוספה טם מזטזר לדוד טזטזר
(שם ג, א). ומשקל אחר עת התשיר הגיע (שיר השירים
ב, יב). ומשקל אחר זטירות היו לי חוקין (זהלים קיט, זטירה
נד). נותן זטירות בלילה (איוב לה, י). ומשקל אחר
זטירת נבליך לא אשמע (עטום ה, כב). עוי זטירת יה זטירה
(שפטות טה, ב). חסר יוד' המדבר ומשפטו זטירה והרואה
שריר'ש קמוצאה, ואילו היה אלה סטוכה היה פוחחה כמו
חטרת נבליך (עטום ה, כב). וכן אשר נהנק יי' היום קיך
(שפטואל א', כו, כב). הדוא קמוץ ומשפטו בידי. ורואה
נדולה יוחר מהקמצ, העניין כי לכינוי הוא כמו עז, ויר' עז
עומד בסקים שניים, כי נטצאו בקמצ סטוכים כמו זטנת
הטולך (רבי הימים ב, לא, ג). וולחו רבים כמו שכחנו
בחלק חדקווק*. זטירות מזוקות חצירות (פלניכם ב' זטירה
יב, יד), הם הכלים שטומרים בהם. עניין אחר ודהגס
שלחמים את הקטורה אל אף (יחוקאל ח, יג). רזה לומר זטקה
הרואה רע. עניין אחר קחו זטירות הארץ (בראשית טג יא).

* סכול קב' עב.

והפעל הקל טמו זטך כל מנהתיך (זהלים כ, ד). וכן
בזטך בניהם מזבחותם (ירטיה יז, ב), על דעת רביהם,
כלומר שהיו טקניים בניהם על מזבחותם, ויתכן לפירוש
זהענן הראשון. וכן דעת יונתן שהרגנס כארכרא בניהם
אנוריהון. ואפשר שהיה רעה נם כן מעין החקטרה, כי
בן חרגם נם כן אנקלוס אוכרה ארכרא. ואפשר שהכל
ענין אחר, כי הריח מוכיר הדבר. ולפירוש כוכר בניהם ענין
ונרין כך הוא פירוש נם ערב עליהם וכיום מזבחותם וספורם
חסיד בעניני קרבניהם נטו וכיום בניהם שם ארוכים להם
תפעיל מאר. והפעל הנוסף טמו נזביקה דרכ' מיין (שיר השירים
א, ד), מזפיר לבנה (ישעיה סו, ג), עניין ענין ריח
וקיבול הדבר ברצון. ומה שהרתק רבי יונה זטץ הבן
טמו טלא קמץו את אזבקה (ויקרא ה, יב), להיזו
טענן ריח אלא טענן וברון אכן נבן כי אף על פי שלא
היתה באותו המנחה לבנה הרי היה המקטר קומץ סן
הקטה. וכן והיתה ללחם לאזבקה (שם כר, ז), ובשער
טאר להיות מעין זרין ואמר כי לא היה דלבונת היהיא
נשרפת. וכן בוה לא דבר נבונה, כי הלבונת היהיא שהיה
עווך על הלחתם באותו היות נשרפת בשכת הבאה בסלוק
הלחם. ובהקטורת הלבונת היהיא היו המלחמות נחרות לנכנים
ומתחלקות להם. וזה שאמר ביום השכתם ערנינו
(שם כה, ח). עורך הדרשה ומקטיר ישנה, כי בסילוק הלחם היה
נקטרת הלבונת היהיא שהיתה על הלחם עד השכת שדיין
טסלקין אותו. והנה היהה הלבונת הקטירה בעכור הלחם
כי מן הלחם לא היו עליה לגבהו כלום.

זילל זילל זילל וסבא (דברים כא, כ), קוללי, בטר למון
(טשי' כנ, ב), הטרבה באכילה בשיר יקרא זילל בטוט שיקרא
סוכנא המרבה בשתייה היין. עניין אחר ואם תוציא יקרא
מזולל (ירטיה טו, יט). כי היהי זיללה (איכה א, יא).
זילות והשם טמו כרום זילות לבני אדם (זהלים יב, ט). נם
פ' האפעל בשורק עניין קלות ובוון. ופירוש כרום זילות ברום
הרשעים ובהנשאים ולחות לבני אדם. והכנים רבי יונה בוה
העיקר הרים נזלו (ישעיה סה, ב). והנכן שהוא משרש נול.
זולג זטיניג שלש שנים (שפטואל א', ב, יג). והקבוץ
בלשון נקבות מולנות הוא הכליל בעל השנים שטוטיאין
בו הבשר מן הקדריה. ואמר הטענים בלשון שנים, ואם היה
בעל שלש, לפי שהשנים הם זוגות ושני המולן שהמשילים
בهم אמר נם כן בליון שנים ואם הם שלש. וכן יש טולג
בעל שלש שנים וגנות וכן שבעה עינים (ויקרא ג, ט).

זולת זולת דלת עם הארץ (פלניכם ב' כה, יד).
ובבחוספה יוד' זולתי כלב בן יפינה (רברים אל, ג).
זולה אבל ואלהים זולתי לא תרע (הושע יג, ד). היוד' כינוי
המדבר ידוע הוא.

לנקבה ודויה בן אשה זונה (שופטים יא, א). והשם זונה בוגנות ויין וריזירוש (הושע ד, יא). והקבוץ בסימן אחר בוגנות ונשאו את בוגנותיכם (במדבר יד, לג), בוגנותיך וברעתך (ירטיה ג, ב). וכתחספה חיו בחילה וישפכו בוגנותם בוגנות עליה (יחוקאל גג, ח). והקבוץ ואת בוגנתיך טמצירות לא עובה (שם). ובתוספת נון החום והחיו מרוב בוגני זוגנים זונת (נחום ג, ר). המוכרת גוים בוגניטה (שם), ונגללה ערונות זונגה (יחוקאל גג, כט). או נכפל בו עין הפעול כתו מן הנה הגני בן מן זונה זוגנים. והפעול דזונסף כי הפעיל עתיה הבונית אפרים נתמא ישראל (הושע ה, ג), הבונז ולא יפרצו (שם ר, י), הבונזה הבונז (שם ה, ית), והם עמודים. והיוואים אל תחלל את בתק לברזונקה (ויקרא יט, כט). ובין את ישבי ירושלים (דברי הימים ב' כא יא). והפעול שלא נוכר פועלו מן הכלבר הרונש ואחריך לא זונת פעל (יחוקאל טה, לד). נכחנה בו הוּא עם הונש.

זונת זונח יי' מזבחו (אייכה ב, ז), כי לא תונח לענלים יי' (שם ג, לא). והעומד בזונת משלום נפשי (שם ג, ז). והפעול הנוסף ואת כל הכלמים אשר הבונית המליך אותו הפעיל (דברי הימים ב', כט, יט). ובהאנזוחו נחרות (ישעה יט, ג) וכחוב רבי יונח כי נהנו בו העברים טנהר לשון ארמית שטומסיפין אל'ג כמו אשתיו חפרא¹ אַתְבָּרִית רותמי². ומחכו בו נם כן ה'א הבניין. וככבר נתבנו דקרוקו בחלוקת הרוקוק³.

זונק זונק מן הבשן (דברים לג, כב), עניינו יRELג ודומה לו בלשון רבותינו זיל (חולין לו, ע"א). דיה אם זונקה. ורהיית לזונקה (דברים כח, כה), הוּו הנראית זונקה לט"ד הפעול הסורה הה'א והה'א לנקבה עניינו כענין זונעה.

זעך ימי גונעכו (איוב יז, א), עניינו נכרחו. זעם ומה אונעם לא זעם יי' (במדבר כג, ח), זעם על ברוח קודש (רניאל יא, ל), אשר זעמתה זה שבעים שנייה (ונראה א, יב), זעם יי' יפלל שם (משל יד), ואיפת רזון זעמתה (טיכה ג, י), זעמתה לאחים (משל כה, כר), בקטן העין, ولד זעמתה ישראל (במדבר כג, ז), הוּין בחולם להאריך על העין. והשם זעם מלאתני זעם (ירטיה טה, יג), מזעם-לשונם (הושע ה, ז). שפק עליהם זעמתך (חהלים סט, כה). והנפעול פנסים גונעמים (משל גפעל כה, כג), עניין מסיסה וועף וכעם.

זעפת יעל יי' זעפת לבו (משל יט, ג), את פניכם זעפים (רניאל א, י), וזהם זעפים (בראשיתטו), ובזעפו עם הכהנים (דברי הימים ב' כו, יט). מקור. והחادر

רואה לומר מטיטב פירות הארץ. והוא קרוב לענין הראשון כי מטיב השיר והמשוכח שכט קרא ומיר. וענין אחר הקומדה אשר היה בעצי העיר (יחוקאל טו, ב), זומטורת ור תזרענו (ישעה יז, י). ומשכט אחר זומטירתם שהותנו (נחום ב, ב). או בא הקומד בלשון וכרים עניים נפנ אן נטע אחר, אבל ברוב יפלול הלשון הווה על הונפן. ופירוש זמיר רבי יונת טוה הענין זמיר ערים ענה (ישעה כה, ה), כי הלשון הווה יפלול על כרייתו הומורה כתו שכט הפעול טמנו. ופירוש ענה כתו יקרא, ככלומר יקרא הקודש ברוך הוא לכרייתו הערים. והנכון לפреш ענה יכני ופירושו הכריתה שהבא מטה השם חכני הערים. ויריה ומיר בלתי סטוק, ויתכן שהוא מהענן הראשון ופירושו, החמיר והחוננו שטחוננים בו הערים יכני אורחות. והפעול טוה הענן רואה לומר בירית הומורה, וכברט לא תטטר* (ויקרא כה, ד). נפעול והנפעול לא זטמר ולא יעדר (ישעה ה, ג). שם הכלאי מטטרה שכורתו בו הומורה. וחניתותיהם למטרות (טיכח ד, ג) ישעה ב, ד), וטטטרתיכם לטרמות (יאול ד, י), וברת הולמים בפיטטרות (ישעה יח, ה), פורארירה [פודרו] יראין בלוּז. וש מפרש טוה הענן נוחן וטרות כלילה (איוב לה, ט), רואה לומר כרייתה בעניין. שנאמר רגע יטחו וחתזה זטמר לילה (שם לה, כ). ותאו זטמר (דברים יר, ה), שם היה כחוב רבי יונת נקרהת בלשון ערבי זונאף*ה [ויראף*ה]. זגב זגב ונתנק יי' לראש ולא לגב (דברים כה, יג).

זה זונת נקבות בין שני זונבות (שופטים טו, ד). מטני זונבות האודים (ישעה י, יט), זונגב בר (דברים כה, יט). פעל זונגבם אותם (הושע י, יט), זונגב בר (דברים כה, יט). ככלומר שהרג האחוריים שם זגב המהנה.

זונת זונת אמה (הושע ב, ג), ואת זונת רעים רבים זונת (ירטיה ג, א), הצעתה כל זונת טמן (חהלים עג, כו). ותונים ונם לא שבעת (יחוקאל טו, כה), פירש והונע עם, את לכם זונת (שם ג, ט). ואת עיניהם קזנות (שם ג, ט). זונתך את כל ממלכות הארץ (ישעה כט, ז). לפיו שהמשילה בהחבטל הסוחרים ממנה לונה נשכח אמר שהשוב עוד לאחרננה וונתת זאת כל ממלכות הארץ ככלומר שיסחוור אורזה בכל הנסטלכות. בזונתך אחורי גוים (יחוקאל כג, ל), זונתך עליו פילגשו (שופטים יט, ב). והחדר

¹ Hisp. *podadera*; Prov. *podadoire* (Roques. *podadoire* [?]) (fals vinitoria, culter hortensis. Edd. recent. ed. Neap. et uterque codex פודרו[ירא]. Ben Melech formam optimam reddit, quam in textum recepimus. פודאדירה).

² גראפה (Girafe) camelopardalis; unde Hisp. *girafa*; Gall. *girafe* at apud nos Giraffe.

³ Danielis V, 4. ⁴ Ibid. VII, 15.

טכלול צב, ע"א

לוקים דנחש אַחֲרָכָא¹). הירח זוקים (משלי כו, יח), פירוש להבכה אש מדברי ר' רול (חולין קלג, ע"ב), והוא נפקון זוקין דנור תפומיה דרביה².

זוקן ויהי כי זוקן יצחק (בראשית כו, א), פעל עופר. זוקן ואברהם זוקן (שם כה, א). חאר. ובסתוק זוקן ביתנו (שם כה, ב), זוקנתוי ושבתי (שמואל א', יב, ב). והשם כי בן זוקנים הוא לו (בראשית לו, ג), בן לזוקין (שם זוקנים כא, ב), והוא שם בלשון רבים לא ייכא מפנו יחיד וכן געורים, בתולים. ומשקל אחר וענין ישראל בכדו טזוקן זוקן (שם מת, י). ומשקל אחר ועוד זוקנה אני הוא (ישעה זוקנה טון, ד), אחרי זוקנתה (בראשית כה, לו). והפעל הנוסף הפעיל אם זוקין בארץ שרצו (איוב יד, ח). גם כי זוקין לא יסוד ממנה (משלי כב, ג). והשם וגם את תזקון תפחה זוקן (ישעה ג, ב). ובסתוק זוקן עטשא לנשך לו (שמואל ב', כ, ט), והחווקתי בזוקנו (שם א', יו, לה). ויבא בלשון וכר ערד יצמת זוקנכם (שם ב', י, ה). ובלשון נקבה וככל זוקן נרעה (ירמיה מת, לו), וגם את תזקון תפחה (ישעה ג, ב).

זקה יי זקה כפופים (טהילים קטו, ח), עניינו מריטם. וחרגום ישא עניינו וירא (בראשית יח, ב), זקה עניורדי וחווא.

זרב בעת זירבו נצמחו (איוב ה, יג), ירבען לרשו פעול מלשון מרוב בדברי רבותינו זל (ביבא בהרא נח, ע"ב) והוא הפוך, ככלומר בעת שחראה אורחים גרים כטרוב בעת הדיא נצמחו. ורבינו סעדיה פרשו לשון קור, דומה ללשון רבותינו זל שאמרו (יוסא עת, ע"א). כסא דנספה נטי אסיך משום דטרובי, ככלומר שטגןן. וכן הוא הפירוש בominator החರף ובימי הקור נצמח, ככלומר נתחספו יחד אפיקי הנחלים. ונצמחו מלשון צומת הגדרים בדברי רבותינו זל (חולין עג, ע"א) ככלומר מקום אסיפה הנדרים. ורבבי משה בן נקט"לי פירש ירבעו כמו ירבעו, ככלומר בשעה שהחטמו נכרתו כמו שאמר בחומו נדענו מטוקומם (שם).

זורה גורה הלאה (במדבר יג, ב), תורה לרוח (יחוקאל ה, ב), נזירים במורה בשער הארץ (ירמיה טו, י), וויר על פני הרים (שמות לכת, ב), לא לזרות ולוא להבר (ירמיה ד, יא). והשם ברחות ובפטורה (ישעה ל, כר). מורה ואדוני אבוי זל פירוש טוה והיה לכם לזרא (במדבר יא, ב), זרא בפלס כליה והאליג³ מקומות ה"א וענינו כמו שאמר עד אשר יצא מאפריכם (שם) שיורו אותו מפיהם ומטאפיהם. והנפעל נפעל נזרו בארצות (יחוקאל לג, יט), בתקורתיכם בארצות (שם ג, ח). והפעל הכבדר נזריתים בארצות (שם כת, יב), פעול ישלהתי לבבל ורים נירזיך (ירמיה נא, ב), הוא לשון נופל

זעף נזעף על בוטו סר נזעף (מלכים א' כא, ד). והשם זעף יי אשא (מיכה ג, ט), ויעמד הים מזעף (יונה א, טו), עניין הקשף והכעס.

זעק אליך זעקו ונטלו (טהילים כב, ג)⁴, ותلد הלוך נזעקת (שמואל ב', יג, יט). עבר בטקס בעינוי כלומר דריחה הולכת וועקח. לי זעקו אלרכי ידעניך (הושע ת, ב), זעק והילל בן אדם (יחזקאל כא, יג), וישבו זעקה נזעקה (נחמיה ט, נח), פירוש זיעקו לך. והפעל הכבדר זעקה נזעקה עטיך אתי וידבר אליו (וכירה ו, ח). והשם זעקה בגין נשמע (ירמיה ג, טו), ואת זעקה שטעת על ים סוף (נחמיה ט, ט), ואל יהיו מקום לזעקה (איוב טו, יח), עניין ועקה קרייה בקהל נדול. וכחוב ארוני אבוי זל מזה מרוב שעוקים זיעקו (איוב לה, ט), ורחוא יוצא לשני פעוליים הרשעים והגולדים יעציקו את העניים והעניים ועקים לאל יחכח. הזעקליל את איש יהודה (שמואל ב', כ, ד), וזעק ברק את זבולון ואת נפתלי (שופטים ה, י), מרוב נפעל שעוקים זיעקו (איוב לה, ט). והנפעל נזעקו וידבקו את בני דן (שופטים יח, כג), מה לך כי נזעקה (שם יח, כג), נזעקי כל העם אשר בעיר (יהושע ח, טו). והסתקר טן הקל בזעקה יצילך קבוץיך (ישעה ג, יג), עניינים עניין קבוץ ואסיפה העם ונס אלה מעין הראשון כי לא יאסף העם טבלתי דרכרו שיעבור ווועק להם שיאספו, או בועק הארים כטן כן טעושק שייעסקווו יאספו העם לקול ועקו והגה הוא טועק אותם. וענין אללו והרומים להם בעלז אנדידטינט (אנדרידטינט)⁵.

עיר זער כתר לי נזער ואחויך (איוב לו, ב), נזער שם נזער שם (ישעה כה, י). ומשקל אחר בהוספה ט"ס מזער ונשאר אגוש מזער (שם כה, ו), הלא עוד מעט מזער (שם כת, יג), חרוגום מעט ועריך².

זפת זפת ותחרתה בחמר ובזפת (שמוח ב, ג), לזפת בערה (ישעה לה, ט), בשש נקדות. פיזי (פינגל'ה³ בלוועז).

זוקק זוקק טטר לאדו (איוב לו, כו), וטוקום לוזהוב זוקק (שם כה, א). והפעל הכבדר זוקק אטם (מלacci פעול ג, ג), זוקק שבשיטים (טהילים יב, ז), עניין עניין ההחכה. לאסור מלכיהם בזוקים (שם קטט, ח), רתקו בזוקים (נחו ג, י), עניינים כבלים. וחרגום לא נחשתים הנשו לא

¹) Variant edd. codicesque formam huius vocis redentes. Cod. Hisp. ed. princeps: אַנְרּוֹידִמִּינְט; אַנְרּוֹידִמִּינְט; ed. recentiores: Nos autem veteram formam putamus esse: i. אַנְרּוֹידִמִּינְט. אַנְרּוֹידִמִּינְט et edd. recentiores: Nos autem veteram formam putamus esse: i. e. It, gridamento cum a prosth. (Hisp. agregamiento?)

²) Genesis XVIII. 4.

³) Hisp. *pez*; Prov. *piz* et *pix*; It. *pece*. Ed. venet. recentissima: i. e. פינגלה (pix).

(זהלים לו, לה), הוא העז הלה והרטוב שהוא מוגלה ונראה ביפויו ובחלותו.

זרם גורם מים בכירם (ישעה כה, ב), מזרם הרים גורם ירשבו (איוב כד, ת). גורם קיר (ישעה כה, ד), בשש נקודות עניות בעניין שטף. ופירוש גורם קיר כולם מים המפליל הקיר. וכח הנanon רב סעריה זל מזה כמחפה נרים (שם א, ח), והוא כמו זרם כלומר כמחפה זרם מים והם שני משקלים נטו גרים וקדמים. או יהוה הארץ עוז כלשון נקבה גורמות כספים גורמות (יחוקאל כג, כ). גורמה ורמות אוחם לסוסים כי אמרו כי הם שטופי ומה יותר מאשר הבתות. והפעל הקל ממנה גורמות שנה יהו (זהלים צ, ה). ויונתן חרגם ורמות כספים ורמות וצחנה כסופה חנתיהן. והפעל שלא נוכר פועלו גורמו מים עבות (זהלים פועל ע, ית). וחסר הנסיך ומשפטו ורמו מים מי עבות. והוא אוטר על מהנה טירות נטו שאמר ישקה יי אל מהנה טירות בעמוד אש וענן (שמות יד, כד). ורבי יונה כח שהוא טבנין פועל הכלוד ופירש כי העבים זרמו והתיכו המים.

זרע וזה אס זרע ישראל (שופטים ו, ג). גרע חיטים (ירמיה יב, יג), זמות זר גרען (ישעה יי, ז). אמרחו רענו לפני שורעין החרצן. את כל עשב גרע (בראשית א, כט). פירוש שהוא עשה זרע לא תזרע ברטך (דברים כג, ט). קערעים בדמעה (זהלים כה, ה), אור גרע לצדיק (זהלים צו, יא). והגעלו וגערתם גערעתם (יחוקאל לו, ט), נפעל לא תזרע ולא תצעית (דברים כט, כג). ונקתה גערעת גרע (כדבר ה, כה). והשם גרע رب תוציא (דברים כה, גרע). בסגול, אשר גרע בו (בראשית א, יא), הם גערעין הפירות שם כטו זרע שנוטען אותם ומהם זומחים האילנות. גערע בימים רבים (במדבר כה, ז). גערע תפוחי (ישעה י, יא), פירוש מה שורעת בערב יוצא פרח בנקר. וכן אהוני אמי זל בזה השרש. אבל הוא פירשו מהען הרראש פירש ותורה לי חיל כל אמי כורעות ורבעי ורית ואמר וכבר אחר גערען חיל למלחמה (שמואל ב, כג, ט), וכן כתוב אהוני אמי זל בזה השרש. אבל הוא פירשו מהען הרראש פירש ותורה לי חיל כל אמי כורעות ורבעי ורית שהזה חוק במלחמה. וכן פירש מה הען אהוי ורבעי ורית שהזה צדדים כלומר אהוי שנים פנים ואחר, ורבעי ארבעה יטין שטאל ומטה ומעלת, כי איזו היה מוחברים לא היה מוחזק בניי.

זרחה וכבוד יי עליך גרח (ישעה ס, א), שטש גרח גנוד (נחום ג, יו), האמר לחרים ולא גרח (איוב ט, ז), פירושו בלילה, וכבר נכדים יהחות (שם) ביום אלה. אלה פעלים עומדים. ואפשר שייהי גרח בחשך אוור לישרים (זהלים קיב, ד), פעל יוצא או יהה עומדת כחכינו. ופהה גרח זרחה השמש נקראת טורה מפניהם שטש עד מבואו (שם טרעה קיג, ג). והשם וטלבים לנגה גרת (ישעה ס, ג). והצרעת גרח במצחו (רבי הימיס ב, כו, יט), נחנלה כי זרחה זרחה השמש הוא גלי השמש, כי ער עת וריחתו הוא טכמה וכורחו יהנלה ויחרא. או אמר זרחה שהיתה הארץ אגורה בהזדה כשמש כמו שנקרה בחרת (יקרא יג, ב). באהירה מכם יהיה לכם (שם יט, לד), הוא הדושב והקרטן בעיר כי הוא מוגלה לכל וירוע טו הוא ומשפחתו אבל הנר הוא מכוסה ולא ידע אדם מי הוא וכי משפחתו. באגורה רענן

על לשון כי זרין מעון לאיש זר (יוקרא כב, יב). ויש לפשר זר מזה העין ויהי חאר נפלס בלבם, רומים. והשלשיות לכל רוח אגורה (יחוקאל ה, יב), גורתי את עצותיכם (יחוקאל ו, ה), מלען, גורתי פרש על פניכם (מלאכיה, ג), מלען. והמסורת היה כויה מלען. אשר גרו את יהודה (וכירח ב, ב), גורם מעבר לנهر (טלים א, יד, טו), גורה ישראל יקבענו (ירמיה לא, י), כי חנן גזרה תרשות (טשל א, יג). היה ראוי להיות גזרה ברגש לויל הריש בפלס טגלה. ומטנים קריה (איוב לו, ט), פועל בפלס מוגלים כלומר מן הרוחות פועל הנשבים והמורים היה קירה. ובין שלא נזכר פועל אשר גרה ברכחת ובמורה (ישעה ל, כד), היה ראוי להיוות גירה ברגש לוגי, הריש העוללה לקל דעת והוא חאר. כי העבר גרה בפלס גליה והחאר בא בפח קטן להפריד ביןינו וכן העבר כטו בנין נפעל מנוח הלמד שעבר בקמץ גראה והחאר בפח קטן גראה, גנלה. גירה על ניהו גפרית (איוב ית, טו), לולי הריש היה דעת בשקל גוף. וכן אחר גדר זר זרב (שפטות כה, יא), מתחת לירז (שם לו, כו), הוא סכוב והב על המטגרה. כי המטגרה הייתה למטה תקועה מרגל לרגל הארבע רוחות השלטון ודף השלחן נחון עליה וור הוחב נחון למעלת על שפת השלחן סביב נחון על המטגרה. והפעל מהען היה ארוחי ורבעי גריית (זהלים קלט, ג), כלומר סכבה. ורבי יהודrah כח בשרש היה בעין אהוי ורבעי גריית ואמר וכבר אחר גערען חיל למלחמה (שמואל ב, כג, ט), וכן כתוב אהוני אמי זל בזה השרש. אבל הוא פירשו מהען הרראש פירש ותורה לי חיל כל אהוי כורעות ורבעי ורית שהזה חוק במלחמה. וכן פירש מה הען אהוי ורבעי ורית שהזה צדדים כלומר אהוי שנים פנים ואחר, ורבעי ארבעה יטין שטאל ומטה ומעלת, כי איזו היה מוחברים לא היה מוחזק בניי.

זרחה זרחה זרחה (ישעה ס, א), שטש גרח גנוד גנוד (נחום ג, יו), האמר לחרים ולא גרח (איוב ט, ז), פירושו בלילה, וכבר נכדים יהחות (שם) ביום אלה. אלה פעלים עומדים. ואפשר שייהי גרח בחשך אוור לישרים (זהלים קיב, ד), פעל יוצא או יהה עומדת כחכינו. ופהה גרח זרחה השמש נקראת טורה מפניהם שטש עד מבואו (שם טרעה קיג, ג). והשם וטלבים לנגה גרת (ישעה ס, ג). והצרעת גרח במצחו (רבי הימיס ב, כו, יט), נחנלה כי זרחה זרחה השמש הוא גלי השמש, כי ער עת וריחתו הוא טכמה וכורחו יהנלה ויחרא. או אמר זרחה שהיתה הארץ אגורה בהזדה כשמש כמו שנקרה בחרת (יקרא יג, ב). באהירה מכם יהיה לכם (שם יט, לד), הוא הדושב והקרטן בעיר כי הוא מוגלה לכל וירוע טו הוא ומשפחתו אבל הנר הוא מכוסה ולא ידע אדם מי הוא וכי משפחתו. באגורה רענן

בו ה'א שרש אחד ותוכן אחד להם. ואדרוני אבי עליו השלום פירוש שהמללה טורכבה משלוי מלוח ור' זיפ ויהה זוף מתרגוט מלוח טוויפי¹) ו/or הוא על המטר שהוא זר. ואינו מטבע הארץ והוא מלחה הארץ וחונן אותה. וכן אמר על זריר שהוא מלחה מטורכבה. ניש לפרש עוד לשון נתיפה והולח שהוא מלחה רבויה זל (זומא פ"ג, ע"א). מטה זריפא זריזר זריזר מתנים או תיש (משל ל, לא), שם חיה ציד ליברייד² בלאען³. ונראה כן לפ"ז שהוא דק במתניינו כאלו הוא חבוש או חגור במתניינו. ותנומם וייעשו להם חננות (בראשית ג, ג), ועבדו להן ורין. וכן חננות ניחבש (שם כב, ב), ורין... יש אומרים שהוא נמר. גם הוא דק מתנים וחוק במתניינו. ויש לפרש שהוא טין עוף טמא שוכנו רבויה זריזר זריזר (בבא קמא צב, ע"ב) לא לחנים הלק וזריר אצל ערבי אלא טפני שהוא טינו. ואומרים שהוא אשטורייל⁴) בלאען⁵. אבל לא ידעתי הפירוש מה טעם מתנים.

נשלמה אותן הזין.

אוֹתַהּ חֲזִיתָ.

חֲזִיתָ תה וגוז (שמות לה, כב), פידש רב כיונה עכס תה שקורין קשכלי¹) [אָוֹרְגְּמִינְטִי ר' אָוֹרְקִי ה]². ולפי דעתך שהוא החליל שהוא מכין מחת שנוקבן ומחברין בו שחי שפתות החלוק חחת הנגרון וקורין לו בלאען איספינילה³) (אנו ר' פומילו⁴). וכן נקרא הכליל שמעלים בו הרנים לפי

לד), חשות⁵ יי את זריזע קדשו (ישעה נב, י), היה זרעם לבקרים (שם לא, ב). והקבוץ בלשון זכרם זרעים מטנו יעדתו (דניאל יא, לא), ויפנו זרעי ידו (בראשית טט, כה), זרעי עמים ישפטו (ישעה נא, ה), ולשון נקבות כי זרעות רשעימות捨רנה (זהלים לו, ג), זרעות הנגב לא יעדתו (דניאל יא, טו), זרעות השטף ישפטו (שם א, כב), רוזה לומר החילות. ומתחת זרעת עולם (רבירים לג, כו), פירוש מטעל היה לך אלה קדם מעון וסתורו ומתחת תהינה לך ורעות עולם לסבול אָזְרָע אומך. ובאל"ג נספה ובקאנזע נטיה (ירטיה לב, כא), זאָרָע מקנה תשבר (אווב לא, כב).

זָרָק זָרָק משה השטימה (שמות ט, ת), וחזי הדם זָרָק על המזבח (שם כה, ז) זָרָקְתִּי עליכם מים טהורים וטהרותם (חווקאל לו, כה), גם שיבת זָרָקְתִּי בו (הושע ז, ט) או פעל בודר כלומר נורקתו בו השיבת, או פירשו כי המולדת ורקה בו השיבת חכא מתולדה פועל הארם. ומה שלא נזכר פועלו מטנו כי מי נדה לא זָרָק פָּזָרָק עליו (כתרבר יט, יג). ושם הכללי שורקים סטנו מזוק, והקבוץ בלשון נקבות וייעו זמְרָקְתִּי (שמות כו, ג), ובקבוץ זרדים בפונדקאים לפני המזבח (ונירה יד, כ), ובסתוך מזוק⁶ בסוף (במדבר ז, פר). השותים בפְּזָרָקְתִּי יין (עמוס ז, ז), חסר הנסיך ופירשו במזוקי בסוף או זהב שותים יין או הוא בסטו מזוקים, וכן חלטי שוקפים (מלכים א, ו, ד), נטעי נעמנים (ישעה ז, י), והדרומים לדם.

זָרָת ושמיט בזאת תכנ (ישעה ט, יב), גָּזָת אַרְכָּו זָרָת רחבי (שמות כה, טו), בשש נקרות ירע. ופירשו בו רבויה זל (מנחות צו, ע"ב). עירובין ג ע"ב) ורזה האמור בתורה חי אמה של ששה טפחים.

וְאִשְׁר הִם בְּנֵי אַרְבָּע אָוֹרְזִוָּת

זָלְלָל זָלְלָל וכרת גָּלְזָלִים (ישעה יח, ה), הם סעיפים המתיעדים ברוטץ⁷ בלאען⁸.

זָלְעָפָה זָלְעָפָה זָלְעָפָה אחזוני (זהלים קיט, נג), הר-א נקבה, ורוח זלעפות מנת כוסם (שם יא, ו), ובסתוך מפניהם זלעפות רעב (אייה ה, י), ענינים עניין בעחה וועודה או עניין שריפה.

זְרוֹזִיף זְרוֹזִיף זְרוֹזִיף ארץ (זהלים עב, ו), הוא העשב הנגנו והנחתך. ומלה על עמודה במקום שנים, וכן משפט הפסוק ייד כמטר על נו ומרביכים על וריף ארץ. והוותח לו בדברי יכחזין זל שאטרו (שבת קל, ע"א) דרכולא לא שם דורף. ואף על פי שבמלת זריף נכפלת

¹) Hisp. brotes (subst. plur.) flagella, palmites temporales.

²) Jesaia XXIV, 2; Prov. XXII, 7.

³) Prov. levre; It. levriere, canis venaticus (leporarius). Ben Melech: נאלן i. e. It. cane gallico (canis gallicus).

⁴) Prov. estornel; It. stornello, storno (sturnus).

⁵) Hoc verbum occurrit in veter. add., Ben Melech utroque codice, et est Hisp. cascabel; Prov. casca vel tintinabulum, ornementum tinniens.

⁶) It. ornameati di orecchia (orecchio) ornamentum auris, annulus de auricula suspensus.

⁷) Sic legitur apud B. Melech et est Hisp. espinilla spinula, aculeus. Cod. A: אשפיא; Cod. B: אשפיא cf. It. spillo, spilla; Prov. espingle; Gal. épingle; nostrum Spindel (spinula.)

⁸) It. ago di pomello (ago de Fomilho.)

כלאים הַחְבָּאוּ (ישעה מפ, כב). . . והשם מכל המוחאים מוחאים אשר יתחבא שם (שטוואל א' כג, כג). ומשקל אחר וזהו איש במתכאה רוח (ישעה לב, ב).

חברה חֶבֶּה כמעט רגע (ישעה כו, כ). והנפעל גליתי נפעל את מסטרוי ונחבה לא יכול (ירטיה מט, ז). נפעל עבר או סקור כתו שכחתי. ונחבתם טמה (יהושע ב, טז). לחתבה בשורה (טלבים ב', ז, יב), חרר בחדר לחתבה (שם א' כב, כה). והשם ישם חקיין עזה חקיין חבקוק נ' ה). והנכוון כי חבי כמעט רגע שם בפלס שבי כי אין בפסוק זכר לנקבה. וכן כתוב רבינו יהודה המדרך. ואם מנהה על הפתחת (ויקרא ב, ה). מחתבת ברזל (יחזקאל מחתבת ג). פירוש רבוינו זל (מנחות סג, עא); מחתבת צפה ומעשיה קשים, ככלור לא היה הכל עטוק כתו מroachת לפיך והוא מעשיה קשים שהוא הנאה בה קלוי מאד פנוי שלא היה עטוקה והאש שלטה בה.

חבט כי תחבט זיתך (רביטים כה, ב). יחבט יי' משכלה הנחר (ישעה כו, יב), ותחבט את אשר לקטה רוח ב, יז), חבט חטים בנת (שופטים ז, יא). והנפעל נפעל יחבט קצח (ישעה כה, כו). עני החבטה בלען אשקויר) (באטריך²).

חבל לא חבל (יחזקאל יח, טז). לא יחביל רחים ורכב (רביטים כה, ז). בשוא ופהח החיה ורפה הבית. אם חבל תחבל (שטוואל כב, כה). ולא תחבל (רביטים כה, יז), בשוא לבדו החיה ורפה הבית. יחבלו שוד אלמנה (איוב כה, ג), ועל עני יחבלו (שם כה, ט). ועל בגדים חבלים יטו (עמוס ב, ח). והשם ובעד נכירה תבלחו (משלני, יג). שהנperf רחבל על משכונת לחוללה שנילו העני ויפרע חובם בנולתו חזו ועל עני. ופירוש יחבלו שור אלמנה כתו יקחו משכון האלמנה בחוב שיש להם אשה, וזה הדבר נמנע בעבור עלייה האלמנה כתו שנאמר לא תחבל בנד אלמנה (רביטים כה, יז), והם לא יחושו לעלבונה ולא ירחשו עליה. או פירושו שאין להם אעה חוב ויקחו שורה כאלו להם אעה חוב ויתבלוה כמו שנאמר כי תחבל אחיך חנס (איוב כב, ז). והכנים רבי יונתן בונה הענן בז לרבר יחביל לו (משלני, יג, ינ). עניין אחר חבלנו לך (נחתידה א, ז). האמר נתואתי לא אוחבל (איוב לה, לא). והנפעל בז לדבר יחביל לו (משלני נפעל

¹) Prov. *escoquer* (ôter l'écorce d'un arbre. Roquef.), *escoirer* (*excoriare, excutere, exuere*). Cod. B. אשקוירא

²) It. *battere*; Gall. *battre*.

שנוקב לח' הרג ושותפי מה' באפר (ישעה לו, כט). ונתתי חות' חותם בלח'יך (יחזקאל לח, ד). ומשקל אחר ובחות' תקב להיו (איוב ט, כו). וקורין לו מושקלרי) [אטמו ר' פישקרין] וכן נקרא הkowski חותם יחו' עליה ביד שכור (משלני כט), כשלשנה בין חותמים (שיר השירים ב, ב). אבל ויביאו בחתמים אל ארץ מצרים (יחזקאל יט, ד). הם מוסרות וכבלים. וכן אמר התרגום בשלשלן. וכן וילכדו את טנשה בחתמים (דברי הימים ב' לג, יא), בכבלים. וכן אמר אחרי זה ואסרו בנהחותם.

חביב אף חביב עמים (דברים לג, ג), לטמן בחייב עוני (איוב לא, לג). ענים עני אהבה והיכחה. וכבר נשמשו רבותינו זל' הורכה בוה הלשון כתו שאמרו (אבות פרק ג, משנה יה). הביבין ישראלי שנקרו און למקומ חיכה יתירה נודעת להם. ופירוש לטמן בחבי עוני, לטמן עוני באחתי אותו רק גליתו אותו ושנאתיו והרחקתו ממי. **נפעל חבא** כי נחבא (שופטים ט, ה), פעל עבר. הנה הוא נחבא (שטוואל א', יב). פעל עומר. לטה נחבעאת לבך (בראשית לא, כו). נחבעאים בטערה (יהושע י, יז). בשוא הבית, ונחבה לא יכול (ירמיה מט, ז), מkor התפעל נבנה על תשלומו, והוא כתוב בהא. וההפעל טן החורים אשר התחבאו שם (שטוואל א', יד, יא). וניתנה האדם ואשתו (בראשית ג, ח), כאבן מים יתחבאו (איוב לח, ל). פירושו כסקובאים הם טפני הקור להם על פניהם כאן והם מתחזר אינם נראיין. ומה שלא הווכר פתגלו פעל מן המכדר יתר חבא עני ארץ (איוב כה, ד). וההפעל הנוסף הפעיל כי התחבאה את המלאכים (יהושע ז, כה). בצל ידו התחבאי (ישעה מט, ב). כי התחבאה את המלאכים (יהושע ז, יז). וכבר ונרתי וקדוק המלה הזאת בחלק הראשון מן הספר זהה רפעל בשרש חבה³). ומה שלא נזכר פועל טן הבניין הזה, ובכתי

¹) *Maxillaris* (?) *hamus piscarius* ita dictus, quia maxillas piscium perforat. Cod. B. Cf. infra rad. ח' ubi explicat: הוא כלי הבחול שמשכנין בו הדנים.

²) It. *amo di pescar* (e).

³) טכול קלח ע'ב והפעל הנוסף התחביא... ובא מלה התחבאה (יהושע ז, ז). בשני סימני נקיבה כתו שכחמנו בתכזאתה בראש יוסף (דברים לג, טז). וכן בשמות ישועתה (מחלים ג, ג). עורתה (שם טה, כו). ושם חכבנו הטעם הכפל. ובארץ ההנאות בסלת החבאהה טפני הכפל שבה הנאות הבית לשוא להקל כי משפטה בחיק כמנาง בעלי האלף. ואלף התחבאה בפתח. והמסונת עליו לית כוותיה. ונקרו האלף בפתח כתו שהיה עם החין בחרוץ ההא התחבאת טפני נח נראה שאחר האלף.

והrhoח תניפחו והניעו כה השכו מתחנווע בעפו. עניין חמישי כי בתקובלות תעשה לך מלחה (משל' נר, ז), ובכון תקובלות תקובלות יקנה (שם א, ה). מתחפר בתקובלתו (איוב לו, יב), כמו עזות ומחשובות שארם מתחפרק כלבו בחכולתו כהם לבchor רישייה. עניין שני חבל נבואם (שמואל א', י, ה), בשש נקודות, חבל רשיים עודני (חלימים קיט, סא), החית בסגנון עניין קהל או הכרה. ומעניין זה ולאחר קראת חבלים (וכירה יא, ז), כי לאחר קרא נעם (שם) והוא הכהן ולאחר קרא חבלים והוא המלך שהוא ראש הקהלה. ויש מפרשיות נעם נשיאות ורוכבל ונחמתה ההרשחה שהיו מבית דורה, חבלים וזה מלכות הכהנים שמלו כסמרק לחרבן שני. וחבלים מהענין השני עניין השחתה והם חשיחרו דרכם ומעליהם אחר מות החטוי ובינו וחלקו מלכות ישראל וגדרו חרבן בית שני. ואפשר שעניין התקובלות עניין זה אחד כי המשובות הם אסיפה הרבריט והענינים לבב. ורומה לעניין זה בדברי רבותינו ול' (סוכה יב, ע"א), חביבי מלחן וחביבי ורדין. ועוד אמרו (פסחים קב, ע"ב) אין עושים מצות חבילות חבילות.

חָבֵק הכספי חבק את ידי (קהלת ה, ה), את חבקת בן (מלכים ב', ה, טו), עת לוחבק (קהלת ג, ה). והכבד חבק צור (איוב נר, ח), האמנים עלי תולע חבקו פועל אשפות (איicha ד, ה), תכברך כי תחבקה (משל' ר, ח). ניחבק לו וינשך לו (בראשית כת, יג), ועת לרוחוק מחבק (קהלת ג, ה). והשם מעט חבק ירים לשכב (משל' י). **חָבֵךְ** כל אלה חבקו (בראשית יר, ג), שתי כהפת חברת (שמות כה, ז), חבור עצבים (המשע, ה, יז). והשם **חָבֵר** כהנים (שם ז, ט). בשש נקודות רוזה לומר קבוץ חבר הכהנים. ובחופפת ה"א הנקה וארח לחברה (איוב לה, חברת). ובחופפת טם במקהרת השנית (שמות כו, ר), לעמת מחהרת טחהרכו (שם כה, כה). וההאר חבר הוא לאיש משחית חבר (משל' כה, כד). חבר אני לכל אשר יראוך (חלימים קיט, סג), כאיש אחד חברוים (שופטים כ, יא), וחברי נבכים (ישעיה א, כנ), ולבני ישאל חבריו (יחזקאל לו, טג). ולנקה חברה על משקל גברת, ומטענו והזיא חברתק (מלאכי כ, יד). והפעל הכבד וחברת את חמש הייעת (שמות פועל כו, ט). ושלאה נוכר פועלו טמנו אל שני קצוטיו וחבר פועל (שמות כה, ז). וחותאר טזה יבראו עליו חברים (איוב ט, חבר ל), רוזה לומר בני החברות. וההתפעל אתחבר יהושפט התפעל (דברי הימים ב', כ, לה). האל"פ חמורת ה"א. ולקץ שנים יתחברו (דניאל יא, ז), בחתמברך עם אחיזתו (דברי הימים ב', כ, לו). והשם ממנו וממן החברות אליו יעשה מרמה החתברות (דניאל יא, כנ). ופעל כבד אחר אחיבקה עליכם כטליים הפעיל (איוב טו, ד). ושם הפעל מן הרגש ועצים לתחברות טחהרכות (דברי הימים ב', לד, יא). וברזל לרבות למיטרים לדלותות

יג, יג), והשם חבל חבלנו לך (נחמיה א, ז)*. והפעל פעל הכבד וחביל את מעשה יוריך (קהלת ה, ה), מחבלים כרטים (שיר השירים ב, טו), בראתי משחית לחבל (ישעה נה, טו), לחבל כל הארץ (שם יג, ה). ומה שלא נוכר פועל וחביל פועל על פניו שטן (שם י, כו), רוח חבלה (איוב י, ב). ופירוש והבל על וחבל על סנהדריב פפני חוקידזו שהוא משחו בשטן, הכלם עניין השחתה. יש לשפר מעניין זה בעבוד טמאה תחבל וחביל נמרץ (טינה ב, ז). מעניין שלishi שמה חבלתך אמרך (שיר השירים ח, ה), בעבור טמא תחבל וחביל נמרץ (טינה ב, ז), הנה יחביל און (חלימים א, טו).

וחבל צירום וחבליםiahzon (שם יג, ח), חבלים יחולק באפו (איוב כא, זו), חבל יולדת (יהושע ב, טו), בחמש נקודות, חבליהם תשלמונה (איוב לט, ב), הכלם עניין צירים ומכאבים. חבל וערין רכיעי וטורדים בחבל (יהושע ב, טו), בשש נקודות, בחבל אודם אמשכם (יהושע יא, ד), בפתח, וחבלים בראשנו (מלכים א', כ, לא), הם העבותות. טמן בארץ חבלו (איוב יות, י), החית בפתח ופירשו החבל שילנד בו. ולפי שהנחלת חולק בחבל כטו שאמר וארטיך בחבל תחלק (עמום ז, יז), משליך חבל בגורל (טינה ב, ה), נקרא החבל והחמו חבל. כל חבל ארגב (דברים ג, ד), גורל אחד ווחבל (יהושע יז, יד). חבלים נפלו לי בנעימים (חלימים טו, ז), ויפלו חבל מנסה עשרה (יהושע יז, ה), החית בפתח. והמסורת עליו ליה פחה וכל בחבל כותיה. هو ישבי חבל חיים (פנינה ב, ה), חרגום יונתן וי דיבין בספר ימא. יוסף חבלים (יחזקאל מו, יג), חרגום יונתן קיבל חרבן חולקין. רב קחבל (יונה א, ז), הוא הנadol שבספינה שהוא טמונה על חבל הספינה להנήגה כמשטה נזקיניז בלע'ז). וכן לקול ועקט חבלו (יחזקאל כו, כה), והוא האר וכן נתשו חברו (ישעיה לנ, כב). חאר כמו חובלך. וכשבב בראש חבל חבל (משל' גג, לד). פירש רבי יונה כי הוא דבר עשוי מחבלים ופע על פניו המים כמשמעותו והרינו בו ידעו מקום העיגן והארם השוכב שם הוא בסנהה. או הוא רב החובל עצמו ויקרא כן כי הוא שכוב בראש החבלים ואריך לשוט עינו ולבו עליהם כשיatzek למשכם ולהקם הנס או להורידו ב מהרה מפני הרוח והוא בראנה גדרולה. וחביל הוא שם במשקל וגהבר אין בהם (ירמיה ה, יג). ויש טפרושים חבל החורן שככל החבלים חולין בו והואesar במשקל אטר. והנאון ריבינו סעדיה פירש כי הספינה נקראת חבל חובל לפי שהנחלת הספינה במשיכת החבלים ובחרחן. ופירוש בראש חבל בראש הספינה. ופירוש רב החובל בראש הספינה. ופירוש וכשוכב בראש חבל החורן שהוא בראש הספינה

It. noctiero (naucleerus.).

את חטרו (בראשית ככ, ג), חבקשו ליה החמור (טלכים א, יג, יג), צמד חמורים תכובים (שופטים יט, י). כלם אשר הם מהרשך והו עניין אחד הם.

חבתת אף על פי שוכנו על מתחת בשמן (ויקרא ז, יד), בשרש קבה אפשר שתהיה התיו' שרשותו לטה שכחוב באטונה על מעשה החקפחים (דברי הימים א, ט, לא). **חבקפים** ומה שוכרו רבותינו זל (מנחות צו, ע"א) חמתי כהן נдол לשתון ערכיתן בפנים, פירוש שהיה כהן הגרול טריב בכל ים עוריית האפה בטהבת טחיזה בברך וטהיזה בערב כמו שכרחוב וה קרבן אהרן ובניו (ויקרא ז, יג).

חנגן וחתְּגַן אותו (שיטות יב, יד), המונח חונגן (חחלים חג טב, ה), קני יהודה חניך (נחום ב, א), חג לוי (שיטות יב, ד), ובחזים ובמושדים (יחוקאל טו, יא). וכן נקרא הקרבן עפמו חג על שם שקרב בחג, אסור חג בעקבות (חחלים קית, כו), חלב חניך עד בקר (שיטות גנ, יח), ספו שנה על שני חגים ינקי (ישעיה כת, א). פרש חניכם (טלאוי ב, ג). וכן העניין הזה חנואו וינועו כשבור (חחלים קא, כו). ארמת יהודה לטצרים לחנאה יעשה יט, יג), חנא כהן חנעה כי גם החן נקרא כן לפי שטרדין ומטפחים בשמחת יום טוב. אקלים ושתים וחנינים (שיטואל א', ל, טו). ככלומר טרידין ומפוזין ומוכרין בשמחה. וכן פירש רבינו הא"י נאון זל.

חנגב ואת החנגב למיניו (ויקרא יא, כב), וכן בעינינו חנגב בחרנבים (כנדרבר יג, לג), טין טמפני הארבה. יסתבל החנגב (קהלת יב, ה), אמרו (שבת קנב, ע"א) שהוא כמו עגב טן והענבה עליהם (יחוקאל גנ, טו), והוא רמז לאבר המשגנ. והנבן שהוא נטשנו. והנני עתיד לפרש בשרש סבל.

חגגה במחני הסלע (שיר השירים ב, יד), שכני בתגוני חנינים סלע (עובדיה ג), הנפהה הה"א לו"ז נראית כמו מן שללה פלו היה (איוב טו, יב), ושללי עולם (חחלים עג, יב). ופירוש בחנו בבקעי הסלע. או הוא מן חוג הארץ (ישעיה ט, יכ). ויונתן חרגם בשני כיפא.

חנגר ותנרגת אתם אכנת (שיטות בט, ט), שארית חמת בעחניך (חחלים עו, יא), ככלומר מחנור ותאסור אותם שלא יעשו בחמתם שהיתה להם על ירושלם, כי החניתה היא הקשירה והאסורה. ופירוש הפסוק כי חמת הארץ הוקץ (שם), המטור נאמר בנבואה על טחנה באשור כשחנה על ירושלים והוא שאמר במלחמת המטור נודע ביהודה אלהים (שם ב), ואומר ויהי בשלם סכו (שם ג), ויהיא ירושלם, כי עד ירושלים לא-node אלהים במלחמות כי כל ארץ ישראל נבש וכשבא לירושלים ודבר נבאותו בnder השם אז-node אלהים ויהיא נдол שמו כמו שאמר ויך בטהנה אשורי (טלאים ב', יט, לה). ואמר כשחנה נקמה בטהנה אשורי או חמת ארם חוקץ מי שהיתה חמתו אליך ותתרנו

השערים נלטחפרות (שם א' כב, ג), פירוש רבבי יונה מקום שהוא נקבעים ונאספים שם לעבותה יי'. ואפשר שהיה עניין אחר מעין מלאכה הבית לפיקר אמר כי המסתורים היו צריכים לטעבורות מלטר לחבר קרש אל קרש, וכן העצים שהיו ערכין לחיבורות. כמו שעשין בקירות הבתים שמשיטין עפים משופרים חחת מהכירות הקרישים לנאותו שלא נראה הסרק שבין קרש לקרש. וכן אמר אחוריו ולקורת את הבתים. קייחברך כסא הווות (חחלים צד, כ), הוא לפפי דערזי מהפעל שלא נזכר פעלו טן הרגוש ונפל הרגש להקלל. ופירוש המלה והחבר עמק. וכן על דרך לא יגראך רע (חחלים ה, ה). וכן העניין הזה וחבר חבר (דברים יח, יא), בית חבר (טשי כא, ט"). חobar תברים מחייבים (חחלים נת, ו), בעצמת חבריך טאר (ישעיה טו, ט). עמידי נא בחרבריך (שם טו, יב). כמו שפירשו רבותינו זל (סנהדרין סה, ע"א) וחobar חבר אחד חבר גROL ואחד חבר קטן, פירוש חבר גROL שלוחש ומקבץ כתות של חייה נדולות וחויבר קטן לחוש ומקבץ כתות חבריה של חייה קטנות כגון נחשים ועקרבים. חבריה תחת חבריה (שיטות כא, כה), הכאישו נמקו חברותי (ההלים לת, ג). ונפל הרגש מפלחה ובחרברתו נרפא לנו (ישעיה גג, ה), החבורה היא השיטה והగירה. ותרנומם ירושלמי לא תחנורדו חברבריה חבורון). ונכפל העין והלמ"ד במלת וنمך חברברותיו (ירמיה יג, ג). והם כהמי הנמר שודוטין לכתחמי חברה.

ומרבי רבותינו נראה כי החבורה נקרה המכחה שנפטר הרם בה ולא יצא כאמור (שכת קו, ע"ב). אי זו היא טבה שאינה חוותה? נטרר הדם אף על פי שלא יצא. ונקרה החבורה לפי שנחבר הדם במקום המכחה. ולפי שהחבורה היא בכשר כמו כהן נקראו כהמי הנמר חברברות.

חובש ותבשף להם מגבעת (שיטות בט, ט), פאריך חבוש עליך (יחוקאל כה, יג), סוף חבוש לרישי (יונה ב, ז), פניהם חבוש בטמון (איוב ט, יג). והפעל פעל הכבדר מבכי נהרות חבש (שם כה, יא). כלם ורזרומים להם עין קשר וחשוק. וכן בעין קשר הטכה והכricaה עליה ולנשברת לא חבשgam (יחוקאל לה, ד). ביום חבש יי' את שבד עמו (ישעיה ל, כו), כי הוא יכאי ויחבש (איוב ה, יח). והפעל הכבדר ותבשף לעצבותם (חחלים עעל קמן, ג). ושלא נזכר פעלו טמנו לא ירו ולא חבש (ישעיה א, ו). וכן בעין המטשללה לפי שהטשול אסור וחובש לימי שעבורים על מצותיו אמר לא אהיה חבש (ישעיה ג, ז). האף טונה משפט יחבטש (איוב לד, יז). וכן בעין קשר הבהמה כאור שלה שקורין בלען [ציניניא] אסר ויתבש

Deuteronomius XIV. L

(1) It. *cigna*, *cingulum*. Ed. Neap. codexque Hisp. all. edd. I. e. It. *cingolo*; Hisp. *cingulo*.

חָדָה ויתך יתרו (שפטות ית, ט), על משקל נתן שם ישראל (שם יט, ב), משפטו ניחקה ורגש דלה ויתך לרציקון הקראיה בעבור שהמלחר מלעל. והשם עוזר וחרוצה בטוקומו (דברי הימים א' טו, כו), כי חרוצה יי' היא חרוצה מעוכם (נחמה ח, י). והפעל הכנבר טמנו תעהבו בשמה פועל (זהלים כא, ז), עניין שפהה. ויתכן להיות טורה השרש והענין אל יתך בימי שנה (איוב ג, ז). וטן השרש הוא ברזול בברזול יתך ואיש יתך פניו רעהו (משלי בו, ז), אבל הם מהענין שהקדמו בשרש חדד.

חָדָל עד כי חָדָל למספר (בראשית טא, מט), חָדָל גּוֹנוֹ גּוֹנוֹ בְּכָל לְחַלְמָן (ירמיה נא, ל), חָדָלִי רָנוֹ (איוב ג, טו), פירוש חדרו מעשות רונו. הקלות יתכללו (שפטות ט, כת), חָדָל שָׂאוֹן עֲלֵיוֹן (ישעה כה, ח), כי לא יתכל אכיוון מקרב הארץ (דברים טו, יא), חָדָל טמן וגעבה את מצרים (שפטות יד, יב), חָדָל לְכָס מִן הָאָרֶם (ישעה ב, כב), מחרל להתפלל בערכם (שמעאל א', יב, גג). והחדר חָדָל, וחָדָל אישים (ישעה גג, ג). והפעל חָדָל הכנבר יתכלתי את דשנוי (שופטים ט, ט). וקמן החירות הפעיל לחפאה הענין ירוע¹). עם יוшибי חָדָל (ישעה לת, יא), חָדָל פירוש יוшибי הומן, והוא כמו הפוך טמותים מחלדר (זהלים י, יד). והחדר טמנו מה חָדָל אני (שם לט, ה). ושה מפרשים מזה שעה שעיה מעליו יתכלל (איוב יד, ז).

חָדָק במשמעות חָדָק (משלי טו, יט), טובם קחך (טינה חָדָק ו, ד), בחמש נקודות. אמר כי הטוב שבhem הוא כחך והוא קו טמיין הקוצים.

חָדָר חָדָר במשמעות להחכה (מלכים א' כב, כה), ואל חָדָר תְּרֵר הַוּרְתִּי (שיר השירים ג, ד), בשש נקודות. ויבא נטְרָה (בראשית טג, ל). ומשקל אחר בכתעד משכבר (שפטות ג, כח). ויכשר להיות משניהם ומתקריםaimha (דברים לב, כה), תְּרֵר בְּטוֹן (משלי יח, ח), איש בחרני משכיבתו (יהוקאל ח, יב). ותְּרֵר תימן (איוב ט, ט), ראוננו לומר פאחי תימן. וכחब החכם רבבי אברהם אבן עורא ויל כי הם היכנים שהם בפה נגב הנגל הנROL. ובכבוד כי היושבים בפה צפון לא יראו אותן היכנים על כן קראים חדרי כאילו הם במקומות נחכא. וכן מן תְּרֵר תבא טופה (איוב לו, ט). והפעל טוה קחךת להם (יהוקאל כא, יט), רזהה לוטר הארכת להם בחדר.

חָדֶשׁ וחתפו ערי חרב (ישעה סא, ד), תחתך עדיך פועל נdry (איוב י, יג). וההפעל תחתך כנשור התפעל גערוי (זהלים קג, ה). ויתן טפי תך תונזיאו (יקרא כב, י), כי יקח איש אשוח חָרְשָׁה (דברים כה, ה), והוא

כגנץ על כrho יוק וחווב מטהו הוראה, לך, ואנו שארית חמוץ החגور כלומר הנשארים טמלי אומות דזעים שהיה להם חמה על ירושלים או החגור וחאסור חטם שיראו טמך באשר ישמעו שעשית במחנה אשר. וזה שאמר בסוף המוטר יבזר רוח נגידים נורא למלכי ארץ (זהלים עז, יג) כשבפור ויקטופ רוח נגידים כמו שאמר כל גבור חיל ונגיד ושר במחנה טלק אשר (דברי הימים ב' לב, כא), או יהיה נורא למלכי ארץ. או יהיה פירוש חטם אדם חורך על המטרים ואנשי כוש שהוא עם אשר במחנה כשהוא הטма הנזלה היה שבו לדת היהודים ועליהם נאמר יגע מצרים וסחר כוש (ישעה טה, יד), ועליהם נאמר יהיה טובח לי' בתוך ארץ מצרים וכל הפרשה (שם יט, יט). תניניכם חנורים (שפטות יב, יא), חגור כליל מלכמת (שופטים יח, יא), חגור חרבך על ירך גיבור (זהלים טה, ד), אליו כבתוכה תערת שוק (יואל א, ח), ותגورو שקים (יהוקאל ג, יח). וטעם הפעול בענין החנירח כמו לבוש ולכוש שהוא עתדים לבאר. חגור והחדר חנורי איזור במתניהם (שם כג, טו), בחלם. והשם חגור חגור נתנה. לבגוני (משל לא, כד). ובה' א' הנקבת ותחת חנורה חנורה נקפה (ישעה ג, כד), גתנורה אשר במתנינו (מלכים א' ב, ה). והקבוק וייעשו להם חנרות (בראשית ג, ז). מתחנרות ומשקל אחר מתחננות שוק (ישעה ג, כד), עניין כלם אורור. ויתגورو מטסנורותם (שמעאל א' כב, טו), יתגעו סכלייהם שם ביהם כלומר מכובד בכליהם יפסחו. וברבבי רבוחינו זל (זביכ פרק ג, משנה ג). ישבו על הנסר ועל הספסל כוון שחן לחנירין, פירוש בומן שחן מתנווען שכוטן שרגלי. דחספסל אין שווין שהאות קטרה מחברה וכשארם ישב עליו יתנווע ויתנדדר אילך ואילך כמו החדר. ויש מפרשים אורחו שהוא כמו הפוך ויתרגנו מתרגום ומחרדים איתה¹ מטוניא חרנת מותא, ופירשו ויפתחו מטסנורותיהם. וכן הרגס יונתן ויועון מבירניתהון.

חָדֶד ומזו מזאבי ערב (חבקוק א, ח). והחדר ויישם היהודים פי בחרב בקהה (ישעה טט, ב). והשם חָדֶק חרש (איוב מא, כב). ושלא נוכר פעלו טהונסף חרב הדתודה וגם מריזחה (יהוקאל כא, יד), למתען טבח טבח הותקה (שם כא, טו), עניין החדר ידע ברבבי רבוחינו זל (שבה לב, ע"א). נפל חורא חרדו סכיני. ועוד אמרו (שם סג ע"א) שני תלמידי חכמים זה את זה כהלהה עניין החרייפות והדקות. ועוד אמרו (כלים פרק ד, משנה א). החדר שבעינו יכול לעמוד טפני אנו או מפני שהיא בו חרדוד חרדוד מכريع טהור. פירוש שהכל הדר מתחתיו ואין יכול לשב. ויתכן להיות מן הענין הוא ברזול בברזול יתך ואיש יתך פניו רעהו (משלי בו, יג), ואקף על פי שאינו מן השרש הזה².

¹ Deuter. XXXII, 25.

² Conf. supra rad.

קצת (שם ג, ב). והשם באלו נוספה **אחתנה** באניהם אחתנה (שם יג, ז), הכל עני הנרה. **חוות יאיר** (במדבר לב, טא), ואת **חוותיהם** (שם) נפרש כשרש חיה.

חוץ יונחים אל מתחו חפצים (תהלים קע, ל), עניין כמו מתחז טרינה או פלק. או יהיה עניינו גבול. וכחוב אדרוני אבי ויל טוה וידעיו לא חזו ימיו (איוב כה, א), כמו לא נכלו. וכן הוא מתחו חפצים גבול. וכן בערבי חוץ¹.

חוח במערות ובמחילות (שמואל א' יג, ג), פירוש במשמעות תונחים או הרומה להם. וכן אמר התרנום ואיטטר עמא בערתה ובמזרחה. וכבר פירושתי חוח עליה ביד שכור (טשיי כו, ט), כושוננה בין קחוותים (שיר השירים ב, ב), בשרש חח.

חוט קחוות השני שפחוותיך (שיר השירים ד, ג), ירע חיט וחונום פtile חכלת (במדברטו, לח). חוטא דתכלחה.

חול לא חלקי ולא ילדי (ישעיה כג, ד), כי חלה גם ילדה ציון (שם סה, ח), חולוי ונוחי (טיכחה, י), ותרעש הארץ ותחל (ירטינה, ט). בחולם מפני העמדה, חול תחול (יחוקאל ל, טו), בשוריק, הרינו תלו (ישעיה כו, יח).

כי חלה טוב (טיכה א, יב), פירוש כי חלה בעבור הטוב שהיה לה טרם זה. ורבי יונה הכנסים וזה בעניין תחולת.

הבית אתם ולא חלו (ירטיה ה, ג), מלפני אדון חיל ארץ (תהלים קיר, ז), והוא צוイ במקום תיז א"ת². ופירוש מלפני אדון חוליא ארץ כלומר משיב המשורר כנגד השאלה ואומר

והשהחוליא, לפני אדון הוא, שהוא אדון על רחכל ודין הוא שיחלו הנבראים ממנו כי הוא אדון על הכל. והשיב השאלה על הארץ שהוא כולל חיים והידן והגבעות והרים.

ויש לפרש חוליא טקור והיוד לכני והוא דינו מלרע וכן מלעל טפני מלך ארץ שהוא מלול. והטעם כאילו

הארץ משכבה לשאלת ואמרה חוליא ונוטי ורקי הוא מלפני אדון

שיש לו כח ליבש מי חיים והירדן כמו שיש לו כח נס נס

להפק האזר שהוא יכול לח ויהפכו לאנממים כי הוא ארון

רחכל לעשות כל דבר והפכו כח מר ביד האזר. והבעל

הכבד מפניו יחולו עתים (ויאל, ב, ו), יחול מאר מהטורים הפעיל

פירוש גלגל הסוכב הארץ. וכן וחוג שמים יתהלהר (איוב

כב, יד), בחקו חוג (טשיי ת, כו). ושם הכל שמהרין

מחזקה וסכוון בו הענוללה ובפחנעה יהארהו (ישעיה מה, ג),

קונפ'ש בלעיז³).

חינה חזק חינה מתקה ונשטענה (שופטים י, יג), אחותה

נא לכמ' חינה (שם י, יב), חזק חינה ומשל

טשל (יחוקאל יז, ב), עניין הכל דבר סתום שיבינו המביבים

דבר אחר טהך אותו הדבר.

פעל חזה אחותה דעי אף אני (איוב לב, י), אחותך שמע לי

(שם טו, יז) ונפל טמו ההנש. כתר ל' זעיר

חגור תרשה (שמואל ב' כא, טו), פירוש חרב חרשה. וכן ומأكلו בראה (חבקוק א, טו) שפירשו שה בראה, ואני תפלה (חכלים קט, ז, י) איש רחפה, והודומים להם.

חרשים לבקרים (אייכה ג, כג). ורזה לטר באשה חרשה שבחיה חרשה אצלו פרט למוחיר גרשתו, אבל אלמנה גורשת אחר במשמע. וכל עניין החורש ירע. וכן נקרא כל השלשים

בן על חרוש הירח שמתחרש בו. וכן נקרא יום חדש, מחר יום בכל חדש. וכן נקרא יום הראשון לברוח חדש, מחר

חיש חדש (שמואל א' כ, ית), לא חדש ולא שבת (מלכים ב' ה, ג), וזה מרי חדש בחרשו (ישעיה סג, כג), בשבתו של

ובחרשים (יחוקאל סה, ג). כל אלו והודומים להם על יום הראשון בלבד. אבל ביום החדש השני (שמואל א' כ, לר), הוא שם על כלו ופירשו יום שני מהחדש. ואדרוני אבי ויל

פירוש לא חדש ולא שבת כל השלשים יום קלומר לא עבר עדיין חדש ולא אפילו שבעה שראית אורזו. חדש ימים (במדבר יא, כ), חדש ימים שלטים והוא שלשים יום.

עתה יאלם חדש את חקליהם (הושע ה, ו), החדש שנגור עליים והוא חדש אב. וכן בחרש מטאונה (ורטיה ב, כר), חדש שנגור עליה שלא תוכל להנצל מכפת מבקשה.

ואדרוני אבי ויל פירש בחרש מקור, קלומר למה לא יעפו כל טבקשה? כי ככל עת ימצא אותה בחורשה כאילו עתה מתחלה לרווח לפניהם.

חוב חזב חבלתו חזב ישיב (יחוקאל יח, ז), הוא המלה. ורכותינו ויל הרגילו הרכה בוה הלשון. וטוה השרש פועל והענין פועל כבד וחייבת את ראשיו למלך (רניאל א, י).⁴

כי כל אדם שיש לו דין לשפט הון מפוטן הון טוגוף יקרא חייב. וכן רבוינו ויל ערבו הלשון בין לחוכת המפטון בין לחוכת הנוגף וקרו לו לוה חייב (בבא קמא פרק ג, משנה א, חינגה פרק א, משנה א).

חוג חק חג על פני טים (איוב כה, י), פירוש סבב. והשם הישב על חוג הארץ (ישעיה ט, כב),

פירוש גלגל הסוכב הארץ. וכן וחוג שמים יתהלהר (איוב כב, יד), בחקו חוג (טשיי ת, כו). ושם הכל שמהרין

מחזקה וסכוון בו הענוללה ובפחנעה יהארהו (ישעיה מה, ג),

קונפ'ש בלעיז³).

חינה חזק חינה מתקה ונשטענה (שופטים י, יג), אחותה

נא לכמ' חינה (שם י, יב), חזק חינה ומשל

טשל (יחוקאל יז, ב), עניין הכל דבר סתום שיבינו המביבים

דבר אחר טהך אותו הדבר.

פעל חזה אחותה דעי אף אני (איוב לב, י), אחותך שמע לי

(שם טו, יז) ונפל טמו ההנש. כתר ל' זעיר

חזרה ora, margo. Gallus ex Marph. tractatus latus.

Prov. *compas*; Ital. *compasso*; Gall. *compas circinus* (nostr. *Zirkel*).¹

כו. ה), ענים עין יצירה . והכנים רבי יונה בוה דהעןין חיל' ארץ (חלים קיר, ז), והירד בו נספה . עוד הכנים בוה השרש לחיל פטולות (שופטים כא, כא), טן הפטולות אשר גולו (שם כא, ג). וטוב הוא לשוטם מפעלי הכלל . עוד אפשרם בשרש חיל . ומן השרש הוה בחול אשר חיל על שפט חיים (יהושע יא, ד), ובחול ארבה ימים (איוב כת, יח). וראיה בספר מדיק ירושלמי ובחול ארבה ימים בשורק לנחרעי וכחולם לטעכאי.*

חום וכל טה חום בכוכבים (בראשית ל, לב), שחור . והນון אצלי כי חום משרש חם ושם אפשרנו . **חום** אתה חסוך על הרקיקין (יונה ד, י), לא חסוך עליק עין (יחזקאל טג, ה), חם על רל ואבון (חלים עב, ג), לא תחום עינך (דברים כה, יב), ולא תחום עיני (יחזקאל ה, יא), כלם בחולם, אחד בא לבדו בשורק, לא תחום עינם (ישעיה יג, יח), וכל אחים בשורק). ותחום עיני עליהם משחתם (יחזקאל כ, ז), ותחום עליק (שמואל א' כה, יא), פירושו ותחום עיני או נפשי. חופה יי' על עמק (יואל ב, יג), ענים עין חמלה .

חוין ויצאו וייחזו מהווין לעיר (בראשית יט, טו). חוות בחוץ תעמר (הברים כה, יא), רוחצת אל העין (בראשית כה, כת), ענים ידוע . וכן חוות טמני (קהלת ב, כה), שפירושו וולתוי והכל עין אחד . וכן חכורות בחוין תרנה (טשל', א, כ), שפירושו שוק, ונתן לו ככר לחם ליום מהווין האפים (ירמיה לג, כא), ובחוין לעברים (ישעיה נא, ג). שוטטו בחיצות ירושלים (ירמיה ה, א). וחויצות תשיטים לך ברמשק (מלחים א' ב, לד), שפירותם שוקים הכל עם עין הראשן עין אחד . והחאר טמן חוות בחוץ ובחויצן (יחזקאל מא, יג). וכן ופטורי ציצים טלפניהם ובפנימי ובחויצן (מלחים א' ג, כת), לפניה ולחיצן (שם א' ג, ל). ואף על פי טלפניהם ולפניהם אינם חאר, ולהיפך הוא חאר והוא חאר להיכל שהיה חיצן מהדבר . ולנקבה אל החצר היחיצנה (יחזקאל מ, יז). אבל ואת מביא המלך היחיצנה (מלחים ב' טו, יח) הוא כמו החיצן כי דהוא מלעליל הווקף בצד' וזהו נספה .

חזר חזר כרפס ותכלת (אסתר א, ג), לבן . וכן אמרו חזר רבותינו ויל (טnilה יב, ע"א) מטה מילת לבנה הצע ליהם . תבלת חזר (אסתר ח, טו). והפעל מטנו בהראות עין הפעל ולא עתה פניו יחוירו (ישעיה נט, ב). ותרנסים לבן חירוי . וכן הבשורה על דרך הלובן כי האדים שיש לו בושה יהלבנו פניו . וכן אמרו רבותינו ויל (ביבא משייע נח, ע"ב) המלbin פני חבריו ברכיס . ורבבי יונה פירש

פעל המרכיב קול יי' יחולל אילות (שם כת, ט), והמרקם חיל אילות תשטר (איוב לט, א), ואל שורה תחוללכם (ישעיה נא, ב), בסגול הלאה, ככלומר שהוללה אחותם . והוא עחד פעול בטוקם עבר . ורפעול מחוללה תנין (שם נא, ט), וההפעול כל ימי התפעול והוא מחולל מפשעינו (שם נג, ה). וההפעול כל ימי רשות הוא מחולל (איוב טו, ב). ואפשר שיריזה כמהו וסער מטה חולל (ירמיה כב, יט). ושלא נוכר פועלו מהונסף הפעול עיזהיל ארץ ביום אחד (ישעיה סג, ח). והחאר כי קול חוליה בחוליה שטעה (ירמיה ה, לא), בפלס טזקה . והשם חיל חיל כיוולד (שם ו, כה). ובזה א' הנקבה ואסלדה בתקילה חוללה (איוב ו, ז). והשם בהכפל ותחללה בכל מתנים (חום התפלפל ב, יא). וההפעול ותתחללה המלכה (אסתר ה, ד). וכל אשר זכרנו הם עין חיל וידוע הוא . וכן אחר ותקלה הרבה בעריו (הושע יא, ו), ולא תלו בה ידים (אייכה ה, ז), יחולו על ראש יוּבָב (שמואל ב', ג, כת), על ראש רשעים יחול (ירמיה כב, יט), פירוש יפל וינה . וההפעול וסער מטה חולל (שם). ופירוש ולא חלו בה ידים ולא חנו בה המהנות והחיליות כי כפו רגע נחפהה . ופירש רבבי יונתן טובה העין יש רעה חוללה (קהלת ה, ב), והוא האר בפלס טובת כלומר רעה נפלת על בני אדם . ויפה פירש. עניין טובת ניחל עוז שבעת ימים (בראשית ח, י), על אחר ניחל עוז שבעת ימים (בראשית ח, י), על כן לא ייחיל טובו (איוב כ, כא), טוב ויחיל ודומם (אייכה ג, כו), ככלומר טוב שיחיל ויהיה דומם לחשעתה יי'. ואפשר להיות ויחיל הרבה משרש ייחיל בפלס שרייד, ויהיה פירוש הפסוק שיריזה האדם טוב ויחיל ודומם לחשעתה יי'. ניחלו עד בוש (שופטים ג, כה), עניין עין החוללה . וכברב אドני אבוי זיל פעל כל טובה כי חוללה לטוב (מיכה א, יב), ויראה על זה כי ירד רע מאתה יי' (שם), כמו כי טוב קויתו ויבא תע (איוב ל, כו). יש לשום טובה העיקר דום ליי' ותחוללה לו (חלים לג, ג), ויהיה מעין החוללה או מעין חיל כiolדה . וכן דין לפני ותחוללה לו (איוב לה, יד). והחכם רבבי יורה שם אותו מן הכהולים . וכןון אחר חוללה ידו נחש בריה (איוב כו, יג), רוח צפון תחולל גשם (טשל' כה, ג), ופירוש הפסוק הקדוש בריך רב מטה חולל כל (טשל' כו, י), ופירוש הפסוק הקדוש בריך דהוא שהוא רב ואדון על הכל מחולל כל העולם לפיכך זון אותן כולם כאחד וזה הוא שאוצר שבדר כסיל ושבדר עברדים (שם) כלומר הכסילים והעוביים על מזוהיו זון אותן כטו החכמים וה迨יקים . ואמר בו לשון לרבר כי הוא יהבר זון ומפרנס אותן כאלו הוא חייב לוונם נארם שהייב לחת שבר לו לשכיר . ועוד אפשרנו בשרש לבר בעורת הבורא . ותשכח אל מטה חוללה (דברים לב, יח). ושלא נוכר פועלו באין תחתנות חוללה (טשל' ח, כה), הון בעון חוללה (חלים נא, ז), ולפניהם גבעות חוללה (איוב טו, ז), הרפאים יחוללו (שם

* Jerem. XIII, 14. Ezech. XXIV, 14. Job. IV, 11.
* Genesis XXX, 35.

הרים מזה העין וארנים חזז (ישעה, יט, ט.), ככלור בנים לכנים. וכן סלי חזז (בראשית ט, טו). וטוב הוא שיזיה סלי חזז לננו, ככלור סלים עשויים מן התקלות הטקלפות והם לבנים אחר הקילוף. אבל הוא פירוש על הרק החזק. ופירוש מזה העין עד בן חזזים (קהלת י, יז).

חוץ ישמח צדיק כי תזה נקס (קהלים נה, יא), וזה חזיתני ואספירה (איוב טו, יג), כלכם חזיתם (שם כו, יב). אשר אני אחזה לי (שם יט, כו). ועם שאיל עשינו חזזה (ישעה כה, טו), פירושו רבבי יונה כה, כבר שטנו פופה עס (ישעה כה, טו). שאל שידיענו עת בוגז ובקרבת עתו נרחה אותו. שטואיל בעשותו ולא אחזו (איוב כג, ט), ותמן בציון עינינו (פינה ה, יא). ובהראות למד הפעל רמה ירד בל יתזין (ישעה כו, יא). והשם בהראות למד הפעל מטה גיא חזזין (שם כב, א). חזזין בחרזין ללה (איוב כ, ח). והקבוץ טחיזונות לילה (שם ה, יג), וטחיזנות התבונתי (שם ו, יד). וטבי הראות חזז היזיד חזז נראת אליו (רניאל ח, א). ומשקל אחר מתחה בפתחה לאטר (בראשית טו, א). ובלשון נכה ומתחה מתחה אל מתחה (מלכים א', ג, ד), יונתן חרנט ווי לקל זוי. ומשקל אחר ביד כל נבאי כל חזזה (שם ב', ו, יג), חזזה וחכנן כי כמוה ועם שאל עשינו חזזה (ישעה כה, ט), ככלור מהוה עשינו עם שאל וברית נרחנו עטו שלא יקחנו. ומשקל אחר ובקשות יעדת החזה (רבבי היטים ב', ט, כט). ומשקל חזזות אחר חזזות קשה (ישעה כא, ב), וקשותם את שאל חזזות (שם כה, י). כלם עניין ראייה. וחרנס ראה חזזה (שם כה, ית), ותמן ראייה. וחרנס ראה חזזה.

חוץ ותמן ראייה טפש ויש מהם מראה הנבואה. על דברי חזז (רבבי היטים ב', לג, יט), כתו חזזים, כתו וארגנים חזז (ישעה יט, ט), והודוטים להם כתו שכחובו בחלק הרקוזק². וענין אחר בית אבני יתחזה (איוב ח, יז). פירושו ישחק מן קרן חזזות (רניאל ח, ה). והחכם רבבי יהודת הכנסים ועם שאל עשינו חזזה בענין בית אבני יתחזה ולא ירענו מה היה רעהו בענינים. ויהי משה את יתחזה (יירא ח, כט), חזזה יתחזה (שם ג, לד). והקבוץ וישמו את החלבים על חזזות (שם ט, ב). וידוע הוא.

חזק יהו כי תזק ישראל (שופטים א, כה), ורבב המלך ארם טני (שמואל ב', ג, יא), חזק ואמץ (יהושע א, ג), יתחזק ותוכל (ירמיה ב, ז), פירוש חזק טני. יתחזק טניך (שמואל ב', ג, יא), בסגנון החיה, פון יתחזק טסרייכס (ישעה כה, כב), כסאו החיה. לחבשה לתחזקה (יחוקאל ל, כא), בטעיק ההא פירוש להתחזק בה. ואשר הוא יושם הקל ויצר לו ולא יתחזק (רבבי היטים ב', כה, ב), וכן לתחזקה לחזק אותה. ויש לפרש ולא יתחזק ולא חזק טני, או לא חזק לפני יהודת פירוש חזק על אחזו. ואם הוא יושם יהודת פירושו כי השם יហבך לא חזק אחזו לפני שלוח אחזו. טכולו ים ע'ב (ג) Genesis, 10. XXIX (ג)

הרים מזה העין וארנים חזז (ישעה, יט, ט), ככלור בנים לכנים שיזיה סלי חזז (בראשית ט, טו). וטוב הוא שיזיה סלי חזז (בראשית ט, טו). ופירוש מזה העין עד בן חזזים (קהלת י, יז). וזאת כל חזז ירושה וירושלים (ירמיה כו, ב), ואיריבת את חזזים (חטיה ה, ג), חזז ואין שם מלוכה (ישעה לד, יב). ואמר כי השרים והנדולים יכנום בלשון ישמעאל בלשון לבני. עניין אחר ויקב חז בדליך (מלכים ב', יב, י), וימלא טrq חזז (נחום ב, יג), חז עפר וכפאים (איוב ל, ג), טן החרים אשר התהבאו שם (שמואל א', יד, יא). ובשורק על חז בתר פתן (ישעה יא, ח), הפח בחרזים. כלם (שם טב, כב), וידוע הוא. ויתכן לפירוש מזה העין וארגנים חזז (שם יט, ט), ככלור בנים נקבים בעה ארינחן לנו. או אמר בפתחותיהם שהם נקבים. וכן עניין הפרישה כמו זה על הרשותם שהם נקבים. וכן סלי חזז (בראשית ט, טו), סלים נקבים כי כן יעשו אותם. ועוד אמר ופרש מכך על פני סים (שם יט, ח), וכן סלי חזז (בראשית ט, טו), סלים נקבים כי כן יעשו אותם. ונפרשנו בשרש חזז. והחכם רבבי יהודת ורבי יונה הכניסו בוה השרש ותחזה. נחשודה (יחוקאל כד, יא), ועתמי תרהmani מני חרב (איוב ל, ל), חזו ישבו ארץ (ישעה כד, ג), והגנון והישר אגלי לשוטט פעולי הנפל.

חויש ותמן עתרות לטו (דברים לב, לה), תשטי וללא התמהמהתי (קהלת קיט, ס), כנשך חז לאכל (חבקוק א, ח), תושה לעודתי (קהלים לח, כנ), ותחש על מתרה רגלי (איוב לא, ה), כי מי יאכל ומני יחש חזים חזז טני (קהלת ב, כה). וחתאר נחלץ חזים (כתרבר הפעיל לב, יז). והפעל הכבדר אתישה מפלט לוי (קהלים נה, ט). חזש אני יי בעתה אתיישגה (ישעה ס, כב). והשם כי גז חייש נועפה (קהלים ג, י), עניין מחריות. ויש מפרשימים ומי יחש מענין חושש בדברי רבותינו ולל (פסחים ט, ע"א). ככלור מי יהיה חושש להחנון ולאכול ולשתות יותר טני. חזז חזז עשה חזזים (וכריה י, א), ורדך לחזז קולות חזז חזז (איוב כה, ג). ויש לומר שם משורש חזזה בשקל הבניין טן קבנה. ויתכן לפרשם שרם אלו שרואה אהם אדם מכחיקין קודם שיבא הרעם מעט והם שקורין אילזרשין (לטפינירין) בלוען. אבל רבותינו ולל פירושו כתו ען כתו שאמרו (בראשית רבה, פרשה יג) חיטה שטוח נקראו לו

¹ Conf. plur. غراغي candicans, albus, nobilis, illustris.

² Hisp. elucero, eluceros; Prov. eloise, elude (a lat. elucere) fulgura. Michaelis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلعן. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلعן. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلعן. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلعן. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلعן. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلعן. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michælis Suppl. ad lxx. Hebr. pag. 707. a. male legit بلען. Michæ

חמא חטא יתראל (יהושע ג, יא). חטא קפאה ירושלם (איכה א, ח). שואל חטאו (איוב כה, יט). פירושו ערך שואל חטא כלומר ערך שיטותו. וחתאת עמק (שפטות ה, ט). בחלוות היא הנΚבָה בְּתִיּוֹ והרפות האלף. בכל חטא אשר יחתא (רבirim יט, טו), ואחשיך גם אנכי אותר מחתתו לי (בראשית כ, ו). בז' חטאות האלף למד הפעל. חטאיהם לוי לאבל על הדם (שמואל א, יד, לג). האלף נחה. וחטאיהם נפשו (פסלי ת, לו). פירושו חוטא לי. והחדר הנה עני יי' במלכה קחתאה (עטום ט, ח). רעים וחתאים לוי' (בראשית יג, יג). חטא והייתני אני ובני שלמה חטאיהם (מלחינים א', כא). ככלומר ידרמה שניהה חטאיהם לפנק שלא יהיה לנו בעניין המלוכה דבר. ויש מפרשימים כי הוא כינוי לדוד דרך מוסר רופاه למור כי החטא יהיה על דוד וכמוו וחתאת עמק (שפטות ה, טו), ואוביינו לענו לו (הhalim פ, ו), וימרו אתה כבודם (הhalim ק, ב). והשם בכל חטא אשר יחתא (רבirim יט, טו). רק חטא חטאי ירבעם בן נבט (מלחינים ב', י, כת). ובחותמת הה'א חטא גדרלה (שפטות לב, כא). ובהרנש וכעבות הענלה חטא חטא (ישעה ה, יח). ופשע וחתאה (שפטות לה, ו). ובהרפות חטא האלף חולף הה'א בתיו ונודעה קחתאות (ויקרא ד, יד).

והפעל הכלבר פן יחתיאו אתך לי (שפטות נג, לג). אשר הקעל חתאי את בני ישראל (מלחינים ב', ג). ובא חמר האלף אשר קחתאי את ישראל בה הלך (מלחינים ב', יג, ו). דאן לא סרו (שם). וכן למען קחתאי את יהודיה (ירמיה לב, לה). מחתיאי אדם בדבר (ישעה כת, כא). אל השערת ולא יחתא (שופטים כ, טו). כלומר יחתיא האבן. ופעל פועל כבר אחר אנכי אחטנה (בראשית לא, לט). ככלומר שהייתה החטא עלי ואשלם לך כמותה. ונקריא הקרבן שמכיאין על החטא על שמו במקומות אשר תשחט העלה תשחט קחתאת חטא (ויקרא ג, יח). ובא חמר האלף ושער עיים אחד לחטאת (כטדרט טו, כד). וחתאו את הנזובה (יתקאל טג, נב), פירוש יסיר חטא הארם בעבודת המזבח. ורבהן קמחטה אתה (ויקרא ג, יט). העובר עכוזיה ונעשה החטא על ידו ומסיר חטא הארם בה. וכן יושחחו וחתאו (שם ט, טו). ועל הרוך הווה הרהפעל הוא יחתא בו (כטדרט התפעל ט, יט). ככלומר יסיר החטא בו בחוואו, קחתהו ביום השלישי (שם לא, יט). משבירים יחתאו (איוב טא, יז). פירוש מכל שבירים אחרים יהיו נקיים כשיזכרו נברות ליהונ. עוד נפרשו בשרש שבר. וכל בגד וכל כלי עור וכל טועה עיים וכל כלי עץ קחתהו (כטדרט לא, כ). איננו יוצא כאשר חשבו אנשים אלא עופר כמשפט כל הפעעל. ולפפי שאמר למעלה קחתהו אתם ושכיכם (שם לא, ב). אמר ועם כל בגד וכל מעשה עיים וכל כלי עץ קחתהו, כי לא תהיה טהרכם שליטה ערד שיטהור עטכם נב כל הבדים והכלים. זאת תדיה חטא מצרים וחתאת כל הגויים

אל מלכי אשר לעור לו אמר לא די שלא חקו אלא שכאי עליו והצ'ר לו. וזה הפירוש הוא הנכון. והשם זה שטדי חוץ חוץ ממלכות הגויים (חנין ב, כב), הלא בתקינה (עטום ג, חוקה יג). ובתוספת ה'א ואמ לא לקחתי בתקינה (שמואל א, ב, טו), ולכל אשר יצא על הבית לתקינה (מלחינים ב', יב, יג). חוץ ומשלם אחר בתקנת היד (ישעה ח, יב), ובתקנתו נבה לבו עד להשחית (רבiri היטים ב', כו, טו). או היה טkor. חוץ ומשלם אחר ארחטך יי' חוקי (מלחלים זח, ב); רוחית חוץ בחרק כטו טן סטר סטר. והחדר חוץ הוא הרפה (כטדרט יג, יח), בתקן יבא (ישעה מ, י), פירושו בחיל חוץ וחילו הוא ורעו, והוא שאמר זורע טלה לו (שם). חוץ והאר בטוקם פעיל ודור הולך ותקן מאד (שמואל ב, ג, א), ויהי פעיל קול השפר הולך ותקן מאד (שפטות יט, יט). והפעל הכבד חוץ פניהם טפלע (ירמיה ה, ג), כי חוץ בריחי שעריך (מלחלים קמן, יג), האריכי מיתריך ויתרתיך מוקי (ישעה נד, ב, ב) ואני אתקן את לבו (שפטות ד, כא). ניחק חרש את צרפ (ישעה טא, ו), לא חוץ הכהנים את ברק הבית הפעיל (מלחינים ב', יב, ג). ופעל כבר אחר החוץ תלחתך אל העיר (שמואל ב', יא, כה), ועל ידם חוץיקו (נחmittah ג, ה). ככלומר החזיקו המלאכה, קחויקו המטטר (ירמיה נא, יב), קחויקי טלבו (נחומ ג, יד), ככלומר החזיקו מלאכה מלבן. כי חוץיק עד לטעלה (רבiri היטים ב', ג, ח), ופירשו החזיק מלכוטו. ויש כוה הפעל שהוא קשור עם בית ענינו שיחוק עטסו בדבר לחקף אותו בחוצה, ניחזקי את ירך בו (בראשית כא, יח). והוא בעניין אחיו. וכן ניחזקי האנשים בידו (שם יט, טו). ערך מתחיק בתמתק (איוב ג, ט), ויעידך מתחיק בס (שפטות ט, ב). אשר קחיקתיך מתקנות הארץ (ישעה טא, ט), ככלומר החזקי בר. וכן שטה קחיקתני (ירמיה ח, כא), החזקה כי. כי קחיקת חיל (טיכה ר, ט), החזק בר. או יבא בלי קשר בבית פעמים כמו לשון אחיה שיבא בבי'ת ובלא בית, וכן קחיק מתן עצנה (הhalim לה, כ). ובטל"ד במקומות בית וחתיק לו ונשך לו (שמואל ב', טו, ה). וההפעל החפעל וחתיקתס ולקחתם (כטדרט יג, ב), ניחזק ישראל (בראשית מה, ב), בצר. ובפתח חוץ ונתחיק (שמואל ב', יב). וכן יבא בהפסק בפה על ממלכת אכיה וחתיק (רבiri היטים ב', כא, ד). ובענין מה שיכיל הכללי קחיק בתים שלושת אלפיים יכיל (שם ב', ה). ובכורינו ובל מהזיק מלא איט מהזיק חולת והרבה.

תיר חזר ואת קחניד (ויקרא יא, ג), ידע. ובמשנה נשחמו הרבה בוה השרש בלשון חורה).

1) Reditio, repetitio. Verbum Rabbinicum significat: rediit, reversus, conversus, revolutus fuit, ambieit, repetivit, circumvivit, circumdedicit.

חזה ותיתה אתה וביתך (ירמיה לה, י). ותיתה נפשי בגדלך (בראשית יב, יג), חי מן האנשין ההם (כדבר יד, לת), לא אמות כי אַחֲרָה (קהלים קי, יז), יי' עליהם ייחז (ישעה לת, טו), חרגום יונתן יי' על כל מהיא אמרה לאחאה וקרם כולהן אהיה רוח ואתיירני וקיטחני. נִיחֵי יַעֲקֹב (בראשית טו, כה), אשר לא תִּחְיֶנָּה (חוֹקָל יג, יט). והשם אלטנות חיות (שמואל ב', כ, ג). **חיות** ומשקל אחר ולא ישאירו מתחיה (שופטים ז, ד), כי מתחיה למתניתה שלחני אליהם לפניכם (בראשית מה, ה). ומשקל אחר מתחית ידר מצאת (ישעה נז, י), ככלומר עבר היה לך מתחיה כמו המונות לאדם על כן לא חלית. וחתאר כי חיות חיות הנגה (שמות א, יט). וכן חנה, כי דחיא היה אם כל חי (בראשית ג, ב), בהחלה ריזור בוין כרי שלא יחרב עם זאת קחיה אשר תאכלו (יקרא יא, ב). וושעל הנכר הנגה חתיה יי' אותו (יהושע יד, י), אתבה הרוגני ואותה הקעל החתיי (כדבר כב, לנ), לךחות רוח שפליים (ישעה נז, טו). וככר אחר ונפשו לא חייה (קהלים כב, ל); **פעל** קחיתם כל נקבה (כדבר לא, טו), ונפשות לכנה תחתינה (חוֹקָל יג, יה), בקרוב שניים חייהם (חכזק ג, ב). פירוש ישראל שהוא פועל חי אהו בקרוב שני הזרות. וכן מלאה היינו שלם במלבד הפעל שלא כמנגן כי הוא כחוב בשני יוריין. ואפשר שהייח שמו חיון. וכן טנו גְּבוּרִיהו (נחום ב, ד) נטו גְּבוּרִי, ויואב יתיה את שאר העיר (דברי הימים א', יא, ה). ופירוש יהוה ארץ שאר העיר שספר יוacob שאר העיר, כי דוד בנה מן חטולא ועד הסביב ויואב בנה חותה שאר העיר. ואמר בלשון חיות כי העיר ההורסה כמו מהה. וכן קיימי את האכנים מערכות העפר והמתה שולדות (המיה ג, לד). וכן במקומות אחר בלשון רפואה כי עלחה אַרְוָקָה לחומות ירושלים (שם ד, א). ועוד ירפא את מובח יי' חָרְבָּים (מלכים א', יח, ל). אשר חי מנסי יבש גדרע (שופטים כא, יד), מכשפה לא תחיה חי לגדנס. וההאר חי חי הו יודך (ישעה לח, יט), חיים כלם חיים (בראשית יא, יב), וזה כל ימי אדם אשר חי (שם ה, ה), נִיחֵי בהם (יקרא יח, ה) ואם בת היא נִיחֵי (שמות א, טו), ומלאת וחייה ראייה חי להגדנס. וההאר חי חי הו יודך (ישעה לח, יט), חיים כלם חיים (בראשית ה, ר), או חיים בלעוטו (קהלים קכח, ג), מה לעני יודע לדלק ננד קתימים (קהלת ו, ה). קתימים טים חיים (יקרא יט, ה). והשם בלשון רביס מות ותים (פסלי יט, כא). ולא יفرد. **וְתִימָּס** לנערותיך (שם כו, נו), וזהו חי שרה (בראשית כב, א), בנפל יוד הטרשה, חי פרעה אם הצעה מודה (שם סב, טו), חי נבשך אדני (שמואל א', א, כא). ויתכן כי אחיך עטך (יקרא כה, לו), פעיל עבר בזוזה השרש ובא ברוך פעיל. והשם עוד אלמנות חיות חיית שמואל ב', כ, ג), הראי בתשלומו חייות בשקל מילכיות, מתחיות. וכן נלט. ואפשר שיש כלם חייה כמו שנhab רבבי יהודה.

(וכירה יד, יט), עונש החטא שחתאו. וכוחו הוק כי לא שלם עון האמרי עד הנה (בראשית טו, טו), עונש העון. **חטב** ולא יחתבו טן הערים (חוֹקָל לט, י), קחטב פעיל עץ (דברים כט, י), עניין כריחה. והפעול מהכבב טחוכות תבנית היכל (קהלים קטה, יב). ורבו יונה פירש בעין אחר חטוכות אטון מצרים (טשי וטנו), בזיות מוחטוכות, ככלומר גבוזות ונשאות. וחרוגם הנטיר היום חטקי'. ולפי דעתך אין להוציאו מהענין הראשון, ופירוש חטוכות אטון מקרים שכאל הערש ואטר כיUrsha כדי חטוכות ומוחטוכות במצער ובצחונה וכיוצא בהם טהקלים שטחוכין בהן החטוכות. וכן כזיות מוחטוכות, כי מנהג העולם לבנות ווות הביה אבני חטוכות אבני גויה אף על פי שככל הבית בינוי באבני שלמות, הווות עושים אבני גויה ומוחטוכות היטיב עד שידרמו כל אבני הווות כרכוב חטיבתן בישר כיאלו כלם אבן אחת ורטה הבנות ששוות ושירות בקוטן לווות. **חטם** ותחלתי אַחֲטֵם לך (ישעה מה, ט), רזהה לסר בעבור חתולי אאריך חוטמי לך נטו שאמר אאריך אי' (שם) כי האף והחפה יקרא גבש נן חוטם. **חטף** וחתפְּתָם לך (שופטים כא, כא), יארב לחטוף עני יחתפְּ עני במשכו בראשתו (הלהם י, ט), עני חטפה היא לקחת הדבר בכח ובטהרות. **חטר** ויצא חטְרָ מגעישי (ישעה יא, א), בפי איל חטְרָ גאויה (טשי ור, ג), הרוגם מטה הוטרא² ופירוש חטְרָ גאויה אמר כי בעי האoil מטה הגאויה שטרבר גאויה ונדוות על האנשים. ורבו יונה פירש בעבור דברים שידבר האoil יבוא עליו חטְרָ גאויה, ככלומר שיכוחו טכוות נדוות על דבריו. **חחי** וארכבשד חי (בראשית יא, יב), וזה כל ימי אדם אשר חי (שם ה, ה), נִיחֵי בהם (יקרא יט, ה) ואם בת היא נִיחֵי (שמות א, טו), ומלאת וחייה ראייה חי להגדנס. וההאר חי חי הו יודך (ישעה לח, יט), חיים כלם חיים (בראשית ה, ר), או חיים בלעוטו (קהלים קכח, ג), מה לעני יודע לדלק ננד קתימים (קהלת ו, ה). קתימים טים חיים (יקרא יט, ה). והשם בלשון רביס מות ותים (פסלי יט, כא). ולא יفرد. **וְתִימָּס** לנערותיך (שם כו, נו), וזהו חי שרה (בראשית כב, א), בנפל יוד הטרשה, חי פרעה אם הצעה מודה (שם סב, טו), חי נבשך אדני (שמואל א', א, כא). ויתכן כי אחיך עטך (יקרא כה, לו), פעיל עבר בזוזה השרש ובא ברוך פעיל. והשם עוד אלמנות חיות חיית שמואל ב', כ, ג), הראי בתשלומו חייות בשקל מילכיות, מתחיות. וכן נלט. ואפשר שיש כלם חייה כמו שנhab רבבי יהודה.

Deuter. XXVI, 18.

Exodus IV, 2.

חול חול גדול מאד מארך (יחוקאל ל, י), חיל הגמל חול (יאלב, כה). חיל כשדים (ירטיה נב, ח), הניעמו בקמלה והורידמו (קהלים נט, יב), נתלים יגבר (קהלת ג, י), בהראות עין הפעל פירוש פבא. ויש מפרשימים מוה גגולות הכתל הזה (עובדיה כ), אף על פי שלא נזכר בז'ר. וכן חרגום יונחן עמא הרין, ואם בא ברוך הסמיכות. וכן אל המלך חזקיהו בחול כבד (מלחמים כ' ית, יז), כמו שומר מה טليل (ישעה כא, יא), וחרך בירן רחוב (שיר השירים ז, י). וירחון לפרש מוה יהי שלום בחילך הרים קנב, ז), ככלומר בערך. ומוה עוז ונפל בעצומו החלקיים (שם י, י), כי הוא שתי טלות בקריה. וישראל החלקיים עשה חיל (כמדבר נה, יח), המתודני חיל (קהלים יח, לנ), עשה לי את הכתל הזה (דברים ח, יז), כי הוא נתן לך כח לעשות חיל (שם ח, יח), תנאה וגפן נתנו חילם (יאלב, כב), וברב חילז לא יטלו (קהלים לג, יז), עניין חזק ואומץ. וכבר נרחבנו בשרש גבר וחילם יגבר מוה העניין. ישא את חיל רמשק (ישעה ח, ד), ואת כל חילם ואם כל טפס (בראשית לה, נט), חילך כל אוצרותיך (ירטיה יג, ג), ישאו על בתת עירם חיליהם (ישעה ל, ז), פירוש ממון ורכוש. ויהיכן גם מוה הנורזן לך כח לעשות חיל, עשה לי את החיל הזה, וישראל עשה חיל. אבל ויאבל חיל וחומה (אייכה ב, ח), וישפכו סוללה תול אל העיר ותעמור בכתל (שמואל ב' כ, טו), אשר חיל ים (נחום ג, ח), שיתו לבכם לטיילה (קהלים מט, יד), יהי שלום בחילך שם קכב, ז), כל אילו פירשו בהם החומה. ורבוינו זול פירשו חיל הקטנה החיצונה שלפני החומה הנורזה באמרים (פסחים פו, ע"א). טאי חיל וחומה? אמר רבינו חנינא שורא וכבר שורא. ואפשר שקראו הפנימית חיל והחיצונה הקטנה חומה יהיה פירוש ותעמוד בכתל שהפילהו החומה החיצונה עמדת העיר בכתל שהיא החומה הפנימית. וירחון לפרש כי החפיריה שהוא סביבה החומה הקרא חיל מחריגום בניא בחלתו¹). ופירוש ותעמוד בכתל ששפכו הסוללה ומלאו ההפירה עפר ואבניו זו דיא שפיבת הסוללה על רעת המתרגם שחרג סוללה מלאה²) והוא צבור עפר טרברי רבוחינו זל (בבא בחרא נה, ע"א). מולא בנטא, וכן קבוק הכתים ביחיד כטו פרי וכיואו בו שאינו מוקף ולא יכול לבנותו בעיר יכנו אותו לקבוק הכתים לבך חיה, ויאספו פלשתים לחיה (שמואל ב' כג, יא). וכחטורות היוד בווות חות יאיר (כמדבר לב, טא). וכן פירש רבינו יונה ואמר כי כן קראו בלשון ערבית לבן קבוק הכתים ביחיד אל חיה³).

חין (חין ערבי) (איוב טא, ד), כתבו רבינו יונה שרש חין בפני עצמו ופירשו חוקת עריבו, ואין לו חבר. ולפי דעתינו שהוא כמו חן. ועוד אפרנסנו בשרש חן.

¹ Deuteron. III, 28. ² 2. Samuel. XX, 15.

ג), נכלעם כשאל חיים (טשל' א, יב), כמו כמו במנח דרין (קהלים נח, י). ועוד נפרש הפסוק בשרש סיר. בעת תקופה (בראשית ית, יד), פירוש בעת הווא לשנה הבאה שתיהיה חיה. וכן בה לחי (שמואל א' כה, ז), לומן החיה ככלומר לשנה הבאה שתיהיו חיים. ווללה החיות בערת ובומן להחזרת החיים בו. ויש מפרשימים בה לחי לעשר כי העני חשוב כמה. וכן מה לעני יודע להלך נגר תחימים (קהלת ג, ח), נגר העשירים ואין צורך להוציאו ממטבעו. וכן חרגום כה לחי כדי לכליomer מה יהיה כל ימך. להרעה רבוחינו זל שקראו למילדת תקופה כמו שאמרו (קידושין עה, ע"א). שלשה נאמין על הבכור אביו ואמו והיה יתכן לפerset תיבות הנה (שמות א, יט). מילדות, ככלומר אין אריכות לילדות אחרות כי הן עצמן מילדות. וכן קראו לילדות תקופה כמו שאמרו (יומא עג, ע"ב). והאהה תנעל אה הסנדל בגין לשורה אשתק (שם). אשר נתנו התיתם בארץ חיים (יחוקאל לב, כה), ונתיyi צבי בארץ חיים (שם כו, ב), אתה לך לפני י"י בארץ החיים (קהלים קטן, ט). פירשו בהם רבוחינו זל (אבות דברי נתן פרק לד). ארץ ישראל נקראת הארץ שנקראת ארץ פבי⁴). וכן אמרו רבוחינו זל (כתובות קיא, ע"א). ארץ שמהvida חיים. ויש לפרש כלם כמשמעותם. זאת קתינה אשר תאכלו (יקרא יא, ב), בהמה בכלל חיה⁵. אבל אשר יצור ציד חיה או עוף (שם יג, יג), על החיה לבך לא על הבהמה כי אין להבהמה כסוי הרם. מיתנו יער (קהל. ב' ג, י), הוי נספח כי הראי כמו שער תירח קנה. ונקרוות הערה תקופה, תקופה ישבו בה (קהלים סח, לא). יתית קנה (שם סח, יא), וחתית פלשתים (קהלים סח, יג). ופירש חית קנה העודה תקופה, בעל הנקים והם הרמות. אל תתן לחתית נפש תורך (קהלים עד, יט), חסר הנסיך ופירשו אל תחן לעדר האיבים נפש חזק, והיא נספח ישראל המשולה לתור כטו שהמשילה ליוונה. ויש מפרשימים לחתית שם סון ושוד בהרטום יתמן (חבקוק, יז). שהוא עניין השבר, היה היה לחית שם בסקל פנג, אבר, אחר שם נם בן פהchin. וכן קבוק הכתים ביחיד כטו פרי וכיואו בו שאינו מוקף ולא יכול לבנותו בעיר יכנו אותו לקבוק הכתים לבך חיה, ויאספו פלשתים לחיה (שמואל ב' כג, יא). וכחטורות היוד בווות חות יאיר (כמדבר לב, טא). וכן פירש רבינו יונה ואמר כי כן קראו בלשון ערבית לבן קבוק הכתים ביחיד אל חיה⁶).

¹ Daniel XI, 16. 41. Ezech. XX, 6. 15.

² مُكَبَّرٌ et أَلْجِنَوْءُ plures domus inter se propinquae; plur. أَخْيَالٌ tribus familie.

חכם בני אם חכם לבן (משלוי נא, ט). אם חכמתך חכמתך לך (שם ט, יב), כי חכמתה מادر (ונראה ט, ב), לו חכמו ישפלו ואחר (דברים לב, לג), חכם בני ושותה לבני (משלוי נו, יא), שטעו טוער וחכמו (שם ח, לג), ויחכם מכל האדם (מלכים א' ה, יא), לא רכיס חכמו (איוב לב, ט). והשם אני חכמה שכנהתי. ערמתה חכמה (משלוי ח, יב), חכמות בחוץ תרונה (שם א, ב), חכמות בנתרה, ביתה (שם ט, א), פירוש כל חכמה וחכמה. והחדר החכם עניין בראשו (קהלת ב, יד), נתכם חרשם ונכון חכם להשת (ישעה ג, ג), חכמים בעיניהם (שם ה, כא), חכמי יעצץ פרעה עצה נבערה (שם יט, יא). חכמות נשים בנתה (משלוי יד, א), בפתח פירוש כל אהם מהחכמות שכנשים. וחדר אחר חכם ייחכם (זהלים קה, כב), חבר חכרים פעל נג, ת). והכבד זוקנו ייחכם (זהלים קה, כב), חבר חכרים פעל טחכם (שם נת, ג), חכמים טחכמים (משלוי ל, כד), ומעוף השמים ייחכטנו (איוב לה, יא), מאיכי תחכטני מצותיך (זהלים קיח, לח). והחפה על הבה נתחכטה לו (שפתות התפעל א, י), ואל תעתקחם יותר (קהלת ג, ט).

חלל תְּלַתְּרִתְרִיתְרִוְתָה (כמדבר טו, נ), על תְּלַתְּתָה לחה

חלל לבי חלל בקרבי (זהלים קט, כב), פעל עבר ני

חציו פחח באילו אמר נהלה. ונפלל חלל (חויקאל חלל

כח, כב), האור כמקום פועל כי כלו קמן, טמותי חלל

בלב ימים (שם כח, ח), או בחלל (כתרבר יט, יח).

וקבוק ויפלו חללים (שמואל א', לא, א), חללי הרב מטללי,

רעב (איינה ד, ט), והנה חללי חרב (ירמיה יד, יח).

הלם"ד בשוא לברו. את חללי בת עמי (ירמיה ח, כב),

הלם"ד בשוא לברו. את חללי בת עמי (ירמיה ח, כב),

ואהם חלוצי היא (זהלים עז, יא), חלווי על טשקל חנוזין,

פירוש אמר הנביא, בהיותם בגולות אמרות חלווי היה תמושתי

והריגתי בארץ הגולות, אבל אוכור שנות ימי עלין נלמר

אוכור השנים שעורר עליון ימיינו והוציאנו מגולות פפרנס נן

יעורר עור ימיינו להוציאנו עוד טהגולות שאחננו בו. והפעל

הכבד ממו ולא אל ביד מקהלך (חויקאל כה, ט), כמו פעל

הויניך, טחלי חרב (שם לב, כו), הרוני ערבי והו ראיים

להרגנש. עניין אחר פעל כבר היום החקלאי (שמואל א', הקעיל

כב, טו), אל ביתה קחל וכלה (שם א', כב). טלפנוי יי

קהל הנגף (כתרבר יג, יא), היום הזה אטלת תחת פחרך

(דברים ב, כה), היום הזה אחל נדלק בעני כל ישראל

(ישוע ג, ג), ויחל נח (בראשית ט, ב), והטשטאת ה清华

(שופטים כ, ט). ויש ספרדים בזה ויחל: מעת טמטה

מלך שרים (ישוע ח, ג), וכבר כראנו בשרש חיל,

והשם כאשר בתקלה (בראשית טא, כא). תחולת חכמה תחולת

יראת יי (משלוי ט, י). עניין אחר כי חלל יהודה (טלאוי

מי חזין והיא בנה חזין (חויקאל ג, ג), פירוש כהן וכן כובי רבותינו זיל (שביעית פרק ג, משנה ח), אבל עשה חזין פירוש מהיצה. והוא יכול בדבריהם:

תיק חזק בחקיק יוטל את הגורל (משלוי טו, לג), אל חזק בניהם (ירמיה לב, יח). ונכח בלא יוד ושחר בחק חזקה עזה (משלוי כא, יד). ותחבק חזק נכירה (שם ה, ב). והמסורת אמר ר' חסריון בלשניהם. ויש ספרים

אל חזק בניהם חסר. אשת חזק (רכרים ג, ג), רצונו לומר השוכבת בחקיק. ובתקינו תשככ (שמואל ב', יב, ג).

שאטו בחקיק (כתרבר יא, יב), ובתקינו ישא (ישעה מ, יא), יש ספרים חזק בית הורע. וכן פירש אותו רבינו רביינו

סעדיה זיל. וזה בארץ שטעהל שכתי ורעויהם רחבים ונשאים בהם כל דבר אבל בארץ אדרום בית הורע שלחים

זרים וחוגרים במניהם על לבושיםם ומה שטעהל ההנורה תחק הכנרים יקרא חזק. ופירוש שאטו בחקיק כי כן מנהג האמן לשאת היונק על חיקו וסומך אותו בורוותיו. כלו

כלו תחקי (איוב יט, כו), רצונו לומר בחק מעי. בחקיק הארץ (חויקאל טג, יד), פירוש מאפטעהה ומטכורה כמו שהחיק אפטע הגות. וכן בחקיק לה אטה סביב (שם טג, יג).

ויקום השוה המטוען. וכן חרנים יונתן ומחשיות ארעה ותשוחאה לה אטאה סטור סטור. ורבותינו זיל פירשו (יעזרון ה, ע"א), חזק האטה והיסוד.

פח חזק ומזה אבל יטעם לו (איוב יב, יא), חכמי מטוקים (שיר הזירים ה, טו), ותבקע בין הטוב (שם ח, י). אל תבקע שפר (הושע ח, א), ירע. כל הבקעה העלה (חויקאל א, טו), כל משליכי ביאור חזק (ישעה יט, ח), תמשך לוייתן בתקה (איוב ס, כה), הוא כייל הבהיר שטוחכין בו הרהנים טשקלר בלע"ז¹. ויהכן שרש אלן הצלות חזק והרגש טורה עליהם². ואדרוני אכוי זיל כחוב כי שרש חזק קנגה והרגש בחק, חזק בעבור דנין. וכן בערבי תנך³.

חבה אשרי כל חזקי לו (ישעה ל, יח). והפעל הבהיר פעל לויי (ישעה ח, יח), ולכן יחבה יי להנכם (שם ל, יח), אשרי בתקפה (תניאל יב, יב), בטתקעים למות ואיננו (איוב ג, ב), ובתקפי איש גדורדים (הושע ז, ט), חזיז הפטות הא' והוא טקור עניים בענין התקפה. ופירוש יחבה יי להנכם יאריך וכן החניה כטו והחנה אך לא יעbor.

או פירשו פעל יפה על זיך על אשר יחלקנוי (זהלים קים, ט), כלומר יבטהכם שחחכו לו להנכם כי כן יעשה זה הוא הנכון.

¹ Maxilla? Vide supra rad.

² חנק

שקרוין קלטיל [קרטיל'ש] בלו'ז'י) ונקרא כן לפיו שהוא חלול ויונחן חרגם צלצלו. עוד פעיל כבד אחר ממנה מן הפתחלות אשר גלו (שפטים כא, כג). גם מוה נקרא מחול, מחול ויהלו שמו במלח (חלהים קמט, ג), במלח משקדים (ירטיה לא, ד). וככלו נקה מחולת וכטמך במלח מחולת מחולת המתנים (שיר השירים ג, א). והקבוץ לחול במלחות שפטים כא, כא). ובא נח מחולת, מחולות חטורות הרגש כי היה ראוי ממלח. ממלחות ברנס ולהבדיל בין ובין ובמלחות עפר (ישעה ב, יט), בא כן. ונקרא כן לפיו ששוחקין בחוכו בחולאים. וכן לחיל בשוק תחת חולם כמו ילבור את כל זה (קהלת ט, א). וענין אחר ובמלחות מלח עפר (ישעה ב, ט), חפרות חלולות חלה העבר כמו מרוח. את חלון התבה (בראשית ח, ג). **חָלֹזִי שְׁקָפִים אַטְמִים חָלּוֹן** (מלכים א', ד), וקרע לו חליין (ירטיה כב, יד), כמו חלוניים, הספים ובקൾינים האטמיים (חווקאל טא, טו). והקבוץ בלשון נקבות סביב סכיב במלחנות האלה (שם ט, כה), משגניה מן מלחנות (שיר השירים ב, ט), ומלחנות מכחות (חווקאל טא, טו), יודע הוא.

חָלָא סיר אשר חלאה בה וחלאה לא יצאה טמנה חלאה (חווקאל כה, ג), הראשון רפה הה'א והשני בטפיך פירוש זהה.

חָלֵב ובלא מתרין ומלחב (ישעה נה, א), לבן שניים מלח ממלחב (בראשית טט, יב), לא התבשל גדי במלח אמר (שמות לה, כו), והטה ישתו מלחב (חווקאל כה, ד). יינקת מלחב גוים (ישעה ט, טו), יודע. כל מלח וכל דם מלח (ירא א, יז), ממלח נבלח וממלח טרפה (שם ג, כד), בחמש נקורות. והקבוץ על אש ממלחים (שם י, טו). וכן הוא שוויה טברות צאנו וממלחבון (בראשית ד, ד), ונבן הוא שוויה טברות צאנו וממלחבון. ואמר ליטמן מלח בעלים שם חאר נחרנו ומטמניהם. מלח בטלם מלח, עבד שם שטוח חאר יודע. ועל רץ ההשלה כמו שהמלח טבר הבשר קראו לטבר כל דבר מלח כל מלח יצהר וכל מלח תירוש ודין (בטדריך יח, יב), ואכלו את מלח הארץ (בראשית מה, יח), עם מלח כלות חלה (דברים לב, ד). ושותות ומלחגה (שם ל, לד), סב שratio רע והוא מלחגה שרא אלין הנמצא בערי יון והוא כמו דבש שחורה ובערבי מיע'ה²).

¹ Raschi ad Jesaiam V. 12. sed codice manuscripto apud Breithaupt: קלטיל, et est Prov. et Gall. chalemeal, chalemeaulx, chalemelle, (calamus); It. cornamus tibia, fistula.

² مَيْكَنَةٌ وَمَيْكَنَةٌ stacte, galbanum. Cf.

J. D. Michaelis, suppl. ad L. H. p. 753. seqq. Rosenmueller, Handbuch der biblischen Alterthumskunde 4. Band. 1. Abtheil. p. 151.

ב, יא), ומלחלו יפעתך (חווקאל כה, ג), ואמלחלה מהר אלהים ואבדך (שם כח, טו), אל ממלח את בתך להונתה (ויקרא יט, כט), ובקלוז יוציא אבוי (רבינו הימים א' ה, א), אשר נתע כרם ולא חלוז (רבנימ כ, ז), פירוש שלא עשו חולין כי קודש הוא עד שיפרו. והנפער נפעל אל מקדשי כי נחל (חווקאל כה, ג), לטעמי עשה כי אין נחל (ישעה סח, יא), ונחלו מקדשייהם (חווקאל ז, כד), ונחלתו בר לעני הגוים (שם כב, טו). אכל וمت איש כהן כי ממלח לננות (ויקרא כא, ט), לבתני ממלח לעני הגוים (חווקאל ב, ט). יתרון שאלות שניהם מבני נפעל, ובא החיה בקטן קטן והיתה ראויה להפחח כמו ולא אקל את שם הפעיל והחיה'ו והה'א ראויה להפחח כמו ולא יחל את שם קדרשי (שם לט, ז), לא יחל דבריו (בטדריך ל, ג), שם מענין זה ומבנה הפעיל. ופירוש לא יחל דברו לא ישיס דבריו חולין אלא יהיה הרבה רבו קיים כמו אם אמר קדש. ולא הפעיל נזכר פעול פמנו או המלח לקרה בשם יי' (בראשית ה, כו), ופירושו כי בימי אנוש טעו אחר עבודה ורזה וקריאה בשם יי' או המלח. ויש מפרשים אותו מענין המחה ופירושו כי אז הוחלו בני ארם לקרה שמות הגלולים והעדים בשם יי'. והחדר מוה אשה וננה ומלחלה (ויקרא כא, ז). ויתכן מלח מוה העין ואתה מלח רישע (חווקאל כא, ל), או מהען הראשון, וכן חרונים יונחן ואחת חייב קטולא רשייע. והשם מלח ולהבדיל בין הקדרש ובין ממלח (ויקרא י, ז). וזה דרך חל (שטואל א' כא, ז) פירוש אף על פי שיצאנו בהז' חל שלא היינו סבורים שננטך ללחם קרש אף על פי כן קרש היין כל הנערים, כי בזאתנו טהרנו עצמנו ואם הדחה אתה עזורה עטנו בזאתנו בדרך טהרנו כדרך בני אדם שרעם בדרך קדש וקדש הס כל הנערים ואף כי היום שהיה עטנו להם קדש יקדש בנלי, נשמר ונחרה שיהיה בקדושה בכלוי. ויתן לו הכהן קריש (שם כא, ז) פירוש להטמי הורה שיכול ישראל לאגלו בטהרה כי לא היה שם לחם אחר כי אם לחם הפנים שלא היה יכול לחתט בינו כי הוא אסור לזרום ונחן לו לחמי חורה. וכן כתוב אבוי ול פירוש הפסיק מלחילה ועוד נכתבו בשרש עזר. ומסקל אחר מלחילה לך מעיטה בדבר היזח (בראשית יח, כה), מלחילה חי' יי' (שטואל א' יד, טה), מלחילה לי' אם אצדיק אגכם (אווב כו, ה), כולם עניין מלחיל והוא המורה ודקרכשה. ואבוי אבוי ול פירוש מהה ריח צפון ממלח נשם (טשלוי כה, כב), פירוש המנייע הנשם והוא מענין מלחילה שהוא עניין מניעת וכבר כהבנו בשרש חול. וענין אחר ושרים ממלחים (המלחים פג, ז).

והכבד ממלחים במלחים (מלכים א', ט). ושם הכלוי ממלח ושתחת לבב כרווילק במלח (ישעה ל, כט), ולפניהם ממלח ומלח (שטואל א' י, ה), במלחים יהטה (ירטיה מה, לו). והוא מכל זמר. ופירש רבינו שלמה ולא שהוא

ר.

חלה – חלם

103

על זה הדרך. ויש אמורים כי המלה האלה אין נפאלים כי אם שמות ביחסה נזן. נחלו לא יוציאו (ירמיה יב, יג), ולא נחלו על שבר יוסף (עמוס ג, ג), נחלה מכתיב (ירמיה יט, יט), אין בהה לשברך נחלה מכתיב (נחום ג, יט). מכיה נחלה מאד (ירמיה יד, יג), את הענולות לא חזקתם (חוּקָאֵל לְהַרְבָּה, ד), בשוא לבבו. והההפעל יוצר לאטנון התפעל להתקלות (שפטאל ב, יג, ב), שכוב על משכבר וzechal (שם יג, ה), הראה עצמן שאחה חולה. והפעל הבכר וגם אני תחלתי הכותך (סוכה ג, יג), ווי' חפץ רכאי תחלי הפעיל (ישעה גג, י), נקרא כבעל האלה, ונפלת האלה מהמכבה. שלא נוכר פועלו טמו כי תחלתי (דברי הימים ב, יח, ל). וכבר אחר אשר חלה יי' בה (דברים כט, כב). שלא נוכר פועל פועלו טמו גם אתה תחלת כטונו (ישעה יה, י). עניין הפעל אחר פנוי יי' לא תחלתי (שפטאל א', יג, ב), ניחל טשה פועל את פנוי יי' אלהו (שפטות לב, יא). אחלי אדני (טלנים ב', ה, ג), מתנו אוחזו בראש אחל. עניין אחר וחל ברכם (טלני כה, יב), ותעד נומה וחליטה (חוושע, טו). ובחותמות תחלת היוד באלה כמו חלאים (שיר השירים ג, ב).

חולט גוחלו המתו (טלנים א', כ; לט), הרוגם לסתות לחילוטן¹). וחוכן רحملה וחלתו טמו נלמר החטו האמרי טמו שאמר אתי הוא, והם מהרו וכאלין חשוף הדרבר טמו ואמרו אחיך בן הדר. והגון כי מלחת המתו שבת למלה יגוחשו (שם), רפה לומר כי האנשים ינחו אם טמו ישמעו דבר טוב וכשמשעו אתי הוא מהרו ואמרו אחיך בן הדר.

חולך עינוי לחולך יצפנו (קהלים י, ח), עליך יעוב חולקה מלה (שם י, יד). ההא בהם נוספת. ורעני קרא חולך. וכחוב אדוני אבי ייל כתובם הניעמו בחולך (שם לט, יב), פירוש הניעמו בעניות והורידתו מעשרם, אבל ינפל בעצומו חולכים (שם י, י), אינו מוה כי הם שרים טלות בקריאת אף על פי שהיא בחייב מלה אחרת, ופירושו עדת הגאנאים והענאים.

חולם אשר חלם להם (בראשית טב, ט), חלום חלמתי (שבטה, טו), או אל-חולם קהליים ההוא (דברים יג, ד), בעל הקהומות הלהה (בראשית לו, יט). והפעל הבכר אשר אתם מקהליים (ירמיה כט, ח), הראו מקהליים הפעיל כמו הם טעראים אזהם (דברי הימים ב, יח, כב), ופירושו שהוא אופרים להם שישאלו בחולם כמו אלו שעושים שאלת חלום כמו שאומר בשואל ולא ענני עוד גם ביד הגאנאים גם בקהומות (שפטאל א', כה, טו). ואפשר שנאסר מעין זה שטעיה הנקלה (ירמיה כט, כד), לפי שהיא חולם כלין חרוץ (ישעה י, כב), כי בלה אך נבהלה (צענינה א, יח).

חלב – חלה

ר.

חולבון בין חלבון (חוּקָאֵל כו, יח), חרגס יונתן בתמר חרדה טבשל*. .

חלר חלך ממתים מחלר (ההלים יג, י), בשש נקודות כלומר מאנשי החמן. וחלקי כאין גדר (שם יט, ג), ומני. זכר אני מה חלך (שם פט, מה), כלומר מה ומני, האזינו כל ישבי חלך (שם טט, ב), אנשי החמן, וטערדים יקום חלך (איוב יא, יג), פירוש ומני יקום ויורר טערדים. חלך סחלה והעכבר (ויקרא יא, כט), הוא הנקרה חולדה הכרבי רוכתוינו ולל (פסחים ט, ע"א) שקורים לו בלו"ז מושתיל"אי).

חלקה כי חלה ויחזק (ישעה לט, א), על כן לא-חלית (שם גג, י). ופירשנו הפסוק בשרש תיה. ואת

החולקה לא רופאות (חוּקָאֵל לד, ד), כי חוללת אהבה אני (שיר השירים ב, ה), ואין חלה מכם עלי (שפטאל א', כב, ח), ויחלה אסא (דברי הימים ב, טו, יב), כחוב באלה וכঙגול. בעליתו אשר בשמرون ניחל (טלנים ב', א, ב), כמו ויחלה בשקל ניעש וקפות הירד טפני האתנה. והשם חלי וידוע חלי (ישעה גג, ג), גם כל חלי וכל מבה (דברים כה, סא), וירא אפרים אוח חוליו (הושע ה, ג). וחוליו וקצת קהלה ה, טו). וכחוב רב כיונה כי יוז. וחוליו וקצת נספח כמו זו בעור (בטרכר כה, ג), ותיתתו ארץ (בראשית כה). ואין צורך רק פירושו כמשמעותו. אומר כי הסכל וא, כה)... ואין צורך רק פירושו כמשמעותו לא יהגה טמו ולא ישמה והוא טרייה דאנמו על טמו לא יהגה טמו ולא ישמה בו. אלא יכuous הרקה וחלין הוא הcum וקהפת. והקבוע וחלם רעים ונאמנים (דברים כה, גט), וכן אכן חולינו הוא נשא (ישעה גג, ד), והוא חסר יוד' הרכבים. ומשקל מחלת אחר במקולה מעיך (דברי הימים ב, כא, טו), רוח איש כלכל מחלתו (טלני יט, יד). ובכלשות נקבה כל קפוחלה אשר שטתי במצרים (שפטו טו, כו). ומשקל אחר כי עיבו מקהליים אותו בקהליים (דברי הימים ב, כה, כה). ומשקל אחר בא בו האלה תמורה הא לט"ד הפעל ובא על דרך בעלי קהליים האלה וימת בקהליים רעים (שם כא, יט), ואת קהלה יק (דברים כה, כא). וההאר כמשקל הוא קהלויא רעב (ירמיה נפאל י, יט). והנפאל נהייתי ונהליתי (דניאל ח, כו), החיה בשוא וסגול, נד קצר ביום נחלה (ישעה יג, יא), בשוא ופתח חחת החיה. ופירושו ביום מכה נחלה כמו נחלה מכה פועל חחת החיה. ואמר על המכה נפלת ואף על פי טכיה (ירמיה ל, יב). וכי האדם הוא הנמללה והטכה היא דטכיה אזהה על הסבה השנייה, וכי הסבה הראשתה היא דטכיה אזהה אף על פי כי מרוב הקהליים אשר בטכח וההיא היא נפלת אל דטה הלהם, כלומר מלאה מדם. וכן כי כללה נהרצה (ישעה י, גג), כי נהרצה נעשהה (דניאל יא, לגו), כלין חרוץ (ישעה י, כב), כי בלה אך נבהלה (צענינה א, יח).

¹ Prov. *moustille, mustella*.

ומחזה ותולפה רקרו (שופטים ה, כג), פחלפהו קשות נחרשה (איוב ב, כד). והשם עד בזא חליפני (שם יד, יד), חלוּפַה אשר אין חליות לטו (ההלים נה, כ). ומשקל אחר כל בני חלוּפַה (משל לא, ת), כל אלו עניין כריתה. ונקרו בני העולם בני חלוּפַה לעז שבחואם דמייה והכריתה מן העולם. ואחרוני אבוי זל פירש מוה כחציר יתולפה (חוֹלִים ג, ה), אמר זורתם טנה יהיו בAKER כחציר יתולפה ג, ה). אמר זורתם טנה יהיו בAKER כי כחציר יתולפה, והוא כורה, אם הם בלילה אינם בAKER כי כחציר יתולפה, והוא כורה, פירוש יכרת, ואם בAKER יציע וחלוף כמו עוד יתולפה (איוב יד, ג), ערבע ימול ויבש. ומזה נקראים הסכינים מחלפים מחלפים תשעה ועשרים (עורא א, ט), לפי שהם כורותם. מחלפים את שבע מחלפות ראשית (שופטים טו, יג), הם חללי מחלפות השער פלוטש בלעוזי) ונקרו כן לפי שהם דומים לסכנים.

או נקרו כןшибואם חלוף וחטורה בהחלה נעה השיבה.

חלען חלען טהום (הושע ה, ו), חלק ונפרד וסר מהם.

והפעל העובר גם תנין חלוץ (אייכה ד, ג), הויצו שדרהן נלו אוחן להניך גוריהן. וחלוצה נעלן (דברים כה,

ט), חשלות נעלן וחסורה. והכבד וחלוץ את האבנים פועל

(ויקרא יד, מ), יסורים ויתקומות מקומות. וכן נקרו צו

חליפות הבגדים לפי שלובש אלו בהסתה אלו, והלבש

אתר מחלצות (ונראה ג, ד), הטהחולצות והמעטפת (ישעה ט החלצות ג, כב), וקח לך את חלצתו (שמואל ב, ב, כא). ויקח חליצה

את חליצתם (שופטים יד, יט). ובענין זהה כמו כן בענין

ההצלה צדיק מצירה נחלען (משל יא, ח), ככלומר נפרר נפעל

וסר מהצלה, למן יחלצו יידיך (חוֹלִים ס, ג). והפעל

הכבד נאחלוצה צורי ריקם (שם ז, ה), חלוצה נפשי פועל

(שם ז, ה), יחלוצני כי חפוץ כי (שם יט, כ). ופירוש

ואהחלוצה פורי אбел אהלאה צורה, ככלומר אם היהי גומל

שולמי רע אבל היהי מצל אותו אף על פי שהוא צורי

בחנים. אור נא כבוד תולפי (איוב לח, ג), מחלץ יצאו חלץ

(בראשית לה, יא), הם המתחנים. והפעול טמנו ועבר לכלם

כל חלץ (במדבר לב, כא), חגור כליל מלחמה בחלאים.

והפעל נחלץ חשים (שם לב, יז), חלוץ מאטבם (שם לא, ג). ואין חלוץ יוצא כאשר כרבב רבוי יונה אבל הוא

כאילו אמר החולזו טקזחים האנשיים והגנוראים בכם ויריו על

טרון. ויחנן לערש מוה וקח לך את חלצתו, אמר קח

לך אחד מהנערים ההולכים עמי ישוב עפק ואם חירא מטענו

כח לך את כליל מלחמותו וنم אחת לא חרגנו. אבל

ועצמתיך יתולפי (ישעה נה, יא), עניינו ירשן על דרכך

שטוועה טבה ותךן עצם (משל טו, ל). ובענין הורח

אמרו רוכחינו זל (עירובין לט, ע"א), העובר לפני החיבת

כום טוב של ראש השנה אומר והחלינו זי אלהינו, ככלומר

ישראל על שקר. וענין אחר יחולטו בניהם ירבו בבר (איוב לט, ד). והפעל הכבדר ותחליטני ותהייני (ישעה לח, טו), עניין בראות. וכן כרבבי רבותינו זל (ראש השנה כח, ע"א) חלומות עתים חלום, עתים שוטה. בריר חלומות (איוב ז, ז), הוא אדם הביצה. וכן כרבבי רבותינו זל (חולון סד, ע"א) חלבון מכחוך וחלטן טבפנימ. ונקרו כן לפי שהוא מאכל בריא. והנשיה הרופא רבבי יזחיק בן נש"ת פירש בריר חלומות ברוק הבריאות, כי רוק הבריא אין בו טעם אבל חחוליה יש טעם ברוקו מאהת מאכלי המרות אשר חנבר אל חלמה¹ והוא אכן כל מי שהוא באצבעו לעולם וראה חלומות.

חלף חלף הלך לו (שיר השירים ב, יא), חלפו עם אניות אבה (איוב ט, כו), ותחלף מושם והלאה (שמואל א, ג), יתולפה ולא אבן לו (איוב ט, יא), כסופות בוגב לחולוף (ישעה כא, א), חלפו חק (שם כד, ה), כלם עניין עבר. בAKER יציע ותולפה (חוֹלִים ט, ג), בAKER הפעיל כחציר יתולפה (שם ט, ה). והפעל הכבדר ותחליפו שמלתיכם (בראשית לה, ב), לא יתולפנו ולא יטיר אותו (ויקרא כו, י), נתחלף את משכrichtי (בראשית לא, טא), כלבוש תחליפים ותחליפו (חוֹלִים קב, כו), אם יברת ועוד יתוליפת (איוב יד, ג), ככלומר יתוליף יונקויז. וקשתיבידי תחליפת (שם כת, ב), פירוש החזק והתקauf של תחליף ותחדש לי כבורי. וקיי יי יתולפי כה (ישעה ט, לא), ואיזו שועל גתוליף (ישעה ט, ט). וכבר אחר וינלה ותחלף שטלהתי חלופה (בראשית טא, יד). והשם חלפות שמלת (שם מה, כב), ושלשים חלפות בגדים (שופטים יר, יב), ויתן תחליפורות למניידי היחידה (שם יר, יט). כלם עניין התחרשות החטורה. זבא דבר במקום זולחו עשרה אלף בחדרש חליפורות (מלכים א', כה), פירוש שירזו מחחרשים שהוו הולבים אלו חלוף ובאים אלו. חלוף עבדתכם (במדבר יט, לא), בשש נקודות חרנות תחת חלוף². וענין אחר קרוב לו אם יתולף ויסגור (איוב יא, י), והאלילים כליל יתולף (ישעה ב, יט).

¹ Sic Aben Esra ad Exod. XXVIII, 19 ipsissim.
verbis.
SCP
Sed vox Arabica in lexicis non inventatur. Conf. Braun De vestitu sacerdotum 11, 16; Bellermann, Urim und Thummim p. 55. et Rosenmueller, Handbuch der biblischen Alterthums-kunde 4. Band, 1. Abtheil. pag. 39. Rosenmueller vertit וְהַיְשֵׁרְתָּה וְנַרְתָּה Wer diesen Stein stets an seinem Finger hat, sieht Träume, loco: Wer diesen Stein am Finger hat, sieht stets Träume.

² Genesis IV, 24.

(ישעה ל', י), בחלקות תשית למו (חהלים ענ', יח). ובגש יתnia בחלקות (רניאל יא, לב). וכוהנעל העין חלקות והלט"ד יהיה רוכס להם בחלקות באפלה (ירטיה נג, יב), חלקות יהיו רוכס חישך וחלקות (חהלים לה, ז), והחויק מלכות בחלקות (רניאל יא, כא), כלם ענין רכונות וחלקות. וכן בענין הדברים ברוך ופתוח הלשון והתרמתה. ומזה נקראו אבני הנחל בחלקי נחל חלק (ישעה נג, ז). ומשקל אחר חלקי אבני מן הנחל (שמעון א', יז, מ), לפי שהם חלקים חלק ובולען קוגל"ש¹.

חָלֵשׁ וגבר ימות וניחלש (איוב יד, י). פועל עומד ופירשו שלל איביכם (יהושע כב, ח). והפעל העומד חלק לכט נפעל (יהושע ז, ב). והנפעל או זה הרוך ייחלק אור (איוב לת, כד). ניחלק עליהם לילה (בראשית יד, טו), כלומר שבים ורצפס. וכן חולש על גויים (ישעה יד, יב), סמלת על נסופה² כי יכשר העין בלחמי הלילה השינים. והכבר ניחלק לכל העם (שמעון ב', יט). ואחלהם ביעקב (בראשית טט, ז). ניחלקו להם את הארץ לעבר בה (טלמים א', יח). ולא נורו עליהם פועל או חלק עד שלל מרבה (ישעה לג, כג), ואדם תרבח חבל התפעל תחלק (עטום ז, ז). וההתפעל וניחלקו אותה לשבעה חלקים (ירושע ית, ה), פירוש החחלקם בה. והשם מחלוקת הטעיה נחתת האחת (רבבי הימים א', כו, א), ועל מחלוקתם (שם כו, ד), כי לא פטר יהוירע הבהיר את הטעיה נחתת (שם ב', כמ, ח), לכל דבר הטעיה נחתת הבהה והיצאת (שם א', כו, א), בטעיה נחתת לשבטיהם (יהושע יא, כג). ומשקל אחר חלק וחילק האנשיים (בראשית יד, כד), בחמש נקודות, חלק יי' חלקה אמרדה נפשי (אייכה ג, כד). ומשקל אחר חילקה מהקק חילקה (רבבים לג, כא). ומשקל אחר נחלקה בית אב (רבבי היטים ב', לה, ה), כלם ענינם ידוע. ומזה נקרה אחות השותות החלקה לפיא שלו חלק אחד וזה חלק הטעיה נחתת אשר לי (שמעון ב', יד, לא), חילקה השורה (רות ר, ג) ואכללה את חלק (עטום ז, ד). בחלק יורعال (טלמים ב', ט, י). וכן נחדר חלקו טחמאות פיו (חהלים נה, כב). ורבכבר אמריה תחילקה (משל ב', טו), לשונם נחלקו (חהלים ה, ז), גבר מחלוקת (משל ב', ט, ה). כי הטעיה אליו בעניין (חהלים לו, ג). בחלק טש בתוך העם (ירטיה לא, יב), משפטו בטעיה נחתת שם ענין השטמה שהוא קרוב לעניין חילקה רוצה לומר שהוא רוצה להיות נשפט טש. מחלוקת פטיש (ישעה מא, ז). ויש לפרש בחלק טש חלק בתקה העם מהעין הראשון. ורחהאר ואנבי איש חלק (בראשית כו, יא), כל חזון שוא ומקסם חלק (יחוקאל יב, כד), מן ההדר הטעיה (יהושע יא, ז). שלא היו בו אילנות, יונתן חרנס מהעין הראשון טורא פליגן. נחלקה משפטן חכה (משל ה, ג).. והשם בטעיה שפטיך תריחנו (שם ז, כא). וכן חלק יגיד רעים (איוב ז, ז), והנני עחר לפרש בשושט רטם. ומשקל אחר ועל חילקה צוארי (בראשית כו, טו), מחלוקת לשון נכירה (משל ג, כד). רכוו לנו חילקות

השביענו ורשנו בטעיה או הניחנו כי כן פירושו לשון טנונה. ואמרו (ויקרא רבה פרשה לה, רג). כיobar בענינות נשחסמו כלשון הוה ישוף, ישוב, יניח, יזין, ישוף וחילפה נעלו (רבינו רבנן, ט), ישוב חלפני יי' (חהלים קמ, ב), יזין חלופים עברו (רבנים ג, יח), יניח עצמותיך וחלוץ (ישעה נח, יא). היר מה אמר רצח והחלינו. **חָלֵק** אשר חלק יי' אלהיך אתה (רבנים ט, יט). ניחלק נחלה (טשי יז, ב), ניחלקו את הארץ (יהושע יז, ה), ניחלקו את השורה (שמעון ב', ט, ל), חלקו שלל איביכם (יהושע כב, ח). והפעל העומד חלק לכט נפעל (יהושע ז, ב). והנפעל או זה הרוך ייחלק אור (איוב לת, כד). ניחלק עליהם לילה (בראשית יד, טו), כלומר שבים ורצפס. וכן חילק בלחמי הלילה השינים. והכבר ניחלק לכל העם (שמעון ב', יט). ואחלהם ביעקב (בראשית טט, ז). ניחלקו להם את הארץ לעבר בה (טלמים א', יח). ולא נורו עליהם פועל או חלק עד שלל מרבה (ישעה לג, כג), ואדם תרבח חבל התפעל תחלק (עטום ז, ז). וההתפעל וניחלקו אותה לשבעה חלקים (ירושע ית, ה), פירוש החחלקם בה. והשם מחלוקת הטעיה נחתת האחת (רבבי הימים א', כו, א), ועל מחלוקתם (שם כו, ד), כי לא פטר יהוירע הבהיר את הטעיה נחתת (שם ב', כמ, ח), לכל דבר הטעיה נחתת הבהה והיצאת (שם א', כו, א), בטעיה נחתת לשבטיהם (יהושע יא, כג). ומשקל אחר חלק וחילק האנשיים (בראשית יד, כד), בחמש נקודות, חלק יי' חלקה אמרדה נפשי (אייכה ג, כד). ומשקל אחר חילקה מהקק חילקה (רבבים לג, כא). ומשקל אחר נחלקה בית אב (רבבי היטים ב', לה, ה), כלם ענינם ידוע. ומזה נקרה אחות השותות החלקה לפיא שלו חלק אחד וזה חלק הטעיה נחתת אשר לי (שמעון ב', יד, לא), חילקה השורה (רות ר, ג) ואכללה את חלק (עטום ז, ד). בחלק יורعال (טלמים ב', ט, י). וכן נחדר חלקו טחמאות פיו (חהלים נה, כב). ורבכבר אמריה תחילקה (משל ב', טו), לשונם נחלקו (חהלים ה, ז), גבר מחלוקת (ristol ב', ט, ה). כי הטעיה אליו בעניין (חהלים לו, ג). בחלק טש בתוך העם (ירטיה לא, יב), משפטו בטעיה נחתת שם ענין השטמה שהוא קרוב לעניין חילקה רוצה לומר שהוא רוצה להיות נשפט טש. מחלוקת פטיש (ישעה מא, ז). ויש לפרש בחלק טש חלק בתקה העם מהעין הראשון. ורחהאר ואנבי איש חלק (בראשית כו, יא), כל חזון שוא ומקסם חלק (יחוקאל יב, כד), מן ההדר הטעיה (יהושע יא, ז). שלא היו בו אילנות, יונתן חרנס מהעין הראשון טורא פליגן. נחלקה משפטן חכה (ristol ה, ג).. והשם בטעיה שפטיך תריחנו (שם ז, כא). וכן חלק יגיד רעים (איוב ז, ז), והנני עחר לפרש בשושט רטם. ומשקל אחר ועל חילקה צוארי (בראשית כו, טו), מחלוקת לשון נכירה (ristol ג, כד). רכוו לנו חילקות

¹ Κύλως? Gall. *caillou*, plur. *cailloux*? Ed. Neap. codexque Hisp.; all. edd. קוקולש; fortasse legendum est: calculus, nostr. Kieselstein.

² Conf. comment. L. c.

בְּקַנְתָּה (טיכה ז, ג). והנפרד מהם לא מזאננו, אך הוא חטאות קם חטאות כמו אח אחות ואינו נופל זה הלשון אלא על האשא. וכן איןנו נופל לשון חונן וחותנה כי אם אל האיש. אבל במשנה מצאנו לשון חם גם אל אישם באמרים (נחותות יב, ע"א), האוכל אצל חסינו, האוכל אצל חסומו. חָמָה חָזֶה היו עליינו (שמואל א' כה, טו), אני חָזֶה (שיר השירים ח, י), ער רדת חָמָקָה (דברים כח, נב), וקראת ישעיה חָמָקָה (ישעה ס, ית). ידוע. חָמָה אֵין לִי (שם כו, ה), מטה אכabanu בשרש חָמָם כי הוא שרצו לפיד רעהו.

חָמָט וְחָמַט והתגשמת (ויקרא יא, ל), שער טמיינ חטט השرزים ופירשו בו שהוא שגורין בלו"ז ליטס"אי).

ויש מי שפירוש כי הוא הנקרה בלו"ז ברכיו [ברכ"ז]. **חָמָל** ועל אשר לא חטט (שמואל ב' יב, ג), מי יחטט עליך ירושלים (ירמיה טו, ה), ולא תחטט ולא בחטט ולא תבשה עליו (דברים יג, ט), ולא תחטט אל חז (שם נ, יד), לך תחטטה (ירמיה נא, ג), אל תחטט אל חז (שם נ, יד), לך תחטטה עלייך (יחזקאל טו, ה), טקור ופ"א העל בשורק, וכן בא כטקל וה טקור אחר מלוש בזק עד חטטתו (הושע ז, ד). והשם בחרטלה י"י עליו (בראשית יט, טו). ומשקל אחר חטלה ומוחטל נפשכם (יחזקאל כה, כא). ויש מפרשין ניחטל מוחטל המטל על מפיקשת (שמואל ב' כא, ז), ויטחה. וכן וחתטתי עליהם כאשר יחטט איש על בנו (מלאכי ג, יי) ואין חזק להוציאם טענן חטלה, כי פירש ויחטול שלא ל Koh וטירות השובים ונחמרם. חטירות כזוב (עורא ח, כו), כי חטירות אתה (דניאל ט, כג), כלומר איש חמורות רצונו לומר בעל המעלוות הנדרות והמהות הטובות. והשם במשקל וכל חטירות (רבוי היטים ב', כ, כה), לחם חטירות (דניאל ג, ג), לחם השוב ונחתר. ורבינו האי ויל פירש לחם חם. ורומה לו ברבוי רבותינו ויל (חולין נה, ע"א). נפלת לאור ונחמדו בני מעיה, כלומר נחחטמו. וכן פירשו חם לחם המורות שאמרו (יומא עו, ע"ב). מאו לחם המורות? אמר רב כי יהודה בריה דרב שמואל בר שלמה משכיה דרב אפייל פחדר נהטא חטיפא דחיטוי כויתוי לאأكل. והשם מוחטד עיניך (יחזקאל כה, טו), נתנו מוחטדייהם (איכה א, יא). ומשקל מוחטדים אחר כל מוחטדייך (שם א, ז). ומבלוי ט"מ ההוספה שתמס תטוד כעש חטודו (חולים לט, יב). והקבוץ נוחטדייהם בכל חטירה יועילו (ישעה טה, ט). ומשקל אחר ארץ חטקה (ירמיה ג, יט), ולמי כל חטאת ישראל (שמואל א' ט, כ). ומשקל חמד אחר בתורי חמד (יחזקאל כה, ג), כרמי חמד גטעטם (עמוס ה, יא), על שדי חמד על גען פריה (ישעה לב, יב). פעל בשש נקדות. ונדעל הכביד בצלוי חטתקי יושבתי (שיר נפעל השירים ב, ג). והנפעל נוחמד למראה (בראשית ב, ט). הגחדרים מזוהב (חולים יט, יא).

חָמָם הנה חטקה (בראשית לח, יג), בפלם אחויך מזאה, והוא שלחה אל חטקה (שם לח, כה), כליה

(ישעה ג, ה), בפלם בטהרה את נארים (מלאכי ג, ט). פעל אז הוא טשרש חטם. והפעל המכד ועל עפר מתחטט התפעל (איוב לט, יד), פירוש חחטט ביציה. והחפעל וטנו כבשי גתחטט (איוב לא, ב). ומזה הענן נקראת חשמש חטפה, חטפה כורה בחתפה (שיר השירים ג, י), אוור קחתפה (ישעה ל, כו), אבל ואין נסתה מחתפתו (חולים יט, ג), והוא שם החטימה. ויתכן לפרש כי מן השרש הוה והענן הזה והכורת חפין את חטנייכם (ויקרא כו, ל). והגען נוסף ונקרוין כן לפני שעשו אותם עובידי השטש.

חָמָא חטאה ורבש יאל (ישעה ג, טו). והפילה האל"פ חטאה ואמרו ברוחן הליכי בחתפה (איוב כת, ג). והקבוץ מוחטאות חלקו מוחטאות פיו (חולים נה, כב), התחה שתחת המ"ם במקומות צרי והנכון מוחטאות ופירשו חלקו יותר מוחטאות אובי פיו. או חהייה המ"ם נספח לא לשימוש. וקרא דברי פיו מוחטאות לפי שהם חלקים ורצה לומר מאי חלקו מוחטאות פיו והם הרכבים. ואף על פי שהיתה מ"ם השניה במוחטאות ראוי להיות בשוא מפני הסמיוכות אל פיו נשארה בקמץ שלא לחתוף על האל"פ.

חָמָר חמד רשות מצד (טשלוי יב, יב), ווחטרו שורות וגלו (טינה ב, ב), ולא יוחמד איש את הארץ (טינה לה, כד), לא תחטמוד בית רעך (שם כ, יז), את בגין חטמות עשו בנה הנדר החטמות (בראשית כו, טו), כלומר בגדים חטמות השובים ונחמרם. חטירות כזוב (עורא ח, כו), כי חטירות אתה (דניאל ט, כג), כלומר איש חמורות רצונו לומר בעל המעלוות הנדרות והמהות הטובות. והשם במשקל וכל חטירות (רבוי היטים ב', כ, כה), לחם חטירות (דניאל ג, ג), לחם השוב ונחתר. ורבינו האי ויל פירש לחם חם. ורומה לו ברבוי רבותינו ויל (חולין נה, ע"א). נפלת לאור ונחמדו בני מעיה, כלומר נחחטמו. וכן פירשו חם לחם המורות שאמרו (יומא עו, ע"ב). מאו לחם המורות? אמר רב כי יהודה בריה דרב שמואל בר שלמה משכיה דרב אפייל פחדר נהטא חטיפא דחיטוי כויתוי לאأكل. והשם מוחטד עיניך (יחזקאל כה, טו), נתנו מוחטדייהם (איכה א, יא). ומשקל מוחטדים אחר כל מוחטדייך (שם א, ז). ומבלוי ט"מ ההוספה שתמס תטוד כעש חטודו (חולים לט, יב). והקבוץ נוחטדייהם בכל חטירה יועילו (ישעה טה, ט). ומשקל אחר ארץ חטקה (ירמיה ג, יט), ולמי כל חטאת ישראל (שמואל א' ט, כ). ומשקל חמד אחר בתורי חמד (יחזקאל כה, ג), כרמי חמד גטעטם (עמוס ה, יא), על שדי חמד על גען פריה (ישעה לב, יב). פעל בשש נקדות. ונדעל הכביד בצלוי חטתקי יושבתי (שיר נפעל השירים ב, ג). והנפעל נוחמד למראה (בראשית ב, ט). הגחדרים מזוהב (חולים יט, יא).

¹) Hisp. *limaza*; Ital. *lumaca*, *lumaccia*. (*limax*).

²) In editionibus omnibus venetianis idemque in Ben Melech scribitur; sed omnino vel כרכו נכרבו; legendum est, quod est Hisp. *caracol* *cochlea*, *limax*. Fortasse legendum est כי הוא הנקרה בלשון הרבר טקומו).

³) Conf. Freytag Lex. Arab. p. 361, b.

⁴) Conf. latus et suratus est, propr. ad latus ponere, nostr. auf die Seite bringen (Gesenius Thes. I. H. pag. 205, a.) et translatis de loco in locum, carpsit.

שאדרום היה כי יותר כי כן עליה היה. ובכתה מקומות דמתו אותו לדם ודם ענב תשטה חָמֵר (דברים ל, יד). וכן חָמֵר אמר כרם חָמֵר (ישעיה ב, ב), לירוב השיכות ואדרומיות חָמֵר היין ממנה. ואחרום בלשון ערבי אחטא"רי). וחדר בשש נקודות. וענין אחר נתחטעה בחרטר (שמות ב, ג), טיט שעושן מסיר חָמֵר ומחול לבנות ממנה ולתוכה זו. ויש אמרים שהוא כתין ופת. ותקחטר היה לחם לחדר (בראשית יא, ג), וזה חָמֵר טיט סייד וזה טיט עפר. החדר הוא טיט סייד מן הנראת כי לעטת אבן הוא בסיפור וזה כשיריזו שניהם בסיפור אחר. ותחפה בחרטר חותם (איוב ל, יד). ואנתנו החדר (ישעיה סה, ג), טיט עפר, וכן באורת חָמֵר (בראשית יר, ז). ורhapnel ממנה יהמו יְחָמֵר מִתְיָו (קהלים טו, ה), יעכו כי המים העכורים הם כתיט. וכן בהכפל העין והלסיד פני חָמְרָה טני בכוי (איוב טו, טו). מעי חָמְרָם אוינה פעלפל א, ב), נעכו. וחרטר שערם (הושע ג, ב), לשאות מעשר החדר (חוֹקָל מִתְהָ, יא), כור והוא עשר אפות שם שלשים סאה. חָמֵר מים רבים (חבקוק ג, יד), נר וגבור. וכן חָמְרָם חָמְרָם (שמות ח, ז). וכן נמשקל אחר חָמְרָם חָמְרָם (שופטים טו, טו). ואפשר שהיה כן חטזר לחם חָמְרָתִים (שופטים טו, טו). ואפשר שהיה כן חטזר גרם (שמואל א, טו, ב). או יהיה חטזר לחם כטו חָמֵר גְּרָם (בראשית טט, יד), והוא חסר ופירשו חטזר נשא לאח. ופירוש חטזר גרם חמור חזק ובועל גרטים. אחכשה ליה. וקחטזר וארכוב עלייה (שמואל ב, יט, ב). אמר עלייה אויל היה נכה. או אמר עלייה על עניון בהמה. עד היota ראש חטזר ריש חטזר. ויש מפרשיס אומו כמו מעשר חָמֵר (חוֹקָל מִתְהָ, יא). איל וצבי יְחָמֵר יְחָמֵר (רביעים יר, ה), כרכב רבי יונה כי כן קורין אותו בלשון ערבי² וזה היה רומה לעו גודול.

חָמֵש ומקצתו אהייו לך חָמֵש אנשיים (בראשית טו, ב). **חָמֵש** ולשון נכה יְחָמֵש צאן עשוות (שמואל א'כה, ה), והחובן הנרול שור חָמְשִׁים יְחָמְשִׁיו (מלכינס ב', א, ט), ואת חָמְשָׁך (שם ב', א, יב), חמשים שלך. והפעל מוה השרש בעניון החובן הקטן. וחתכים עללו בני ישראל (שמות יג, יט), פירש חנורי חוטש בכלי זין היא הצלע החטשת. וכן פירשו רבוינו זיל (סנהדרין טט, ע"א), ויכחו אבנर באחרוי החנית אל חָמֵש (שמואל ב', ב, ב), אמר רבי חָמֵש

שחחשו עליו כי החטםathi. או פירשו מוטותיכם שתחחשו עליו חטם תען. וחתמי חטם נפשו (משל ת, לו), ויחטם בין שכו (איכה ב, ז), הנכוון בו בסכת גן, ופירוש כטו שהוא נקל לסתור ולהטיר סכת גן כן עשה הוא בסכו שהוא ציון. יוחטם בגוףו בסרו (איוב טו, לג), יסידר ויגלה³. וכן מבנין נפעל נחטמו עקביך (ירמיה יג, כב), ככלומר נהגלו והוסר תחטם הכסות שעלייהם. ואחר תחטם (רביעים יה, טו), עוף מהעופות הטמאים נקרא כן שחומם שאר העופות ונגול אוזם. וכן הוא חרנים יושלמי חטופהה.

חָמֵץ כי לא חָמֵץ (שמות יב, לט), פועל עבר. טרם יְחָמֵץ (שם יב, לד), מלוש בעז. ער חָמְצָתוֹ (הושע ג, ד), מקוור בפלם לְחָמֵלָה עַלְקָ (חוֹקָל טו, ה). חָמֵץ חָמֵץ תפנינה (ויקרא כג, יז), חאר. והשם כל מתחמץ (שמות יב, כ), ואפשר שהיה מתחמץ שם חאר לעירסה עניינים ירע. ורכותינו זיל פירשו מוה אשרו חָמֵץ (ישעיה א, יז), ככלומר חמוץ הרין שלא ידין טיר. אלא אחר עיון הרבה. וכן אמרו (סנהדרין לה, ע"א) אשרי הרין שמחמץ חָמֵץ את רינו ככלומר אשרו. חָמֵץ יין וחָמֵץ שכר (כגדבר התפעל ג, ג), ידוע. וההתפעל ממנה בדרך ההשאלה כי יתתפץ לבבי (קהלים עג, כא), כענין כעם. וחומץ יין וחומץ עניין אחר הוא כי הבזק כשהוא חמוץ יוצר מרא טעם טעם חמוץ חוטק. בليل חמוץ יאללו (ישעיה ל, כד), פירשו רבי יונה נקי וטוב ודתו לשון הערב שאמרם לטפסוא הבהמה הנקי והטוב חמוץ בנקודה על הפלוי⁴. ותרוגם יונתן חמוץ בלילה חמוץ (ישעיה א, יז), חאר לעשוק, חמוץ מכתה מעול וחומץ (קהלים עא, ד), שעשך והוא כטו חומץ בסמך. וכן חשבכים (ישעיה ג, יט) בסמך מעין ושבצח כפדי⁵. יש לפреш מוה וקטר חמוץ תורה (עמום ר, ה), ותרוגם יונתן וטנגן מן אונס חותה. ורואה זוללים יכלים אכיו (משל כה, ז). חתם ורמחחבר לולילי חמוץ אבוי.

חָמֵץ בגדים (ישעיה סג, א), אדרום לפני עניין הפסוק. **חָמֵק** חָמֵק עבר (שיר השירים ה, ג), סכב. עד מתי התפעל תחחטקין (ירמיה לא, כב), הסבי. והשם חמוקים חמוקי ירכיך (שיר השירים ג, ב), סכובי ירכיך. ואמרנו זה על עובי הרכיכים.

חָמֵר זין חָמֵר (קהלים עה, ט), פועל עבר. ותרוגם יון חטרא⁶ וכנה הפעל ממנה עלוי עצמו גלומר

חָמֵשׁ (1) in hac significatione in lexic. Arab. desideratur, aliae autem formae huius rad. occurruunt plures, quae pabulum pingue purumque significant. Cf. plur. خَمْصَةٌ salsa et amara planta. Cf. Michaelis Suppl. ad Lex. Hebr. pag. 829.

(2) Genesis IX, 21.

رَبَّرٌ (1)

animal ex genere cervino, coloris subrubri, cornibus serratis intus plenis, quae quotannis proiecit, prob. cervus dama. Conf. Bochart, Hieroz. I, 910 sqq. II, 280 sqq. Oedmann, verm. Sammlungen I, pag. 30.

היית להם תחגה (יהושע יא, ב.), היהת תחגה מאת יי' תחגה אלהינו (עורא ט, ח). ומשקל אחר תחגיגים ידבר רשות תחגיג (משל ית, גג), ובתחגיגים אוכלים (ירטיה לא, ט), רוח חן ותחגיגים (וכירה יב, י), קול תחגיגי (חולמים לא, גג). וכלשם נקבות תחגיגות והקשייה בקהל תחגיגותי (חולמים פג, ג). והנפעל מה גנוגת בבא לך חבלים (ירטיה כב, גג), נפעל עקרו נחנתת. וההנפעל גאנחן אל יי' (הביבס ג, גג), ההנפעל בהתחגיג אלינו (בראשית טב, כא). והיה ראוי להרגש. והפעל הכנדר כי יתגנו קולו אל תאמן בו (משל י, כה), פעיל פירוש ישא קולו ברוך תחינה. תגנו יי' כי אמלל אני (חולמים ג, ג). והיה ראוי להרגש. וכן כי עת לחתנתה (שם קב, יד), הרואין לחתנתה החיה בפתחה והנוון ברגש. ופעל כבר אחר וטחגנו עניינים אשורי (משל י, כא). פעיל ואשר לא נובר פעולו יתגנו רשות כל למך צדק (ישעה ג, י). פעיל כלם עניין מן אבל המבחן יכול להפריש מעט בין כל אחר ואחד לפני מקומו. כי פירוש חנותי את אשר אהון אתני תגני וכן חנני אלהים, תלו נא פני אל וחננו, חנן יחנן, ובתחגיגים אוכלים והרומים להם אף על פי שפירותם קרוב לעניין חטלה. וכן חנן אלהים את עברך, חנוו אותן, פירושם קרוב לעניין מתחנה. וכן ואחחנן, בהתחגיג אלינו, כי יחנן קולו, פירושם קרוב לעניין חפהה ובקשה. כי פירוש חנוו אותן חנוו אותן אהון מתחנו ביהם. ופירוש אשר חנן אלהים את עברך כלומר כי בהם בילדיהם חנן אלהים את עברך, ופירוש ואחחנן בקשתי מלפניו שיחנני. וכן בהתחגיג אלינו. וכן את כל התפלה וטחגיג החזאת (מלכים א', דר), מפלי אני תחגיגי לפני המלך (ירטיה לח, כו), והודומים להם וכולם ננסים בעניין אחר למכין. ופירוש מה גנוגת בבא לך חבלים, כלומר מה חן נשאר לך מכך אשר בנית וקנית באורים בבא לך חבלים והוון המלה מה נחנתת וכן חסר על דרך השלם. ויצאה חגס (שמות כא, יא), הטעם נוספה כמ"ט בראקם ופירושו ותצא חגס בחן מאין כספ, כלומר כיוון שיפאה מאין כספ כאלו יופאה בחן שטפאה בעניין אדרנה. וכן כל חנס שכטרא א' הפרש נסנו חן.

חננה קריית תגה דור (ישעה בט, א), ותגית כדור עלייך (שם בט, ג), ותגית לביתי נצבה (וכירה ט, ח), ויתגנו שם יטראל (שמות יט, ב), פור עצמות חגג (חולמים גג, ז), פירוש חונה עליך כטו בני יאנאי (ידmittה י, ב), יצאו טמני, לא ינערך תע (חולמים ה, ה), לא ינור עמק, והודומים להם. ותגנה על העיר ולכדה (שמואל ב', יב, כה), כולם פעלים עוטרים. ופירוש וחניתי כדור עליך וחניתי יפחרו נצבה שיחנה עליהם. ויתגנן להוות וחניתי כדור עלייך, וחניתי לביתי מטבחו, פעלים יופאים. והשם מתחנה יטצא כלשון וכר וכלשון נקבה. כלשון וכר והיה תחגה מתחנה

ויהן בדופן חמישי מקום שטרה וככד תלויין בו. ויש מפרשימים וחתמשים שהיה כל אחד מהם נושא חῆשה כללי וכן והראשו פועל נכו. והפעל הכנדר וחתמש את ארץ מצרים (בראשית טא, לד), ככלור יכח את החמשית. והשם האיל מזוזות חמישית (מלכים א', ו, לא), פירוש שהוא מונס מוה כמו שהוא המשקוף חמש אליעת והחיזק להו וזה כונס מוה כמו שעושין היום בפתחים המצוירים. ויונתן חרגם אילו וספחו מטקסין, מעניין חמישית עלו בני ישראל שהוזע עניין היורזו והטיקום. ואת חמישיתו יוסף עליו (ויקרא ה, טו), פרשנו רבוחינו זיל (כבא טפייעא נד, ע"א), חומשיה מלבד והוא חמישית הקרון. ומזה שאמר וחתמשתו יוסף עליו (שם ה, כד), דרשנו בו רבוחינו זיל (כבא קמא כת, ע"א), לרכות הרביה חמישיות על קרון אחד. אף על פי של רוך הרקדוק היה ראוי להיות חמישיתו יונתן הנה מטאנו בקבוץ הוכרים לכדי גאנחנטיק סדרם ובונותיה (ויהזקאל טו, נה), נלאית ברוב עצתינך (ישעה טו, ג). או היה חמישיתו בלשון וכירם. **חתמת חממת** יכולו המים מן החמת (בראשית כא, טו), בשש חמת חמת וחתמת מים מן החמת (שם כא, טו). ונחתת מים (שם כא, יד), בפתח החם הוא נادر. ומזה חמת מיין (הושע ג, ה), מטפח חממת (חבקוק ב, טו), והוא משקל אחר. ורבו ענה הכניסו בעניין חמת תנינם יונם (דברים לב, לג), אשר חממתם שתה רוחוי (איוב ז, ד).

חנן ותגנאי את אשר אהון (שמות לג, יט), אולי יתגנן יי' אלהי צבאות שארית יוסף (עטום ה, טו). וחתמי לבני (איוב יט, יז), פירוש הפסוק רוחוי וזה לאשחי ולאוות שחנותי ואהבותי כלומר לבני בטני. כי תגנוי לאשחי ולאוות שחנותי ואהבותי כלומר לבני בטני (שם גם ה), ותורתך תגנוי (חולמים קיט, כת), תגננו אותן אל ויתגנו (טלאכי א, ט), שופטים כא, כג), תלו נא פני אל ויתגנו (טלאכי א, ט), ויאמר אלהים יתגנָה בני (בראשית טג, כת), תגנו יתגנָה לך לקובל זעך (ישעה ל, יט), היו ראויים להיות יתגנָה החיה בקמץ והנוון דגשאך הקלו בהם כמנגן. והטקוור בחשלמו ולכון יתכחה יי' לחתניכם (שם ל, יח), לחתן בפלס לשכוב את בת יעקב (בראשית לה, ז), אין גחלות לחסם (ישעה טז, יד). והמקור במשקל אחר השבח חפוז אל (חולמים עג, י), חפוזת, בפלס חלוזת טן ואומר חלוזתי היא (שם עז, יא). והשם טו ייתן יי' את חן העם (שמות יא, ג), ויתן חן (בראשית לט, כא). וטודה השרש והענין ויתגין ערכו (איוב טא, ד). ובא בחיק והוא כטו בזרוי וכן מץ וטין, גן ובין, גר ונירה ריש ורייש, און ואיין, ופירוש הפסוק לא אחריש נבורותיו אם יוכל להלחם אותו ולא אחריש חן עז מלחתו, כלומר אם יהיה גיבור וירוק מלחתה עטו אורה לו גבורותיו ויטזא חן לפני בעז מלחתו. ומשקל אחר בתשלומו אשר חגיגת לא אתן לכם חגיגת (ירטיה טו, ג). ומשקל אחר לבליתי

חנפ כי גם נביא גם כהן חנפו (ירמיה כג, יא). בפרי לנורה פועל, והארץ חנפה תחת ישכבה (ישעיה כה, ה), הלא חנפ תחת הארץ (ירמיה ג, א). והויפא ותחנפ את הארץ (שם ג, ט). אז פרושו עם הארץ. והשם לעשיות חנפ (ישעיה לב, ו). ומשקל אחר יצאה חנפה חנפה (ירמיה כג, טו). והחادر כלו חנפ וטרע (ישעיה ט, חנפה טו). והפעל הכבד ולא תחניפו את הארץ (במודרב לה, חנפ טו). **חניפ** בחלקות (רניאל יא לב), כלם עין רשות ונושא הפעיל לב). **חניפ** בחלקות (רניאל יא לב), כלם עין רשות ונושא הפעיל פנים.

חנק ויצו אל ביתו ויתנק (שמואל ב', יג, כנ). והפעל נפעל הכביד ותחנק ללבatoi (נחום ב, יג). והשם פועל ותבחר מוחנק נפשי (איוב ג, טו). עניינים ידוע בדברי רמותינו מוחנק ויל (סנהדרין נב, ע"ב), שאמרו כלל מיתה האutorה בחורה סחם אינה אלא חנק.

חסיד אם חסיד פתחפר (שמואל ב', כב, כו). זה חסיד חסיד את רעך (שמואל ב', טו, יו). חסיד ואמת (בראשית התפעל טה, כט). אמרתי עולם חסיד יבנה (זהלים פט, ג), בשש חסיד נקרות, מסקם יעובו (יונה ב, ט). עניין החסיד הוא (ויקרא והגיטות לפנים משורה הרין). עניין אחר חסיד הוא (ישם דברך פועל ב, יז). תרבה. פן יתפרק שטעה (משל כי, י), ישם דברך פועל חרפחה ונבללה. ומפרשים פירשו טوة העניין חסיד יעובו. אבל אドני אבי ויל פירשו מהענין הראשון והוא הגנון, ורק פירשו, משמרים הבלוי שוא הסרים יעובו אמר יונה כל אלו האנשים שהם משמרים הבלוי שוא רעתני כי חסרים יעוכנו, ככלומר החסיד והטוב שנדרו לעשות כמו שאמר וידרו נדרים (יונה א, טו), יעוכנו אותם אחר שנמלטו מן הרעה, אבל אני بكل חורדה אובהה לך אשר נדרתי אשלה (שם ב, י). עניין הענינים האלה שהוכנו בחסיד הם עניין אחר, כי כמו שהחסיד הוא חוספת הטוב ויתרין הנמול בן חסיד הוא רضا לוטר חוספת הונאות ויתרין הנבללה. וכן כתוב רבבי אמרותם בן עורא ויל¹). **חנפ** ואת החנסקה (ויקרא יא, יט), פירשו רמותינו ויל (חולין סמ, ע'א). זו דיה לבנה, ולטוח נקרא שמה חסירה? שעשה חסירותם עם חברותיהם, ככלומר בטעותיהם שטחלהם להם.

חסה ותחסו בשם יי' (פנינה ג, יב), ותחסה במותו צדיק (משל יד, לב). **חסה** כסתור כנפיך (זהלים טא, ה), בשוא לבון, ובצל כנפיך אוחסה (שם גג, ב), בשוא וסגול. ומסורת אחר מצאתי וכל מתחסה, מתחשי, לחסנות רפין וסימנו בטחו לנו מפיון בטופת למתחה טוב טוב כנפיו וכל אוחסה כוותהון רפה בר טן חד ובצל כנפיך אוחסה, אם כן הוא הפך מה שנזכרנו²). ובה ייחסו עניין עמו

הנשאר (בראשית ל, ט), וככלו נכח אם מתחנה עלי מתחנה (זהלים כו, ג), מתחנה האחת (בראשית ל, ט). והקבוץ בלשון ונרים הבטחים אם בתבצרים (במדבר יג, יט), וישכו את מתחנים (שמואל א', יג, גג), ויקבציו פלשתים את כל מתחנים אפקה (שם א', כט, א). ויקרא שם המקום ההוא מתחנים (בראשית ל, א), שני מתחנים. וקרו שם המוקם כו על מתחנו שהיא עם לבן תל מחנה אלהים שראה אחר כו. והקבוץ בלשון נכח לשני מתחנות (שם לב, יא). **מתחנות** מתחנות פלשתים (שמואל א', יג, ד). ומשקל אחר מתחנות נפלס תרבות. אל מקום פלני אלמוני מתחנתי (טלמים ב', א) והשורק והחלם אחדים. וטהרש הוה והענן הוה מתחנות אל בית הבודר ואל מתחנות (ירמיה לו, טו), והלשון הוה ידוע בברבי רבותינו ויל (פסחים לא, ע"ב), חנות של ישראל וטליא של ישראל. וקרו כו לפי שוחנים שם האכסנאים. ואפשר שהיה מן מתחית השרש הוה מתחנה המלך וייעבר אחד מהגערים ויקחה (שמואל א', כה, כב), ותצא מתחנית מאחריו ויפול שם (שם ב, כג), ולהבאת מתחנות (שם א', ז, ז), נשען על מתחנות (שם ב', א, ג). והקבוץ בלשון וכר את מתחניות ואת המוגנות (רבבי הימים ב', כג, ט)... וככלו נכח מתחנות מתחנות לנטורות (ישעה ב, ד).

חנת התאננה מתחנה פגיה (שיר השירים ב, יג), יצאת הפירות והראות טרם נפר בישולם חקרה מתחנה. וכן בברבי רבותינו ויל (ראש השנה טו, ע"ב), אילן שחנתנו פירוטיו קורט חמישה עשר שכט מעהشر לשנה שעברה. עניין אחר מתחנות הרפאים (בראשית ג, ב), לחתנת את אביו (שם), ימי מתחנות (שם ג, ג), הוא עניין מעשה סמים מתחנות שעושין למתו כדי שיימוד בשרו ימים שלא יركב ושלא יסrho. וכן השרש הוה ומחסה והכמסת (שמות ט, לב), מתחה חסמים ושערים (ירמיה מא, ח), כי הדשן להכלה הענו כשלון ארמית הנתנו.

חנק חנק לנער על פי דרכו (משל כי, ג), התחיל למדרו מכתנותו על דרכו כלומר מעט מעט שיכל לסייע. וכן בברבי רבותינו ויל (חנינה ה, ע'א), משהງ לחינוך מזווה, ככלומר החחלת חיבתעל המזווה. וכן אמרו (יזמא פב, ע'א), אבל מתחנין אותן לשעות, ככלומר מתחילין להם ומרנילין אותן להחוננות מעט מעט. ורבי יונה הביא בעניין אחר אשר בנה בית חדש ולא חנקו (דברים כ, ה), ויחנקו את בית חנקה יי' (מלכים א', ח, סג). והשם מזמור שר מתחנת הבית (זהלים ל, א). ואינו לפי דעתך כי אם מהענין הוה כלומר החחלת האכילה בבית חדש יקרא חנק כמו שיקרא החחלת הלטור בנער. ומנהג הוא שעשין סעדיה ושמחה באכילה הראשונה. שיאכלו בבית חדש ולפיכך אמר ולא חנקו לך וישוב מתחיק לבירתו. וירק את מתחיקו (בראשית יד, יד). הנערים שחקנ אוחם ולמד אותן.

¹ Leviticus XX. 17.

² "מחסה לעמו (יואל ה, טו). בכל הספרים בחתוף פחה וכן אהם ולם אוחם."

בני דינה דעתיה^ו. ומזה אמרו לכלות הדרבר והשלטונו חסלת סדר פלוני או טסכת פלונית^ז.

חסם לא תחסם שור ברישו (דברים כה, ד), המתחסם הוא הדרבר שישמו בפי הבגדמה שלא חאכל ולא חשיך. אשמרה לפי מתחסום (קהלים לט, ב), ותחסמת מתחסום היא את העברים (יחוקאל לט, יא). ככלומר סותמת העברים שלא יכולו לעبور מרוב באשח וסרחונה. או העברים יחסמו אפיהם בעברים והיה מלחמת חסמת עובה לשלישי.

חפן והיתה החפן לנערת (ישעה א, לא). ותקמן הוא חפן כאלונים (עמוס ב, ט), חוק ותקיף. ומשקל חסין

אחר מי כמוך חסין יה (קהלים פט, ט), בפלס גבר שטחיין לך (בראשית כט, לו).^ו והשם כל חפן העיר (ירטיה ב, ה), חפן חפן ויקר יקחו (יחוקאל נב, כה), הוא האוצר הטועלה ונקרא כן מפני שהוא חזק והקפו. ומזה לא יאצץ ולא נפעל יחסין (ישעה בג, ית), וחרגו נהרסו טמנורות אחפנרו חוסנאי).

חסר וצפתת השמן לא חסר (מלכים א, י, ט), בפלס כי לא חטין (שמות יב, לט), וצפתת השמן לא תחסר (מלכים א, יז, יד), יי רעי לא אחים (קהלים כט, א), חסכנו כל ובחרב וברעב תמןו (ירטיה מה, ית), לא חסרת דבר (דברים ב, ז), שרדך אונן הסחר אל יחסר המונג שיר השירים ו, ג), לא תחסר כל בה (דברים ת, ט), אויל יחסרו החטשים צדיקם חטשה (בראשית יט, כח), ויחסרו הימים (שם ח, ג), הלוך וחסור (שם ת, ה), נלטם שהם מהבנין הקל הם בודדים ואין אחד מהם עובר כאשר כחכבר רביעי יונה במקצתם. והשם אין מחסור (שופטים מחסור יט, ט). ריי מחסור (דברים טו, ח), כל מחסורה עלי (שופטים יט, יט). ותשקל אחר בחסר כל (דברים כה, טח). חסר ותשקל אחר ווחסרו לא יכול להמננות (קהלת א, טו). ותקנן חסרו היותו האר בשקל אביוון. ותשקל אחר בחסר ובכפוף (אוכח חסר ל, ג); ולא ידע כי חסר יבאו (משל י, כט, כב), בשש נקדות. ותשקל אחר ואוילים בחסר לב ימותו (משל י, כא).

וחחאר כי מה אתה חסר (מלכים א, יא, כב), חסר לב חסר (משל ג, לב). והפעל הכבדר והוא עובר והטמעית לא הקעל חחסיר (שמות טו, ית), ופירושו לא החסיר טדו בלקטו מעט, כי נשיעור لكم כל אחד מהם וכן לא העדיף (שמ) לא העדיף על מרתו. ותשקה צמא יחסיד (ישעה לב, ג). וכבד אחר וחתפיהו מעט מאלהם (קהלים ח, ג), ותשפר פעול את נפשי מטובה (קהלת ד, ח), וכולם עניין ירוע.

חפת חפה עליון כל היום (דברים לג, יב), מסחר ומכסה עליו. והשם כי על כל בכור חפה (ישעה ר, ה). חפה יצא מתחftו (קהלים יט, ו), וכלה מתחפה (יואל ב, טו). מקום הסתרה הכללה עם החתן. ותקנן להיות מעין זה

(ישעה יד, לב), בצל כנפיך יחסין (קהלים לו, ח), בשוא וסגול, ואמיר אי אלהימנו צור חקי בו (דברים לב, לו), בקר חפה נפחי (קהלים נג, ב), באו חסוי בצל (שופטים ט, טו), וישמחו כל חסוי בקר לעולם ירננו (קהלים ה, יב), מתחפה הפלא חסידך טושיע חסינים (שם יז, ג). והשם ווי מתחפה לעמו (יואל ד, טו), מתחפה מזור צל מחרב (ישעה כה, ד), מתחפה פלעים מתחפה לשפניהם (קהלים קד, יח). בשוא לבוגר, מתחפה וועז (שם טו, ב), אלהים מתחפה לנו (שם סב, ט), בשוא חסות ופחח. ותשקל אחר ותחסמת בצל מטרים לכלה (ישעה ל, ג), ככל עניין הסתופף אלכירגרי בלוועז.

חסל כי יחסילו הארבה (דברים כה, לח), יכרתנו ויכלנו. ולפיך נקרא מין טמיין הארבה המכלה כיורזר חסיל חסיל, חסיל והגום (יואל ב, כה). וכן אוטרו רכובינו ויל ללה נקרא שמו חסיל? שהוא חסל הכל, נובי דהויא

ארך להגיה במסורת המוסרית סוף טאמיר שלישי. וכן נכון על פי המסורת, כי זה הוא אחד מנה רפין וסימניות נמסר בתהילים (סב, ט). במסורת הנרגולה. ופירוש רפין במסורת רצונם לוטר בחטא פחת, כמו אלו השטוניה או בחטא סגול כמו צורי אחים בו (קהלים יט, ג) וחבריו. ופירוש דגשון רצונם לוטר בשוא פשוט כמו סלעים מתחפה לשפניהם (שם קד, יח), אומר ליי מתחפי (שם א, ב) ודורותיהם. ויש לדעת שטעה המתדים במסורת הנוכרת באוטרו ט רפין בלשנא וצירוף באחרונה חניין יי כי בך חסיה נפשי גנו (דטומור נג, ב) וצריך לומר ח' רפין בלשנא ולהשטייט חניין יי שאינו טן המניין ואין לו עניין באחריהם, וארכבה איפכא הוא שהוא בשוא לבדו כמו שטמיימת המסורת עצמה באמירה וכלאתה דרכיה רפין בר מן א' דנס ובעצם כנפיך אחים שהוא סוף פסוק חניין יי רלעיל. וכן ראייתך בכתה מסורת כתיבת יד. וחימא על ר' רודר קטה כשרשים והנלוים אליו מכולו יופי ובעל הלשון שכתו נם הם על זה דיואל שהוא בשוא לבדו. וודרך לא דק בפעם הזאת שהוא עצמו בהחלת דבריו הביאו סימן המסורת הנוכרת טן שטנה רפין וזה דיואל אחד טהט נרטו במלח מאנין ראשית הפסוק ועל ובצל כנפיך אחסה אטור שמסורת הנוכרת היא הפך מה שכח במלחה שהוא בשוא וסגול ואל זה לא הביט שלפי מסורת הנוכרת נם דהוא הפך מה שכח אחר כן בשוא לבדו.

Sic Rabbi Salomon Norzi in Minchath Schai (Mantuae MDCCXLII. 4.), cuius verba (ad Joel. IV, 16.) ad faciliorem sententiae Kimchii explicationem adjungimus.

1) Hisp. albergar; Prov. alberger; albergare; Gall. auberger hospitari, hospitio excipere.

בָּה (דברים כא, יד), ואמ לא יְחַפֵּץ הָאִישׁ (שם כה, ו), הַחַפֵּץ אֲחַפֵּץ מוֹת רֶשֶׁע (יהוקאל יז, כנ), עַד שְׁתַחַפֵּץ (שיר השירים ב, ו), לְאַבְגָּוֹת הַסּוֹסִיחַפֵּץ (קהלים קמו, י). והחצר אָסִיחַפֵּץ בְּנָיו יי' (כתרבריר, ח), כי חַפֵּץ יי' לְהַמִּיתָם (שמואל תְּחַפֵּץ א', כ, כה). והשם הן בְּיּוֹם צָמָק תִּמְצָאוּ חַפֵּץ (ישעיה חַפֵּץ נַחַת, ג) מַחַפֵּץ לְיִי (שמואל א' טו, כב), בחמש נקודות, כי אם בְּתוֹרַת יי' חַפֵּץ (קהלים א, ב), כל חַפְאַיךְ לֹא יִשְׁוֹ בָּה (פסלי, ג, טו), דָרְשָׁים לְכָל חַפְאַיךְ (קהלים קיא, ב). והנכוון כי דָרְשָׁים לְכָל הַחַפְאַים חָאֵר בְּפֶלֶס זְקִינִים כְּלָוָר לְכָל הַחַפְאַים בָּהֶם הֵם דָרְשָׁים. אֲךְ יְחַפֵּץ זְנוּבָה כָּטוּ אַרְזָה (איוב ט, יז), פִּרְשָׁו בָּו עַנְיָן חַנּוּה בְּחַלוֹת עַדִּי בּוֹין כי הֵם טְמֹאָה אֶחָד וְהֵוּ כָּטוּ הָן יַעֲשֵׂק נַרְדָּא לֹא יְחַפֵּז (שם ט, כנ), לְשׁוֹן חַנּוּה בְּמַהְיוֹת, וְפִירְשָׁו כָּטוּ אַרְזָה זְנוּבָה שָׁהָוּ גָדוֹל כָּטוּ אַרְזָה יַנְיָהוּ בְּמַהְיוֹת.

חַפֵּר כי תִּפְרֹתֵי את הַכָּאֵר הַזֹּאת (בראשית כא, ל), תִּפְרֹתֵה שָׁרִים (כתרבריר כא, יח), חַפֵּר גּוֹמֵץ (קהלות י, ח), וְתִּפְרֹתֵךְ לְבַטְחַת הַשְּׁכָב (איוב יא, יח), בְּלָוָר חַחְפּוֹר בְּלָדְרָס סְבִיבָן בְּנִיעַק וְלֹא חַטְמָךְ לְעַשְׂוֹת חַפְאָה סְבִיבָות אֹו לְהַגְּבִיה אֲוֹתָם כי לְבַטְחַת הַשְּׁכָב. וְעַנְיָן קְרוּכָה לָהּ כי לְחַפֵּד אֶת סְבִיבָותָךְ כָּן חַשְׁכָב לְבַטְחַת. וְעַנְיָן קְרוּכָה לָהּ כי לְחַפֵּד אֶת כָּל הָאָרֶץ בָּאו (זְהֻשָּׁע ב, ב), מִשְׁמָ חַפֵּר אַכְל (איוב לט, כט), וְתִּחְפּוֹרְהוּ מִטְמָנוֹנִים (שם ג, כא), עַנְיָן חַפּוֹשׁ וּבְקַשָּׁה כִּי הַמְחַפֵּשׁ הַדָּכָר כָּטוּ חַפֵּר. לְחַפֵּד פְּרוֹזָת (ישעיה ב, ב), תִּפְרֹפְרָה שֶׁמֶעָף. וּפִירְשָׁו רַכְיָה יְוָה' כִּי נִקְרָא כָּן לְרוֹכָב נִקְרָו הַפְּרוֹת, וְנִכְוּן הָזָה כָּטוּ שָׁאָמֵר וְלֹא עַטְלָפִים (שם) שָׁהָו עַוְשָׁן זְוֹת עַוְשָׁות עַטְלָפִים לְהַשְׁתָּחוּת לָהֶם. וְנִכְוּן יְוָהָן לְטַסְנָד לְסָתָר עַזָּה וְהָיָה בְּמַחְשָׁךְ מְעַשְׁתִּים וְיִאָמְרוּ בְּיִ רְאָנוּ וְמִי יַדְעָנוּ (ישעיה כת, טו). וְנִכְוּן הַגְּבִיא עַלְיהָם כִּי אָמָרִים אֵין יִרְאָה אַתָּנוּ עָוֹב יי' אֶת הָאָרֶץ (יהוקאל ח, יב). וְנִכְוּן פִּירְשָׁו רַבּוֹתָינוּ וְל (בְּלִיקָות מַלְכִים ב, יי, ט). וְיִחְפְּאָו כִּי יִשְׂרָאֵל סָאֵי אָמָרְוָה? הַעֲמֹד הָהָו אֵינוֹ רֹאָה וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ.

חַפֵּן בְּחַפְוֹתָה לְנוֹס (שמואל ב, ד), אֲשֶׁר הַשְׁלִיכוּ אַרְם בְּחַפְעִים (מלךים ב, ג, טו), אֲנִי אִמְרָתִי בְּחַפְעִי (קהלות קטו, יא), אֶל תִּירְאֹו וְאֶל תִּחְפּוֹ (דברים כ, ג), הָן יַעֲשֵׂק תְּקַוּן נְהָר לֹא יְחַפּוֹ (איוב ט, ג). וְהַשְׁמָטָה בְּחַפְעָזָן יֵצֵאת תְּקַוּן נְהָר לֹא יְחַפּוֹ (מלךים ב, יי). כִּי לֹא בְּחַפְעָזָן תִּצְאָו (ישעיה נב, יב). נְפָעַל וְהַנְּפָעַל נְחַפּוֹ לְלַכְתָּה מִפְנֵי שָׁאָל (שמואל א' כג, כו), נִבְהָלוּ נְחַפּוֹ (קהלים מה, ו), מִן קְזִיל רַעַמְךָ נְחַפּוֹ (שם קה, ו). עַנְיָן הַכָּל נְחַיָּה וְסְהִירָה וְתִּנְעָוָה עַם הַפְּתָחָד.

חַפְנִים חַפְנִים טְמָלָא חַפְנִים (קהלות ג, ו), טְמָלָא חַפְנִים פִּיה בְּכָבְשׂו (שמות ט, ח), וְטְמָלָא חַפְנִי (וַיַּקְרָא טו, יב), יְדָעָן. כִּי חַפֵּץ בְּבַת יְעָקָב (בראשית לה, יט), לו חַפֵּץ יְיָ לְהַמִּיתָנוּ (שׁוֹפְטִים יג, כב), וְהָיָה אָסִיחַפֵּץ בְּנָיו (ישעיה א, ט).

כלם עַנְיָן בְּשַׁת.

וכאשר ראה יושפט כן לא הסיר מעלי גדי מלכות ועל וה השבו שרי הרכב כי מלך ישראל דהוא עד שועק וריכרו קולו. ברב כח יחתפש לבושי (איוב ל, יח), נירחתפש שאל וילכש בגדים אחרים (שמואל כ' כב, ל), נחתפש מלך ישראל (טלבים א' כב, ל).

חץ חץ שחט לשונם (ירמיה ט, ז). בחזים ביד גבור חז (קהלים קב, ד). הדגש לחסרון אותם הכהל ונעניט יהוע. הלא החצוי מטך ולהלה (שמואל א' כ, לו), היוד נסף, והיתה הדרוי ראותה להדגש ובא הנת חמורתו. וכמו זה ואין קוצרת למרכבותיו (ישעה ב, ז) שהוא כמו קץ והה' נספת והנה חמורות הדגש כי שרש קץ, קוץ. והפעל טמן מקול מחקצאים (שופטים ה, יא), רוזה לוטר יורי החצים. פעל ובשרש הזה מעין חז שמדובר משרש חז, ומספר הרשו חצצו (איוב כא, כא). ואפשר שנקרה החץ מעין הזה לפי פעל שהוא חזזה הרבר וחותק אותו. ויגרם בחצץ שני (אינה חז ג, ז). יملא פידחו חז (טשל' ב, ז). נקרוון האבניים הקטנים עד מאר כמו החול כאלו הם התיכות גדולות¹. אף חזץ יתחלכו (קהלים עז, יח), הם הברקים או אבני הברק וקראמן כן לפי. שהם משביטים ומתחכמים העשיכם והאלנות. ויצא חזע כלו (טשל' ל, ז). יש מפרשימים אותו פאוסף. והangenן שהוא מהענין הזה שפירושנו מעין החיכח יהיה חזע פעיל קל. או שם חאר רואה לומר אף על פי שאין לו מלך יצא גולן ביתר וכורת העשיכם והאלנות להשתה.

חצב ונם יקב חצב בו (ישעה ה, ב), פעיל עבר. על כן חזבתני בנבאים (הושע ג, ה), על דרך טשל לרוב דבורי בהם כאלו מכחה אותם ברבי. קול יי' חצב להבות אש (קהלים כט, ז), וברות חזובים (דברים ה, יא), כי חזבת לך פה קבר (ישעה כב, טו), על חזבבו (שם י, טו), חזבי מרים קבורי (שם כב, טו), היוד נספת וכבר נתבנו הדרומים לו בחלק הדרוק². תחצב נחתת (דברים ח, ט). והגעלו לעד בצוור יחזבון (איוב יט, כד), נפעל (ישעה ח, ט). והגעלו יחזבון (איוב יט, כד). ונפעל רשותם יחזב אדם (טשל' כח, יב). והשם חפט מוחפט (קהלים סה, ז), והוא בחמש נקודות עין החפט ידוע בעין חקירה. וההפעל בעין חליפות והשנות הצעיף או הנסתה התפעל באחר יחתפש באפר (טלבים א' כ, לח), החתפס וכוא במלחמה (שם כב, ל). והוא מקור וירושו אמר מלך ישראל להחתפש ולכוא במלחמה כאלו אמר אהחפש ואבא במלחמה ואתה לבש בגדר כי אין לך להחתפש. ואדוני אבי זל פירוש צווי, אמר מלך ישראל ליהושפט הסר טעליך בגין טלאות והכנס במלחמה, ודעוו שניהם יחתפשו. ענהו יהושפט, ואתה לבש בגדר אס אני אהחפש כי אחד מכם נכנס בהור טלאות ולא קיבל טמן מלך ישראל וחתפש

חזה אחר חזה טשה (כתרבר לא, סב), וחזית את הטלקוח (שם לא, כו). עד צואר יחזזה (ישעה

חפשי חפש ועבד חפשי מארני (איוב ג, יט), במתים חפשי (קהלים פח, ז), פירשו חפשי מעמל העלים כטו שאמר שם ינוח גיעי כה. וכן ועבד חפשי מארני. העברי והעברית חפשיים (ירמיה לה, ט). ופירוש יצא לחפשי (שמוח כא, ב), יצא לפיקוד שהיה חפשי, ככלומר שיפא מכיה ארני אל ביתו. ואחרים אמרו כי הלמד נסף. ושלא נוכר כטו לחפש. פועל פועל מהדרנו טמן כי לא חפשה (ויקרא יט, כ). והשם חפשה או חפשה לא נחן לה (שם), בפלס טמאתה. ואפשר שתהיה הה' א' כמי הנקבה, אף על פי שהיא רפה דחנהה כחובנו כפהו רבים בחלק הדרוק¹, ויהיה חפשה מוחברתן חפש כטו טלא קמץ (ויקרא ה, יב) מן קמץ, וכן גל, חפש כרב גדל (קהלים קג, ב). בכנרי חפש לרכמה (יחוקאל כו, כ), ככלומר בגדים קרים הראים לחפשי ובן חורין. חפשיות בכויות קחפשיות (טלבים ב', טג, ה). נקראנן בעבר החבודה שם טבני אדים וכאליו חפשי מחכרתם. ופירש בו רבי יונה פירוש אחר בית קטן מלשון ערבי שקורין לבית קטן חפש²). וכתלמוד ירושלמי (כחובות לה, ע'א). עשה לו בית בכירות הקברות כמה דאת אמר במתים חפשי [בליעו פרנק³].

חפש חפש כל חרוי. בטן (טשל' ב, כו), וכמטמנים נפעל תחפשה (שם ב, ד). והגעלו איך נחפשו עשו פעל (עובדיה ז). והכבר יחתפש בגROL ההל (בראשית מה, יב), וחתפשו אתו בכל אלף יהודה (שמואל א' כג, כג), עם לבבי אשיה נויחפש רוחי (קהלים עז, ז). פירוש אמר אשיה עם לבבי הוא יחפש רוחי וידע מחשבתי. תטנו חפט מוחפט (שם סר, ז). ושלא נוכר פועלו טמן ובគום חפט רשותם יחתפש אדם (טשל' כח, יב). והשם חפט מוחפט (קהלים סה, ז), והוא בחמש נקודות עין החפט ידוע בעין חקירה. וההפעל בעין חליפות והשנות הצעיף או הנסתה התפעל באחר יחתפש באפר (טלבים א' כ, לח), החתפס וכוא במלחמה (שם כב, ל). והוא מקור וירושו אמר מלך ישראל להחתפש ולכוא במלחמה כאלו אמר אהחפש ואבא במלחמה ואתה לבש בגדר כי אין לך להחתפש. ואדוני אבי זל פירוש צווי, אמר מלך ישראל ליהושפט הסר טעליך בגין טלאות והכנס במלחמה, ודעוו שניהם יחתפשו. ענהו יהושפט, ואתה לבש בגדר אס אני אהחפש כי אחד מכם נכנס בהור טלאות ולא קיבל טמן מלך ישראל וחתפש

טכלול קעו, ע'א. ל, ע'ב¹

2 saccus magnus, corbis, tentorium ex pilis camelorum coniectum, domus parva. Cf. Ge-sen. Thesaurus L. H. pag. 509 a.

3 It. franco liber.

¹ Ben Melech ad Thren. III, 17:
כאילו הם מהחיכות גדולות.
sed fortasse rectius legendum est
כאילו הם החיכות מוגולות.
טכלול יב, ע'ב²

חצאים תשכ קדר (ישעה טב, יא), כל אלו והרומים להם הם הנפרים והפרוחה שאינם מוקפות חומה שהם חצץ. עניין אחר אולי נמצא חצץ (טלבים א' ייח, ה), וצמחו בכך חצץ כערבים על יבלי מים (ישעה מד, ה), חצץ בכקר יאכל (איוב ט, טו), מצטיח חצץ לבנה (הלים קה, יד), בחר עינה פירש וצמו בבן. חצץ מעין הראשון כטו חצץ. ורבו יונה פירש וצמו בבן. חצץ מעין הראשון כטו חצץ. ואת חצץ ואת הצלים (בסדר אי, ה), הוא הנראה כלשון רבונו יול (בדרכות ט, ע"ב) כרתי. וכן הרונים יונין וכרתי וצלי. והוא שקוינו לו בלען פורייש¹.

חקק היה קחקיים חקקי און (ישעה י, א), חקקי בסלע משכו לו (שם כב, טו), היור נספה וננו יור חצבי (שם). וכבר כחכנו הרומים להם בחלק הרוקן². חקקים בשדר (יוחוקל גג, יד), ותקוזת עליה עיד (שם ר, א), בחקו חוג על פני תהום (טשלו ח, כו), בחזקו טופדי ארץ (שם ח, כט). ונרפו שניהם לתקל, על לוח אתם ועל ספר חקק (ישעה ל, ח), ההא במשפט עניינו חקוק אורה. ושלא נוכר פעלו בספר וחקקו (איוב הפעיל יט, כב), ונרפה להקל. והפעול מהדנוש וישבח טחэк פעל (טשלו לא, ה). ובנין פועל בחקק במשענותם (בסדר כה פעל יח), ומתחקק מבין רגליו (בראשית טט, י), חלקת מתחק (רבאים לג, כא), ירדו טחэкים (שופטים ה, י). כלם עניין כחברה. ופירוש ומתחקק מבין רגליו. ופירוש חלקה מחקק לדעת הרזגנות³. והשם חקקי און (ישעה י, א), חקקי לב חק (שופטים ה, טו), פירוש שהלב חוק וחושב עליהם אוך לא באו למלחמה. ולפי שנתן ליכח משפט האדם שיש לו עם חברו ומה שראוי לו ליקח טנו נקרא חק, כי חק וחק בדין חק נתנו (יוקרא י, יג), כי חק לכחנים מאת פרעה (בראשית טט, כב), הטריפני לחם חקי (טשלו ל, ח), כי ישלים חקי (איוב גג, ד). המכוות והגעניט המכאיבים אותו חמיד בכל ים כאילו הם לי לחק. מתחקי צפנזי אמריו פיז (שם כב, יב), טנהני היו לצפון בלבוי אמריו פיז. לבלי חק (ישעה ה, יד), הפק המשפט והמנגן. ובהא נקבה חקה אהת חקה לכם (בסדר טט, ט). ואת חקמת התורה (שם יט, ב).

וחק בית יי' (הלים קטו, יט). ומשקל אחר ודיתה תנימ חציך לבנות יענה (ישעה לד, יג), חציך לבנה וגטא (שם לה, ז), שניהם ענייס כטו חציך והוא ידוע. ובתי חחצרים (יוקרא כה, לא), גחצרים וכטירותם (בראשית כה, טו).

¹ It. *porro*; Prov. *porsette*; Gall. *porreau, poireau, porrum*.

² סכלול יב, ע"א.

³ "אר רחמן באחנטיה משה ספרא רבא דישראל
כבר הוא".

ל, כה), כלומר חלק הגוף, כי עד אז או ריהה מכוסה באוחם הרים ומון הזריר ולמעלה היה מגוללה כמו שאמור עד אז או ריהה (שם), והוא משל על שחחת מלך אשר כל הארץ עד שחחתה ברים שחחתה קרובה להיות שחחתה כולה כמו הבא עד צוארו ברים שחוא קרוב להיות טובע. וזה שאמור עד צואר יחצץ דבר על הסבה שהכח מלאך יי' במחנה אשר. לא יחצץ ימייהם (חלימים נה, כה), פירוש לא גיע עד חצי ימייהם. יחצטוו בין גנענים (איוב טט, ל), יחצץ את כספו (שמות לא, כה), מתחא ניתץ את הילדים (בראשית לא, א). והשס ותהי קפוחצאה חלק היוצאים (בסדר לא, לו), ומתי מתחצת העדה (שם מתחצת לא, לה). ומשקל אחר מתחצת בכקר (ויקרא ז, יג).

חצץ ומשקל אחר אמרתים וחצאי (שמות כה, י). וכמסקל חצאי הירעה (שם כו, יב). וכבר בא כן מכל סטיכות ותנו את חצאי לאת (פלחים א' ג, כה). וכבר כחבען רדקוקן חצאות עד בחלק הרוקן¹. ומשקל אחר חצאות לילה (הלים נפעל קיט, סב). והונעל ותחוץ לארביע רוחות תשימות (דניאל יא, ד), יחצטו הנה והנה (פלחים ב', ב, יד), כלם עניין חלוכה, בין שיהיו החלקים בשווה או בלי שוה.

חצן והביאו בניד בחצן (ישעה טט, כב). חצאי נערתי חצן (נחmittה ה, יג). ומשקל אחר וחצנו מעמר (הלים קקט, ז), עניים ורוע. ויש ספרדים בנת הבגד פאלד² א' בלא³.

פעל חציך ויהי באדר למחצרים ולמשדרים (רבiri היטים הפעיל ב', ה, יג). וכבר אחר מתחצרים בחצאות (שם ה, יב), משפטו מתחצרים עניים חוקין בחצאות כי הדרי כפלה בחצאות. וכן הדרי למחצרים ובמחצרים. ואינה נקראה השניה ואף על פי שהיא כהוה כשיין יששבר השניה. חציך את מתחצער הפנימית (יוחוקל י, ג), מתחצער החיצנה (שם ה, ה), רובם בלשון נקבה. וימצאו בלשכת גמיהו בן שפן הספר הפנימי (יוחוקל ט, יט), בלשכת גמיהו בן שפן הספר במחצער העליזן (ירטיה לא, י), את קלעי מתחצער את עטדו (ירטיה לא, יג). ויבאו אל הטמלך מחרה (ירטיה לו, כ). מלעיל כי ההא נספה. והקבוץ רמוס חצרי (ישעה א, יב). ובלשון נקבות מן הבתים ומון מתחצרים (שמות ח, ט). הוא יבנה ביתני ומחצורי (רבiri היטים א' כה, ז), מתחצרים חציך בית יי' (הלים קטו, יט). ומשקל אחר ודיתה תנימ חציך לבנות יענה (ישעה לד, יג), חציך לבנה וגטא (שם לה, ז), שניהם ענייס כטו חציך והוא ידוע. ובתי חחצרים (יוקרא כה, לא), גחצרים וכטירותם (בראשית כה, טו).

טכלול יב, ע"ב (1)

² Hisp. *falda* (Prov. *faldate, faldite, faldote*: jupon court; en bas. lat. *faldia*. Róquef.) It. *falda*, sinus vestis.

ירושלמי מפרש מהו פלי ח'ר'י (בראשית כט, ט). רצונו לומר שהיו הסלים טלאים חרומות. מתן הענין הוה והרש הוה בהכפל והפ'א לחערר ריב (משל'י כה, כא), ככלומר להדליך פלפל הריב לדרכעירו. והוא מקור טן הדגש ופתח הח'ית האחורונה טקום צירוי. ומהו עור ובחרחר ובחרב (רכ'יס מרח'ר כת, כב). והוא חול' השורף מרוב חטיפות.

חרב חרכ'ו פני הארץ (בראשית ח, יג), ונחר' יחרב ויבש (ישעה יט, ה). האמור לצולחה חרב' (שם טר,כו), ושערו חרכ'ו טאר (ירטיה ב, יב), הח'יח חקרה בקטץ חטף והוא צו' כמו שטה וטערו (שם). וכחכ' רפי יונה כי אנשים היו קוראים אותו כמו חרכ'ו פני הארץ והיו טפרושים אוציא נם כן צו' מן הרגש על משקל פְּרַקְוּנוֹתִי הוהב (שמות לב, ב). והוא דריש אוחם מפני המסתורות שהוא על חרב' טאר לית דעתה, ועל קרב' הטיס אומר המסתורה שם שנים וכפסוק. ושלא נוכר פועלו אשר לא פועל טה, כג). והפעל הנבר כבל הנחרות חחריב (הפעיל חרב' (שפיטים טג, ז)). והפעל הנבר וככל הנחרות חחריב (nichom א, ד), ואחרוב בכף פעמי (ישעה לו, כה), וחתנרבתי את ימה (ירטיה נא, לו). והשם מצל אשר בחרבה מתו תרבה בראשית ג, כב), ונתקתי יארים חרב' (יחזקאל ל, יב), וישם את הים לחרבה (שמות יד, כא). ומשקל אחר יחי נא חרב אל הגנה (שפיטים ו, לט), ועל כל הארץ חרב חרב (שם ג, לו), קח'ב בציון שאון זרים תכני' (ישעה בת, ה), תרבע אל מימיה ויבשו (ירטיה ג, לח). ודקבוד בלשון נקבות ולא צמא בחרבות (ישעה סח, כא). ומשקל אחר בחרבוני קיז' (זהל'ים לב, ד). ומשקל אחר בחרבונים ומחרב ונחרב (רב'ים כה, ב), בשש נקדות. והראר חרב טוב פט' תרבה (משל'י יז, א), וכל מנהה בלולה בשמן תרבע ותרבה (ויקרא ז, י), עין הייבש והגונב והחטיפות. ופירוש תרבה בחרב בציון כחומר במקומות פיה שהיה זהה שאין לה הנחיה כן חכני' שאון זרים הכנעה בל'י הקומה. חרב בצל עב (ישעה כה, ה), כמו מי ששכב במקומות חם ואחר כך בא במקומות קר והוא בצל עב שלא יכול לסבול כן יענה ויכנע ומיר ערי'ים עד שלא יוכל לקום. עין אחר תרבע לי' ולנדען (שפיטים ז, כ), ויעש לו אהוד תרבע וליה שני פיות (שם ג, טז), קח לך תרבע חדה תעיר הנלב'ים (יחזקאל ה, א), משנ'גו חרב בלי' תקום (איוב כא, יה), בשש נקדות. כל דבר הכרוך יקרא חרב, או ברול או החדרה נטו תרבות השם והערב כאלו נשרפ' מרוב דבורי אליהם, ככלומר נהר נהנו בקראו אליהס חמיר וכן אמר במקומ' אחר על כן חצ'בתי בנבאים הרוגים אמר פי (הושע ז, ה), ועם כל תררים זה לא יוסרו ולא יאמינו לקול הנביא. והשם ושבן תררים בטרבר (ירטיה ז, ז), עין השrif' וההדרקה מרוב החטיפות. והאחד מן חורדים תרעד או תרעה. ומה אמרו לעונה הנאה על הנחלים תרעה באמרם (שכת פרק א, טשנה א). ולאחרורה על גביג'חים וולחו' ישרפ' פניה נקראה כן. ובחלתו

החקים בארץ. ופירוש ומחקק מכך רגליו שלא יסור. מושל טורעו, וטבי'ן בגלי' כמו היופת מבן רג'ליה (דברים כח, גו), ופירוש חלקת מחוקת חחלת הנטוק וירא ראשיה לו, פירוש ראה ובחר במלחה לעצמו לקחה חלקו מעבר לירדן כי ראה כי שם חלק מלכים ומושלים בזמנים ספורים וטוביים. וכן י' פתקני' (ישעה לג, כב), שנחן לנו החקים.

פעל חקה מתחקה על הקיר סביב (יחזקאל ח, י), מישור על התפעל חפקה (מלכים א, ג, לה). וההפעל על שרכי גלי' תעתקה (איוב יג, גו). והוא מעין תקק. **חקר** וזרחות וחקרת ושאלות (רב'ים יג, טז). תקרכני' ותרע (זהל'ים קלט, א), הלא אלהים יתקרכ' זאת (שם מה, כב), כי אחקך את אבי (שיטואל א' ג, יב). קרכני' אל ורעד לבבי (זהל'ים קלט, גג), לכט' חקרו את נפעל הארץ (שפיטים ית, ב). והנפעל לא נתקר משקל הנחשת (מלכים א' ג, טג), כי לא יתקר כי רבנו מארכ'ה (ירטיה פעל טה, כג). והכבר אין יתקר תקן משלים (קהלת יב, ט). תק'ר והשם אין תק'ר לתבונתו (ישעה ט, כה), תק'ר אלה'ת תמצ'א (איוב זא, ז), בחמש נקודות. גודלים קרכ'י' לב (שפיטים ה, טז), פירוש שהלב חופש וחוקר עליהם הרכה 'איך נפלו ולא באו למלחמה'. ורב' יונה פירוש חאד'ר על משקל ירא' אלהים, והענין שלבוחם מניעים לחכלה מחקר מחק'ר הנדולה והשרודה. ובתוספת ט'ם אשר בידיו מחק'רי ארץ (זהל'ים זה, ד), בסגול המת'ם עניינו רוב החיפוש.

חרר ועצמי' תרעה מני' חרב (איוב ל, ל), ותרעה נחשתה (יחזקאל כד, יא), על בן חרו' ישבי ארץ (ישעה נפעל גה, ז). והנפעל גהר מפח מאש (ירטיה ז, בט), אף כי אש אכלת'הו וית'ר (יחזקאל טה, ה), והעצמות ית'רו' (שם כד, י), את שני קצוצתו אכלת'ה האש ותיכו' נחר' (שם טו, ד), קטן לפ' שהוא בינוי, ואם הוא עבר הוא קטן מפני הוקף. ובחירק הנון' גהר גרוני (זהל'ים סט, ד), ועצמותי' כמוקד נחר' (שם קב, ד), ופירוש גהר תפוח האש אמר שהמוץ' שהוא הכל' שנותחין בו האש נדלק ונשרף מרוב החמדוז' באש והעופרת חם והוא שטשיטין האורפין עם הנסוף בטרפו כדי שלא יכל' האש הנסוף, ואומר כי המפו' נשרפ' מרוב נפה' באש והעופרת חם וערין רעים לא נחקו'. והוא משל על ישראל שידבר רחנבי' אליהם השם והערב כאלו נשרפ' מרוב דבורי אליהם, ככלומר נהר נהנו בקראו אליהס חמיר וכן אמר במקומ' אחר על כן חצ'בתי' בנבאים הרוגים אמר פי (הושע ז, ה), ועם כל תררים זה לא יוסרו ולא יאמינו לקול הנביא. והשם ושבן תררים בטרבר (ירטיה ז, ז), עין השrif' וההדרקה מרוב החטיפות. והאחד מן חורדים תרעד או תרעה. ומה אמרו לעונה הנאה על הנחלים תרעה באמרם (שכת פרק א, טשנה א). ולאחרורה על גביג'חים וולחו' ישרפ' פניה נקראה כן. ובחלתו

הכבר וכל המונח החרב (שופטים ח, יב), לחתור את הפעיל כוש בטה (יחוקאל ל, ט), רזה לומר שהיה בטה. ענים עין החרב בהנעה הנוגע לשיבא לאם פחד פחאים יתנווע כל גפו. ובענין ההנעה טבלי פחד הנה חרבת אלינו את כל החרבה הזאת (טלבים ב', ד, יג), ככלומר ההנעשה בעבורינו והסעה כלך ממקום למקום ופניה לנו מקום. וכן ויחרדו בנים מים (הושע יא, י), ויחרדו זקני העיר לקראתו (שפטואל א', טא, ד), יחרדו בצפור מטצרים (הושע יא, יא), פירוש ינתו. וכולם בסגול החיה, אבל יחרדו האין (יחוקאל כו, יח). בשוא. וכן וכל העם יחרדו אחורי (שפטואל א', יג, ז), עני חנעה.

חרה על הרעים תרה אפי (ונראה י, ב), ותורה אפי בו (דברים לא, יז), פן יחרה אף יי (שם ג, טו), והמקור בחרות אפס בנו (חהלים קכח, נ). ומקור אחר השיבות מתרון אפר (חהלים פה, ד), שאם היה שם היה לו לומר מתרון בקטץ החירות כי איןנו ספק ואפק דהוא הפעול. והנפעל בניAMI נחרוי כי (שיר השירים א, ז), נפעל כל קנחרים בר (ישעה מא, יא). וההנפעל אל תחת החרב הפעיל במרעים (חהלים לו, א), אל תחת במצליה דרכיו (שם לו, ז), בshall ויאל החרב (דברים ב, ט). ויתכן שהיה שרשו חר או חרחה*. ומשקל החרב, הפעול. וזה נכון טפנוי מהחוותו, ואילו היה על משקל החרב היה קטמ' כתוהוי). הפעול הכבר החרבה החזיק (נחמיה ג, ב), יותר עלי אפו הפעיל (איוב יט, יא), עני הכל הкусם. ועיקר העני חטויות, כי טרוב החטויות יכעום האדם. ופירוש החרבה החזק חמס עצמו להחיזוק במלאתה. והשם כי חרוץ אל כל המונח חרוץ (יחוקאל ז, יב), תשלהח חרוך (שמות טו, ז). ומשקל אחר מה חרוי האה הגדול דזה (דברים נט, כד).

חרן צואר בחרוזים (שיר השירים א, י), ענקים, והם חרוזים אכנים טובות ומרגליות נקבות מחוברות בחוט וهم נקראים חרוזים וננקים וכן פרוש רבינו יונה זל. **ואריזם** במרכלהך (יחוקאל כו, כד), האל"ז חטורות חירות ונכרי ונגנוו בשרש ארו. וכן אמרו רבניתו זל (כנא טזיעא

) מכול קלא, ע"א. א"חן תחתנה.... אבל אל תחת במרעים (חהלים לו, א) שהוא בפרצה אינו התפעל אך הוא בשקל תבחר, תשמע, וייה שרשו קחר והוא שלישי (שרש בן שלש אחותיו). ובפעול הכבר יבוא רביעי (בן ארבע אחותיו), כי אתה טתחרה באزو (ירמיה כג, טו), ואיך טתחרה הסוסים (שם יב, ה), ויאמר העבר תחתה. או יהיה החרב נס כרבעי מן הקל אם היה שלם היה טתחרה החירות בשוא ופתה, ונפלת האות הרביעה כמנהגה כי היא מגנחות, ונפחה תחתה לפי שהוא בשקל הנחר .

הسلط ואל החרב (ירמיה לג, ד), בחר בנהיהם סכיבי*) (רכבי היטים ב' לה, ו). והפעל טורה תרבי כל פריה (ירמיה ג, כ), חרב והחרם אוחרים (שם ג, כא). והנפעל נפעל גחרבו הטליכים (טלבים ב', ג, כג). וחתוךו שלא נוכר הפעל פועלו החרב נחרבו הטליכים (שם). וمشקל אחר והעיר הזאת תחרב (ירמיה כה, ט), והגויים חרב יחרבו (ישעה ס, יב), והערים הנושבות תחרבנה (יחוקאל ב', כ), לטען יחרבו ייאשטו (שם ג, ג). ויתכן מה הענן ושערו החרבו טאל (ירמיה ב, יב). והנפעל עיר נחרבת (יחוקאל כו, יט), ועריו בתוך ערים נחרבות (שם ל, ז). והכבד החריבו מלכי אשוד (ישעה לו, יח), החרבתי חיצותם טבלי עובר (פנינה ג, ג), ואת מחריב ארצנו (שופטים טו, כד), מהריסיך ומחריבך טמן יצאו (ישעה סט, יג), בתוך ערים מחרבות (יחוקאל כט, יב). ושלא נוכר פועלו אמלאת החרבה (שם כו, ב). והרואר חרב הוא מאין אדם (ירמיה לג, י), אשר ירושלים תרבה (נחמיה ב, יג), החרבה ונבנו החרבות (יחוקאל לו, ז), בקמץ הריש והוא טקל אחר. ובאזור הריש הערים החרבות והגנבות והגנבות (שם לו, לה), כן תהיינה הערים החרבות (שם לו, לה) וקמץ החיה בהם להפאה. והשם וחדשו ערי חרב (ישעה סא, ד), להרבות חרב שטמה (יחוקאל כט, ג). ובאה נקבה ועריכם יהיו החרבה (ויקרא כו, ז), ואתנך לחרבה ולחרפה (יחוקאל ה, יד). לחרבות חרב שטמה (שם כט, י), אבל לשעלים בחרבות (שם יג, ד) הוא טקל אחר מחרבת האחד מטנו החרבה במשקל בפצעה השטמים (טלבים ב', בא), ואפשר שהוא חרב. ודרשו מחרביהם (חהלים קט, י), כלם עני חרבה וירוע .

חרג ניחנו מטבנאותיהם (חהלים יח, טו), זיפחו . חרגום וטהורדים איטה וטטורニア חרנה טומא² . ויש לפניו כטו הפק ויחנוו וכבר וכנוו בשרשו³ .

חרד ותנד ופחד (ישעה יט, טו), וכל העם חרדו אחריו (שפטואל א', יג, ז), יחרדו לרוגעים (יחוקאל כו, טו), יחרדו יצחק (בראשית כו, ז), והחאה טי ירא חבר ותרד (שופטים ג, ג), כי היה לבו תרד על ארון האלים (שפטואל א', יג), החרדים אל דברו (ישעה ס, ה). החרדה והשם חרדה גדרה (בראשית כו, ז), ותהי לחרפת אליהם (שפטואל א', יד, טו), רצונו לומר חרדה גדרה. וכבר כנוו החרומים לו בשרש אפל . החרפת אדם יtan מוקש (טשלוי כט, כה). והקבוץ מחרות ילכשו (יחוקאל כו, טו). והפעל

¹ "בְּתִרְכַּתִּים קָרִי . וְהוּא חָר מִן שְׁמַנָּה מְלִין דְּמַכְבִּין הָרְתִּין מְלִין וְקָרִין חָר וְסִימָן כְּמַסְרוֹתָן". מנהת שי.

² Deuter. 25, XXXII.

³ Supra rad. *

ויש מפרשים שהוא הקוץ שמעמידין בפרקתו של הנכירות קורדרון בלעוז¹⁾.

חרם ואות כל הנשמה החרם (יהושע י, ט). **זחרים הפעיל** יי' את לשון ים מצרים (ישעה יא, טו), חרב וקתרם (ירמיה ג, כא), וקתרטני את עיריהם (במדבר כא, ג), פן תחריטו (יהושע ג, יח), פירושו אחריו ולקחתם מן החרם (שם). ושלא נזכר פעולו ובוח לאלהים יחרם הפעיל (שמות כב, יט). כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה (ויקרא כט, כט), פירושו רבותינו זל (ערכין ו, ע'ב²⁾). כאשר אמר עלי ערך זה עלי או דמי עלי או אדים אחר אמר עלי ערך וזה עלי או דמי וזה עלי אינו חייב כלום שהרי זה נמת הואי והמת אין לו ערך ואין לו דמי, לפיקד אמר לא יפלה מות יומת (שם), ככלומר אחר שטוה יטורה אין לו פדיון. יחרם כל רכושו (עורא י, ח). והשם כל חרם בישראל (במדבר יח, יד), בשש נקורות, ועל שם **חרמי חרם** לנשפט (ישעה לה, ה). עניין כלם עניין הריגה וכורחתה והשחמה ואיבור. ויש לפרש מוה איש חרטי (טלבים א' כ, טב), וכן חרנים יונתן נבר דחיכ קטול. עניין וקתרם יי' את לשון ים מצרים עניין כריתה ונורה עניין לגור ים סוף לגנרים (חהלים קלוי, ג). עניין כל חרם בישראל (במדבר יח, יד), כל חרם אשר יחרם איש לוי מכל אשר לו (ויקרא כט, כח), אף על פי שאין הדבר משחת וכלה, אצל המהרים אותו הוא כאלו משחת שלא יהנה מטנו. וקרוב לעניין זה יצודו חרם (טיבח ג, ב), והוא בהמשך נקורות. חרם יגרחו בחריטו (חבקוק א, טו), שלחת את איש חרקי (טלבים א' כ, טב), משתחן חרמים (יהוקאל כו, ה), מצוים וקתרמים (קהלת ג, כו), עניינים מכברות ורטחות יזדו בהם. או חרם או שהייע (ויקרא כא, יח), פירושו רבותינו זל חרם (בכורות מג, ע'ב³⁾). חרום והשחוטכו שקווע בין שני העיניות..... שנחול שני עינוי כאחת.

חרם האמר לחרים ולא יודה (אווב ט, ג), בשש **חרם** נקורות, בטרם יבא קתקפה (טופטיסט יה, יח), עניינם השטש. ומזה נקרא שער המתויח בבית המקדש שער קתרסית (ירמיה יט, ב), לפי שהיה מכון בוגר וריחה השטש. ווונתן חרנס פטנו מלמעלה החרם (טופטיסט ח, ג), עד דלא מיעל שטשא. עניין אחר ובנרב ובחרם (רכרים כת, כו). והוא הנרב והיבש נקרא חרם לפי שטחחכין אותו בחרים כבוי שאמר ויקח לו תרש להתגרד בו (אווב ב, ח).

חרף עם תרף נפשו לבנות (טופטיסט ה, יח), נלה פועל ופרש עצמו בבלחה לבנות, וכן בחרףם בפלשתים (שיטאל ב', בן, ט), והה'ת טעבה ברעיא. יש קוראים

כא, ע"א). מחרוזות של דנים. והמ הדנים המוחברים יחד בחות או בנתי. וטזה קראו לקאות בתיהם השירים שהם דומים זה לזה בתכלית בשלש אותן אותיות או בשתיים חרמוניים.

חרט חרט ויצר אותו בחרט (שטוות לב, ד), וכתב עליו בחרט אנווש (ישעה ח, א), בשש נקורות, הוא עט סופרים. ופירוש בחרט אנווש חרום יונתן כתוב מפורש בכל אנווש יכול לקרוותו. והנכון כי לפיקד אמר בחרט אנווש להורות שעשה המעשה טפש ולא חשוב שהחיה כתיבה זו שמצוותו לנכחות בטראה הנכואה בלבד כתו שהרוב המעשים הנראים לנביים בטראה הנכואה בלבד, כתו ערום וחוף שזו לישעהו (ישעה כ, ב), ואשות ונונים להושע (הושע א, ב), והחנחות ראש וקן ליהוקאל (יהוקאל ה, א) והרומים להם, כי כל המעשים האלה לא היו אלא בטראה הנכואה בלבד. **חריטים** ויש מפרשים ויצר אותו בחרט בדפוס. **בשני חריטים** (טלבים ב', ה, כג), בשני ניסים. וכן המשפחות נקתריטים (ישעה ג, כב). וכן נקרא הכים בערבי כרטה⁴⁾ והחיה בערבי כ"פ בערבי בטקומות רבים.

חרך לא יחרך רימה צידו (משל יב, כו), פירושו לא יחרך איש רימה צרו. עניין הפסוק נחכ אドוני זabi זל שקבל נך פירושו כי דרך העצדים שיצדו הטעופה שייעשו כויה בראש הכתף כדי שלא יברחו מידם ואינו מ揩ן כנפיים בעבר שיישארו בכנפיים והם נראים יפים למקרים ואחיה **חרץ** שהוא בעל רטיה לא ישאר צידו עד אשר יעשה לו כויה, כי קורם יעוף טידו ויאבך מטנו וזה על דרך טשל על עושר וטמן שיקבע בחמס וברטה כי בטהרה יאבך. עניין ההריך ידוע ברבי רבוחינו זל באטרם (קיהושן מא ע"א). רב ספרא חריך רישא. ובלשון ארמית ושער חרבים ראשון לא קתרקה (רניאל ג, כו). מציץ מן קתרקים טן חרכא⁵⁾ [פיניסטרא⁶⁾].

חרול חרול תחת חרול יפחו (אווב ל, ז), ממתק חרול (פאניה ב, ט). כסו פניו חרלים (משל בד, לא). יש מפרשים כי הוא עשב דומה לקוצים אורתינ'ס בלעוז⁷⁾,

Abulph. Dyn. p. 46. Ar. **خَرِيَّةٌ et خَرِيَّةٌ** (¹)

Erp. Deuteron. XXV, 13, Abu - Isaac apud Schroed. de vestit. 295. (Gesenius, Thesaurus Linguae Hebraeae etc. pag. 519.)

²⁾ Judd. V, 28.

³⁾ Ital. finestra, (fenestra).

⁴⁾ Hisp. hortiga; Prov. ourtigue, ortigue; It. ortica (urtica).

¹⁾ Hisp. cardo; Prov. cardon; It. cardone, cardo, (carduus).

זהן אדם יקר חרוץ (שם יב, כו), פירוש כטו הפק והוו אדם חרוץ יקר. ויש מפרשין חרוץ שם, ופירוש היקר שבהן האדם הוא התייחסות. ולובים ייד חרוצים תעשיר (משל, י, ד), ונפש חרוצים תרשן (משל, יג, ד), בקצת החיה לפיה שהוא טן הרוגשים לולי הרי"ש, עניין הכל ההנעה, ופירוש חרוץ, חרוצים אנשים המתנוועים על טרפס ועושין מלאכתן ביישר וכטשפט שהם חרוצים ורויים לknoth העולם הזה והעולם הבא והם הביק העצלים הרמאים, כי עניין חרוץ נם כן עניין נורה ומשפט כטו כן משבטך אתה חרוצת (טלים א', ב, מ), פירוש נורה. וכן בעמק חרוץ (יאלה, יד). ואמר בו המרגום כמייר פלוג דינא. ומזה עוד כי כלת וגנץ (ישעה י, כב), ופירושו ותקלה נתרצה. ורדך הנגען בארכנו בשרש חלה. אם חרוצים ימו (איוב יר, ה), החיה בשוא ופחח לפני שהם פעולים, ככלומר גוראים. כליוון חרוץ (ישעה י, כב), כי לא בחרוץ יודש קצח (שם כח, כו), פירוש בטורן חרוץ שהוא מתחק ודש החכואה כמו שאמר הגה שטחיך למורג חרוץ חרשת (שם טא, טו). והוא כל שדרין בו החכואה. והוא לוח עז ואבניהם דקות חחוכות החתו למתוך התבנן ולהזיא החכואה מקליפה מעל טורן. וכן רוא חרוץ על שם מלאכו שחוות הקליפה מעל החכואה. ופירוש לטזונג חרוץ אף על פי שהם כל אחד אפשר שהיה שניין בין טורן לחרוץ. או יהוה פירוש למוטג חרוץ שהיה חרוץ האר למורג, ככלומר הטורן שהוא מתחק היטב והוא כל נדול וכבר אין ראוי לדוש בו הקצה וווע הדק, ולפיכך אמר כי לא בהרוצ יודש קצח. וכמו הוו ובחרוצי חרוץ הברול (שמואל ב, יב, לא), בחרוצות הברול (עטום א, ג), עניין הכל החתק והכrichtה. וכן או חרוץ או יבלת (ויקרא כב, כב), פירושו חתק. ופירושו רבותינו זל (ככorth לה, ע.א. לט, ע.א.). ריס של עין שנדרק או נגמם, או שפחו שנדרקה או נפנמה. ובנחתה רחוב וחרוץ (דניאל ט, כה), חפירה חרוצה בארץ. וכן במשנה (עירובין פרק ג, משנה ג) חרוץ שבין שתי חפרות. חירותים וגעריות (כבא קמא ג, ע.ב.), והרבה מוה דברו בו. חרוצי החלב (שמואל א', יז, יט), אמר בו המרגום נובני רחלבא. ואפשר שנקראו כן לפני שמעשיין אותן בשעושים אותם ורומה מלאכתן למלאת החרוץ בדישה. מחרוץ ומפו (משל, ח, יט), בירקוק חרוץ (הילם סח, יד), וחרוץ כתיטת חותמות (וכירה ט, ג), יופר חרוץ עלי טיט (איוב טא, כב), עניין כלם הוב. יש טפרשים אכנים טובות יקרים. וכחוב רבינו יונה ותכן להיות מוה ייד חרוצים תעשר (משל, י, ד), ונפש חרוצים תרשן (שם יג, ד), רופה למור הסחרים הנדולים והובאים ככלומר בעל הוב, [בגורי ר' מתיר'ה].

¹⁾ Ital. *banchiero di moneta, mensarius, argentarius, trapezita.*

אותה חטא קטן ולאוותה הקרויה יהיה טקור טן הקל. ויש טפרשים בחרוף לשון חדוד. ובא כענין וכליתו אשחון (הילם עג, כא). ככלומר בהחמס לכם והחחדם אליהם. ותרגום אשר חציו שנונים גנרווי טחרפין¹⁾, ותרגום כחוב הרה כחובא חריפא²⁾, וכן ברבורי רבותינו זל (מנחות עה, טב, ע"א). סכינא חריפא. ורוא שפהה נחרפת לאיש (ויקרא ט, ב), מיעדרת ומפורסתה. וכן ברבורי רבותינו זל (קידושין ג, ע"א). האומר חרופתי ביהודה דרי וו מקודשת. ופירושו רבותינו זל בשפהה כנענית חפיה שפהה וחפיה כת חרוץ המאורסה לעבר עברי דהנacob מדבר והוא פירוש והפרה לא נחרפתה (ויקרא יט, ב). פריה ואני פריה. וכן בלשון גירוף לפני שהוא נילוי המומין ופרשוטם חלפתי את מערכות ישראל (שמואל א', ז, י). את מי תרפק וגנרט (ישעה לו, כב), כי לא אייב יחרפני (הילם נה, ג). ופעל הקל וחופות חרפיק נפלו עלי (שם סט, י), ואשיבת חריפוי דבר (משל, כו, יא). לא יחרף לבבי (איוב כו, ז). ומזה לדעת המתרגמים בחרופם בפלשטים שתרגם כר חסירו פלשחי. ותרגום חרופה חסורה³⁾. ויש מפרשין לא יחרף לבבי מעין בימי קרעפי (איוב בט, ד). שענינו בימי גערותי. ואדרוני אכי זל פירוש לא יחרף לא יסוג אחר לבבי מאשר אמרתי כי לא חטאתי. ובערבי יקרא מחרא⁴⁾ הדבר הנסוג אחר.

חרפה והשם חרפה שבראה לבבי (הילם סט, כא). חרפה וגדרפה (יחוקאל ה, טו). והקבוץ ואלה לחרפות (תנאל יב, ב), וחופות חרפיק (הילם סט, י). מענין אחר ובכל בהמת הארץ עלי תחרף (ישעה יט, ז). פירוש העמד שם בימי החורף. וקץ תחרף (בראשית ת, כב), והכיתה בית החורף (עטום ג, טו). מחרף עצל לא יחרש (משל, ב, ד). פירושו טקור החורף ידוע.

חרץ לא תרע לבני ישראל לאיש את לשונו (יהושע י, כא), פירוש לא הניע איש מהם את לשונו לישראל. ולט"ד לאיש נוספת כלט"ד השלשי לאכשולם (דברי הימים א', ג, ב) וההורומים לו. או פירוש לאיש מבני ישראל ככלומר אפילהו לאיש אחר מבני ישראל לא חרץ אחד מהם לשונו ואין צורך לומר לכלם ביהר. לא יחרץ כלב לשנו (שמות יא, ז), או תחרץ (שמואל ב', ה, כב), עניין חרוץ התנעה. והתאר מחשבות חרוץ אך לטוטר (משל, כא, ה).

¹⁾ Jesaia V. 28.

²⁾ Ibidem XLIX, 28.

³⁾ Genesis XXXIV, 14.

חרף partic. act. conjug. VII. rad.

Conjug. VII. significat: mutatus inversus quo fuit, declinavit, deflexit.

(דברי הימים א', ד, יד). החיה בשוא ופחה והוא מן הקלים. והשם ובתורשת אבון לטלאת ובתורשת עז (שמות לא, ה). חרשות יתכן להיות שם. לטש כל חרש נשחת וברול (בראשית ח' י' כב), נפלם ואת **היזתר** החרמוני (שיטו אל א', טו, טו). בלומר טחדר כל כלי אומנות נשחת וברול. ואת קרדטו ואת **טחרשותו** (שם א', גג, כ). כלי תוכן לכל מלאכת החרש. **טחרשה** עניין אחר אל **טחרש** על רעיך (משל ג', כת). **חרכי** און (איוב ר', ח), יונץ וחכם **טחרשים** (ישעה ג', ג), בפלס **טחרטים**, עניים עני ממחשבה. ומה העניין פעל כבד עליו שאל **טחריש** הרעה (שיטו אל א', גג, ט). וירצנן מה העניין **טחרש** והטמגר (מלכים ב', כה, טו). כלומר החכמים החשובים בעלי חכמה ועזה. או יהה מהענין הראשון כלומר הנගלים שהיו שורצין העם ועשה עטמן כחרשים בדברם. ויונתן חרגם אומניה ותריעא. עניין אחר **טחרש** מצל (יחוקאל לא, ג), עניינו סעיף וקראיו ניצל לפני שצלן רחוב. וכן בעובת **טחרש** והאמיר (ישעה יי', ט). והוא **חרש** יושב בתורשת הגאים (שופטים ה, ב), יושב דור בתורשת חרשה (שם א', גג, יח). ודור במדבר זיה **טחרשה** (שם א', גג, טו), ובחרשים בנח בירניות ומוגלים (רכבי הימים ב' כו, ד), חרגום ביר בחרשא¹.

חרש יכש **טחרש** חי (הhalim כב, טו), וכל**י טחרש טחרש** אשר תכשל בו (ויקרא ג', כא), כשש נקרות. ואת **טחרשיך** תנרגני (יחוקאל גג, לד), עד השair אכניה כקייר **טחרשת** (מלכים ב', ג, כה). פירושו שכרו אבני החומה נכלי חרש. ויקח לו **טחרש** להנגר בו (איוב ב', ח), לפי שהכח אוחז השטן בשחין יכש היה פריך חרש להנגר בו. ויש טפרשים ויקח לו **טחרש** חולין הרב היבש כמו ונגרב ובחרים (רכבים כח, כו), פירושו בהר לעצמו אויב והחול ששמו **טחרש** משאר החלים לפי שהנה בו מעת בגרידה, כי השטן קורם וזה הודיעו שיברר בעצמו כיוסרין איזוה חולין שירצה. וזה הפריש רחוך. ואפשר כי החול נקרא כן בעבר שהוא יכש כתרס או בעבור שזריך חרש להחנד בו. תחתיו חרודי **טחרש** (איוב טא, כב), מרגליות מוהירות כמשמעותן האשר לחרס ולא יודח (שם ט, ז).

חרת **חרות** על הלחת (שמות לב, טו), כתעם חוקק בטו שפירשנו **טחרישה** על לוח לבם (ירמיה יג, א²).

חשש תהרוי **טחש** תלדו קש (ישעה לג, יא), **ווחשש טחש** להבה ירפה (שם ה, כד). ופירשו ולשון להבה ירפה החשש. **טפח** פעיל יוצא. או יהה פעיל עומר בחכרי ופירשו וחחש בלבה ירפה. וחחש הוא הקש הרק והגבכא.

¹) Deuteron. XIX, 5.

²) Supra rad.

חרק חרק על בשנו (איוב טז, ט), שרכו ויתרכו שנ (aicha ב, טז), שננו יתרכק (halim קיב, י). **חרק על** שנימו (שם לה, טז), הוא חרק השניהם בהתקף האדם על חבירו.

הupil חרש כי **טחרש** לה (במדבר ל, טז), וגחרש יעקב עד באם (בראשים לה, ה), לא אחריש בדיו (איוב טא, ד), אל **טחרש** טמנו מזעך אל יי' אלהינו (שיטו אל א', ג, ח), **טחריש** אליו أيام (ישעה מא, ד), **טחריש** לרעת (בראשית כד, כא), ויהי **טחריש** (שיטו אל א', י, כו). **טחריש** באחרבו (פנינה ג, יז), כלומר ישחוק על פשעך שעשית נבר באחנתו אתה. ביריך מתים **טחריש** (איוב יא, ג), גם הוא פועל עומד ופירשו **לבך** מרים יחריש שועשים עצם כחרשים בשמעם כוביך. וכן אמר ותלען ואין מילים (שם) ואפשר שהוא פועל יוצא³. וכן כלם מעין **טחרש**, כי השוחק הוא כאלו אין שומע מלה. ירכו الآחים ועשה עצמו כחרש. והפעל הקל צורי אל **טחרש** טמני (halim כה, א), ראתה יי' אל **טחרש** (שם לה, כב), כלומר אל העשה עצמן כחרש. אוניהם **טחרשנה** (מיכה תריש ג, טז). והתאזר לא תקלל חרש (ויקרא יט, יד). והשם **טחרש** לא אמר **טחרשים** תפחנה (ישעה לה, ה). **טחרש** לא אמר (**יהושע** ב, א), כשש נקרות כלומר הלכו כך בשחיקה שהיה התפעל עזם כחרשים שלא יגנשו בהם. וההפעל **ויתחרשו** כל הלילה (שופטים טז, ב). וירצנן לפרש מה העין **טחרישית** רוח קדים **טחרישית** (יונה ה, ח), כלומר חזקה שנעשנו בני ארם כחרשים בהיותה. וכן חרגום יונתן שהיקחא. עניין אחר על נבי **טחרשו** **טחרשים** (halim קכט, ג) לא **טחרש** בשור ובחמור יהודו (דברים כב, י), לו לא **טחרשים** בעגלתי (שופטים יד, יח), על דרך משל אם יחרוש בבקרים (עטוס תריש ג, יב). והשם **טחריש** ובקצר (שמות לה, כא), לחרש **טחרישו** (שיטו אל א', ח, יב). ושם הכל שחרשין בו את **טחרש** מחרשתו ואת אותו (שם א', יג, כ). **טחרשות** ולא-times נפעל (שם א', יג, כא). והנפעל ציוון שרה **טחרש** (ירמיה בו, יח). ורבו יונה פירש מה העין רוח קדים **טחרישית**, כלומר הרוח שהיא בום החירה היא קרחה ויבשה. **טחרשה** על לוח לבם (ירמיה יג, א), חרווה⁴. עניין אחר וacky לא **טחרש עריה** חרש נשחת (מלכים א', ג, יד). והחרואר **טחרש** לא ימצא בכל נוביל ישראל (שיטו אל א', יג, יט), הפסל נסיך **טחרש** (ישעה מ, יט), וחרשים מהמה מ אדם (שם מד, יא), **טחרשי טחחות** (יחוקאל כא, לו). ותרכש בספק הריש פחוחה כי הוא מן הרגשים ולולי הריש היה מושך לנו לא תשאנת אנטחו בסביבתו במשמעות כל הרגשים. **טחרש** ברול טעазר (ישעה מה, יב), **טחרש** עצים נתה קו (שם מה, יג), מעשה **טחרש**aben (שמות כה, יא), אלה הם פטוכים לפיקד הריש נתחה. ומשקל אחד אבוי גיא **טחרשים** כי **טחרשים** היו

חישב - חישר

(במדבר יח, כו), מדוּע נָחַשְׁנוּ כבהתה (איוב יח, ג), כי במתה נָחַשְׁבָ הָוָא (ישעה ב, כב), הָלָא נִכְרִיוֹת נָחַשְׁנוּ לו (בראשית לא, טו), לֹא יָחַשֵּב לו פנוֹל יְהִי (ויקרא ז, יח), רְפָאִים יָחַשְׁבוּ אֲפָהָם בענקים (דברים ב, יא).

חשחה לטענו ציון לא אֲחַשָּׁה (ישעה סב, א), פָן תָּחַשָּׁה מטמי (ההליים בחת, א), וַיָּחַשֶּׁ בְּגָלִיהם (שם קג, כט), עת לְחַשְׁזֹות (קהלת ג, ג). והפועל הכהדר חַחְשִׁיזְׁיָה מועלם אחריש (ישעה טב, יד), ואותם מתחשים אל תעצלו (שופטים יח, ט), הָלָא אַנְיָה חַחְשָׁה (ישעה נג, יא). גם אַנְיָה יַדְעַתְּיָה (מלכים ב', ב, ג), יש אומרים כי הוא צווי והיה ראוי להפתח. והנכון שהוא עבר כמשפטו ופירוש כשאמר להם גם אַנְיָה יַדְעַתְּיָה הם החשו שלא דברו אליו עוד. ואשר הוא פעל יושא והלוים מתחשים לכל העם (נחמיה ח, יא).

בולם עניין שתיקה,

ח'שך חשך המשמש בצדרכו (ישעיה יג, י), פשכה
בעיריפה (שם ה, ל.), וחשכה لكم מקומות (טיכה
ג, ג), ותחשך הארץ (שמורת י, טו), תחשכה עיניהם
מראות (חולמים סט, כה). והשם וחשך על פני תהום חשך
(בראשית א, ב), יניהם חשבי (חולמים יח, כט), ובתוספת ט"ס
והיה במחשך מעשיהם (ישעיה כט, טו), מידע מחשך מחשך
(חולים פח, יט), פירוש כאילו מידע במקום חשך שלא
אראמ. ולא יבוא לבקרני ואני חולה*. במחשבים היושבני מחשבים
(איוב ג, ג), כי מלאי מחשבי ארץ (חולמים עה, כ), הם
המוחות טבני אדם שהם בהשך. וכן כל יתיצב לפני חשבים חשך
(משל כי, ט), האר בפלס ערפים. וחרנות ומן העם הדלים
ומן עצא השבאי¹) דלות ורעות השיכן וביבון²). ותשקל אחר
השם כחשיבתה כאורה (חולמים קלט, יב), ונכחבה יורד הטשך חשיך
אחר הארץ. והסתוק חשבת מים (חולמים יח, יב). והקבוץ
בלשון זכרים אשר הילך חשבים (ישעיה נ, י). והפעלה הפעיל
הכבד ותחשבתי לארץ ביום אויר (עטוסה, ט), בטרם יחשך
(ירמיה יג, טז), גם חשך לא יחשיך טנק (חולמים קלט,
יב), פירוש לא יהשיך דבר טנק. שלוח חזך ויחשך
(חולמים קה, כה).

חַשְׁךָ ולא חַשְׁךָ ממעני מאיזמה (בראשית ל' ט.), זאת עבורי חַשְׁךָ טרעה (שפטאל א' כה, לט.), מרדך בלי חַשְׁךָ (ישעיה יד, ג.), פירוש שלא חַשְׁךָ רוחשו מלזרבו, ומפני לא חַשְׁכּוּ רק (אזוב ל, ז.), אשר חַשְׁכָתִי לעת צר (שם לח, כנ.). חַשְׁכָתָה למשחה מעוניינו (גנרא ט, יג.), פירוש מעונה מעוניינו מלחחות למשחה ומלהנמלנו בעוניינו. גם מוזדים חַשְׁךָ עבדך (תהלים יט, יד.), וחַשְׁךָ שְׁפָחוֹ משביל (פסלי כ, יט.), ואחשך גם אני אזהר (בראשית כ, ז.), קידא בגרון

חַשְׁבָּן ושאלול חשב להפיל את דוד (שמואל א', יח, כה),
ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטבה
(בראשית ג', כ.), ולא ידעתני כי עלי חשבו מחשוכה
(ירמיה יא, ט.). ניחשבה עלי לשכלה (שמואל א', א, יג).
יחסב תחום לשיכת (איוב טא, כה.), פירוש הרואה התהום
פעל לבן יחסכו לשיבה. והכבר חשבתי ימים מוקדם (ההילוסענו).
ונאמשכה לדרעת זאת (שם עג, טו), מה תהחשבון אל יי
(נחום א, ט.), לב אדם יחשב דרכו (משל טו, ט.), ואלי
יחשבו (הושע ז, טו). והאניה חשבה להשבר (יונה א, ד.),
פירוש חשבו אנשי האניה שחשבר האניה, על דרך וכל הארץ
באו מארימה (בראשית טא, גו), שפירושו וכל אנשי הארץ,
וחרubic כל הארץ טרים (שם טא, נה), והדומים להם. עניין
מחשבתם כן בעניין האותנות לחשב מתחשבות (שמות לא, ד), מעשה
חשב חשב תעשה אתם (שם כו, א). והשם יחשב אפהתו
חשבון (שם כה, ח.), בחתש נקודות. ויעש בירושלים חשבונות
(דברי הימים ב', כו, טו). ודנש השין לחפאה. וכבר
נחבנו הדומים לו בתקן הדקדוק¹. ואמרו רבינו רבנן
זיל (יומא עב, ע"ב) מא רכחיב מעשה רוקם כמעשה חושב
אמר רבבי אלעור שרוקמן במקומות שהושבים. במתנהיא חנא
רוקם מעשה מחת ולביך פרצוף אחד, חושב מעשה אזור
חשבון לפיך שני פרצופין. ואמרו כטו כן במלאת החשבון, וכתמת
העילוסופיא ובקש חכמה יחשבון (קהלת ז, כה), כי אין
מעשה יחשבון (שם ט, י), והמתה בקשׂו חשבונות רבים
(שם ז, כט.), ודנש השין לחפאה, רזהה לוטר החבולה
ועניינים על מעשה הבורא למה עשה כך ולמה היה כך
והוא עשה אותו ישר וכל מעשהו באטונה. ובעניין הטספר
כטו כן כן לפי טהטספר חלי במחשבת לא יחשב יי לו עין
נפעל (ההילים לב, ב.). והנפעל אך לא יחשב אתם הכספי
הגתן אל ידם (מלחכים ב, כב, ז). והבעל נכבד יחשב
את שני ממכרו (ויקרא כה, כו), ולא יחשבו את האנשים
התפעל (מלחכים ב', יב, טו). וההפעל ובוגדים לא יחשב (במדבר
כנ, ט). וקרוב לעניין זה לא חשב אניות (ישעה לנ, ח),
כלומר לא הרגש להבש ולא חשבם לטעמה. וכמווז
נבייה זלא חשבנהו (שם גג, ג), אשר כספה לא יחשב
(שם יג, יז), זלחשי שמו (מלחכי ג, טו). יי יחשב-דלוי
(ההילים ט, יח), כלומר שייחסבו לפני חפילה והחינוך
וירניש אל העוני ואל הדלות שני בו. וטהה אמרו רבינו רבנן
זיל (עבדה וריה כה, ע"ב) לאיש נכבד ארץ חשוב. והנפעל
אין כספה לא נחשב בימי שלמה לטעמה (מלחכים א', י, כא),
פירוש אין כספה לכל הכלים כי כלם היו והב בעבור כי לא
נחשב הכספי. בימי שלמה לטעמה. ונחשב לכם תרומותתכם

¹⁾ Jerem. XXXIX. 10.

2) Genesis XLI. 19.

קשר העבים זו כזו, ובעה קשר העבים זו כזו מושב עבים
שהם סלאים מים החשך הארץ.

חתת הכיש כל חת מרדך (ירמיה ג, ב), חתו לא ענו
עוד (איוב לב, טו), חתו גלויה (ירמיה ג, ב),
חמה דתים נסוגים אחרור (שם טו, ה), התארו נחותו (ישעיה
ח, ט). והנפעל ומפני שמי נתת הוא (מלacci ב, ה), נפעל
ונחתה קשת נחשוה ורעותי (חללים ית, לה). פיקוח ונשכחה
בורועותיו והיה ראוי להיות ונחחה ברגש והוקל נתו ורחה
ונסבה (יחזקאל טא, ז), אבל כי שם ארם נחתים (מלחים
ב, ג, ט), אף על פי שהוא דומה טוה השרש טוב הוא לשוטו
resher נתת לפני שאין עניינו דמותו לו הענן. אל תירא
ויאל תחת (דברים א, כא), יחת אפרים מעם (ישעיה ז, ח).
וברגע שאול יחתו (איוב כא, יג), ולא יראו עוד ולא יחתו
(ירמיה גג, ד), וצדקתי לא תחת (ישעיה נא, ז), ככלומר
לא תשרב ולא חבטל. והפעל הנבר קחתת ביום מרדין הפעיל
(שם ט, ד), ובז משפחות יחתני (איוב לא, לד), פו אתך
(ירמיה א, ז), ושור בהמות יחתן (חבקוק ב, ז), הנה
חמותה הרגש כי ראוי בו כרך חבריו יחתן ברגש החמו.
והפירוש שפירש רבינו יונה נכו, שבירוש מה שאמר למעלה
כי חמס לבנון ינסק (שם) אמר לטך בכל חמס שעירים
ללבנון שהוא ארץ ישראל יכסה אורך, ככלומר ישוב חמס
בראשך, אחר שעשית נמה רעות לסתו ישבו ויחלו על ראשך,
כי כן שד בהמות יחתן כי השר שייעשו החיים בטרכם טrac
רב יטמים רכבים ולבסוף פעם אחמת יאספו עליהם הרבה אנשים
ויחרצו ויחרנו אותם כי אלה כל החמס שעשית כמה שניכם
ישוב עלייך בפעם אחמת הכל ינסק. ויפה פירש. אבל מה
שנחב אותו שרש חתת טוב הוא לשוטו מוששו ומעניינו. הנה
שפטינו שרש יחתן חית איננו נכו. ואחר
שכואת חמותה הרגש אין חימה כי כן דרך הלשון במקומות
הרבה. ואם שרש יחתן חית טוב שתהה שם ממנה אל
תתן לחתת נפש תורך (חללים עד, יט). אבל לפני שהי"ז שרש
פouthר ידמה שהוא מלא סטוכה לא שתהה ההי"ז שרש
וכבר פירשנוו בשרש חיה. ויש לפרש הפסיק פירוש אחר
עוד. כי לפני מה שרומה ארץ ישראל לבנון שהוא יער
מלא עזים דטה השוכנים בה לחיות שדרכו לבנון כמו
שאמר ולבנון אין די בער יחתן אין די עולח (ישעיה ט,
יג), יודר יחתן היא מלך כל ופירוש הפסוק, החמס שעשית
לא רץ ישראל והשור שעשית לשוכנים בה שהחותה אותם
ינסק. ובפלט והחולם וחתת את עילם (ירמיה טט, לו).
וכבר אחר יחתתני בחמליה (איוב ז, יד). ולא נור פעל
פעלו ונכלדו גבורה מתחה קשותותם (ירמיה נא, נו), פעל
והחירק במקומות שורק נטו ופתחו שערך חמיד (ישעיה ס, יא).
לא פתחה אורך (שם מה, ח), מהן זונה קבוצה (טינה
א, ז). ויש לפרש עוד הפתחה במשמעות צעל הרגש ומלה

אל תחשך (ישעיה נה, א), פירוש אל החשוך הקרייה. וכן
וזדיק יתנו ולא יחשך (משלי כא, כו), ולא יחשוך המתן כי
כלם פעילים יופאים. אבל וניד שפטך יחשך (איוב טו, ה).
נפעל ידמתה שהוא פעל עומד. והנפעל לא יחשך כאבי (שם
טו, ג), כולם עניין מנעה. ובתפקידיהם מחשך חיים (יחזקאל
ל, יח), פירש רבי יונה כתו תחשך השמש ולא נטפה וההפק
בלשון הקדש אך פירושו בטשטו בעניין מנעה ויש בו מלה
נסחנות והיא אודו כלומר מנע חיים אוו. ואמר זה לרוב
הארה שהבא להם.

נפעל חשל כל הנghostלים אחריך (דברים כה, יח). הפק מן
ניחלש יהושע (שמות יג, יג), ודומה לו בלשון ארמית
טהדק וחתול (רניאל ב, ט).

חשנו חשן לאפר ולחשון (שמות כה, ז), חשנו משפט (שם
כח, ל). קראו החשן משפט לפני שהוא עליו האורים
והחומיים שהיו מודיעים משפט הארכם כשהיו שואלים בהם.

חשתף תחשף יי' את ורוע קדשו (ישעיה נב, י), תחשפי
שוליך (ירמיה יג, כו). ותחשפי שת (ישעיה כ, ד). וורעך
כתו חספם. וכן וקרע לו תלוין (ירמיה כב, יר). וורעך
חשופה (יחזקאל ה, ז), תחשפי שביל (ישעיה טו, ב), פ"א
הפעל בסגול, תחשף תחשפה והשליך (Յואל א, ז), גויתש
טחנת ערונות (ההילס כת, ט), בסגול. והשם מחשוף הלבן
(בראשית ל, לו), עניין כלם עניין גלי. וטענים על דרך
ההשאלה ולחשוף מים מגבא (ישעיה ל, יד), ככלומר לקחת
מים מגבא. ואמר גבא שאין בו רק מעט מים ואין ארט
יבול לקחת מים ממנה בכל גבול כי אם בשבר כל שיכול
לפטוך שפט השרירה בקרקע הגבאו ויקח מעט המים שכו,
וכשלקה המים מן הגבאו הנה נשאר הגבאו חשוף ומגולה לפיקח
אמר לתשופ. אזו לפני שהמים הון בסתר בגבאו וכשלקה
אוות הוא מגלה אוותם. וכן לחשוף חמשים פורה (חנין ב,
טו), ככלומר לקחת כל החירש עד שלא ישאר ביקב כלם
ונסכא כי החיטושים שהויה חשוב לא היו כי אם עשרים.

חטיף שני תחשפי עזים (מלחים א', כ, כו), אמר בו החרגום כתרין

נורי עון, ככלומר שני עדדים קטנים מן העזים.

חשך (בראשית לה, ח), והשם ואת כל תחשך שלמה
חשך (מלחים א', ט, א), בחמש נקדות עניין חפץ וידעע
פעל הוא. ובעניין זה ותחשך אתם (שמות לח, כה), מחשכים
חשוקים בסוף (שם לח, יג). ותחשוקם בסוף (שם לח, יא), עניין הדוק
ודבוק, כי היז לעמודים חוטי כסף מודבקים ומקשורים בהם
חשוקים סבב כתו שעושין בחביבות העז להדק אותם. והשם ותחשוקם
וחשורייהם הכל מזיך (מלחים א', ז, לג).

חטירים חשר וחשוקים וחשוריחים הכל מזיך (מלחים א', ג, לג),
חשתה עניין קשור. וכן חשתות מים (שפואל ב', כב, י),
ונטקו בחרלים (יח, יב). חשתה מים ורזה למטר השראה טים

הכהנים שלא יسور טן היד שיהא מזומן לחותם בו. וכן חותם גבורה ופטילך (בראשית לה, יח), וכן חרגם אונקלום עוקף. והפעל הנכבר או חותם בשרו מזובו (יקרא טו, ג). כלומר הפעיל שסתם הוב פי האמתה וסגר אותה מרווח עביו. כי פירוש ווב ושכבה ורע על שני פניהם. לאחר ריר שהוא יורד בלא וחדר שהוא עב ומורוב עביו יסגר פי האמתה. וכבר אחר פעיל יונם חותמו למו (איוב כה, טו), כלומר ביום יעשה הנגניות חוחם וסיטן בכוחלים ובלילה יהתרו באחיהם מקום שחחותו. ויש מפרשין יומם חותמו למו ינסנו למו שהם נסנרים ביום שלא יראם אדם והוא לא יידעו אורו, (שם). והכללי כי עניין הרש הוה הוא עניין סגירה ולפי שחחותם הוא סגור הספר נקרא כן. וכן הקשרות שיעשה אדם על הורבים להסתירות נקראות חותם כתו שאמרו רבינו זל (כיאת לא, ע"ב), חותמות שבקרקע מהיר אבל לא מפקע ולא חזק, ושבכלם מהיר וטפיקع וחותק אחר שכבת ואחר יום טוב. ולפיכך נקרא הטשלים חותם כאלו הוא סגור הדבר שאין בו עוז, לפיק נאמר אתה חותם הכניה. וכן אמרו במשנה דפוחח וחחות בחרורה מביך לפניה ולאחריה (מנלה פרק שלישי משנה א), ולפיכך נקראת כתיבת העדרים בספר החיטה כתו שאמרו (ניתן פרק שביעי משנה ב), עד שייאמר לסופר יכהוב ולערבים וחחות וולות והרביה, לפי שהערבים הם השלמה השטר ומניראו שאין אחריהם דבר (סינילו).

חותן ועתה חתתון במלך (שפטאל א, יח, כב), ולא הטעטל תחתון בסם (דברים ג, ג), נחתתון לאחאב (דברי הימים ב, יח, א), וחתתון אתנו (בראשית לה, ט), וכן חתון אבי אהת האדם חתון, חתון טsha (שמות יח, א), ויוחק חתון בו חתון (שופטים יט, ד), ואתה חתונה, אדור שכב עם חתונתו (דברים כו, כב), והוא נקרא קהן להם. עד מי לך פה קהן ובניך ובנתיך (בראשית יט, יב), שטשות חתון התימני (שופטים טו, ג), כי אהיה קהן למלך (שפטאל א, קהן). וכותב רבי יונה כי אהיה האשת יקדא לבעל החותן ית, יה). ונכתב רבי יונה כי אהיה האשת יקדא לבעל החותן מבני חביב חתון משנה (שופטים ה, יא), לפי שפטא, ואמר טsha לחביב בן רעו אל המהני חתון טsha (כברבר י, בט), ואומר ותבאנה אל רעו אל אבקה (שמות ב, יח). דומה לו, כי רעו אל הוא יהרו והובב הוא בן יהרו. ולא יהן לפרש וסתורם כתו שחחותם טפהיר הספר. ביד כל אדם יחתם (איוב לג, ז), יש מפרשים על הנשים שנור, שהנשים ינסרים יוננו אחורי אליהם אחרים. אתה חותם הבנית (יחוקאל כה, יב), כלומר אתה חותם ה�建ית ומשלימו כי לך הוא החותם כלו. ובעד ככבים יחתם (איוב ט, ז), כאלו חותם עליהם וסתורם כתו שחחותם טפהיר הספר. ביד כל אדם יחתם (איוב לג, ז), והוא בינוי. והשש שימני יחתם על לכרכר והנעל מושבם (שיר השירים ח, ח). ולגבותה פועל יחתם בטיבעת המלך חותם (שם ח, ח), והוא בינוי. והשש שימני יחתם על לכרכר (שיר השירים ח, ו), פירוט בחותם על היד בן שיטני על לכך ועל הוועך שלא חסורי טש בעקבות שחחותם בו.

חותה שכח אל בכלל כלומר כאלו היה חחה בחתמאותה חות קשות גבורה. וזה הפירוש הוא הנכון. והשם בכלל חות קשתות גבורה. ואפשר שהוא פעול עבר. ובמטקל השלם חותם תראו חותת ותיראו (שם ג, כא), ובמטקל אחר ויהי חותם אליהם (בראשית לה, ה), הראי חותם בפלס צרקת יי' חותם (דברים לג, כא). ובמטקל אחר כי חותם גבורים בארץ חיים (יחוקאל לב, כו), בחתומות מגבורתם ביזים (שם טקה לב, ל). ובתוספת מ"ם מחתמת דלים רישם (משל י, ט). חותמת ובמטקל אחר בהכפל הפ"א וחתמות בדרך (קהלת יב, ה), כלומר שכרים ומורא יבא להם לוקנים ברוך שלא יכול להלך מרוב חולשת וקנחות וכולם עניין שכירה. **חותה** כי גחלים אתה חותה על ראשו (משל יב, כג), בחתמה איש אש בחיקו (שם ג, כא), לחתמות אש מיקוד (ישעיה ל, יד), פחת גערה בתבין (משל יז, י), בפלס וחתמע משפטב מחתמה, פחתעה, יחתך ויסחך מeahל (קהלת נב, ז), עניינים עניין לקיחה*. ויתכן כי פחת טרש נחת כלומר תור ותחולל הגערה בתבין. והשש קה את טחת הפתחתה (כדברי יז, יא), כדי לחחות בו האש, וממלכתה וחתמתה (שמות כה, לת), היו מחחות המנורה לחחות בהן לאחר הפתילות שרדקו בלילה וככזו.

נעל חותך נחתך על עטך ועל עיר קדרך (דניאל ט, כד), פירוש נגור. ורבותינו זל הרגלו בזה הלשון באמרם (ובחמים צב, ע"ב), התייכה שלبشر, בטוקום חותך וולות אלו הרבה.

חתלה חותל וערפל חתלה (איוב לח, ט), וחתול לא חתלה (יחוקאל טז, ד), לשום חתול (יחוקאל ל, כא), חתול עניינים עניין חבישה ועטיפה. **פעל חותם** ואכתב בספר נאתם (ירימה לב, י), חותם בצרור פשי (איוב יד, יז), מעין חותם (שיר השירים ה, יב), כמו שאמר גל נעל (שם) והוא משל על בנות ישראל שנשמרו מהונות. או משל על כל ישראל כלומר שלא יוננו אחורי אליהם אחרים. אתה חותם הבנית (יחוקאל כה, יב), כלומר אתה חותם ה�建ית ומשלימו כי לך הוא החותם כלו. ובעד ככבים יחתם (איוב ט, ז), כאלו חותם עליהם וסתורם כתו שחחותם טפהיר הספר. ביד כל אדם יחתם (איוב לג, ז), יש מפרשים על הנשים שנור, שהנשים ינסרים ומנעם מלאת לדעת כל אנשי מעשה (שם) כלומר מעשהו בשדה. ויש מפרשין על הקור שיסנור ביד כל אדם שלא יוכל לעשות מעשהו מפני הקירות. ויש פירושים אחרים נפעל אבל אלו קרובים לעניין הפסוקים. והנעל וחתם בטבעת החותם (אסתר ג, יב). ולגבותה פועל יחתם בטבעת המלך חותם (שם ח, ח), והוא בינוי. והשש שימני יחתם על לכרכר והנעל מושבם (שיר השירים ח, ו), פירוט בחותם על היד בן שיטני על לכך ועל הוועך שלא חסורי טש בעקבות שחחותם בו.

(*) Ital. *sigillo* (*sigillum*) in vet. edd. haec vox romanica desideratur, in editione recentissima Venetiana legimus loco corrupte legimus, corrupte loco, סינילו corrupte loco, סינילו corrupte loco.

הנקראה ורד בלשון רבותינו זיל (שביעית פרק שכיעי משנה ג). רוזא בלאז'ו¹.

חבלל חקלילי עינים (כראשי מת, יב), תאר. והשם חקלילי אדרימות העינים מרוב שתיתת היין.

חלמש מציר קחלטיש (רכרים ח, טו), פazor החוק קחלטיש והתקיף, מחלטיש צור (שם לב, יג), סטקה, רופיה לומר מהוק הפורים, והוא כמו חלעתש שניי² שני חולעת³. ולפי שלא יפל לשן החלמש אלא על צור אמר kali וכר צור בחלטיש שלח ידו (איוב כה, ט), שטתי פני בחלטיש (ישעה ג, ז).

חגמל וקמותם בחגמל (האלים עח, טו). והוא חגמל טין ממני הכרוד. ורביינו סעדיה חרוג אוחז בערבי אל פקי'ע⁴) והוא הקrho החוק שקורין לו בלאז'ו קישון [גניאצ'ז]⁵ שמשבר פרחי האילנות ומיבש הלהלו.

חפסם דק טחסם (שמות טו, יד), מגולגל ועגול טחסם ולדעת אנקלום שחרגמו מקלף והוא טן מתחסן הלבן (כראשית ל, לח), ועין הפעל נכפלת.

חרגל ואת חרגל (ויקרא יא, נב), טין ממני הארבה. תרגל חרטם לכל חרטם ואשף וכשורי (דניאל ב, י), ולא חרטם יכול קחרטפים (שמות ט, יא), כמו טכשפים, אלא שחלוקים בחכמתם כמו שאמר לחרטפים ולאשפifs ולטכשפים (דניאל ב, ב). ונכח רבי אברהם אכן עורא זל כי החרטוטים הם חכמי החולדה היודעים העיקרים חולדה כל דבר וכל מעשים שייעשו בלם, לפיך קרא להם נבוכנדזר בעבור שהם יודעים עיקר החלומות ואיך חראת הנפש דעתונות בלילה (אסטרולז'ג'י בלאז'ו⁶).

חרמש וחרטש לא תניפ (רכרים כג, כו), פירוש מגן חרטש [פאלצ'ה בלאז'ו⁷].

חרצב פתח חרצבות רשות (ישעה נח, ז), קשיות חרצבות ואסרים. וכן אין חרצבות למותם (חדלים עג, ד), פירוש שלא יבוא להם יסורים ותחלואים רכים בעט טותם, כי במרגע ובנחת יתחו.

חרצן מחרצנים ועד זוג (במדבר ו, ד), הם חראנו הנערנים הפניטים.

חשמל בעזן קחשמל (יחזקאל א, ד), טלאך שטטו כד קחשמל וכען גון שלו ראה טהך האש. וכן אמרה

חַתְּנָה אֲכִיו וְלֹכֶן בָּנו בָּנו . והשם ביום חַתְּנָה⁸ (שיר השירים ג, יא), ככלומר ביום הופתו שהוא יום שנעשה חתן ואו יקרה חתן טפני הסטיכה אל חתן. קול חַתְּנו וקול אלה (ירמה ו, לד), והוא בחתן יצא מחותנו (חלהים יט, ג). כי חתן דמים אתה לי (שמות ד, כה), נראה מסברא כי כמו שהוא קוראים לאדם ביום הופתו חתן כך היו קוראים לחייב ביום הטולו חתן כי עקר מלחת חתן הוא עין הדתדרות המשמחה, וכמו שהתחדרש השמחה ביום חופה כנ תחדרש השמחה ביום המיללה. ופירוש כי חתן דמים אתה לי אמר בחלה וירוי בדרך במלון ויבקש הטירזו (שם ה, כד), ככלומר שכקש הטלאך להמיר את משחה מפני שלא מל אליעזר בנו והרניש משחה כי בעונש המילה היה וצוה אתה פporaה לטולו אורתו כי הוא לא היה יכול טפני החולוי שהיה כבר עללו, ותקה פporaה צר ותכורת את ערלה בנה ותגע לרנגלו⁹ (שם ה, כה), פירוש לתני משה כלומר אם מפני העונש הזה נחלת הנה דם המילה. והאמר כי חתן דמים אתה לי פירוש בטולה את בנה אמרה כי חתן דמים אתה לי ככלומר נעשית לי היום חתן לדמים ולהרינה בעלי וכשהניע מדם המילה לרנגלי משה ורפה החולוי טמן או הכירה ואמרה חתן דמים למולת (שם), ככלומר אהזה שקראריך חתן דמים אין חתן לרטי ההרינה כי אם לרטי הטולות.

חרוף זה יתְּהֻפֵּס ומי ישיבנו (איוב ט, יב). והשם אף חתף היא בחתף תאrob (טשי נג, כה), בשש נקודות עניינים בעין חטיפה בטיח'¹⁰, וכבר פירשנו בשרש חטא. וכ'פ' כחטף כ'פ' האמרי נטו כ'פ' השבעה לי פיום בראשית כה, לנ), ורצוינו לומר כי בעה שתוכל לחתף ולקחת תאrob.

חרטר קתר בחשך בתים (איוב כד, טו), ואחרת בקיר (יחזקאל ח, ח), אם יחתרו בשאול (עטום ט, ב), מחתרת חתדרנא בקיר (יחזקאל ח, ח). והשם אם בחתרת ימץא הגנב (שמות נב, א), עניין בעין חפירה. ומהו יחתרו האנשים להשיב אל היבשה (יונה א, יג), פירוש שהשליכו הבחילים שקורין אנקור'ש בלאז'ו¹¹ כים והיו חותרין בהם בקרע הים להוציא הספינה אל היבשה. או ויתחרו במחשכיהם ככלומר חקרו וחפשו עלות ותחבילות שיוכלו להוציא הספינה אל היבשה. ויש מפרשיס ויחזרו כמשותות לפני שכעלן המשותות רומיים לחותרים בים.

ואישר הם בני ארבע ארכיות

חַכְּאָלָת חַבְצָל חַכְּאָלָת הַשְּׂרוֹן (שיר השירים ב, א), הח'ין¹² הינו הנכה כת'ו שושעת העמקים (שם), והוא

¹ Hisp. *rosa*; idemque lingua Ital. et Gall. (*rosa*).
² Exodus XXVIII, 6. ³ Leviticus XIV, 4.
⁴ pruina. ⁵ أَلْكَلِيَّجُ.

⁶ Ital. *ghiacio* *glacies*; *guazza* *ros*, *pruina*.
⁷ It. *astrologhi* (*astrologi*).
⁸ It. *falcia* *falk*.

⁹ Hisp. *ancora*; Prov. *ancre*; It. *ancora*; (*anchora*).

(בראשית לו, לא), וַעֲכָלֶת פְּתַךְ בְּחִמֵּן (רווח ב', יד), וַעֲבָל בְּשָׁמָן רְגָלָיו (דברים לג, כד), וַעֲבָל אֹורָה בִּירָחָת הַרְבֵּשׁ (שמואל א', יד, כו), וַיַּרְדֵּן נִטְבָּל בֵּירָן שְׁבַע פָּעָם (טלמים ב', ה, יד). כלם עניין. כענין ריחיפה; אך יש הפרש בינויהם, כי הרוחשה היא לנוקות הרבר והטבילה היא פעמיים נגירות הרבר בריבר הלה טקצת הדבר או כלו. ועל דרך ההשאלה או בשחתת הַטְּבָלִי (איוב ט, לא), ככלומר אפילו אם החחצתי בימי שלג אתה תחצצני בשחתת, כלומר שללא אנצל מן השחת. סרווחי טבולים בראשיהם (חווקאל גג, טו), אומר על המצנפות שעל ראשם שהם טרויים זיהרים תלויים לאחורייהם, וטבוליהם רפהה לטרם שהמצנפות טבולים בזבע. והנפעל נטבלו בקצת המים נפעל (יהושע ג, טו).

טבע טבעו גוים בשחת עשו (מחלים ט, טו), טבעתי ביוון מצוליה (שם סט, ג), ויטבע ידמיהו (רומית לה, ו). ושלא נזכר פעולו מהרגנוש טבעו בבצ' רג'ל הקעל טו, ד). ושלא נזכר פעולו מהרגנוף קטבעו (איוב לח, ו). עניין הכל צלילה ושקעה. טבעת עגיל וכומו (במדבר לא, טבעת ג), ויסר פרעה את טבעתו (בריאת טא, מב), ויצקת לו ארבע טבעת זהב (שמות כה, יב). כלם עניין ידווע, יש מהם בחומרם. ויש מהם بلا חומרם, ויש מהם נית יד לכלים להנכים בהם בדים וכיוצא בהם.

טבר טעם טבור הארץ (שופטים ט, לו), ישבי על טבור טבור הארץ (חווקאל לח, יב), החטbor בארכט ידווע והוא השorder. ובדברי רוכחינו ויל הרבח באמורם (נדיה ל, עב), פיו סחום וטבורו פחו. ווולת והרבח. ולפי השטbor אמצע הנוף קורא לטקום שהוא מוצע הארץ גובהה טbor מעם טבור הארץ, ישבי על טבור הארץ [בוניגלו בלויעז].

טהר זבא השמש וטהר (ויקרא כג, ג), וטהרה טטקר דימה (שם יב, ג), הלא ארוחם בהם וטהרתי (טלמים ב', יב), טטקרתי מהטאי (משל ב, ט), ויטשב בשרך לך וטדר (טלמים ב', ה, י), צווי בטקום עחיד והוא נטו ותטדר, לא תטדר אחורי מתי עד (ירמיה ג, כו), פירוש לא חמורי אחורי שננטמאה ואם חמורי שהטדרי מתי עד ? לפני יי' התטדרו (ויקרא טו, ל). וההאר והאייש אשר דהוא טהיר (במדבר ט, ג). ובסתוק וטהירידים טהיר

רכותינו ויל (חנינה ג, ע"א^o) מעשה ברזינוק שדזהה דורש בעשי מרכבה והיה מבין בחشمלו ויצא אש מהشمלו ואכלתו. ועוד אמרו כי המלה טרנבה כאמור (שם ג, עב)מאי טאי חשמל ? חש מל. אמר רבי יהורה היה אש טמלות. בטהניהםה הנה עתים חזות עליהם טמלות, בשעה שאין הרבר יוצא מפני הקירוש ברוך הוא טמלות, ככלומר טבוחות ומחללות השם יחבק. וירחנן שייהה החשמל שם העין שהוא קרוב לעין האש כי אמר כען החשמל מחק קאש. ואמר כען חשמל כטראח אש בית לה סביב מטראח מתני וlatent לה (חווקאל א, כו). אמר בטראח השניה וממתני ולטעה כטראח זהר בעין קתשטלה (שם ח, ב).

חפטו חשמון יאתי חפטו מני מצרים (חהלמים סח, לב), אנשים גroleים ונגידים, כמו שנקרא מטהירין כהן גrole חשמוני (שבח כא, עב^o). אז הוא שם למשפחה גroleה שטמה כך. **אחסדרפנים אחשתרנים** פירשנים כשרש האלאג^o.

נשלמה אותן החית.

אורת הטית.

טבח טבחת ולא חטלה (אייה ב, כא), וטבחו או מכרזו (שמות כא, לו), שורך טבוח לעינך (דברים כה, לא), וטבח טבח וההן (בראשית מג, טו), זובל לטבח טבח (ירמיה יא, יט). והחדר וירם הטבח את השוק והעלידה (שמואל א', ט, כד), שור הטבחים (בראשית לט, א), לרחות טבח ולטבחות (שמואל א', ח, יג). והשיט כשהוא לטבח יוכל (ישעה גג, ז), בסגול הטית, טבחה טבחה (טשי ט, ב). טבחה ובאה' הנקבה עצאן טבחה (חהלמים מה, כנ), ואת טבחתני אשר טבחתי לנוזי (שמואל א', כה, יא). ומשקל אחד טטבח הכננו לבנוו טטבח (ישעה יד, כא), כלם עניין וביהה. ורבו יונה חלק טהם לעניין בישול. וכן עשו רוב המפרשים ודמו אוחם לשון הערב שאומר למכשל הבשר טבץ^o והחית בערבי כף בערבי. ולפי דעתך אין צוק, כי כלם חפרשו עניין וביה.

טבל וטבל הכהן (ויקרא ז, ו), וטבלותם בדם אשר בסוף (שמות יב, כג), ויטבלו את הכתנת כדם

¹⁾ Conf. Scaliger, De emendatione temporum pag. 410.
טבל coxit, assavit, طبّاخ coquas.

²⁾ Hanc vocem, quae non nisi in ed. Ven. ab Elia Levita curata extat, hic, non Kimchius adjecit. Umbilicus Ital. omilico, aliter: bellico, unde forma diminutiva: bellicolo. Et huic voci forma hebr. בוניגלו (loco) בוליגלו, quae sine dubio corruptio est non male responderet. Ipse Lev. in rad. החשי bains vocis habet